Jaarstukken 2024

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

Inhoudsopgave

Gemeente Raalte

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 5
Aanbiedingsbrief 7
Een terugblik op 'de drie opgaven en gemeentebrede pijlers' 15
Voorwoord 18
Jaarverslag en jaarrekening 18
Hoofdstuk 1 Inleiding 19
1.1 Verantwoording beleid 20
1.2 Leeswijzer 21
Hoofdstuk 2: Programmaverantwoording 23
Programma 1: Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving 27
Programma 2: Integraal beheer openbare ruimte 35
Programma 3: Onderwijs, werk en inkomen 45
Programma 4: Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 53
Programma 5: Duurzaamheid en energietransitie 61
Programma 6: Economie 69
Programma 7: Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed 77
Programma 8: Openbare orde en veiligheid 85
Programma 9: Bestuur en dienstverlening 93
Algemene dekkingsmiddelen, resultaten en onvoorzien 101
Overzicht overhead 107
Hoofdstuk 3: Paragrafen 109
Lokale heffingen 111
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 119
Onderhoud kapitaalgoederen 133
Financiering 143
Bedrijfsvoering 148
Openbaarheid 155
Verbonden partijen 159
Grondbeleid 163
Sociaal domein 176
Vluchtelingen 182
Hoofdstuk 4: Jaarrekening 187
4.1 Overzicht van baten en lasten met toelichting 187
4.2 Balans met toelichting 196

4.2.1 Balans 196
4.2.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 200
4.2.3 Toelichting op de balans 207
4.2.4 Gebeurtenissen na balansdatum 245
4.3 Rechtmatigheidsverantwoording 245
Hoofdstuk 5: Controleverklaring 249
5.1 Inleiding 258
5.2 Verklaring College van B&W 258
5.3 Raadsbesluit 259
Bijlagen 261

Aanbiedingsbrief

Raalte, 27 mei 2025

Onderwerp: Jaarstukken 2024

Geachte leden van de raad,

Met trots bieden wij u hierbij de jaarstukken 2024 aan. We kijken terug op een jaar waarin we samen met uw raad, ons college en de ambtelijke organisatie belangrijke stappen voorwaarts hebben gemaakt om 'de drie grote opgaven' verder te brengen. Daarnaast zijn we in staat geweest de reguliere dienstverlening 'gewoon' doorgang te laten vinden. Dat dit veel heeft gevraagd van de ambtelijke organisatie, in een steeds krapper wordende arbeidsmarkt, is evident. Met deze jaarstukken legt het college verantwoording af over het gevoerde bestuur in het afgelopen jaar. Ook doen wij u voorstellen over de bestemming van het rekeningsaldo 2024.

De 'drie grote opgaven' verder gebracht
In 2024 hebben we de 'de drie grote opgaven' een belangrijke stap verder gebracht. Het gaat hierbij om de groei van de gemeente Raalte, wijken en dorpen en een toekomstbestendig buitengebied. Ook duurzaamheid en participatie zijn hierbij belangrijke thema's geweest. Dit naast alle regulier uit te voeren werkzaamheden, waarbij de dienstverlening aan onze inwoners steeds centraal heeft gestaan in een steeds krappere arbeidsmarkt. Zo hebben we in 2024 de groeibeelden voor de dorpen Raalte en Heino met uw raad gedeeld. Daarbij heeft uw raad besloten om aan de slag te gaan met de nieuwe locaties Stationsgebied Raalte, Raalte Noord, Heino Noord-West en deelgebied Molenweg. Met betrekking tot de wijken en dorpen hebben we via een participatief traject verkend wat voor de toekomstbestendigheid van onze wijken en dorpen belangrijk is. Daarnaast hebben we een scan ontwikkeld om een objectief beeld van de huidige situatie in onze dorpen en wijken te krijgen. Op basis van deze uitkomsten is een koersdocument dorpen en wijken opgesteld en inmiddels door uw raad vastgesteld. Met betrekking tot de opgave buitengebied hebben we verder gewerkt aan de aanpak welke uw raad eind 2023 heeft vastgesteld en welke is gebaseerd op de pijlers: faciliteren wat al kan, samen werken er zijn voor inwoners en duidelijkheid in beleid. Door het niet doorzetten van het landelijk beleid is het provinciaal onduidelijk hoe gebiedsprocessen een vervolg gaan krijgen.

Blijvend ingezet op de kracht van Raalte
Naast de inzet op de strategische opgaven hebben we in 2024 ook verder gebouwd op de kracht van Raalte. Raalte is een ontzettend fijne plek om te wonen, leven werken en recreëren. Zo hebben we ook in 2024 weer kunnen genieten van de vele evenementen die in onze gemeente zijn georganiseerd. We konden verder bouwen op een stevig sociaal vangnet en goede maatschappelijke voorzieningen. Denk daarbij aan onderwijs- cultuur en sportvoorzieningen, met een bruisend verenigingsleven. De vele actieve vrijwilligers en een goed noaberschap waren hierbij ook in 2024 van onschatbare waarde. Hier zijn we terecht trots op.

Deze stevige fundamenten hebben we meer dan ooit nodig. Door samen op te trekken zijn we ervan overtuigd dat we, ook in tijden van grote veranderingen, Raalte elke dag een beetje mooier kunnen maken. Dit in een maatschappelijke context waar we zien dat de samenleving verhard, gemeenschapszin afneemt en polarisatie toeneemt in een onzekere wereld omringd door geopolitieke spanningen.

Een terugblik op 2024 in vogelvlucht

Woon- en leefomgeving
De woningbouwontwikkelingen zijn in 2024 onverminderd doorgegaan. En we zien overal bouwactiviteiten in onze wijken en dorpen. In 2024 zijn meer dan 300 omgevingsvergunningen afgegeven. Hiermee liggen we op koers om in 10 jaar tijd 3.000 woningen te realiseren. In 2024 waren de groeibeelden voor Raalte en Heino gereed en is gestart met de analyse van de buurtdorpen.

Verkeer en vervoer
Er is gewerkt aan de voorbereiding van het fietsbeleidsplan. 2024 stond in het teken van de voorbereidingen om de stations Heino en Raalte opnieuw in te richten.

Integraal beheer openbare ruimte
De veroudering van de openbare ruimte neemt toe en is structureel. Het huidige investerings- en uitvoeringsniveau houdt de veroudering en teruggang van de kwaliteit van de openbare ruimte niet bij. Daarom is in 2024 gewerkt aan lange termijn inzicht in de te verwachten investeringen tot 2040. Deze inzichten vertalen we naar een Vervangingsstrategie openbare ruimte. Hiermee is veel geld gemoeid waarvoor nog geen dekking beschikbaar is. Er is een start gemaakt met de uitvoering van de buurtaanpak Langkamp. Ook is de achterstand in het achterstallig onderhoud van de bomen in 2024 weggewerkt.

Zorg voor onze inwoners
Er is uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan Raalte Werkt. Zo hebben we statushouders ondersteund bij het vinden van een passende plek en zijn er meer beschutte werkplekken gerealiseerd dan de landelijke taakstelling. Op basis van het beleidsplan 'Rondkomen met je inkomen', hebben we inwoners ondersteund vanuit effectief minima- en schulddienstverleningsbeleid met aandacht voor de menselijke maat. Er is onderzoek gedaan hoe we het Centrum voor Jeugd en Gezin organisatorisch en financieel verder versterkt moet worden om de benodigde ondersteuning toekomstbestendig te maken. Ook zijn er besparingsrichtingen in beeld gebracht om in de toekomst het sociaal domein betaalbaar te kunnen houden.

Duurzaamheid en energietransitie
In 2024 is hard gewerkt aan het overkoepelend beleidsplan duurzaamheid. Dit plan is inmiddels door uw raad vastgesteld (mei 2025). Lokale energie-initiatieven zijn, net als in voorgaande jaren, financieel ondersteund door middel van een subsidieregeling. Ook is er in 2024 een subsidieregeling voor het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed vastgesteld.

Lokale economie en ondernemerschap
We hebben ons actief ingezet binnen de Regio Zwolle. Een concreet voorbeeld hiervan is het programma karakteristieke stationsomgevingen. Er is actief ingezet op de uitgifte van bedrijfskavels. Ook zijn de toeristische kansen van het Overijssels kanaal verkend.

Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed.
Uw raad heeft een eenmalige bijdrage beschikbaar gesteld aan Stichting Sportbelang Heino voor groot onderhoud, renovatie en verduurzaming van sporthal Hoogerheyne, zodat deze sporthal in elk geval de komende 15 jaar in stand kan worden gehouden. De buurtsportcoaches zijn volop ingezet om sport en bewegen te bevorderen. Uw raad heeft het cultuurbeleidsplan 2024 'Cultuur versterkt' vastgesteld met een uitvoeringsprogramma voor 2024 en 2025. De vernieuwde bibliotheek in Raalte dorp is in gebruik genomen. Ook heeft uw raad het projectplan voor vernieuwing van de St. Jozefschool in Nieuw Heeten en een opknapbeurt van basisschool de Linde in Laag-Zuthem vastgesteld.

Openbare orde en veiligheid
Er is het afgelopen jaar een communicatiestrategie ondermijning opgesteld, gericht op het vergroten van de bewustwording van signalen van ondermijning. Ook thema's als digitale veiligheid hebben extra aandacht gevraagd.

Bestuur en dienstverlening
In 2024 zijn we gestart met het organisatie brede thema menselijke maat, zodat we actief blijven luisteren naar de vraag achter de vraag. Inwoners wisten onze verbinders goed te vinden. Zo hebben we meegedacht met onder andere de dorpsapps in Luttenberg en Broekland en de verhalenroute bij de Stevenskamp in Heeten. Vanuit de strategische raadsagenda is het project Eenvoudig Geregeld opgepakt. Met dit project willen we verbeteringen doorvoeren bij het afnemen van producten en diensten door onze inwoners.

Financieel resultaat 2024
In onderstaande tabel is de opbouw van het rekeningsaldo 2024 weergegeven in relatie tot het verwacht resultaat na vaststelling van de zomernota 2024. Uit dit overzicht blijkt, dat het rekeningsaldo 2024 € 2,73 miljoen voordeliger is dan bij de zomernota was voorzien.

Resultaat jaarrekening 2024 ten opzichte van begrotingsresultaat na zomernota			
Bedragen in €			- is voordeel
Omschrijving	**V/N**		**Bedrag**
Resultaat jaarrekening 2024	**V**		**-5.260.311**
Begrotingsresultaat na zomernota 2024	**V**		**-761.229**
Resultaat jaarrekening ten opzichte van begroting 2024 na zomernota	**V**		**-4.499.082**
Opnieuw beschikbaar te stellen middelen in 2025 vanuit de 'rijksmiddelen, incl. algemene uitkering'(zie bijlage G1)	N	215.000	
Opnieuw beschikbaar te stellen middelen in 2025 in verband met 'overlopende posten' van 2024 naar 2025 (zie bijlage G1)	N	1.550.779	
Totaal opnieuw beschikbaar te stellen middelen in 2025	**N**		**1.765.779**
Netto' resultaat jaarrekening 2024 ten opzichte van begrotingsresultaat na zomernota	**V**		**-2.733.303**

Bovenstaand overzicht laat zien dat het resultaat van de jaarrekening € 5,26 miljoen positief bedraagt, dat wil zeggen het verschil tussen baten en lasten. Van dit resultaat wordt voorgesteld € 1,76 miljoen over te hevelen naar 2024 (inclusief € 0,21 miljoen Algemene uitkering), omdat de betreffende activiteiten niet (volledig) zijn afgerond in 2024 of worden doorgeschoven naar 2025. Dit is € 2,73 miljoen positiever dan het begrotingsresultaat dat na de zomernota 2024 werd verwacht.

Voor een specificatie van de overlopende posten van 2024 naar 2025 zie bijlage G1.

Analyse rekeningresultaat 2024

Het rekeningresultaat 2024 is positiever dan bij de zomernota 2024 werd verwacht. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

Meevallers:

- Meer inkomsten omgevingsvergunningen dan begroot
- Saldo hogere rijksbijdrage opvang Oekraïners dan gemaakte kosten
- Meer grondverkopen, niet zijnde grondexploitatie

Tegenvallers:

- Vorming van een voorziening Regeling Vervroegde Uittreding (RVU) op grond van de wettelijke 'boekhoudvoorschriften'
- Hogere storting in de voorziening pensioenen wethouders
- Te betalen vennootschapsbelasting als gevolg van winstneming diverse complexen grondexploitatie.

Reservepositie
Het verloop van de algemene bestemmingsreserve is in onderstaande tabel toegelicht.

Ontwikkeling algemene bestemmingsreserve bij de jaarrekening 2024
Bedragen * €1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Verwachte stand per 1 januari	**20.837**	**28.609**	**20.677**	**17.132**	**15.771**
Bij: deel rekeningsaldo 2023 tgv Alg. best.reserve	7.185				
Afroming algemene reserve grondexploitatie	933				
Saldo toevoegingen/ onttrekkingen 2024	-346				
Bij: rekeningsaldo 2024		5.260			
Opnieuw beschikbaar te stellen middelen in 2025 en volgende jaren vanuit de 'algemene uitkering'		-215		-150	-162
Opnieuw beschikbaar te stellen middelen in 2025 voor posten welke in 2024 nog niet volledig zijn gerealiseerd (de zogenaamde 'overlopende' posten)		-1.551	-10		
Exploitatieposten reeds ten laste van de algemene bestemmingsreserve geraamd		-605			
Claims via raadsbesluit jaarrekening 2024 (overbrengen kredieten ten laste van de algemene bestemmingsreserve)		-2.744			
Doorschuiven kredieten bij zomernota 2023 en 2024		-2.035	-537	-123	-40
Amendement biodiversiteit begr. 2023		-45			
Dekking begrotingsresultaat 2025-2028		-2.947	-2.998	-1.088	102
Storting in de dynamische investeringsreserve bij de begroting 2025		-3.050			
Verwachte stand per ultimo jaar	**28.609**	**20.677**	**17.132**	**15.771**	**15.671**

Uit deze tabel blijkt dat de algemene reserve van € 20,84 miljoen per 1-1-2024 terugloopt naar een bedrag van € 15,67 miljoen per ultimo 2028. Dit is € 11,17 miljoen boven het door de raad ingestelde minimumniveau van € 4,5 miljoen.

Algemene reserve grondexploitatie bij de jaarrekening 2024
De algemene reserve grondexploitatie kent per 31-12-2024 een stand van € 5,0 miljoen. Dit is na afroming met een bedrag van € 0,93 mln. In de nota Grondbeleid is voor de algemene reserve grondexploitatie een ondergrens van € 1 miljoen en een bovengrens van € 5 miljoen bepaald. Op basis hiervan is er daarom sprake van een surplus per 31-12-2024 van afgerond € 0,93 miljoen. Dit surplus is, in overeenstemming met de Nota Grondbeleid, afgeroomd en gestort in de algemene bestemmingsreserve.

Op basis van onder andere de geactualiseerde grondexploitaties ziet het verwachte (meerjarig) verloop van de algemene reserve grondexploitaties er als volgt uit:

Algemene reserve grondexploitatie

Bedragen in €

Alg res grondexploitatie	2024	2025	2026	2027
Stand per 1-1	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000
Stortingen	1.347.991	1.316.882	531.311	295.904
Onttrekkingen	-414.747	-444.965	-319.965	-319.965
Afroming reserve	933.244	871.917	211.346	
Stand per 31-12	**5.000.000**	**5.000.000**	**5.000.000**	**4.975.939**

Voor een nader inzicht in de grondexploitatie zie paragraaf 3.8. Grondbeleid.

Reserve weerstandsvermogen

De weerstandsratio is bij de jaarrekening 2024 als volgt berekend:

Ratio weerstandsvermogen

Bedragen in €

Omschrijving	Bedrag
Beschikbare weerstandscapaciteit:	
Algemene reserve grondexploitatie	5.000.000
Reserve weerstandsvermogen	5.501.532
Onvoorzien	90.000
Totaal	**10.591.532**
Benodigde weerstandscapaciteit:	
Risico's conform tabel	2.599.686
Verhouding beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit	**4,1**

Zie onderstaande tabel voor de ontwikkeling van de weerstandsratio 2021-2025.

Ontwikkeling weerstandsratio

Omschrijving	Begr 2021	Rek 2021	Begr 2022	Rek 2022	Begr 2023	Rek 2023	Begr 2024	Rek 2024	Begr 2025
Weerstandsratio	1,7	4,0	2,5	4,2	4,0	4,4	4,0	4,1	3,8

Vanaf de jaarrekening 2021 schommelt de weerstandsratio rond de 4 tot 4,4. Bij de jaarrekening 2024 is de weerstandsratio 4,1. Dit is iets hoger dan bij de begroting 2025 (3,8) en iets lager dan bij de jaarrekening 2023 (4,4). Een vergelijk met de jaarrekening 2023 is lastig te maken, aangezien toen de onbenutte belastingcapaciteit (€ 2,8 miljoen) nog onderdeel uitmaakte van de weerstandscapaciteit.

Wel zijn de risico's wat afgenomen. Dit wordt met name veroorzaakt door de afname van het risicobedrag van de grondexploitatie, het BTW-compensatiefonds en de fiscale positie van de gemeente. Het blijft echter een momentopname. Helemaal in de huidige turbulente en onzekere tijd.

Bij de begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 wordt opnieuw een integrale beoordeling gemaakt van de te inventariseren risico's in relatie tot het beschikbare weerstandsvermogen en de hieruit voortvloeiende weerstandsratio. Hierbij is het met name van belang verder in te zoomen op de te verwachten langjarige risico's binnen de grondexploitatie en te beoordelen of en zo ja welke nieuwe risico's mogelijk relevant zijn/worden. Dit in relatie tot het beschikbare weerstandsvermogen.

Voor een nader inzicht in de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit zie paragraaf 3.2. weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Ontwikkeling Egalisatiereserves sociaal domein

Bedragen x € 1.000.000

Stand per ultimo	2020	2021	2022	2023	2024
Egalisatiereserve sociaal domein	4,81	6,00	7,33	7,13	5,76
Totaal	**4,81**	**6,00**	**7,33**	**7,13**	**5,76**

(In bovengenoemde stand zijn de claims per ultimo 2024 tot een bedrag van € 1,0 mln. niet opgenomen.)

De stand van de reserve Sociaal domein per 31-12-2024 is € 5,76 miljoen. Op de reserve Sociaal domein rusten per 1-1-2025 nog claims van € 1,00 mln. (op basis van eerder genomen besluiten). Hiermee rekening houdend komt het saldo van de reserve Sociaal domein op ongeveer € 4,76 miljoen, hetgeen onder het bij de begroting 2022 vastgestelde plafond van € 6,5 mln. ligt. Met de reserve is er een buffer om de financiële risico's binnen het sociaal domein op te vangen.

Financiële wendbaarheid en weerbaarheid

Wendbaarheid

Wendbaarheid heeft te maken met hoe flexibel we zijn om snel te kunnen inspelen op de actualiteit. De volgende instrumenten dragen bij aan de financiële wendbaarheid:

- Kengetal netto schuldquote (niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen)
- Kengetal belastingcapaciteit

Weerbaarheid

Weerbaarheid heeft te maken met veerkracht of het vermogen om onverwachte financiële klappen op te vangen en bestand te zijn tegen de impact van bestaande risico's.
De volgende onderwerpen dragen bij aan de financiële weerbaarheid:

- Algemene bestemmingsreserve
- Ratio weerstandsvermogen
- Kengetal solvabiliteit
- Kengetal grondexploitatie
- Kengetal structurele exploitatieruimte

De financiële kengetallen hebben zich bij de jaarrekening 2024 als volgt ontwikkeld:

Financiële kengetallen

Getallen in %

Omschrijving	Rek 2022	Begr 2023	Rek 2023	Begr 2024	Rek 2024	Begr 2025	Streefwaarden-kengetallen positief	neutraal	negatief
Netto schuldquote	38%	58%	31%	55%	19%	40%			
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	33%	53%	26%	50%	14%	36%	<90	90-130	>130
Solvabiliteit	49%	37%	52%	38%	51%	43%	>50	20-50	<20
Grondexploitatie	10%	11%	10%	3%	2%	-5%	<20	20-35	>35
Structurele exploitatieruimte	1,98%	3,53%	2,12%	2,15%	0,61%	1,37%	>0	0	<0
Belastingcapaciteit	95%	95%	90%	90%	88%	88%	<100	100	>100

Zoals uit het bovenstaande tabel blijkt hebben de meeste financiële kengetallen zich in 2024 verder in positieve zin ontwikkeld. De financiële kengetallen scoren in de gehele linie ‘positief’ ten opzichte van de streefwaarden-kengetallen.

Tot slot

De door de raad ingestelde rekeningcommissie voert op 11 juni 2025 het onderzoek jaarrekening uit. Hierbij licht de accountant het accountantsverslag 2024 toe. Het verslag van dit onderzoek wordt u daarna zo spoedig mogelijk toegezonden.

Burgemeester en wethouder van Raalte,

de secretaris	de burgemeester
Monique van Esterik	Rob Zuidema

Een terugblik op 'de drie opgaven en gemeentebrede pijlers'

Inleiding
In dit hoofdstuk kijken we overkoepelend terug op ‘de drie grote opgaven’ te weten: de groei van de gemeente Raalte, Leefbare en toekomstbestendige dorpen en wijken en een toekomstbestendig buitengebied. Ook participatie, duurzaamheid en dienstverlening zijn belangrijke thema’s geweest waar we in dit hoofdstuk graag overall op terugblikken.

De drie toekomstgerichte opgaven:

1. Groei van de gemeente Raalte
We hebben in 2024 de groeibeelden voor de dorpen Raalte en Heino ter kennisname vastgesteld. De gemeenteraad heeft daarbij besloten om aan de slag te gaan met nieuwe locaties Stationsgebied Raalte, Raalte Noord, Heino Noord-West en deelgebied Molenweg. Het college heeft in 2024 de eerste stappen gezet om deze potentiële woningbouwlocaties verder uit te werken.

Ondertussen zijn de woningbouwontwikkelingen onverminderd doorgegaan en we zien overal bouwactiviteiten in onze wijken en dorpen. We hebben meer dan 300 vergunningen afgegeven en we liggen hiermee op koers om in 10 jaar tijd 3.000 woningen te realiseren. In 2024 hebben er op diverse locaties kaveluitgiftes plaats gevonden zoals op de locaties Velderhof (Mariënheem), Luttenbergerweg (Luttenberg), Franciscushof (Raalte), Molenwijk (Heino). Van meerdere woningbouwlocaties zijn in 2024 de bestemmingsplanprocedures afgerond, denk hierbij aan de locaties van der Vegte (Heino), Kerkstraat, Nieuwe Deventerweg, Brinkhof (Raalte), Velderhof (Mariënheem), en Luttenbergerweg fase 2 (Luttenberg).

2. Leefbare en toekomstbestendige dorpen en wijken
Begin 2024 zijn de inzichten die zijn opgedaan uit gesprekken met raadsleden, samenwerkingspartners en inwoners gedeeld met de gemeenteraad. Daarmee is de verkenningsfase van de opgave afgerond en is er gestart met de onderzoeksfase. In deze fase is de Scan Wijken & Dorpen ontwikkeld en is er een enquête uitgevoerd onder inwoners en plaatselijk belangen van de buurtdorpen en inwoners uit de wijk Langkamp, om naast de beelden die er zijn, een objectief beeld van de huidige situatie in de wijken en dorpen te krijgen. Op basis van de uitkomsten van deze twee fases is er een Koersdocument opgesteld waarin de richting en uitgangspunten voor de Opgave Wijken & Dorpen zijn opgenomen. Dit Koersdocument bepaalt de aanpak voor fysieke en sociale vraagstukken in onze wijken en dorpen.

3. Toekomstbestendig buitengebied
Eind 2023 is de aanpak buitengebied vastgesteld. In de aanpak werken we vanuit 4 pijlers; faciliteren wat al kan, samenwerken, er zijn voor inwoners en duidelijkheid in beleid. Conform deze pijlers hebben we hier in 2024 uitvoering aan gegeven. Er is onder andere één aanspreekpunt voor ondernemers in het buitengebied aangesteld. Er zijn landbouwavonden geïnitieerd en ondernemers in het buitengebied worden periodiek op de hoogte gehouden via een nieuwsbrief. Daarnaast is er een landbouwanalyse uitgevoerd en is het addendum Erven in Beweging aangepast waarmee we duidelijkheid bieden over de toepassing van lokale regels in combinatie met subsidieregelingen vanuit Rijk en Provincie.

Eind 2024 is een start gemaakt met de vervolgaanpak buitengebied. Onderdeel van de vervolgaanpak is het uitvoeren van een verkenning naar gebieden. Daar is eind 2024 opdracht toe gegeven.

De drie pijlers door de opgaven heen:

1. Bestuurlijke vernieuwing/participatie
In 2024 was participatie een belangrijk onderwerp in de gemeente Raalte. Daar is volop uitvoering aan gegeven. Enerzijds op initiatief van de gemeente, bijvoorbeeld in de drie grote opgaven. Maar ook in de ontwikkeling van beleid, projecten en andere werkzaamheden van de gemeente. We zien dat in al het werk dat we als overheid doen, inwoners, ondernemers en instellingen betrokken worden om samen tot het beste resultaat te komen. Ook zijn er door de samenleving veel mooie initiatieven gerealiseerd waar de gemeente Raalte een helpende rol in kon spelen. We zien dat de verbinders zichtbaar zijn in de samenleving en goed gevonden worden.

2. Duurzaamheid
In Raalte zetten we ons in om een duurzame gemeente te zijn en te blijven. Voor zowel het buitengebied, de kernen als de groei van de gemeente is duurzaamheid van groot belang. In 2024 hebben we hard gewerkt aan een overkoepelend beleidsplan duurzaamheid. Dit beleid heeft drie hoofdthema's: circulariteit, klimaatadaptatie en energietransitie. In dit plan zijn de doelen voor 2050 vertaald naar actielijnen tot 2030. Er wordt een verbinding gelegd met de drie grote opgaven doordat we voor elk van de drie opgaven uitgangspunten voor duurzaamheid hebben geformuleerd. Het overkoepelend beleidsplan duurzaamheid ligt in de eerste helft van 2025 voor bij de gemeenteraad.

Naast het opstellen van het overkoepelend beleidsplan duurzaamheid zijn er in 2024 verschillende onderwerpen opgepakt. Binnen het thema klimaatadaptatie is bijvoorbeeld het beleidsplan biodiversiteit vastgesteld. Ook zijn er met behulp van de klimaatsubsidie extra veel water en groenmaatregelen uitgevoerd. Ook schoolpleinen worden door middel van de gemeentelijke hulp en subsidie steeds groener en met de Ont-Tegel Tour wordt er ook bij de inwoners thuis vergroent. Op het thema energie is bijvoorbeeld een gemeentelijke subsidie voor het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed in het leven geroepen, waarvoor al meerdere aanvragen zijn gedaan. Ook wordt samen met Enexis en andere partners hard gewerkt aan de uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnet. Binnen het thema circulariteit is in 2024 gestart met een onderzoek naar circulariteit in onze openbare ruimte, dit wordt in 2025 opgeleverd.

3. Dienstverlening
Voor onze inwoners en ondernemers is de dienstverlening van onze gemeente dat wat er écht toe doet. In 2024 hebben we gewerkt aan de manier waarop wij door onze houding en gedrag (menselijke maat) omgaan met vragen en verzoeken vanuit onze inwoners, ondernemers en stichtingen. Dit geeft de Raaltese kleur aan onze dienstverlening en daarmee maken we echt het verschil.

Daarnaast hebben we een extra impuls gegeven aan onze dienstverlening door, in opdracht van de gemeenteraad, te inventariseren welke drempels inwoners ervaren bij het afnemen van onze producten en diensten. Ook hebben we onze digitale dienstverlening onder de loep genomen.

In 2024 hebben we de meeste voorbereidingen getroffen voor de implementatie van het vernieuwde contactplatform, zodat we begin 2025 kunnen bellen met Teams.

In de loop van 2024 hebben we daarnaast verkend hoe we ons het beste kunnen organiseren rondom dienstverlening. De lijn is versterkt waardoor de noodzaak van het programma is komen te vervallen. In 2024 is daarom besloten om het programma Dienstverlening te beëindigen. Het thema blijft echter een prioriteit en zal continu worden aangejaagd door de Ontwikkelaar Dienstverlening. Dit aanjagen doen we vanuit gezamenlijk gemaakte afspraken. Deze afspraken hebben we in 2024 door middel van een dienstverleningsconcept vastgelegd zodat er een concrete basis ligt om op voort te bouwen.

Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken 2024 van de gemeente Raalte. Met dit sluitstuk van de budgetcyclus 2024 leggen we als college van burgemeester en wethouders verantwoording af aan de gemeenteraad over het gevoerde beleid. Het is gebruikelijk dat de verslaglegging voor iedereen ter inzage wordt gelegd en op de website wordt gepubliceerd.

Jaarverslag en jaarrekening

De jaarstukken 2024 zijn opgedeeld in een jaarverslag en een jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording en de diverse paragrafen. Over dit onderdeel wordt geen accountantsverklaring afgegeven. Wel stelt de accountant vast, dat de inhoud van het jaarverslag niet in strijd is met de jaarrekening. De jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de balans met toelichtingen en de rechtmatigheidsverantwoording en is door de accountant gecontroleerd en voorzien van een controleverklaring.

Wij hopen dat u met deze verslaglegging een instrument in handen heeft voor een goede invulling van uw controlerende rol.

Burgemeester en wethouders van Raalte,

27 mei 2025

Hoofdstuk 1
Inleiding

Gemeente Raalte

1.1 Verantwoording beleid

Het programmaverslag en de financiële vertaling daarvan in de jaarstukken, vormen het sluitstuk van de gemeentelijke planning– en controlcyclus.

In de meerjarenbegroting 2024-2027 zijn de beleidsvoornemens, de beschikbare middelen en de daaraan gekoppelde resultaten en prioriteitstellingen opgenomen.

Over de vorderingen in de uitvoering van deze beleidsvoornemens en de aanwending van de beschikbaar gestelde middelen wordt jaarlijks in de zomernota aan de raad gerapporteerd. Het nu voorliggende afsluitende jaarverslag en de jaarrekening zijn de belangrijkste documenten voor het afleggen van verantwoording over gemeentelijke prestaties en bestedingen. Formeel dienen de documenten twee doelen:

1. Verantwoording van ons als college aan de gemeenteraad;
2. Verantwoording van de gemeenteraad aan de bevolking die hij vertegenwoordigt.

Zoals al aangegeven, dient er voor de verslaglegging een onderscheid te worden gemaakt in jaarverslag en jaarrekening.

Het onderdeel *jaarverslag* geeft inzicht in de realisatie van de programma's. Dit inzicht wordt verkregen door een uitwerking te geven van:

- De mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd;
- De wijze waarop geprobeerd is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken;
- De gerealiseerde baten en lasten.

De *jaarrekening*, waar het oordeel van de accountant over het getrouwe beeld van de baten, lasten en balansmutaties betrekking op heeft, bevat:

- De gerealiseerde baten en lasten per programma;
- Het overzicht van de gerealiseerde dekkingsmiddelen;
- Het totaal saldo van baten en lasten;
- De werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;
- Het gerealiseerde resultaat na bestemming.

Volgens de BBV-voorschriften worden eerst alle baten en lasten van de programma's gepresenteerd. Vervolgens wordt het resultaat bepaald en daarna wordt het resultaat bestemd. Op dat moment vinden toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves plaats.

Beleidsindicatoren
Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft een vaste set aan beleidsindicatoren voor. Deze zijn per programma terug te vinden in de indicatorentabel (zie licht gele arcering). Naast de verplichte beleidsindicatoren is nog een aantal 'eigen' indicatoren opgenomen. Hierbij maken we voor een belangrijk deel gebruik van de indicatoren uit 'waar staat je gemeente'.

De indicatoren uit het burgeronderzoek 'Waar staat je gemeente' gaan uit van verschillende maatschappelijke thema's namelijk:

- Woon- en leefklimaat
- Relatie burger–gemeente
- Gemeentelijke dienstverlening
- Zorg en welzijn

De indicatoren worden gemeten met een gemiddeld cijfer op een vijfpuntsschaal, waarbij een 1 staat voor 'helemaal oneens' en een 5 voor 'helemaal eens'. Met andere woorden: hoe hoger het cijfer, hoe meer de burgers het eens zijn met de stelling. Het onderzoek vindt tweejaarlijks plaats. In 2023 is de laatste meting geweest.

1.2 Leeswijzer
In de begroting en rekening 2024 zijn de volgende programma's opgenomen:

1. Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving
2. Integraal beheer openbare ruimte
3. Onderwijs, werk en inkomen
4. Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp
5. Duurzaamheid en energietransitie
6. Economie
7. Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed
8. Openbare orde en veiligheid
9. Bestuur en dienstverlening

   Overzicht Algemene dekkingsmiddelen, resultaten en onvoorzien

   Overzicht overhead

Met het jaarverslag wordt inzicht gegeven in de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd en de wijze waarop geprobeerd is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken.

Dit inzicht wordt gegeven aan de hand van de beantwoording van de volgende W-vragen:

- Welke ontwikkelingen zijn er in 2024 geweest?
- Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?
- Wat heeft het ons gekost?

Financiële resultaten worden met een min-teken weergegeven bij een voordelig resultaat.

Bij de programma's worden de relevante afwijkingen toegelicht.

In **hoofdstuk 3** wordt een nadere toelichting gegeven in de voorgeschreven paragrafen.
Deze toelichting geeft een dwarsdoorsnede van de financiële positie bezien vanuit het perspectief van de volgende onderdelen:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Openbaarheid
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Sociaal domein
- Vluchtelingen

In **hoofdstuk 4** vindt u de balans met toelichting, de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en is het overzicht van baten en lasten met toelichting opgenomen. Hier wordt de jaarrekening in vogelvlucht toegelicht. Daarnaast zijn in dit hoofdstuk de verplichte modellen Wet Normering Topinkomens en Rechtmatigheidsverklaring opgenomen.

In **hoofdstuk 5** is de controleverklaring opgenomen.

Als afsluiting treft u het raadsbesluit aan tot vaststelling van de jaarstukken 2024 en de bestemming van het rekeningsaldo.

Beleidsindicatoren
Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft een vaste set aan beleidsindicatoren voor. Deze zijn per programma terug te vinden via de link naar 'Waar staat je gemeente'.

Naast de verplichte beleidsindicatoren zijn nog een aantal 'eigen' indicatoren opgenomen binnen de programma's.

Hoofdstuk 2
Programmaverantwoording

Gemeente Raalte

Inleiding

Om een heldere verslaglegging af te geven over het gevoerde beleid in 2024, is de programmaverantwoording in navolging van de programmabegroting 2024 opgebouwd uit 9 programma's. Zo zijn de resultaten in de jaarstukken 2024 te vergelijken met het geraamde in de programmabegroting 2024.

Programma 1

Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving

Gemeente Raalte

Programma 1: Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving

Portefeuillehouder:	Wethouders A. Kreule en R. Bisschop
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Penders

2.1.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2024 geweest?

Buitengebied

De uitdagingen om ons buitengebied toekomstbestendig te maken blijven onverkort groot. Onduidelijkheden en onzekerheden zijn op alle terreinen voelbaar. De context waarbinnen we werken is in het afgelopen jaar fundamenteel veranderd.

Het Rijk heeft Nationaal Programma Landelijk Gebied en de daarbij behorende financiële middelen niet doorgezet en daarmee is ook het Provinciaal Programma Landelijk Gebied niet verder voortgezet. Provinciaal is het nog onduidelijk hoe de gebiedsprocessen een vervolg gaan krijgen.
Er zijn diverse uitvoeringsregelingen gekomen wat directe inzet vanuit de gemeente vraagt.
Er wordt opnieuw gekeken naar de samenwerkingsstructuur in Salland.

Omgevingswet

In 2024 is de Omgevingswet inclusief de wet kwaliteitsborging bouw daadwerkelijk in werking getreden en worden procedures conform de nieuwe wet toegepast. De eerste voorbereidingen voor het opstellen van een omgevingsplan zijn gestart.

Omgevingsdienst IJsselland

Door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) is een programma gestart dat moet leiden tot Omgevingsdiensten die meer dan nu het geval is zijn toegerust op hun taak. Op dit moment voldoen 26 van de 28 omgevingsdiensten in Nederland niet aan de landelijke pijlers/eisen. Zo ook de Omgevingsdienst IJsselland (OD) waarin Raalte participeert.

Op 19 december is door het Algemeen Bestuur van de OD IJsselland besloten om actief te werken aan de realisatie van een voor zijn taak toegeruste OD.

De gemaakte afspraken hebben vanaf 2026 aanzienlijke financiële gevolgen voor de deelnemende partners.

2.1.2 Doelstellingen 2024

1. We zorgen voor de (verdere) implementatie van de Omgevingswet.

2. We willen de regionale verstedelijkingsstrategie van de Regio Zwolle doorvertalen naar een groeiopgave voor gemeente Raalte en de kansen die dit ons geeft verzilveren (ambitie 3.000 woningen in 10 jaar).

3. We verbeteren samen met het rijk en de provincie de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid door onder andere de realisatie van de N35 corridor (Meer Veilig III, MIRT-verkenning, knooppunt Raalte en fietssnelweg). Daarbij willen we de veiligheid en toegankelijkheid van de stations Raalte en Heino samen met partners verbeteren en uitvoering geven aan de verkeersagenda.

4. Cyclisch doorontwikkelen en het herijken van het uitvoeringsbeleid op het gebied van VTH-taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving).

5. Een toekomstbestendig buitengebied.

2.1.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

1.1 Na implementatie van de omgevingswet zorgt een vaste groep medewerkers voor onderlinge afstemming, zodat vraagpunten gezamenlijk worden besproken en aanvragen coherent worden afgehandeld.

Via het programma Kracht van Salland is uitvoering gegeven aan het Leader programma Salland 2023 -2027. In 2024 is na instemming van de Lokale Actie Groep voor enkele projecten de cofinanciering toegezegd. Daarnaast hebben we diverse initiatieven die bijdragen aan de Opgave Toekomstbestendig buitengebied ondersteund. Onder andere door een bijdrage aan kennisuitwisseling op agrarische symposia tijdens de Stoppelhaene en de Ponyweek en een ondersteuning van het project 1001ha.nl voor kruidenrijk grasland van Urgenda en LTO.

2.1 In 2024 waren de groeibeelden voor Raalte en Heino af en is een start gemaakt met de uitwerking voor de prioritaire projecten Heino Molenwijk, Raalte Noord en Raalte stationsomgeving. Daarnaast is in 2024 gestart met de analyse van de buurtdorpen. In het programma karakteristieke stationsomgevingen van de Regio Zwolle is een gezamenlijk programmaplan gemaakt. Het Rijk heeft zich gecommitteerd aan het programmaplan en ziet het stationsgebied Raalte als een kansrijke ontwikkellocatie.

2.2 In 2024 zijn de mogelijkheden voor pré-mantelzorgwoningen uitgebreid en nieuwe prestatieafspraken gemaakt met SallandWonen. Daarnaast is een voorstel in voorbereiding om strikter te kunnen sturen op de realisatie van betaalbare woningen. Tenslotte is in regionaal verband een regionale woonzorgvisie en afsprakenkader ouderenhuisvesting opgesteld. Ook zijn er mooie projecten met andere woonvormen gestart zoals rug aan rug woningen en wooncommunity de Ware.

2.3 In december stelde het college het Projectplan Wooncoach vast. Op basis hiervan voeren we in samenwerking met SallandWonen, gemeente Olst-Wijhe en provincie Overijssel in 2025-2026 een pilot uit. Daarbij worden wooncoaches ingezet om oudere huishoudens te informeren over en te ondersteunen bij het verhuizen naar een passende woning.

3.1 De MIRT verkenning en onze inzet daarbij loopt door in 2025. Het ministerie van I&W streeft naar een afronding van de MIRT verkenning (met een voorkeursbesluit over de N35) in de tweede helft van 2025. Voldoende budget voor een doorstart van het project Knooppunt Raalte is inmiddels op orde. Wij zullen een participerende rol innemen in het project, waarbij we meedenken en adviseren in de door de projectorganisatie te nemen processtappen. In 2025 zal onder regie van ProRail in de eerste helft van 2025 station Raalte en Heino heringericht worden. In de tweede helft van 2025 wordt onder regie van de gemeente de aansluitende infrastructuur aangelegd of aangepast.

3.2 Er is gewerkt aan de voorbereiding van het fietsbeleidsplan.

4.1 De zes sporen uit het VTH Uitvoeringsbeleid zijn leidend geweest in de uitvoering conform het Uitvoeringsprogramma VTH 2024. Aansluitend bij de cyclische systematiek van het uitvoeringsbeleid wordt in het VTH jaarverslag 2024 verantwoording afgelegd over de uitgevoerde werkzaamheden.

5.1 Eind 2023 is de aanpak buitengebied vastgesteld. In de aanpak werken we vanuit 4 pijlers; faciliteren wat al kan, samenwerken, er zijn voor inwoners en duidelijkheid in beleid. Conform deze pijlers hebben we in 2024 onder andere één nieuw aanspreekpunt voor ondernemers in het buitengebied aangesteld, zijn er landbouwavonden geïnitieerd en worden ondernemers in het buitengebied periodiek op de hoogte gehouden via een nieuwsbrief. Daarnaast is er een landbouwanalyse uitgevoerd en is het addendum Erven in Beweging aangepast waarmee we duidelijkheid bieden over de toepassing van lokale regels in combinatie met subsidieregelingen vanuit Rijk en Provincie.

2.1.4 Verantwoording nieuw beleid 2024

Gezamenlijk budget voor de drie ontwikkelopgaven

Voor de opgave groei is het afgelopen jaar nadrukkelijk ingezet op het maken van de omslag van planvorming naar de uitvoering in concrete projecten. Raalte Noord, Heino Molenwijk en de stationsomgeving zijn toegevoegd aan de al lopende projecten. In 2024 zijn we gestart met een onderzoek naar de meest kansrijke ontwikkellocaties in onze buurtdorpen. Deze worden begin 2025 afgerond en richting besluitvorming gebracht.

De opgave wijken en dorpen heeft in 2024 geïnventariseerd wat de opgave inhoudt en waar we ons op moeten richten. Daarbij is een scan wijken en dorpen gemaakt. Verder is gewerkt aan het koersdocument wijken en dorpen die begin 2025 wordt vastgesteld.

Voor de opgave Toekomstbestendig buitengebied is uitvoering gegeven aan de inzet op de afgesproken pijlers. Er is een verkenning gestart naar onderscheid in gebieden voor het kunnen maken van goede ruimtelijke keuzes, bijvoorbeeld op het gebied van wonen in het buitengebied. Daarnaast zijn er diverse ontwikkelingen op Rijks- en provinciaal niveau die veel ambtelijke inzet hebben gevergd.

Inzet Energie en duurzaamheid en kosten omgevingstafel

De beschikbare middelen zijn conform de begroting ingezet.

Herinrichting stations Heino en Raalte en aanpassen gemeentelijke infrastructuur bij de stations

2024 stond in het teken van de voorbereidingen om de stations Heino en Raalte in 2025 opnieuw in te richten. ProRail doorliep haar aanbesteding, technische (detail)ontwerpen zijn gemaakt, vergunningprocedures zijn opgestart en faseringsplannen en planningen zijn opgesteld. Onze algemene bijdrage aan ProRail voor de herinrichting van de stations is gedaan. Daarnaast hebben wij een gedeelte ontwerp- en voorbereidingswerkzaamheden gedaan voor de werkzaamheden die wij zelf in de loop van 2025 gaan uitvoeren aan de direct aanliggende gemeentelijke infrastructuur.

Aanbesteding geografisch informatiesysteem

De aanbesteding van het geografische informatiesysteem betreft een DOWR-I project. DOWR-I heeft besloten het project niet op te pakken.

2.1.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

Indicatoren programma 1	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Nieuwbouw woningen Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen			10,4	3,5	3,9	6,8
Ik voel me thuis in deze buurt		Bron: www.waarstaatjegemeente.nl				
Legenda:						
Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV						

Cijfer onderzoeksmeting is gebaseerd op een 1-5 schaal; hoe hoger, hoe meer burgers eens zijn met deze stelling.

2.1.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil 2024
Baten	-11.809.987	-8.795.738	3.014.249
Lasten	19.652.132	14.307.353	-5.344.779
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**7.842.145**	**5.511.615**	**-2.330.530**
Mutaties in reserves	-1.967.473	-1.193.435	774.038
Gerealiseerd resultaat	**5.874.672**	**4.318.180**	**-1.556.492**

2.1.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving verklaring	Verschil
Meer ontvangen leges omgevingsvergunningen	-977.545
Omgevingsvergunningen lagere lasten	-26.000
Minder rente doorberekend	-106.000
Meer doorbelasting diverse domeinen	105.000
Minder doorberekening eenmalige investeringen ten gunste van de exploitatie	-511.202
Overige verschillen	-40.745
Totaal verschil	**-1.556.492**

Meer ontvangen leges omgevingsvergunningen (voordeel € 977.545)
In 2024 is er € 977.545 extra opbrengst aan bouwleges. Deze zijn voor een groot deel toe te wijzen aan het groot aantal bouwvergunningen dat in december 2023 is aangevraagd voordat de Omgevingswet in werking trad. Bouwvergunningen kennen vaak een uitvoeringsperiode van een jaar of meer en lopen dus door in 2025. Hierdoor is er niet alleen nog toezicht nodig maar ook nog begeleiding van vakspecialisten.

Lagere lasten omgevingsvergunningen (voordeel € 26.000)
Er is voor een bedrag van € 26.000 minder beroep gedaan op externe ondersteuning.

Minder doorberekening eenmalige investeringen		Bedrag
Doorbelasting door naar 2025:		
M8802036 Leaderprogramma 2023-2027	-16.252	
M8810006 Implementatie Omgevingswet	-90.200	
M8810013 Procesbudget verstedelijkingsagenda	-78.944	
M8810016 Programma mobiliteit	25.164	
M8810040 I-uitvoeringsplan fysiek	-16.645	
M8810100 3 Ontwikkelopgaven	-65.694	
M8810803 verkabeling hoogspanningsmast	-100.000	
		-342.571
Doorbelasting niet naar 2025:		
M8802050 LAG Salland functionerinskst 2021-2024	11.140	
M8810006 Implementatie Omgevingswet	-139.668	
M8810009 Invoering wet kwaliteitsborging bouw	-22.926	
M8810803 verkabeling hoogspanningsmast	-72.942	
M8811016 Project de Telgen 3 Heeten	49.272	
M8811027 Ant Ovk Sporthal Hoogerheyne		
		-175.124
Diversen		6.493
Totaal		**-511.202**

Verschillen in de reservemutaties		Bedrag
Hogere storting in de reserve bouwgrondexploitatie (winstneming en afronden complexen)		426.022
Minder onttrekking door lagere doorberekeningen eenmalige investeringen:		
* M8210031 herinrichting stations Raalte / Heino naar 2025	-46.195	
* M8210033 verkeerstromenonderzoek naar 2025	8.856	
* M8210034 VBT stationsgebied naar 2025	85.405	
* M8211401 Fietsbeleidplan naar 2025	50.000	
* M8801997 Kavelruil Boetelerveld naar 2025	3.407	
* M8802036 Leaderprogramma naar 2025	48.429	
* M8802070 Onderzoek bestemming Landgoed Old Heino naar 2025	13.160	
* M8810012 Verstedelijksopgave naar 2025	28.039	
* M8810040 I-uitvoeringsplan fysiek naar 2025	16.645	
* M8810602 beleid woonwagens naar 2025	20.000	
* M8810605 beleid huisvesting arbeidsmigranten naar 2025	25.000	
* M8810009 Invoering wet kwaliteitsborging bouw	74.000	
Totaal lagere beschikking door lagere doorberekening		326.746
Diversen		21.270
Totaal		**774.038**

Programma 2

Integraal beheer openbare ruimte

Gemeente Raalte

Programma 2: Integraal beheer openbare ruimte

Portefeuillehouder:	Wethouder B. Breunissen
Programmacoördinator:	Domeinmanager J. Hulzebos

2.2.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2024 geweest?

Binnen programma 2, integraal beheer openbare ruimte en beheer maatschappelijk vastgoed hebben we de onderstaande ontwikkelingen gezien in 2024.

Maatschappelijke context verandert snel

We zien de dynamiek in de samenleving snel veranderen. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties vragen steeds meer van de gemeente. Dat vraagt om een grote inzet van medewerkers met ook de juiste competenties en om organisatorische aanpassingen om hierop te anticiperen. Daarnaast is de toenemende onrust op de arbeidsmarkt van invloed op de bedrijfsvoering.

Meer inzicht in opgaven

Het ontwikkelen van een scan voor wijken en dorpen heeft meer inzicht gegeven in de opgaven waarvoor we voor zowel in de fysieke leefomgeving als vanuit sociaal domein voor staan. Hiermee zijn we in staat beter te sturen en te monitoren. Met het ontwikkelen en actualiseren van beleids- en beheerplannen krijgen we richting en inzicht in de opgaven die op ons afkomen en wat we als gemeente Raalte daarmee willen bereiken. De samenhang tussen de fysiek-ruimtelijke en de sociale opgaven krijgen we steeds beter in beeld. Doelen en ambities kunnen we beter afwegen t.o.v. beschikbare middelen.

Toenemende druk op de openbare ruimte

Grote opgaven als woningbouw en de verzwaring van het elektriciteitsnet leggen een steeds groter beslag op de beschikbare openbare ruimte. Dat vraagt in toenemende mate om een zorgvuldig ruimtegebruik en het maken van afwegingen.

Vervangingsstrategie Openbare Ruimte

De veroudering van de openbare ruimte neemt toe en is structureel. De gemeente Raalte is financieel hier onvoldoende op voorbereid. Het huidig investerings- en uitvoeringsniveau houdt de veroudering en teruggang van de kwaliteit van de openbare ruimte niet bij. We proberen de inhoudelijke en financiële voorspelbaarheid te vergroten door voor deze structurele opgave, een structurele oplossing met structurele middelen te organiseren.

Met de vervangingsstrategie Openbare Ruimte proberen we een financiële basis te creëren waarmee gemeente Raalte de komende 15 jaar kan investeren in een leefbare en toekomstbestendige openbare ruimte met grote de maatschappelijke meerwaarde. Hiermee wordt aan de voorzijde geïnvesteerd in de gezondheid van onze inwoners.

Positief is dat de aandacht voor deze ontwikkeling toeneemt en het besef groeit dat hierop een inzet moet worden gepleegd.

2.2.2 Doelstellingen 2024

1. We borgen de ondergrens van veiligheid, voorkomen kapitaalvernietiging en behalen de vastgestelde kwaliteitsnormen.

2. We werken aan een toekomstbestendige, veilige, gezonde, schone en mooie leefomgeving waaronder ook de openbare gebouwen en creëren hiermee een maatschappelijke meerwaarde.

3. We werken aan een lange termijn aanpak voor het fysieke domein om te komen tot toekomstbestendige leefbare dorpen en wijken.

2.2.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

1.1. We hebben het beheer en onderhoud uitgevoerd op basis van de beheerplannen en daarin opgenomen onderhoudsmaatregelen.

1.2 In 2024 is het beheerplan Buiten bewegen, beleven, spelen en ontmoeten vastgesteld. Daarnaast is gestart met het opstellen/actualiseren van de beheerplannen voor het wegbeheer en de bermen en sloten. Het beleids- en beheerplan voor begraafplaatsen zit in de afrondende fase.

2.1 Er is in 2024 een start gemaakt met het ontwikkelen van beleid om circulair te werken in de openbare ruimte en bij het maatschappelijk vastgoedbeheer. Medio 2025 verwachten we dit te kunnen afronden.

2.2 Het versterken van biodiversiteit heeft een grote impuls gekregen, middels het vaststellen van het beleidsplan biodiversiteit. Op meerdere locaties hebben we werk gemaakt van het versterken van biodiversiteit binnen het bestaande beheer.

2.3 In 2024 hebben we wederom vervangingsmaatregelen opgevoerd in het meerjareninvesterings- programma openbare ruimte. Deze zijn financieel gehonoreerd in de meerjarenbegroting naast het beschikbaar stellen van middelen voor het wegwerken van achterstallig onderhoud bij het wegbeheer.

2.4 Door een mooie samenwerking tussen onze inwoners, de verbinders en projectvoorbereider groen en spelen zijn er mooie initiatieven gerealiseerd. Het stappenplan dat te vinden is op www.raalte.nl/inwonersinitiatieven is hier helpend bij. Dit geeft duidelijkheid over waar inwoners zelf voor aan de lat staan en bij wie ze terecht kunnen voor advies over bijvoorbeeld (groen en speel) inrichting. Daarnaast is geadviseerd over financieringsmogelijkheden en zijn initiatiefnemers in contact gebracht met geslaagde inwonersinitiatiefnemers. In 2024 zijn er 25 inwonersinitiatieven gefaciliteerd en 20 adoptie-overeenkomsten afgesloten. Dit betreft initiatieven op gebied van renovatie en uitbreiding van speelplaatsen door Heeten Durft, renovatie en uitbreiding van speelplaats aan de Karreweide, maar ook diverse vergroeningsprojecten.

3.1 Middels een scan voor wijken en dorpen is onder meer inzicht ontstaan in de fysieke toestand van een wijk of dorp. De openbare ruimte maakt hier deel van uit.

Dit nieuwe inzicht, gecombineerd met inspectiegegevens uit de beheerplannen geven ons meer inzicht in de omvang van inhoudelijke en financiële opgave. Hieruit komt naar voren dat er sprake is van een grote opgave.

3.2 Het gebiedsgericht verbinden van opgaven zien we terug in de inzet die in 2024 is gedaan op de opgaven voor dorpen en wijken, in verkeerskundig opzicht onder andere bij de het ontwikkelen van plannen voor de herinrichting van de Dorpsstraat Zwolseweg in Heino en het gebied waar de hoogspanningsmasten zijn verwijderd.

2.2.4 Verantwoording nieuw beleid 2024

Algemeen

In 2024 zijn de nodige stappen gezet om meer inzicht te verkrijgen in de opgaven voor de openbare ruimte. Er is gewerkt aan het opstellen en actualiseren van beheerplannen. Ten behoeve van de vervangingsopgave in de openbare ruimte zijn inzichten gedeeld en er is een aanzet gemaakt om te komen tot het bepalen van de omvang van de investeringen. De scan voor dorpen en wijken levert hiervoor eveneens een mooie bijdrage, ook om de inzet op lange termijn te monitoren.

Opstellen algemeen beheerbeleid en wegenbeheerplan

Met het opstellen van een beheerplan voor de wegen is een start gemaakt. Hiervoor zijn onder andere weg inspecties uitgevoerd. We verwachten medio 2025 over de resultaten te kunnen beschikken.

Lange termijn inzicht in de financiële opgave Meerjarig Investerings Programma (MIP)

Voor de vervangingsopgave in de openbare ruimte is een samenhangend overzicht gemaakt van de verwachte investeringen tot 2040. Deze inzichten vertalen we naar een langetermijnprogramma voor de openbare ruimte.

Start uitvoering buurtaanpak Langkamp

De voorbereidingen voor het treffen van water- en klimaatregelen in de wijk Langkamp zijn dit najaar van start gegaan. De eerste verkenning heeft inmiddels plaatsgevonden en er wordt gewerkt aan een waterhuishoudingsplan. Dit plan is cruciaal om verdere stappen te zetten in de prioritering van de gebiedsgerichte integrale aanpak van de wijk Langkamp.

Organisatie groenonderhoud 2024 en verder

In 2023 hebben we drie meewerkend voormannen in eigen dienst aangenomen ter compensatie van de meewerkend voormannen van de Productie die met pensioen zijn gegaan. Voor een belangrijk deel was hier dekking voor aanwezig. Voor 0,3 fte (incl. overhead) ontbrak nog een structureel budget van € 30.700. We zijn zeer content over wat het aantrekken van de drie meewerkend voormannen heeft opgeleverd: goede aansturing en begeleiding, waardoor we (domein Beheer gemeente Raalte) doelgroepers een werkplek kunnen bieden. Daarnaast zien we dat de wijken, waarvoor de meewerkend voormannen verantwoordelijk zijn, op een hoger niveau gebracht worden.

Achterstallig onderhoud bomen
Door het eenmalig beschikbaar gestelde bedrag is het achterstallig onderhoud van de bomen in de gehele gemeente Raalte nagenoeg weggewerkt. In Q1 en Q2 2025 worden de laatste bijna 2.000 van de totaal bijna 65.000 bomen gesnoeid. Hiermee voldoen we aantoonbaar aan de zorgplicht en voorkomen we klachten en meldingen. Uiteraard moeten we de bomen planmatig (binnen de kom eens in de 3 jaar en buitengebied eens in de 6 jaar) blijven snoeien om te kunnen voldoen aan onze zorgplicht.

Onkruidbeheersing op verhardingen
De middelen voor het beheersen van onkruid op verhardingen zijn structureel gemaakt in plaats van de eenmalige financiering.

Hosting en beheerkosten meldingssysteem openbare ruimte
Om inwoners op een klantvriendelijke manier meldingen te kunnen laten doen, is een nieuw meldingssysteem ingevoerd. Hierbij krijgen inwoners onder andere inzicht in de status van hun melding. Om het systeem in stand te houden, is externe ondersteuning nodig in de vorm van hosting en beheer.

Meerkosten vervangen materieel domein Beheer
Recentelijke ontwikkelingen met betrekking van het materieel willen we meenemen, het krediet wordt doorgeschoven naar 2025. Zie toelichting beschikbare kredieten.

Opstellen baggerplan
Door het gebrek aan capaciteit is het niet gelukt om een baggerplan op te stellen. Na verdere overweging is besloten om de uitwerking van het baggerplan, met name het opstellen van beheermaatregelen, onder te brengen in het beheerplan ecologisch berm- en slootbeheer. Het beheerplan wordt uitgebreid met een uitvoeringsprogramma. Dit krijgt een vervolg in 2025.

Meerkosten aanschaf maaizuigcombinatie
Aanschaf van de maaizuigcombinatie is uitgesteld in afwachting van de uitkomsten van het berm- en slootbeheerplan.

Versnellen vervanging openbare verlichting door ledverlichting
Dit jaar is ongeveer 10% van de huidige openbare verlichting vervangen door ledverlichting. Daarmee is het totale areaal voor 70% duurzaam verlicht.

2.2.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

Indicatoren programma 2	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Perken, plantsoenen en parken in mijn buurt zijn goed onderhouden	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
De mate waarin voldaan wordt aan de beeldkwaliteitseisen uit het groenbeleidsplan *Bron: gemeentelijke schouwen*	2023	92,0%	n.b.	92,0%	92,0%	91,1%
Straten, paden en trottoirs in mijn buurt zijn goed begaanbaar	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
In mijn buurt zijn weinig tot geen dingen kapot	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
Speelvoorzieningen (kinderen tot 12 jaar)	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
In mijn buurt is voldoende parkeergelegenheid	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
Mijn buurt is schoon	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					

2.2.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil 2024
Baten	-3.825.550	-5.233.300	-1.407.751
Lasten	17.559.411	17.302.115	-257.296
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**13.733.861**	**12.068.815**	**-1.665.046**
Mutaties in reserves	-1.385.732	-177.234	1.208.498
Gerealiseerd resultaat	**12.348.129**	**11.891.581**	**-456.548**

2.2.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving verklaring	Verschil
Hogere storting reserve IVOR (saldo programma 2)	138.000
Minder kosten elektriciteit openbare verlichting / meer baten	-259.000
Minder kosten verkeer en vervoer	-34.000
Meer kosten openbaar groen	50.000
Meer kosten civieltechnische kunstwerken	28.000
Meer kosten begraafplaatsen	30.000
Budget klimaatadaptie naar 2025	-52.000
Minder rente doorbelast	-455.000
Meer doorberekening diverse eenheden	237.000
Minder doorberekening eenmalige investeringen naar 2025	-170.000
Overige verschillen	30.452
Totaal verschil	**-456.548**

Onttrekking reserve IVOR (nadeel € 138.000)
Bij het opstellen van de Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR) is bepaald dat het saldo van de jaarrekening voor het beheer van de openbare ruimte verrekend wordt met de reserve IVOR. Dit geldt voor verschillen op het gebied van civieltechnische kunstwerken, openbare verlichting, wegen, openbaar groen, begraafplaatsen, gemeentelijke afvalverwerking en plaagdierenbestrijding. Deze verschillen zijn dus niet van invloed op het rekeningresultaat en worden dan ook niet benoemd in het 'Overzicht van baten en lasten in vogelvlucht' van de jaarrekening.

Elektriciteit openbare verlichting (voordeel € 259.000)
De gemiddelde leveringstarieven voor gas en elektriciteit zijn in 2024 gedaald ten opzichte van 2023. We hebben minder onderhoud uitgevoerd doordat we de verlichting verduurzamen. De begroting voor 2025 is dan ook gewijzigd en het bedrag naar beneden bijgesteld. De kosten door vandalisme en andere schade zijn gestegen.

Verkeer en vervoer (voordeel € 34.000)
Enkele (dure) projecten zijn niet doorgegaan. Daarnaast zijn projecten goedkoper uitgevallen. In een aantal gevallen konden we gebruik maken van een aanbod van de provincie Overijssel door mee te doen aan pilots of inschrijvingen, waarbij de projecten voor de gemeente gratis zijn.

Openbaar groen (nadeel € 50.000)
Het bleek nodig om van extra externe adviezen en externe diensten gebruik te maken. Het betrof specialistische werkzaamheden of specialistische kennis.

Civieltechnische kunstwerken (nadeel € 28.000)
Diverse onverwachte, soms achterstallige, herstelwerkzaamheden aan civieltechnische kunstwerken hebben tot een overschrijding geleid. Deze herstelwerkzaamheden betreffen onder andere betonreparatie.

Begraafplaatsen (nadeel € 30.000)
Voor het onderhoud van begraafplaatsen werken we samen met externe partijen. Vorig jaar zijn de kosten van onderhoud van begraafplaatsen fors gestegen. Het aantal begrafenissen fluctueert jaarlijks.

Klimaatadaptatie (voordeel € 52.000)
De (eenmalige) budgetten klimaatadaptatie zijn toegekend voor de jaren 2024 en 2025. Het voordeel over 2024 wordt overgebracht naar en ingezet in 2025.

Minder doorberekening eenmalige investeringen	Bedrag
Doorbelasting door naar 2025:	
* M8210029 MIP voorbereidingskosten / onderzoek MIP	-53.303
* M8210035 2e fase Centrum Raalte	-36.734
* M8210603 Opstellen Beheerplan wegen	-28.640
* M8723004 Beleid circulariteit	-43.240
Diversen	-8.083
Totaal	**-170.000**

Verschillen in de reservemutaties		Bedrag
Hogere storting reserve IVOR (saldo programma 2)		138.000
Hogere storting onderhoud sportvelden 2024		57.630
Hogere onttrekking onderhoud wegen 2024		-10.240
Lagere onttrekking onderhoudsreserve gebouwen		382.355
Geen onttrekking ivm extra kosten openbare verlichting		194.000
Geen onttrekking vanwege beleid klimaatadaptie (naar 2025)		120.000
Minder onttrekking door lagere doorberekeningen eenmalige investeringen, waaronder:		
* M8210029 Onderzoek MIP naar 2025	80.534	
* M8210601 Ecologisch berm- en slootbeheerplan naar 2025	18.040	
* M8210602 beheerplan straatmeubilair naar 2025	30.000	
* M8560006 Leefbare dorpen en wijken naar 2025	96.424	
* M8560105 Gedragscode Flora en Fauna naar 2025	10.138	
* M8210016 Aanbesteding informatievoorz openbare ruimte	32.843	
* Diverse M8 kredieten	17.334	
Totaal lagere beschikking door lagere doorberekening eenmalige investeringen		285.313
Diversen		41.440
Totaal		**1.208.498**

Programma 3

Onderwijs, werk en inkomen

Gemeente Raalte

Programma 3: Onderwijs, werk en inkomen

Portefeuillehouder:	Wethouder G. Toeter
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Schrör

2.3.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2024 geweest?

Spreidingswet

Op 31 januari 2024 is de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen in werking getreden, in de volksmond bekend als de 'Spreidingswet'. Deze wet heeft gemeenten een expliciete wettelijke taak gegeven om asielopvangvoorzieningen mogelijk te maken.

In het verdeelbesluit is opgenomen dat Raalte voor 1 juli 2025 208 opvangplekken moet realiseren, waarvan 33 opvangplaatsen voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen.

De gemeente heeft gekozen voor zorgvuldigheid boven snelheid. Het proces om te komen tot een nieuwe opvanglocatie gaat langer duren dan de gestelde realisatiedatum van 1 juli 2025 in de Spreidingswet. Dit betekent dat de gemeente Raalte voor deze cyclus van de Spreidingswet geen opvangplekken kan realiseren, maar wel doorgaat met het realiseren van een geschikte opvanglocatie.

Tijdelijke doorstroomlocatie Den Alerdinck

Sinds 1 december 2023 huren we twee groepsgebouwen op landgoed Den Alerdinck voor de opvang van statushouders. Statushouders gekoppeld aan Raalte stromen vanuit het AZC in op Den Alerdinck, waar zij verblijven in afwachting van een reguliere woning in de gemeente Raalte. In februari 2024 is gestart met de instroom van statushouders. In 2024 hebben we in totaal 65 statushouders op Den Alerdinck opgevangen, in afwachting van een woning.

Door de komst van Den Alerdinck hebben we de taakstelling van 2024, inclusief de achterstand van 2023 tijdig kunnen behalen. Dit betekende wel een toename van instroom van statushouders in 2024 ten opzichte van 2023.

Stichting de GKB

Het college heeft het ontwerpbesluit genomen tot toetreding tot Stichting de GKB. Stichting de GKB komt in de plaats van de Gemeenschappelijke Regeling GKB. De definitieve toetreding vindt, na ondertekening van de deelnameovereenkomst, in 2025 plaats.

2.3.2 Doelstellingen 2024

1. We bieden ondersteuning aan wie (tijdelijk) niet kan voorzien in het eigen inkomen en recht heeft op een uitkering.

2. We begeleiden mensen naar werk die hierbij ondersteuning nodig hebben, met als doel dat inwoners maximaal meedoen naar eigen vermogen. Werk is voor ons meer dan een reguliere betaalde baan. Het kan bijvoorbeeld ook beschut werk of vrijwilligerswerk zijn. We hebben een sterke infrastructuur om dit doel te bereiken, waar de Stichting Werk Raalte een belangrijk onderdeel van is.

3. We werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt, om ervoor te zorgen dat er nu en in de toekomst passend werk beschikbaar is voor onze inwoners en voldoende geschikte werknemers voor onze werkgevers.

4. We ondersteunen inwoners vanuit effectief minima- en schulddienstverleningsbeleid met aandacht voor de menselijke maat.

5. Signaleren en terugdringen van laaggeletterdheid is een integraal onderdeel van de dienstverlening en het beleid in het sociaal domein.

6. Voor jongeren is er een sluitende aanpak. Jongeren gaan naar school, hebben werk of een passende dagbesteding. We werken samen met school om uitval te voorkomen.

7. We werken samen met scholen om leerachterstanden te voorkomen en zetten in op sociaal welbevinden van onze jeugd.

8. Kinderen in de gemeente Raalte worden optimaal voorbereid voor de basisschool, doordat er de mogelijkheid is om deel te nemen aan de voorschoolse voorzieningen. Voor de kinderen met een ontwikkelingsachterstand is er extra ondersteuning in de vorm van voor- en vroegschoolse educatie.

9. We ondersteunen statushouders bij hun inburgering en integratie in de gemeente Raalte, zodat zij zo snel mogelijk naar vermogen meedoen in onze samenleving.

2.3.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

1.1 We begeleiden mensen naar werk die hierbij ondersteuning nodig hebben, met als doel dat inwoners maximaal meedoen naar eigen vermogen. Werk is voor ons meer dan een reguliere betaalde baan. Het kan bijvoorbeeld ook beschut werk of vrijwilligerswerk zijn. We hebben een sterke infrastructuur om dit doel te bereiken, waar de Stichting Werk Raalte een belangrijk onderdeel van is.

2.1 Aan het uitvoeringsplan Raalte Werkt is in 2024 uitvoering gegeven. Zo hebben we statushouders ondersteund bij het vinden van een passende plek en zijn er meer beschutte werkplekken gerealiseerd dan de landelijke taakstelling.

2.2 Naast de taken die we al bij de Productie hadden ondergebracht zoals werkervaringsplaatsen zijn we gestart met participatietrajecten voor inburgeraars.

3.1 We werken regionaal samen in de arbeidsmarktregio Zwolle. Binnen deze samenwerking is er in 2024 een nieuwe meerjarenagenda 2024-2028 vastgesteld. Vanuit deze meerjarenagenda werken we samen aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt. In deze meerjarenagenda is opgenomen dat we gaan werken met een regionaal werkcentrum. Als gemeente Raalte nemen we hierin een pro-actieve houding. We bieden inwoners en werkgevers van Raalte op laagdrempelige wijze ook een lokaal loket voor alle vragen rondom werk en inkomen. Inwoners en werkgevers kunnen hiervoor tijdens de openingstijden van dit loket terecht in de bibliotheek van Raalte.

4.1 In 2024 hebben we stappen gezet voor de implementatie van het beleidsplan 'Rondkomen met je inkomen'.

Naast de implementatie van de wijzigen in de verordening, zijn we op het gebied van het inkomensondersteuningsbeleid bijvoorbeeld gestart met De Voorzieningenwijzer en een nieuw pakket in de gemeentepolis voor inwoners met lage zorgverwachting. Voor schuldhulpverlening hebben we met het onderwijs afspraken gemaakt over theatercolleges geld aan jongeren op het Mbo en hebben de persoonlijke benadering aan inwoners met betalingsachterstanden (onder andere door middel van huisbezoek) geïntensiveerd.

4.2 In 2024 is specifiek onderzoek verricht naar de tevredenheid van inwoners met schuldhulpverlening (toegespitst op schuldregelingen en budgetbeheer) door de GKB. Uit dit onderzoek blijkt dat inwoners over het algemeen zeer tevreden (8+) zijn met schuldhulpverlening door de GKB.

5.1 In 2024 hebben we, samen met Stichting Lezen & Schrijven en Humanitas, afspraken gemaakt over de bevordering van basisvaardigheden in onze gemeente. Vanuit een nieuwe 'ambassadeursrol' wil Humanitas inwoners in contact brengen met het taalaanbod van het Taalpunt Raalte. We hebben afspraken gemaakt over training door Stichting Lezen & Schrijven aan consulenten van Humanitas en de gemeente over het herkennen, bereiken en overdragen naar het Taalpunt van inwoners met gebrekkige basisvaardigheden.

6.1 We zijn verdergegaan met uitvoering geven aan het regionaal meerjarenbeleidsplan VSV (voortijdig school verlaters). We zijn lokaal aan de slag gegaan met de thema's zoals integrale ondersteuning van jongeren in een kwetsbare positie, jongeren in beeld hebben en houden en het duurzaam naar werk begeleiden van jongeren.

6.2 In maart 2024 is er een compleet nieuw team leerplicht gestart, zij zijn op alle punten nog in ontwikkeling en investeren op de verbinding tussen het onderwijs, de leerplichtambtenaar, doorstroomconsulent, het Centrum voor Jeugd en Gezin en de clusters werk en WMO. Hiermee wordt gezamenlijk gewerkt aan een vroegtijdige integrale ondersteuning van jeugdigen.

7.1 Vanuit het Nationaal Programma Onderwijs zijn er diverse projecten uitgevoerd, waaronder de inzet van een jongerenwerker op drie basisscholen, Vakantie BSO voor kinderen met een spraak/taal of sociaal emotionele achterstand, trainingen Positieve gezondheid en versterking van het CJG contactpersoonschap op (voor)scholen. Ook is er een bijdrage geleverd aan het evenement van het jongerenwerk Raalte viert zomer.

8.1 Met de Voor- en Vroegscholen is er gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van VVE (Voor- en Vroegschoolse Educatie), onder meer door het verbeteren van het monitoringsinstrument. Daarnaast is er gewerkt aan het versterken van de ouderbetrokkenheid.

9.1 We ondersteunen op basis van maatwerk inburgeraars de juiste participatieplaats te vinden. We vinden het ook belangrijk dat organisaties (o.a. taalaanbieders, Vluchtelingenwerk, welzijnswerk, Taalpunt) die een rol hebben in of aansluitend op de inburgering elkaar kennen en waar nodig samenwerken. Daarom voeren we periodiek lokaal een inburgeringsoverleg. In 2024 hebben we een pilot gedraaid met participatieplaatsen bij De Productie in samenwerking met een jobcoach. De successen uit de pilot willen we behouden en we zijn in gesprek met De Productie hoe we dit verder kunnen ontwikkelen.

9.2 We hebben in 2024 de hoge instroom kunnen opvangen door middel van de doorstroomlocatie Den Alerdinck. We hebben periodiek overleg gevoerd met partners zoals Vluchtelingenwerk en de woningcorporatie om de gevolgen van deze instroom te bespreken, zoals de inzet van meer maatschappelijke begeleiding en uitstroom naar een reguliere woning.

2.3.4 Verantwoording nieuw beleid 2024

Niet van toepassing.

2.3.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

Indicatoren programma 3	Referentie jaar	cijfer	Werkelijk 2022	2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Banen Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 64 jaar	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
Netto arbeidsparticipatie Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
Bijstandsuitkeringen Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners van 18 jaar e.o.	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
Aantal re-integratievoorzieningen Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 64 jaar:	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
% Kinderen in uitkeringsgezin Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
% Jeugdwerkloosheid Het percentage werkloze jongeren (16 tot 22 jaar).	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) % Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 tot 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
Absoluut verzuim per 1.000 inwoners van 5 tot 18 jaar Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5 tot 18 jaar.	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					

Relatief verzuim per 1.000 inwoners van 5 tot 18 jaar Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5 tot 18 jaar.	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*				
Het percentage 2,5 tot 4 jarigen, dat deelneemt aan de voorschoolse voorzieningen *Bron: CJG en kinderopvangorganisatie die subsidie ontvangen voor VVE en Peuterwerk*	2017	90%		91%	
Bereik van de meedoenregeling 18+ Het percentage inwoners dat onder de doelgroep valt dat daadwerkelijk gebruik maakt van de meedoenregeling *Bron: KWIZ armoedemonitor*	2023	35%	35%	40%	46%
Tevredenheid inwonders met ons inkomensbeleid en dde uitvoering daarvan. Gemiddelde cijfer dat inwoners ons geven bij het cliëntervaringsonderzoek inkomensondersteuning *Bron: cliënervaringsonderzoek inkomensondersteuning*	2023	7,5	7,5	7,5	Nieuw onderzoek in 2025
Legenda:					
Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV					

2.3.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil 2024
Baten	-17.340.798	-17.287.749	53.049
Lasten	25.902.936	25.654.202	-248.734
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**8.562.138**	**8.366.453**	**-195.685**
Mutaties in reserves	2.420.592	2.653.971	233.379
Gerealiseerd resultaat	**10.982.730**	**11.020.424**	**37.694**

2.3.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving verklaring	Verschil
Minder kosten Inburgering	-70.000
Minder kosten voorschoolse voorzieningen	-67.000
Meer doorbelasting diverse domeinen	186.000
Overige verschillen	-11.306
Totaal verschil	**37.694**

Minderkosten inburgering (€ 70.000 voordeel)
De kosten voor maatschappelijke begeleiding en participatieverklaringen van statushouders kunnen we toerekenen aan de rijksbijdrage nieuwe wet inburgering. Hierdoor vloeit € 70.000 van ons regulier budget voor maatschappelijke begeleiding terug naar de algemene middelen.

Minderkosten voorschoolse voorzieningen (€ 67.000 voordeel)
Bij de vaststellingen peuterwerk van kinderdagverblijven is € 39.000 teruggevorderd, doordat het aantal gerealiseerde peuterplekken over 2023 lager zijn vastgesteld. Daarnaast zijn de beschikte subsidies peuterwerk over 2024 lager dan het beschikbare budget.

Reservemutaties
De resultaten voor inkomensvoorzieningen, re-integratie en de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening zijn toegevoegd dan wel onttrokken aan de reserve sociaal domein. Deze zijn verder toegelicht in de paragraaf Sociaal domein.

De resultaten van de opvang Oekraïners en doorstroomlocatie den Alerdinck zijn toegevoegd danwel onttrokken aan de reserve opvang statushouders en vluchtelingen. Deze zijn verder toegelicht in de paragraaf Vluchtelingen.

Verschillen in de reservemutaties	Bedrag
Hogere stortingen in reserve sociaal domein	60.725
Lagere beschikking over reserve sociaal domein	-368.627
Hogere storting/lagere beschikking opvang vluchtelingen	364.659
Lagere onttrekking energietoeslag eenmalig	62.551
Lagere onttrekking ivm minder kosten verhoogde asielinstroom (naar 2025)	111.621
Diversen	2.450
Totaal	**233.379**

Programma 4

Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp

Gemeente Raalte

Programma 4: Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp

Portefeuillehouder:	Wethouder G. Toeter
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Schrör

2.4.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2024 geweest?

Tijdens de Algemene Ledenvergadering (ALV) van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) op 29 november 2024 heeft een meerderheid van de gemeenten ingestemd met de resolutie 'Stop met gesprekken vervolg IZA totdat is voldaan aan gestelde voorwaarden'. Ook de gemeente Raalte heeft ingestemd met deze resolutie. Gemeenten voelen zich geen gelijkwaardig partner aan de landelijke IZA-tafel. Inhoudelijk staan gemeenten wel achter de beweging die het IZA nastreeft (beweging naar de 'voorkant'). Doel van deze resolutie is om weer als gelijkwaardig partner aan tafel te komen bij de onderhandelingen over een nieuw zorg en welzijnsakkoord het Integraal Zorg en Welzijnsakkoord (IZWA) met de borging van financiële dekking.

Het ministerie van VWS heeft op 17 december 2024 bevestigd dat de SPUK IZA in 2025 doorloopt. Dat SPUK IZA houdt in dat gemeenten hun activiteiten vanuit SPUK IZA (als onderdeel van de Werkagenda VNG bij het Integraal Zorg Akkoord (IZA) in het GALA) kunnen voortzetten. Het vervolg van de SPUK IZA vanaf 2026 is afhankelijk van de uitkomsten van de onderhandelingen op het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en de deelname van gemeenten daarin.

Berenschot

De raad heeft in maart 2024 het sociaal domein aangewezen als een van de mogelijke besparingsrichtingen. Daarom is door Berenschot onderzoek laten uitvoeren naar de volgende onderzoeksvragen:

- Hoe wordt er binnen het sociaal domein (samen)gewerkt en welke verbeteringen (ontwikkelrichtingen) dragen bij aan het verkrijgen van grip op de kosten?
- Welke besparingsmaatregelen kan de gemeente treffen om de kosten binnen het brede sociaal domein te verlagen?

In augustus is het onderzoek door Berenschot opgeleverd.

Scan Dorpen en wijken

We hebben de scan Dorpen en Wijken ontwikkeld. Met deze scan hebben we een objectief beeld van de huidige staat van de fysieke en sociale omgeving in onze wijken en dorpen. De uitkomsten van deze scan vinden hun vertaling in het Koersdocument Dorpen en Wijken.

2.4.2 Doelstellingen 2024

1. We vinden het belangrijk dat onze inwoners van alle leeftijden zoveel mogelijk op eigen kracht meedoen in de samenleving. Daarom werken we aan het versterken van de zelfredzaamheid en veerkracht van onze inwoners en zetten we breed in op preventie en normalisering en werken we met alle partners samen vanuit het gedachtegoed positieve gezondheid. Hierbij draait gezondheid om mentaal en fysiek welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen in de samenleving en dagelijks functioneren. Normaliseren betekent ook stoppen met hulpverlening zodra de inwoner weer zelf verder kan.

2. Raalte kenmerkt zich door een verbonden samenleving, waarin ontmoeting belangrijk is en inwoners naar elkaar omkijken. Dit willen we behouden en versterken.

3. We zijn ons ervan bewust dat niet al onze inwoners (volledig) op eigen kracht mee kunnen doen in de samenleving. Voor deze inwoners bieden we passende (maatwerk)ondersteuning. We investeren nadrukkelijk in wijken of in specifieke doelgroepen die in mindere mate veerkrachtig zijn.

4. We zorgen voor goede randvoorwaarden, zodat senioren, mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking of (psychische) kwetsbaarheid op een verantwoorde manier en zo zelfstandig mogelijk in hun eigen huis en omgeving kunnen (blijven) wonen.

2.4.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

1.1 Zo hebben we gewerkt aan de Ketenaanpak Valpreventie, waarbij regionale en lokale samenwerkingspartners afspraken maken over voorlichting en bewegingsaanbod voor 65-plussers. Het doel is om bewustwording te creëren rondom het voorkomen van vallen en senioren aan te moedigen deel te nemen aan valpreventie, beweeginterventies of door te stromen naar reguliere beweegprogramma's voor ouderen.

1.2 Vanuit Raalte Sportief en Gezond hebben we ondersteuning geboden aan inwoners en verenigingen voor activiteiten die bijdragen aan een goede gezondheid van onze inwoners. Onder andere met de subsidieregeling Raalte Sportief en Gezond.

1.3 Vanuit het programma Kansrijke Start zijn er drie netwerkbijeenkomsten voor professionals georganiseerd met als doel kennis te delen en de samenwerking te verstevigen rondom de eerste 1000 dagen van een kind. De interventie Nu niet zwanger is geïmplementeerd. Ook is er gewerkt aan de regionale ketenaanpak Kansrijke Start met gemeenten, Salland Zorgverzekeraar en medische en sociale professionals.

1.4 In 2024 zijn we gestart met het programma Sociale Basis waarin we samen met onze partners werken aan een toekomstbestendige sociale basis. Onder dit programma zijn vier lijnen geformuleerd te weten; toekomstbestendige sociale basis, herijking subsidiebeleid, koersdocument beleid Sociaal Domein en leren en ontwikkelen in proeftuinen. Samen met onze partners geven we in 2025 hieraan verdere invulling.

1.5 Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is dé plek voor ouders, jeugdigen en professionals bij vragen over opvoeden, opgroeien en gezondheid. Op basis van de uitgangspunten in de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming is in 2024 onderzocht hoe het CJG organisatorisch en financieel verder versterkt moet worden om de benodigde ondersteuning toekomstbestendig te kunnen bieden. De gemeenteraad heeft ingestemd met het voorstel, in 2025 werkt het college hiervoor een implementatieplan uit. Ook is er vanuit het CJG, net als in 2023, extra ingezet op de samenwerking met het onderwijs zodat er gezamenlijk tijdig gesignaleerd wordt en kinderen en ouders zoveel mogelijk met collectieve voorzieningen worden ondersteund.

2.1 Vanuit Mantelzorgondersteuning Raalte is in 2024 extra ingezet op het bereiken van de werkende mantelzorgers, onder andere binnen de gemeente Raalte als werkgever. Ook was er specifiek aandacht voor de mantelzorgers van mensen met dementie. In 2024 is het uitvoeringsplan Mantelzorg 2025 vastgesteld. Hierin gaan we werken aan het in beeld krijgen van mantelzorgers, het versterken van de positie van mantelzorgers, jonge mantelzorgers en de ondersteuning van mantelzorgers.

3.1 De samenwerking tussen Veilig Thuis IJsselland en het CJG is verstevigd door gezamenlijk casuïstiek te bespreken. In januari 2024 hebben alle medewerkers van het sociaal domein de training 'signaleren en (h)erkennen vanuit huiselijk geweld en kindermishandeling' gevolgd. Hierdoor weten medewerkers hoe ze geweld (h)erkennen, bespreekbaar maken en ze de meldcode moeten gebruiken.

3.2 Begin 2024 is de Regiovisie Kracht in Kwetsbaarheid; van opvang en beschermd wonen naar wonen eerst en een beschermd thuis vastgesteld door de raden van alle betrokken gemeenten. In Raalte zijn we aan de slag met de regionale uitvoering en lokale vertaling van de gezamenlijke regiovisie. De lokale vertaling van deze regiovisie is vastgelegd in het uitvoeringsplan Beschermd Thuis. Deze wordt begin 2025 vastgesteld door het college. Mooi voorbeeld van deze lokale uitvoering is de wooncommunity De Ware in Raalte waar mensen wonen en leven met zorg en aandacht voor elkaar.

3.3 In 2024 is in de regio IJsselland met gemeenten en specialistische jeugdhulpaanbieders gewerkt aan de verschillende transformatie opgaven, namelijk: Normaliseren, Ambulantiseren en Kleinschalig gezinsgericht wonen. Voor de resultaten is het nog te vroeg, want de evaluatie van het transformatieconvenant staat voor 2025 op de agenda. Gemeenten en specialistische jeugdhulpaanbieders hebben daarnaast gezamenlijk geïnventariseerd welke wijzigingen het inkoopmodel nodig had na hier 2 jaar mee gewerkt te hebben. Ook is de Hervormingsagenda jeugd, aanpak wachttijden en het contractmanagement onderdeel geweest van de regionale samenwerking.

3.4 In 2024 is de Regiovisie Midden-IJssel door alle betrokken gemeenteraden vastgesteld. Op basis hiervan werken we samen met het zorgkantoor/zorgverzekeraar en onze zorgpartners aan de verbinding tussen het zorgdomein en het sociaal domein, zodat we de uitdaging die op ons afkomt vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA) nog meer vanuit gezamenlijkheid kunnen aanpakken. Als gemeente hebben we vooral een rol in de pijlers Vergrijzing, Gezond Leven en Mentale Gezondheid. Via zogenaamde werkpakketten geven we gezamenlijk uitvoering aan deze pijlers.

4.1 In 2024 is het actieplan Zelfstandig Thuis Wonen geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie blijven we samen met partners en inwoners doorlopend werken aan dat wat nodig is om mensen zolang en veilig mogelijk zelfstandig thuis te laten wonen. Thema's als Wonen, Meedoen, Ondersteuning en Zelfredzaamheid zijn hierin leidend. In 2024 lag daarbij vooral de focus op bewustwording van de woontoekomst van 55-plussers en doorstroombevordering vanuit sociale huurwoningen. In 2025 wordt dit voortgezet.

2.4.4 Verantwoording nieuw beleid 2024

Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

Voor het jaar 2024 en 2025 zijn er extra middelen voor het CJG beschikbaar gesteld om daarmee de huidige formatie in stand te houden. Hiermee heeft het CJG in 2024 zonder wachtlijsten ondersteuning kunnen bieden. Ook is er extra ingezet op de doelgroep risicojongeren. Vanwege de krappe arbeidsmarkt is het helaas nog niet gelukt om de beoogde crisisfunctie in te vullen.

2.4.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

Indicatoren programma 4	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement Aantal per 10.000 inwoners in de desbetreffende bevolkingsgroep.	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
Jongeren met jeugdhulp Percentage van alle jongeren tot 18 jaar. * Door een aanleveringsfout zijn de gegevens onjuist. Actuele cijfers van deze indicator:	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl* *					
			7,4%	-	-	-
Jongeren met jeugdreclassering Percentage van alle jongeren van 12 tot 23 jaar.	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
Jongeren met jeugdbescherming Percentage van alle jongeren tot 18 jaar	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
Jongeren met een delict voor de rechter Percentage van alle 12 t/m 21 jarigen	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
Cliëntervaring Wmo: Percentage dat (helemaal) eens is met de stellling: De medewerker en ik hebben in het gesprek samen naar oplossingen gezocht *Bron: Cliëntervaringsonderzoek Wmo 2022*	2022	89%	89%		90%	82%
Cliëntervaring Wmo: De zorg/ondersteuning past bij mijn hulpvraag *Bron: Cliëntervaringsonderzoek Wmo 2022*	2022	87%	87%		88%	96%
Cliëntervaring Wmo Door de zorg/ondersteuning die ik krijg kan ik mij beter redden *Bron: Cliëntervaringsonderzoek Wmo 2022*	2022	88%	88%		89%	83%

Legenda:

Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV

2.4.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil 2024
Baten	-1.469.789	-1.832.970	-363.181
Lasten	33.998.452	32.817.060	-1.181.392
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**32.528.663**	**30.984.090**	**-1.544.573**
Mutaties in reserves	-2.806.687	-1.162.342	1.644.345
Gerealiseerd resultaat	**29.721.976**	**29.821.747**	**99.771**

2.4.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving verklaring	Verschil
Minder kosten algemene sociale voorzieningen	-113.000
Minder kosten volksgezondheid	-53.000
Rijksbijdrage meerkosten sociaal domein Oekraïense ontheemden t.g.v. reserve SD	69.000
Meer doorberekening diverse domeinen	223.000
Minder doorberekening eenmalige investeringen	-89.000
Overige verschillen	62.771
Totaal verschil	**99.771**

Algemene sociale voorzieningen (voordeel € 113.000) en volksgezondheid (53.000 voordeel)
In 2024 heeft het rijk middelen beschikbaar gesteld ten behoeve van het uitvoeren van het Gezond en actief leven akkoord (GALA) en integraal Zorgakkoord (IZA). Er zijn kosten voor het versterken van de sociale basis en terugdringen van gezondheidsachterstanden ten laste van de rijksbijdrage GALA en IZA gebracht. Dit is de belangrijkste reden dat we middelen overhouden op de reguliere budgetten algemene sociale voorzieningen en volksgezondheid.

Reservemutaties
De resultaten voor wmo en jeugd zijn toegevoegd dan wel onttrokken aan de reserve sociaal domein. Deze zijn verder toegelicht in de paragraaf Sociaal domein.

Minder doorberekening eenmalige investeringen	Bedrag
Versterking dienstverlening voor kwetsbare inwoners naar 2025	-62.180
Diverse posten	-26.820
Totaal	**-89.000**

Verschillen in de reservemutaties		Bedrag
Hogere stortingen in reserve sociaal domein		1.356.770
Lagere beschikking over reserve sociaal domein		54.011
Lagere doorberekening eenmalige kredieten:		
* M8671103 herrijking subsidiebeleid naar 2025	69.625	
* M8671104 Koploperprojectondersteuning	50.000	
* M8608500 Transformatiebudget sociaal domein naar 2025	113.939	
Totaal lagere beschikking door lagere doorberekening eenmalige investeringen		233.564
Totaal		**1.644.345**

Programma 5

Duurzaamheid en energietransitie

Gemeente Raalte

Programma 5: Duurzaamheid en energietransitie

Portefeuillehouder:	Wethouders R. Bisschop en A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

2.5.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2024 geweest?

Elektriciteit

Net als in andere gemeenten, worden we ook in Raalte geconfronteerd met transportschaarste op het elektriciteitsnet. Dit betekent dat het net op bepaalde piekmomenten zo hoog belast wordt dat het dichtbij de maximale capaciteit komt. Om te voorkomen dat er uitval van elektriciteit plaatsvindt beperkt de netbeheerder verdere groei van de vraag door aanvragen voor een grootzakelijke aansluiting niet meer toe te kennen. Voornamelijk bedrijven kunnen hier hinder van ondervinden.

In oktober 2024 is er landelijk een prioriteitskader geïntroduceerd waarmee nieuwe grootzakelijke aansluitingen bestemd voor activiteiten met een grote maatschappelijke waarde bovenaan de wachtlijst worden gezet. Daarmee kunnen nieuwe aansluitingen voor bijvoorbeeld de politie, gezondheidszorg en het onderwijs eerder worden gerealiseerd dan andere aansluitingen. Toch blijft er voorlopig een wachtlijst bestaan voor deze grote aansluitingen.

Er wordt hard gewerkt om het elektriciteitsnet verder uit te breiden. De voorbereidingen van uitbreidingen op het midden- en laagspanningsnet in Raalte zijn gestart. Op het laagspanningsnet wordt een buurtgerichte aanpak gehanteerd waarbij kabels en elektriciteitshuisjes worden verzwaard of bijgebouwd. Voor het middenspanningsnet worden extra regel- en transportverdeelstations gebouwd.

Grootschalige opwek

De provincie Overijssel heeft het beleid voor grootschalige opwek door middel van zonne- en windenergie gewijzigd. Er zijn instructieregels opgenomen in de Omgevingsverordening en het Provinciaal Programma Energiestrategie is aangepast. De provincie neemt daarmee de regie op de ontwikkeling van windenergie en beperkt de mogelijkheden voor nieuwe grootschalige zon-op-land projecten. RES West-Overijssel is daarmee niet langer bepalend voor grootschalige opwek, er komt daarom geen RES 2.0. Bestuurders blijven echter wel samenwerken binnen de nieuwe Agenda Energietransitie West-Overijssel aan bestaande en bredere (nieuwe) doelen binnen de energietransitie.

Raalte heeft ervoor gekozen geen programmeringsafspraken met de provincie Overijssel te maken. Wel kan het zo zijn dat er via de provincie alsnog initiatieven onze kant op komen. Daarvoor is gemeentelijk beleid opgesteld waarin onze voorwaarden voor eventuele windturbines zijn vastgelegd. Daarmee worden, in het eventuele geval dat er grote windmolens komen in Raalte, de belangen van omwonenden en onze natuur zoveel mogelijk beschermd. De opgenomen voorwaarden gaan onder andere over de afstand tot woningen, over geluid en over het betrekken van omwonenden tijdens de ontwikkeling van een eventueel project. De gemeentelijke regels zijn gedeeld met de provincie omdat zij bevoegd gezag zijn voor het grootschalig opwekken van windenergie. Bij de beoordeling van een initiatief zal de provincie ook het gemeentelijke beleid meenemen, wanneer dit redelijk en juridisch haalbaar is.

Overkoepelend beleidsplan duurzaamheid
Er is in 2024 hard gewerkt aan de totstandkoming van het overkoepelend beleidsplan duurzaamheid. Het plan moet richting geven voor Raalte op het thema duurzaamheid. Binnen de onderwerpen energie, klimaatadaptatie en circulariteit wordt in kaart gebracht wat er aan wet- en regelgeving, afspraken en ambitie op tafel ligt. Er worden doelen opgesteld voor 2030 en actielijnen die werken aan het realiseren van deze doelen. Het concept van het beleidsplan wordt in de loop van 2025 definitief gemaakt en vervolgens vastgesteld door de gemeenteraad. Raalte zet daarmee een grote stap op duurzaamheid en schept de basis voor het realiseren van de grote klimaatdoelen van 2050.

2.5.2 Doelstellingen 2024

1. We werken toe naar een toekomstbestendig buitengebied en toekomstbestendige bedrijven door in 2030 op deze plekken 100 Gigawattuur (GWh) aan duurzame energie op te wekken.

2. We werken aan een toekomstbestendige gebouwde omgeving, duurzaam wonen in de wijken en dorpen. We stimuleren en faciliteren initiatieven gericht op duurzame mobiliteit, energiebesparing en aardgasvrije woningen en gebouwen.

3. We werken aan een gezonde/duurzame, schone leefomgeving waarbij we inzetten op een hoger percentage hergebruik van verschillende (circulaire) afvalstromen. We zetten in op bewustwording in de samenleving, we communiceren over nut en noodzaak van het scheiden van afvalstromen.

4. We werken toe naar een asbestvrije leefomgeving.

2.5.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

1.1 Er is in 2024 hard gewerkt aan het overkoepelend beleidsplan duurzaamheid. In de loop van 2025 wordt het plan definitief gemaakt en besproken met de gemeenteraad.

1.2 Er wordt in West-Overijssel niet langer toegewerkt naar de RES 2.0. Wel is er een nieuwe samenwerkingsvorm gevonden in wat de Agenda Energietransitie West-Overijssel is genoemd. Onder deze agenda wordt regionaal samengewerkt aan bestaande en nieuwe doelen binnen de energietransitie.

1.3 Er komt geen RES 2.0. Er is besloten om de samenwerking te continueren onder de Agenda Energietransitie West-Overijssel. In het beleidsplan stellen we voor dat we vasthouden aan 100GWh opwek in 2030.

1.4 In 2024 heeft de gemeente bijgedragen aan de start van de samenwerking tussen bedrijven op bedrijventerrein De Zegge op het gebied van elektriciteit. Ook werken we, steeds intensiever, samen met Enexis aan de uitbreiding van het elektriciteitsnet.

1.5 Net als voorgaande jaren hebben we de lokale energie-initiatieven financieel ondersteund door middel van een subsidieregeling. De regeling wordt ook in 2025 voortgezet. In 2024 is er door drie energie-coöperaties gebruik van gemaakt.

1.6 Het Energiefonds Raalte is al geruime tijd leeg. Dat betekent dat er goed gebruik van is gemaakt. Er is in 2024 een subsidieregeling voor het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed vastgesteld waarvoor de eerste aanvragen al zijn ontvangen.

2.1 In het overkoepelend beleidsplan duurzaamheid wordt in actielijnen beschreven hoe Raalte verder richting geeft aan de warmtetransitie. Het beleidsplan is in de loop van 2025 gereed.

2.2 Via het energieloket van de gemeente Raalte, het duurzaam bouwloket, zijn inwoners geadviseerd over het verduurzamen van hun woningen. Via het duurzaam bouwloket zijn in 2024 bij 127 huishoudens energiescans of adviesgesprekken uitgevoerd. Met het daaruit volgende advies kunnen inwoners aan de slag met verduurzamingsstappen. Daarnaast zijn de maandelijkse inloopspreekuren, verzorgd door de energievakmannen van Raalte, druk bezocht. Tijdens deze spreekuren kunnen inwoners antwoord krijgen op vragen met betrekking tot verduurzaming van hun woningen.

2.3 Onze energiebespaarcoaches, klussers en energievakmannen hebben ook in 2024 huishoudens geholpen met kleine energiebesparende maatregelen. In totaal gaat het om 73 huishoudens (huur- en koopwoningen).

3.1 Onder Circulariteit, één van de drie hoofdonderwerpen van het overkoepelend beleidsplan duurzaamheid, worden de eerste stappen gezet richting een circulair Raalte. Het beleidsplan is in de loop van 2025 gereed.

3.2 In 2024 is gestart met de voorbereidingen van een communicatiecampagne in de dorpskern van Heeten. Door de informatiebehoefte van inwoners te peilen en onze communicatie daar op aan te passen willen we grondstofstromen beter zien te scheiden. Hierdoor kan een groter percentage van het afval worden gebruikt als grondstof waarmee de hoeveelheid restafval kan dalen. Deze eerste campagne zien we als pilot met een mogelijk vervolg in andere kernen.

4.1 In 2024 zijn minder vierkante meters asbestdak gesaneerd dan vooraf verwacht. Agrariërs leven met veel onzekerheden over de toekomst van hun bedrijf, waardoor eigenaren van een asbestdak beslissingen over het al dan niet saneren ervan uitstellen. In 2024 is € 6.979 aan bijdragen verstrekt. Daarnaast hebben 9 inwoners meegedaan met de Week van de Asbestvrije Schuur. Met een nieuwe aanpak willen we de sanering in 2025 e.v. meer stimuleren, omdat de verwering van asbestdaken steeds sneller gaat.

2.5.4 Verantwoording nieuw beleid 2024

Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat en energiebeleid (CDOKE)

De CDOKE uitkering van het rijk is bedoeld voor (structurele) personele lasten voor de additionele werkzaamheden die bij gemeenten zijn belegd als gevolg van het klimaatakkoord. In Raalte geven we al een deel van de uitkering uit aan de structurele lasten van medewerkers die onder deze noemer zijn aangenomen. Een ander deel is in 2024 gebruikt voor de inhuur van personeel binnen het cluster duurzaamheid en voor inhuur benodigd voor de totstandkoming van het Overkoepelend Beleidsplan Duurzaamheid. Na vaststelling van het beleidsplan in 2025 wordt het restant van de uitkering ingezet voor personeel dat zich bezighoudt met duurzaamheid.

Verduurzamen woningen door middel van energievakmannen
Er is in 2024 minder gebruik gemaakt van de expertise van de energievakmannen dan vooraf verwacht. In de loop van 2024 is het project waarvoor de energievakmannen worden ingezet, Warm voor Elkaar, opnieuw onder de aandacht gebracht bij onze inwoners. Daardoor is de vraag naar het advies van de vakmannen en de uitvoering van kleine energiebesparende maatregelen toegenomen. Toch is de inzet achtergebleven bij de verwachting. Eind 2024 is gestart met het kijken naar uitbreiding van de doelgroep van het project om daarmee meer inwoners te helpen met energiebesparing. We verwachten dat de uitbreiding van dit project leidt tot meer energieadviezen.

Uitvoeringskosten duurzaamheid
Een groot deel van het budget 'uitvoeringskosten duurzaamheid' is gebruikt in 2024. Onder andere voor de sprintsessie op De Zegge, het duurzaam bouwloket en subsidie voor onze energie coöperaties. Toch was er voorafgaand aan 2024 verwacht dat er meer zou worden uitgegeven. Dit komt omdat de aanvankelijke planning van de totstandkoming van het overkoepelend beleidsplan liet zien dat uitvoering van onderdelen van het plan zou starten in 2024. Het beleidsplan laat langer op zich wachten waardoor de start van de uitvoering nu wordt verwacht in de loop van 2025. Er is gekozen voor het overhevelen van het restant van het budget naar de komende jaren om daarmee handen en voeten te kunnen geven aan de actielijnen uit het beleidsplan.

2.5.5 Waar meten we ons succes aan af?
De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

Indicatoren programma 5	Referentie jaar	cijfer	Werkelijk 2022	2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Fijn huishoudelijk restafval Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval per bewoner per jaar (kg). *Bron: CBS - Statistiek Huishoudelijk Afval*	*Bron: waarstaatjegemeente.nl*					
Hernieuwbare elektriciteit Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa (de cijfers vanaf 2020 worden opnieuw bepaald a.g.v. de opgave aardgasloos).	*Bron: waarstaatjegemeente.nl*					
Hergebruik ten opzichte van totale huisvuilaanbod *2022 t/m 2026 zijn streefgetallen. Beleid wordt herijkt* *Bron: ROVA*	2022	77%	77%	78%	79%	78%
Score op de tevredenheid t.a.v. afvalinzameling is voldoende *Bron: 2-jaarlijkse enquête Rova*	2022	7,8	7,8		7,8	n.b.
CO2-uitstoot gebouwde omgeving in de gemeente Raalte *Bron: Klimaatmonitor. Cijfers afgerond op Ton*1000 CO2.*	2021	84,6	73,1		80,0	n.b.
Hernieuwbare energie *Bron: Klimaatmonitor.*	2021	10,9%	13,4%		25,5%	n.b.
Legenda:						
Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV						

2.5.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil 2024
Baten	-6.501.984	-4.483.890	2.018.094
Lasten	6.583.031	4.201.621	-2.381.410
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**81.047**	**-282.269**	**-363.316**
Mutaties in reserves	-260.177	-39.686	220.491
Gerealiseerd resultaat	**-179.130**	**-321.955**	**-142.825**

2.5.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving verklaring	Verschil
Minder doorberekening eenmalige investeringen ten gunste van de exploitatie	-140.000
Overige verschillen	-2.825
Totaal verschil	**-142.825**

Minder doorberekening eenmalige investeringen		Bedrag
Doorbelasting door naar 2025		
Sanering asbestdaken en stortkosten	-9.950	
Raalte duurzaam 2050 uitvoering	-137.763	
		-147.713
Deelname project energie en duurzaamheid	7.360	
Afronding	353	
		7.713
Totaal		**-140.000**

Verschillen in de reservemutaties	Bedrag
Lagere beschikking over reserves door lagere doorberekening M8:	
* M8704004 Verduurzaming maatschappelijk vastgoed naar 2025	49.096
* M8704074 Energieloket naar 2025	8.693
* M8704079 Raalte Duurzaam 2050 naar 2025	162.702
Totaal	**220.491**

Programma 6

Economie

Gemeente Raalte

Programma 6: Economie

Portefeuillehouder:	Wethouder B. Breunissen
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

2.6.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2024 geweest?

De oorlog in Oekraïne heeft in 2024 nog steeds invloed op de economie. De gevolgen van de oorlog op energieprijzen, grondstoffen en wereldhandel blijven voelbaar.

Technologie en digitalisering spelen een steeds grotere rol in de economie. Kunstmatige intelligentie, automatisering en digitalisering van diensten en productieprocessen versnellen de economische transitie.

2.6.2 Doelstellingen 2024

1. Een minimale top tien en het streven naar een top drie notering in de MKB vriendelijkste gemeente in Overijssel.

2. We zetten in op kwalitatief en voldoende bedrijfskavels.

3. We gebruiken de kansen en mogelijkheden die de Regio Zwolle ons biedt.

4. We zetten in op de realisatie van vitale en attractieve winkelcentra.

5. Het toeristisch aanbod stimuleren en faciliteren wij.

6. We zetten in op maximale ondersteuning van evenementenorganisaties.

7. Samen met het bedrijfsleven rollen we het merk Raalte geeft Ruimte verder uit.

8. We spelen in op de economische opgaven via de economische agenda.

2.6.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

1.1 Omdat we wat efficiënter wilden werken is de taskforce ondernemersdienstverlening onderdeel geworden van het overleg dat we 2x per jaar hebben met de voorzitters van de ondernemersverenigingen.

1.2 In 2024 zijn we doorgegaan met het startersloket. ZP-Raalte voert het startersloket namens de gemeente uit.

1.3 We hebben ingezet op de accountmanagers Economie als eerste aanspreekpunt voor het bedrijfsleven en ondernemersverenigingen. Dit leidt tot korte lijnen met ondernemers.

2.1 Op de uitgifte van bedrijfskavels hebben wij een actieve inzet gepleegd. Dit heeft ertoe geleid dat 0,7 ha in optie is gegeven en dat 1,4 ha verkocht is in 2024. In het kader van de groeibeelden worden de mogelijkheden van nieuw bedrijventerrein verkend.

3.1. Zowel bestuurlijk als ambtelijk hebben we ons actief ingezet binnen de Regio Zwolle. Een concreet voorbeeld hiervan is het programma karakteristieke stationsomgevingen.

4.1 Na afronding van het project Grote Markt en de Plas hebben wij een vervolg gegeven aan de tweede fase van het ruimtelijk kwaliteitsplan centrum Raalte. In Heino hebben we uitvoering gegeven aan de centrumvisie (bijvoorbeeld door het aanstellen van een centrum coördinator en het inpassen van meer groen).

4.2 We hebben ondersteuning geboden aan het opzetten van een Vereniging Vastgoedeigenaren Centrum Raalte. Deze Vereniging is inmiddels een feit. Momenteel wordt gewerkt aan het vorm geven van een BedrijvenInvesteringsZone.

5.1 In 2024 is actief deelgenomen aan de verkenning van het Nationaal Park Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal.

5.2 Samen met het Waterschap, Salland Marketing en ondernemers zijn de toeristische kansen van het Overijssels kanaal verkend.

5.3 In 2024 zijn we van start gegaan met het relatiebeheer voor ondernemers in de recreatie- en toeristenbranche.

6.1 Er is een verbeterslag uitgevoerd voor het aanbieden van informatie aan evenementen organisatoren. Ook is hierbij de aanvraag voor evenementen gedigitaliseerd. Bovendien ligger er diverse op te pakken acties.

6.2 Er zijn bijeenkomsten georganiseerd om organisatoren van evenementen met elkaar te verbinden en kennis te delen. Ook zijn er nieuwsbrieven verspreid met diverse onderwerpen, ontwikkelingen en updates op het gebied van evenementen.

7.1 Het merk Raalte Geeft Ruimte is verder verbreed om meerdere organisatie op aan te haken zoals Heino Aktief en Landstede. Ook zijn concrete stappen gezet om het gezamenlijk eigenaarschap te borgen.

8.1 In 2024 zijn we verder gegaan met het uitvoeren van de economische agenda 2020-2025.

2.6.4 Verantwoording nieuw beleid 2024

Onderzoeksgeld kwaliteitsverbetering bestaande bedrijventerreinen

Concreet lopen er drie projecten (aanpak Zompstraat, kwaliteitsverbetering Blankenfoort/'t Zeegsveld en sprintsessie de Zegge). We sluiten hierbij zoveel mogelijk aan bij initiatieven van onze lokale ondernemers.

Bijdrage Regio Zwolle

De meerjarenagenda is in werking getreden en wordt uitgelijnd in de verschillende programma's. Voor de gemeente Raalte is de Novex Regio Zwolle van belang voor onze groeiopgave (zie verantwoording programma 1). Daarnaast zijn de Sponsstrategie en de karakteristieke stationsomgevingen belangrijke projecten voor de gemeente Raalte.

Raalte Geeft Ruimte
Voor 2024 zat de gemeente aan kop binnen Raalte Geeft Ruimte. Afgesproken is dat wij gezamenlijk met belanghebbenden gaan participeren. Dit betekent dat dit gebeurt in samenwerking met onder andere gemeentelijke ondernemersverenigingen. Gezien een bestuurswissel is de oprichting van de Stichting Raalte Geeft Ruimte vertraagd. Dit betekent ook dat gezamenlijk participeren is uitgesteld naar 2025.

Human Capital Agenda (HCA)
Het oorspronkelijke plan voor een grootschalige aanpak is gewijzigd naar een meer kleinschalige benadering. Als gevolg hiervan is het budget voor 2024 niet uitgegeven.

De Human Capital Agenda is onderdeel geworden van Raalte geeft Ruimte. Hierin werd onder andere het MBO-traineeship en het leiderschapsprogramma ontwikkeld en uitgerold. Het krediet voor de periode 2025 tot en met 2027 kan vervallen. Dit wordt bij de zomernota 2025 verwerkt.

Verhoging bijdrage Salland Marketing
Salland (waarvan Raalte deel uitmaakt), is één van de vijf toeristische regio's in Overijssel. Focus is gelegd op het Salland Kompas, een strategische agenda voor heel Salland voor de periode 2024-2027. Deze is opgesteld in samenwerking met toeristische ondernemers, stakeholders, gemeenten en Salland Marketing/ MarketingOost. Vanuit het kompas is nadrukkelijk de aansluiting gezocht bij de (beoogde) programmalijnen van het Uitvoeringsprogramma van Gastvrij Overijssel. Ook is de versterking gezocht met het Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal programma, Hanzesteden langs de IJssel, Deventer en VisitOost.

2.6.5 Waar meten we ons succes aan af?
De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

Indicatoren programma 6	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Vestigingen Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 65 jaar.	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
Functiemenging De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
Aantal toeristische overnachtingen *Bron: aangiften toeristenbelasting*	2022	285.863	285.863		300.000	
Uitgifte industriegrond *Bron: gemeentelijke administratie*	2022	6,70 ha.	6,70 ha.		3,2 ha.	1,4ha.
Aantal vestigingen gemeente Raalte Bron: Biro	2022	3.788	3.788		3.800	
Aantal banen gemeente Raalte Bron: Biro	2022	18.601	18.601		18.700	
Stabiele top 10 positie MKB vriendelijkste gemeente Overijssel *Bron: Onderzoek Lexnova*	2020	7			3	
Legenda:						
Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV						

2.6.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil 2024
Baten	-37.844	-68.369	-30.525
Lasten	1.302.439	1.141.330	-161.109
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**1.264.595**	**1.072.961**	**-191.634**
Mutaties in reserves	-125.104	-106.808	18.296
Gerealiseerd resultaat	**1.139.491**	**966.153**	**-173.338**

2.6.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving verklaring	Verschil
Minder kosten economie	-80.000
Minder doorberekening eenmalige investeringen	-83.000
Overige verschillen	-10.338
Totaal verschil	**-173.338**

Minder kosten economie (voordeel € 80.000)

In 2024 is een bedrag van € 56.000 niet benut. Daarnaast werd het bedrag voor regionaal programma Stationsomgeving van € 27.000 in 2024 nog niet ingezet. Met de samenwerkingspartners is de afspraak gemaakt dat de gemeenten om de beurt de kosten voor rekening nemen.

Minder doorberekening eenmalige investeringen		Bedrag
Doorbelasting door naar 2025:		
* Uitvoeren centrumvisie Heino naar 2025	-15.983	
* Kwaliteitsimpuls openbare ruimte naar 2025	-10.099	
* Uitvoeren beleidsplan recreatie en toerisme naar 2025	-26.000	
* Raalte geeft Ruimte naar 2025	-18.954	
* Kwaliteitsverbetering bestaande bedrijven naar 2025	-3.812	
Doorbelasting niet door naar 2025:		-74.848
* Ondersteuning evenementen	5.142	
* Human Capital Agenda	-15.000	
* Diverse posten	1.706	
		-8.152
Totaal		**-83.000**

Verschillen in de reservemutaties	Bedrag
Lagere beschikking door lagere doorberekening M8, waaronder:	
* M8310116 Human Capital Agenda	13.296
* M8310002 Acutaliseren evenementenbeleid naar 2025	5.000
Totaal	**18.296**

Programma 7

Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed

Gemeente Raalte

Programma 7: Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed

Portefeuillehouder:	Wethouders B. Breunissen en G. Toeter
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Schrör

2.7.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2024 geweest?

Gemeentehuis en brandweerkazerne

Afgelopen jaar is er een start gemaakt met de renovatie van het Gemeentehuis, waarbij de vloerbedekking wordt vervangen en schilderwerk wordt uitgevoerd. Brandweerkazerne Heino is gestart met de sloop en in de zomer van 2026 moet de nieuwbouw gerealiseerd zijn.

Hoogerheyne

De raad heeft op 6 maart 2024 besloten om eenmalig maximaal € 2.049.000 beschikbaar te stellen aan Stichting Sportbelang Heino voor groot onderhoud, renovatie en verduurzaming; om de sporthal in elk geval de komende 15 jaar in stand te houden. Er is overleg gaande met de Stichting over de (financiële) afspraken die hiervoor moeten worden vastgelegd in een subsidiebeschikking.

Cultuur

In het voorjaar is het nieuwe cultuurbeleidsplan 2024 'Cultuur versterkt' met uitvoeringsprogramma 2024 en 2025 door de raad vastgesteld.
Door plannen van het kabinet staan de middelen voor cultuur onder druk.
Diverse culturele instellingen en verenigingen moeten of willen (vanwege hoge huurkosten en /of ruimtegebrek) de huidige locatie verlaten en zijn dus op zoek naar een nieuwe locatie.

2.7.2 Doelstellingen 2024

1. Vanuit de visie van Positieve Gezondheid zien wij Sport- en Beweegstimulering als 'must' voor een gezonde leefstijl. Het levert een goede bijdrage aan het fysiek, mentaal en sociaal welbevinden van onze inwoners. Wij zetten ons daarom in dat iedere inwoner met plezier en zonder belemmering op zijn eigen niveau kan bewegen en sporten. Inclusief aandacht voor sporttalentontwikkeling en topsporters.

2. We dragen zorg voor een duurzaam, toekomstbestendig en passend aanbod aan maatschappelijk vastgoed en onderwijshuisvesting in nauw overleg met onze partners.

3. We zetten in op een zichtbaar en samenhangend cultureel aanbod dat Raalte aantrekkelijk maakt, waarin de culturele identiteit wordt behouden en ontwikkeld; waarin iedereen mee doet en waarin cultuur een belangrijke verbindingsfactor is.

4. We verkennen of we met een andere manier van subsidiëring onze maatschappelijke doelen beter kunnen bereiken.

2.7.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

In 2024 zijn alle bestaande beleid(sregelingen) waarmee Sport en Bewegen worden gefaciliteerd in concept in kaart gebracht en gecategoriseerd. In 2025 presenteren wij deze beleidsinventarisatie met een analyse hoe met huidig beleid de ambities in het Sportakkoord worden ondersteund.

Het kernteam heeft een Uitvoeringsplan Sportakkoord 2024 vastgesteld en uitgevoerd. Het kernteam heeft de raad medio oktober 2024 geïnformeerd over wat het kernteam per thema heeft opgepakt en nog gaat doen. In 2025 volgt op basis van een advies van het kernteam Sportakkoord een voorstel op welke onderdelen aanpassing van bestaand beleid en/of uitvoeringsregelingen gewenst is om de ambities van het Sportakkoord te borgen.

In 2024 zijn de buurtsportcoaches ingezet op de volgende profielen om sport- en beweegstimulering in de gemeente te bevorderen, met extra aandacht voor wijken en dorpen waar inwoners lager scoren op de sport- en beweegnorm, mentale gezondheid en overgewicht.

- Preventiecoach
  Organiseert preventieactiviteiten zoals fittesten, wandelchallenges en beweegdiploma's in zes wijken van Raalte-dorp, Heeten, Nieuw Heeten, Lierderholthuis en Heino.
- Combinatiefunctionaris Onderwijs
  Richt zich op jeugd in en rondom scholen, met lobby voor behoud van vakleerkrachten en het opstellen van een visiedocument over vaardig bewegen.
- Clubkadercoach en verenigingsadviseur
  Ondersteunt sportaanbieders, organiseert bijeenkomsten over sociale veiligheid, en bouwt een sportplatform.
- Beweegcoach
  Begeleidt kwetsbare inwoners met persoonlijk beweegadvies en schakelt met de Regiocoach aangepast sporten.
- Coördinator Sport en Preventie
  Coördineert de Brede Regeling Combinatiefuncties, neemt deel aan kernteams en bouwt samenwerkingsrelaties uit.

Onderzoek van een extern bureau heeft uitgewezen dat de twee hoofdopdrachten passend zijn. Ook de resultaten van het Sportbedrijf qua bezetting (gemiddeld >60%) en bezoekersaantallen zijn goed in vergelijking met andere sportbedrijven. Voor meer inzicht hoeveel exploitatiebijdrage de maatschappelijke activiteiten nodig hebben, is voor 2025 een productbegroting opgesteld.

De beschikbare exploitatiebijdrage is voldoende voor de afgesproken maatschappelijke activiteiten. Voor meer inzicht hoeveel van de exploitatiebijdrage de verschillende maatschappelijke activiteiten nodig hebben, is voor 2025 een productbegroting opgesteld.

Er zijn in 2024 twee aanvragen Stimuleringslening Sportaccommodaties toegewezen. Door de extra beschikbaar gestelde middelen is er nog voldoende ruimte voor nieuwe aanvragen.
In juli 2024 heeft de raad ingestemd met het projectplan voor de vernieuwbouw van de St Jozefschool en het projectplan voor de renovatie van CBS de Linde. Daarnaast is een locatie - en haalbaarheidsonderzoek gedaan naar de nieuwbouw van de Bernadetteschool op het sportpark in Heeten.

3.1 Het uitvoeringsprogramma 2024 van het nieuwe cultuurbeleidsplein 2024 Cultuur Versterkt is opgepakt.

3.2 De vernieuwde bibliotheek in Raalte dorp is in het voorjaar in gebruik genomen. Planvorming voor verduurzaming en herinrichting bibliotheek in Heino is gestart.

3.3 De gesprekken met Salland Wonen en De Coöperatie over de toekomst van De Maalderij in Heino zijn voortgezet. Uitgangspunt is om het gebouw te behouden voor de cultuursector.

3.4 Alle beelden in de openbare ruimte zijn geschouwd door de Kunstwacht. Op basis daarvan is een beheerplan opgesteld. Het beheer en onderhoud wordt per 1 januari 2025 intern uitgevoerd.
De Commissie Beeldende Kunst is heel actief geweest met de advisering van projecten van derden (inwoners en instellingen) en eigen kunstwerken (herstel en verplaatsen en Openluchtmuseum Molenhof Raalte).

3.5 Samen met culturele instellingen en verenigingen die op zoek zijn naar een nieuwe ruimte, zijn mogelijkheden verkend. Dit wordt voorgezet in 2025.

3.6 Onderzocht is of Joods vastgoed tijdens de WOII onteigend is en of rechtsherstel heeft plaatsgevonden. De conclusie van het onderzoek is dat de gemeente Raalte geen Joods vastgoed heeft gekocht of verkocht. Voor zover de onderzoekers konden nagaan, heeft de gemeente geen naheffingen voor gemeentebelastingen bij het rechtsherstel gestuurd. De resultaten zijn gepresenteerd aan nabestaanden en andere betrokkenen.

3.7 We zijn met Het Oversticht in gesprek over het actualiseren van de lijst met gemeentelijke monumenten en karakteristieke panden.

Het traject herijking subsidies is opgepakt en loopt ook in 2025 nog door. De raad is in het najaar 2024 over dit traject bij gepraat.

Het aantal aanvragen voor Sport- en Beweeg initiatieven loopt terug. Er zijn in 2024 twee subsidieaanvragen toegekend. Bij de actualisatie van de regeling is mede daarom de beoordelingsprocedure van de aanvragen vereenvoudigd en verkort.
De vraag rijst hoe relevant deze subsidieregeling nog is voor sport- en beweeginitiatieven, nu het kernteam Sportakkoord via het Uitvoeringsplan Sportakkoord slagvaardig invulling geeft aan de sport- en beweegambities in het Sportakkoord.

2.7.4 Verantwoording nieuw beleid 2024

Cultuur

Subsidies culturele evenementen, schoolvoorstellingen en erfgoed

In afwachting van het nieuwe cultuurbeleid zijn deze regelingen een jaar doorgezet. Inmiddels zijn ze, met het vaststellen van het nieuwe beleid en de begroting 2025, structureel geworden.

Subsidieregeling cultuurarrangement

Hiervoor geldt hetzelfde.

Budget beeldende kunst
In 2024 heeft de Kunstwacht alle beelden in de openbare ruimte geschouwd en beoordeeld en op basis daarvan een beheerplan met meerjarenonderhoudsplan geschreven. In afwachting van deze schouw is geen onderhoud gepleegd en geen projecten in de uitvoering gegaan. Uit de schouw blijkt dat 12 beelden groot onderhoud nodig hebben. Dat willen we de komende jaren aanpakken. Daarvoor is het van belang het restant budget over te hevelen naar 2025 en de komende jaren het groot onderhoud te laten uitvoeren.

Sport
Uitvoering Buurtsportcoachregeling
Dankzij de toegekende cofinanciering voor 1,85 fte buurtsportcoaches voor gezondheidspreventie konden in 2024 succesvolle activiteiten worden voortgezet. Denk hierbij aan Fittesten, Doortrappen en de Sallandse wandel challenge.

Uitvoeringsbudget Raalter Sportakkoord
De besteding van het Uitvoeringsbudget is volledig geoormerkt. Het kernteam mist een werkbudget, voor het kunnen bekostigen van zelf georganiseerde bijeenkomsten en opleidingen. Voorstel is het restant krediet 2024 over te hevelen naar 2025 en 2026 voor het instellen van een werkbudget voor het kernteam.

2.7.5 Waar meten we ons succes aan af?
De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

Indicatoren programma 7	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
% Niet sporters Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder die niet minstens één keer per week aan sport doet.	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
% Beweegt voldoende Het percentage van de bevolking van 19 jaar en ouder dat voldoet aan de Nederlandse Norm voor Gezondbewegen. Deze is voor de leeftijdsgroep 18 tot 55 jaar minimaal 5x per week een half uur matig intensieve activiteit zoals stevig wandelen of fietsen. *Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen) GGD 2022*	2020	54,0%			54,0%	54,0%

Legenda:
Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV

2.7.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil 2024
Baten	-1.354.554	-1.232.835	121.719
Lasten	10.554.296	7.558.889	-2.995.407
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**9.199.742**	**6.326.054**	**-2.873.688**
Mutaties in reserves	-2.736.159	-547.243	2.188.916
Gerealiseerd resultaat	**6.463.583**	**5.778.811**	**-684.772**

2.7.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving verklaring	Verschil
Meer kosten vervoer schoolsporten	31.000
Minder kosten bibliotheekwerk	-33.000
Minder kosten sportbedrijf	-26.000
Minder subsidie sport uitbetaald (waardering-deskundigheid-stimulering)	-46.000
Minder kosten kultuursubsidies en cultuurnota	-78.000
Meer kosten Hoftheater	24.000
Meer afschrijving (annuiteit) en lagere rente	-485.000
Meer doorbelasting diverse domeinen	14.000
Minder doorberekening eenmalige investeringen	-36.000
Overige verschillen	-49.772
Totaal verschil	**-684.772**

Meer kosten vervoer schoolsporten (nadeel € 31.000)

De kosten voor het vervoer schoolsporten liggen volledig in lijn met hetgeen in 2023 is uitgegeven. De begroting 2024 is hierop echter niet aangepast, waardoor er weliswaar een verschil zit tussen begroting en werkelijke uitgaven, maar dit zit dus niet in hogere uitgaven ten opzichte van 2023.

Minder kosten bibliotheek (voordeel € 33.000)

De extra geraamde kosten voor hogere loon- en energielasten bleken niet nodig te zijn.

Minder kosten Sportbedrijf (voordeel € 26.000)

Voor deze kosten is een beroep gedaan op de Specifieke Uitkering GALA. Hierdoor is het niet ten laste gegaan van het 'gemeentelijk budget' waardoor dit verschil verklaard wordt.

Minder subsidie sport uitbetaald (voordeel € 46.000)
In 2024 is, evenals in 2023, minder subsidie aangevraagd en daardoor ook toegekend. Dit verklaard grotendeels het verschil.

Minder kosten cultuur (voordeel € 78.000)
Er zijn minder waarderingssubsidies (kunstbeoefening door amateurs, WereldWinkels en creatieve broedplaats) en minder eenmalige subsidies voor culturele evenementen en erfgoed aangevraagd.

Meer kosten Hoftheater (nadeel € 24.000)
Door stijgende loonkosten en een nabetaling over 2023 is dit tekort ontstaan.

Minder doorberekening eenmalige investeringen		Bedrag
Doorbelasting door naar 2025:		
* Integraal onderwijshuisvestingsplan	-23.137	
* Uitvoering Roalter sportakkoord	-13.528	
* Bijdragen kerkenvisie	-10.000	
* Noodlokalen obs Vogelaar	3.622	
Doorbelasting niet door naar 2025:		-43.043
* Locatieonderzoek Hoogerheyne	6.608	
Afronding	435	
		7.043
Totaal		**-36.000**

Verschillen in de reservemutaties		Bedrag
Lagere beschikking over reserves (kredieten door naar 2025):		
* M8530134 Locatie onderzoek Tijenraan	2.049.000	
* M8454001 Integraal onderwijshuisvestingsplan	29.449	
* M8540215 SPUK Bibliotheek Heino	105.000	
* M8454003 Taalschool Oekraïne	29.649	
		2.213.098
Geen beschikking over gekoppelde reserve St. Jozefschool		19.903
Meer onderhoud sport-, onderwijs en maatschappelijke gebouwen		-55.758
Diversen		11.673
Totaal		**2.188.916**

Programma 8

Openbare orde en veiligheid

Gemeente Raalte

Programma 8: Openbare orde en veiligheid

Portefeuillehouder:	Burgemeester R. Zuidema
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

2.8.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2024 geweest?

Door groeiende spanningen en conflicten in de wereld, stijgt de kans dat Nederland hierbij betrokken raakt. Nederland is nu al doelwit van hybride aanvallen, zoals cyberoperaties en spionage. Het kabinet heeft een programma gelanceerd om de weerbaarheid van de samenleving te verhogen. Bij de uitvoering hiervan spelen ook Veiligheidsregio's en gemeenten een rol.

2.8.2 Doelstellingen 2024

1. Verbeteren van de weerbaarheid en verbondenheid in de samenleving, zodat we het veiligheidsgevoel van de inwoners van de gemeente Raalte minimaal op het huidige niveau houden.

2. Het stimuleren van een positief maatschappelijk effect door het verder verstevigen van de samenwerking tussen de ketens zorg en veiligheid. Met inzet op een betere kwaliteit van leven voor de kwetsbare inwoner, ontstaan minder veiligheidsproblemen en risico’s.

3. De gemeente Raalte zo onaantrekkelijk mogelijk maken voor ondermijnende criminaliteit, waarbij we inzetten op het tegengaan van oneerlijke concurrentie door malafide bedrijvigheid en streven naar een gezond woon- en ondernemersklimaat.

4. Het bevorderen van de digitale veiligheid van de gemeente Raalte als geheel met specifieke aandacht voor het versterken van de digitale weerbaarheid met behulp van reeds ontworpen/te ontwerpen instrumenten en middelen die aansluiten bij de verschillende doelgroepen.

5. We zetten in op de naleving van de leefregels op het gebied van openbare orde en veiligheid in onze gemeente.

6. Als gemeentelijke organisatie en als inwoners willen we goed voorbereid blijven op rampen en crises. We willen hierin een gewaardeerd partner in regionaal verband zijn.

2.8.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

1.1 Het college heeft op basis van de Integrale Veiligheidsstrategie, een Uitvoeringsplan 2023-2024 vastgesteld. De uitvoering is volgens planning verlopen, wat betekent dat de actiepunten grotendeels zijn opgepakt. Op een aantal punten komen we hieronder terug.

1.2 Er is een communicatiestrategie ondermijning opgesteld, gericht op het vergroten van de bewustwording van signalen van ondermijning voor vier doelgroepen (jeugd, buitengebied, ondernemers en gemeentebreed). De uitvoering hiervan start later dan gepland omdat de planontwikkeling uitliep. De bewustwordingssessies worden meegenomen in het verlengde van de uitvoering van de strategie.

1.3 De reguliere samenwerking met politie is goed, zowel beleidsmatig als op uitvoeringsniveau. We onderhouden korte lijnen met de wijkagenten om een actueel zicht te houden op het lokale veiligheidsbeeld. We ontvangen periodiek cijfers en ontwikkelingen die de (vroegtijdige) aanpak van casuïstiek op het gebied van openbare orde, ondermijning ed. mogelijk maakt. Afgelopen jaar is onder andere bestuurlijk opgetreden tegen de aanwezigheid van drugs en de handel hierin vanuit een woning (woningsluiting) en het voor handen hebben van inbrekerswerktuig (1x). Een mooie mijlpaal hierbij is, dat sinds november 2024, de gewenste ANPR-camera actief is op de N35 bij Heino.

1.4 Via het Regionale Jaarplan Integrale Veiligheid zijn afspraken gemaakt tussen gemeenten, politie en het openbaar ministerie over een gezamenlijke aanpak van onder andere de thema's: zorg & veiligheid, ondermijnende criminaliteit en digitale veiligheid.

1.5 De samenwerking binnen het Keurmerk Veilig Ondernemen is volgens plan voortgezet. De jaarlijkse schouw van het bedrijventerrein en winkelgebied in Raalte is uitgevoerd.

1.6 Het project Buurtbemiddeling is volgens plan voortgezet. Er zijn 28 zaken behandeld, waarvan 70% met een positief eindresultaat is afgerond. Hiermee is de doelstelling (76%) niet gehaald. Er is hier vooralsnog geen bijzondere oorzaak voor bekend. In de periodieke overleggen van de stuurgroep wordt hierop gemonitord.

2.1 Binnen de opgave dorpen en wijken is er aandacht voor het thema veiligheid. Dit is vooral gericht op het versterken van de sociale en fysieke basis, waarbij de verwachting is dat dit bijdraagt aan een positief effect op bijvoorbeeld het veiligheidsgevoel van inwoners.

2.2 In samenwerking met de gemeente Deventer en Raalte is de keuze gemaakt voor de invoering van een casusregistratiesysteem genaamd PGA-x. De voorbereidingen voor het in gebruik nemen zijn inmiddels vergevorderd. We borgen hiermee een betere samenwerking, regievoering en registratie bij (complexe) zorg- en veiligheidscasuïstiek, maar ook ondermijning.

2.3 De procesbeschrijvingen zijn opgesteld en in de afrondende fase.

2.4 De beleidsregels zijn in concept gereed. De laatste afstemmingsoverleggen over het proces worden gevoerd, waarna de burgemeester bevoegd is de beleidsregels vast te stellen.

3.1 Het lokaal ondermijningsoverleg heeft structureel plaatsgevonden. Verschillende signalen zijn besproken. In sommige gevallen kon vroegtijdig gestuurd worden op maatregelen om ondermijnende activiteiten te voorkomen of te stoppen. Vanuit het lokaal ondermijningsoverleg ligt een lijn naar het Integraal Ondermijningscentrum IJsselland voor multidisciplinaire afstemming met onder andere partners zoals de Belastingdienst.

3.2 Er is een integrale controle uitgevoerd rondom bedrijfsverzamelgebouwen op het industrieterrein van Raalte. Dit heeft geen bijzonderheden opgeleverd.

3.3 De aanleiding om dit beeld op te stellen kwam vanuit jeugdoverlast. De specifieke overlast verdween, daarom is er voor nu geen prioriteit gegeven aan het opstellen van een beeld.

We hebben periodiek overleg met onder andere politie, jongerenwerk, onderwijs en de zorgketen en monitoren op die manier waar behoefte ligt voor verdieping en aanpak.

3.4 Er zijn twee werkgroepoverleggen geweest, die met name in het teken stonden van het samenbrengen van cijfers en ontwikkelingen en afstemming over de wijze van samenwerken. Binnen de werkgroep bleek de behoefte te bestaan om de beschikbare tijd en ruimte vooral in te zetten voor het uitvoeren van concrete acties en activiteiten en minder voor periodiek afstemmingsoverleg. We betrekken de werkgroep daarom bij de communicatiestrategie ondermijning, waarin het buitengebied als doelgroep is opgenomen.

3.5 De actualisatie van het Damoclesbeleid is voorbereid, De burgemeester is bevoegd het beleid vast te stellen. Actualisatie van het Bibobbeleid kan in gang worden gezet nu er capaciteit beschikbaar is voor de uitvoering ervan. We monitoren wijzigingen of nieuwe artikelen die we kunnen opnemen in de APV die ons helpen om ondermijning in de gemeente tegen te gaan.

4.1 We hebben mee gedaan aan de Themaweek digitale criminaliteit. Dit jaar in de vorm van het verspreiden van (online) voorlichtingsmateriaal. Qua voorlichting hebben we een beeld van de doelgroepen die slachtoffer worden en daarnaast springen we met name in op de actualiteit.

4.2 In 2024 is het DOWR cyber-crisisplan vastgesteld. Deze is aan het eind van het jaar ook beoefend door middel van een table-top oefening. Hieraan namen deel: de DOWR ICT organisatie, de gemeentesecretarissen en adviseurs crisisbeheersing van de drie gemeenten.
De oefening voor het Regionaal Beleidsteam kon niet door gaan , maar wordt opnieuw gepland.

5.1 De boa's zijn conform het VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) uitvoeringsbeleid, primair risicogestuurd ingezet. Met daarbij bijzondere aandacht voor de winkelgebieden en bedrijventerreinen. Daarnaast hebben zij meldingen vanuit de samenleving opgepakt.

6.1 De trainingen en oefeningen voor functionarissen in de crisisorganisatie zijn volgens planning uitgevoerd.

6.2 Bestuurlijk wordt via de begrotingscyclus van de Veiligheidsregio IJsselland (VRIJ) gestuurd op de uitwerking van de beleidsagenda. De uitvoering is volgens plan verlopen. Een uitgebreide verantwoording volgt via de paragraaf verbonden partijen.

2.8.4 Verantwoording nieuw beleid 2024

Keurmerk veilig ondernemen

Het project is volgens plan doorgezet. De reguliere overleggen hebben plaatsgevonden en de geplande schouw is uitgevoerd.

Buurtbemiddeling

Het project is volgens plan doorgezet. De stuurgroep overleggen hebben plaatsgevonden.

Applicatie voor casusregistratie
Samen met Deventer is gekozen voor het aanschaffen van de applicatie (PGA X). De voorbereiding op de invoering van het programma zijn opgestart.

2.8.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

Indicatoren programma 8	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners Diefstal uit woning per 1.000 inwoners Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners Verwijzingen Halt *Het aantal verwijzingen naar Halt, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12 tot 17 jaar*	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
Het aantal geregistreerde misdrijven *Bron: Gebiedsscan/ cijfers politie*	2020	790			650	770
Onveiligheidsgevoelens inwoners Raalte (2021 Nederland: 87) *Bron: Waar staat je gemeente*	2021	84			82	-
Het percentage succesvol afgeronde buurtbemiddelingen *Bron: Rapportage buurtbemiddeling*	2020	76%			76%	70%
Score: de gemeente houdt voldoende toezicht op het naleven van regels *Bron: Waar staat je gemeente*	2023	36%		36%	-	
Legenda:						
Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV						

2.8.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil 2024
Baten	-294.170	-260.211	33.959
Lasten	4.058.982	4.097.735	38.753
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**3.764.812**	**3.837.523**	**72.711**
Mutaties in reserves	-79.661	-69.761	9.900
Gerealiseerd resultaat	**3.685.151**	**3.767.762**	**82.611**

2.8.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in € - is voordeel

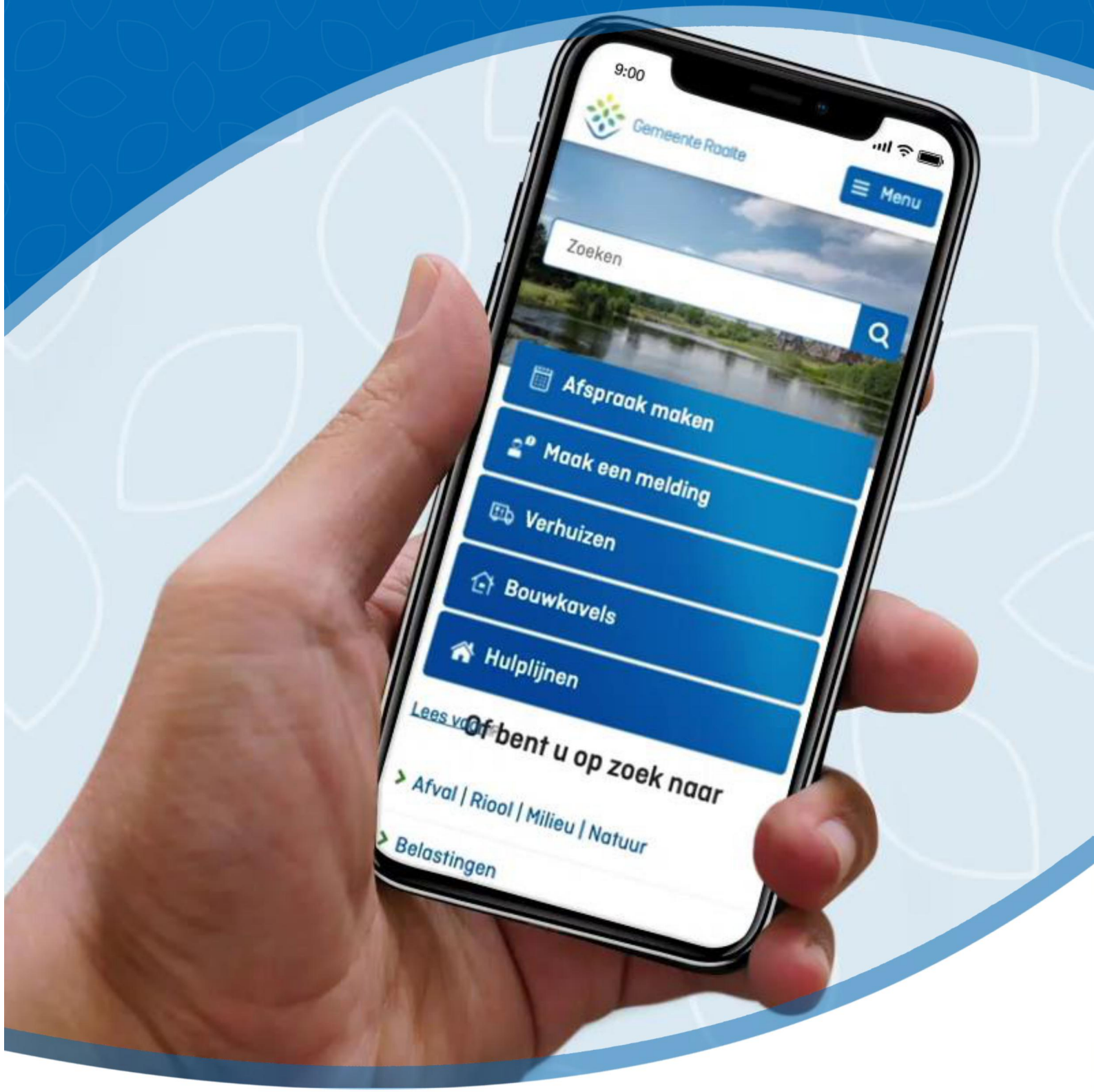
Omschrijving verklaring	Verschil
Meer doorberekening diverse eenheden	56.000
Meer doorberekening eenmalige investeringen	22.000
Overige verschillen	4.611
Totaal verschil	**82.611**

Meer doorberekening eenmalige investeringen	Bedrag
M8120002 Renovatie brandweerkazernes ivm asbestverwijderen	21.672
Afronding	328
Totaal	**22.000**

Verschillen in de reservemutaties	Bedrag
Niet uitgevoerde beschikking egalisatie DOWR voor uitvoeringsplannen integrale veiligheid	9.900
Totaal	**9.900**

Programma 9

Bestuur en dienstverlening

Gemeente Raalte

Programma 9: Bestuur en dienstverlening

Portefeuillehouder:	Burgemeester R. Zuidema
Programmacoördinator:	Domeinmanager J. Hulzebos

2.9.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2024 geweest?

In 2024 hebben we de beste burgemeester gezocht… en gevonden! Onze energieke lokale samenleving heeft nogal wat toekomstgerichte noten op haar zang. Dat betekent dat wij als gemeente een betrouwbare, oplossingsgerichte en slimme partner moeten zijn. We zochten daarom een burgemeester die dit kan waarmaken, met oog en luisterend oor voor iedereen. 1200 inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties hebben ons iets meegegeven over het gedrag en de kwaliteiten die zij graag zien bij hun burgemeester. Met Rob Zuidema hebben wij een burgemeester gevonden die hieraan voldoet. Een burgemeester die het daadkrachtige en menselijke gezicht is van Raalte in goede én slechte tijden. Op maandag 10 juni is Rob Zuidema officieel geïnstalleerd als burgemeester van Raalte.

Daarnaast zorgde de aangekondigde daling van rijksbijdragen, onze lokale taken en ambities ervoor dat prioriteren en keuzes maken onontkoombaar zijn. Op 7 maart 2024 heeft de gemeenteraad daarom een belangrijk richtinggevend gesprek gevoerd om te bepalen wat voor gemeente wij willen zijn. Het betreft een stip op de horizon, op basis waarvan later keuzes gemaakt kunnen worden, om te blijven doen wat het beste is voor Raalte. De belangrijkste bevindingen zijn dat we de gemeente willen zijn die we nu zijn. Niemand mag tussen ‘wal en schip’ vallen, er moeten voldoende beschikbare woningen zijn voor verschillende doelgroepen en we blijven ruimhartig en doelmatig acteren binnen het sociaal domein. Ten slotte koesteren wij de leefbaarheid in onze dorpen en wijken.

Op 4 juni 2024 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de nieuwe wet ‘Versterking participatie op decentraal niveau’. Dit betekent dat de inspraakverordening moet worden veranderd in een participatieverordening. Ook wordt het uitdaagrecht in de wet vastgelegd. Deze ontwikkeling moet voor 1 januari 2027 zijn doorgevoerd.

Ook vonden op 6 juni 2024 de verkiezingen plaats voor het Europees Parlement. Het opkomstpercentage was 50,5% (landelijk 46%). Mede dankzij de inzet van de vele vrijwilligers zijn de verkiezingen goed verlopen.

2.9.2 Doelstellingen 2024

1. We willen als gemeente Raalte een inclusieve gemeente zijn die in verbinding staat met de inwoners.

2. Wij zijn en blijven voor onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en mede-overheden een gewaardeerd partner.

3. De raad en het college hanteren een open bestuursstijl, zijn transparant in de besluitvorming en staan open voor initiatieven vanuit inwoners. Dit moet leiden tot meer vertrouwen van onze inwoners in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd.

2.9.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

1.1 In 2024 zijn we gestart met het organisatiebrede thema menselijke maat, zodat we actief blijven luisteren naar de vraag achter de vraag. Om mee te blijven denken in hoe het wél kan, jagen we het thema niet alleen eenmalig aan, maar blijven we onze collega's in 2025 inspireren. In 2024 zijn de plannen gemaakt waarmee we in januari 2025 starten.

1.2 Inwoners en initiatiefnemers weten de verbinders goed te vinden. In 2024 zijn de verbinders veel op pad geweest en zijn er mooie initiatieven gerealiseerd. Als gemeente hebben we meegedacht met de initiatiefnemers van onder andere de dorpsapps in Luttenberg en Broekland en de verhalenroute bij de Stevenskamp in Heeten.

1.3 In 2024 zijn de voorbereidingen getroffen voor een bijeenkomst met de raad om tot een gezamenlijke taal te komen rondom participatie. In juni 2024 is duidelijk geworden dat de Wet Versterking Participatie op decentraal niveau is aangenomen. Dit betekent dat de gemeente in 2027 een participatieverordening moet hebben. De sessie in de raad vormt een mooi beginpunt om tot de participatieverordening te komen.

1.4 We hebben het Digipanel onder andere ingezet voor: eenvoudig geregeld, windenergie, opvang asielzoekers en het nieuwe gemeentehuis.

2.1 Ook in 2024 zijn we dagelijks bezig om zo begrijpelijk mogelijk te communiceren. Daarnaast hebben we onderzocht hoe we het thema Digitale Toegankelijkheid het beste kunnen borgen in de organisatie. Onder andere zo zorgen we er voor dat onze digitale informatie goed toegankelijk is voor iedereen.

2.2 Om te kunnen bellen met Teams, hebben we in 2024 het nieuwe contactplatform ingericht zodat deze in februari 2025 live kan gaan. Naast de focus op de technische implementatie, zijn ook de servicenormen en werkafspraken meegenomen. Deze komen terug in het vastgestelde dienstverleningsconcept, waarin we een praktische vertaalslag hebben gemaakt van de Ambitie in Dienstverlening. Zo hebben we naast de servicenormen vastgelegd wat onze uitgangspunten zijn rondom dienstverlening, waarmee we het verschil kunnen maken voor onze inwoners en ondernemers. In 2024 hebben we gefocust op het optimaliseren van bestaande kanalen. Daarom zijn er geen nieuwe aanvullende kanalen onderzocht.
Voorbereidende stappen zijn gezet in het opzetten van het Klant Interactie Service Systeem en MijnRaalte-omgeving als onderdeel van het digitaal dienstverleningsplatform PodiumD. Dit dienstverleningsplatform is in Dimpactverband in ontwikkeling. Voor Raalte staan in 2025 de eerste concrete resultaten gepland.

2.3 Naast de reguliere metingen over onze dienstverlening, hebben we in 2024 het onderwerp Eenvoudig Geregeld opgepakt. Dit is de eerste ambitie uit de Strategische Raadsagenda die met behulp van de samenleving en de ambtelijke organisatie is uitgevoerd. In dit onderzoek is gevraagd welke drempels inwoners ervaren bij het afnemen van producten en diensten. Deze resultaten worden begin 2025 teruggekoppeld aan de gemeenteraad en de organisatie. Daarnaast hebben we in 2024 het tweejaarlijkse onderzoek Waar Staat Je Gemeente opgestart.

3.1 Op verschillende momenten in 2024 hebben er debatten met scholieren (van VMBO tot VWO) plaatsgevonden in de raadzaal van het gemeentehuis. Hierbij waren raadsleden, collegeleden en ambtelijk medewerkers betrokken. Voor de totstandkoming van de beleidsregels Windenergie heeft er een enerverend gesprek plaatsgevonden met leerlingen op het Carmel college.

3.2 Bij het schrijven en publiceren van besluiten en bestuurlijke stukken wordt zoveel mogelijk in begrijpelijke taal gecommuniceerd. Jargon wordt uitgelegd en wollig taalgebruik wordt vermeden. Daarnaast hebben raad en college het statuut helder op het netvlies. Dit is in 2024 meerdere keren aangehaald. Juist bij moeilijke gesprekken biedt het statuut houvast en een solide basis om de onderlinge samenwerking te verbeteren en tot goede oplossingen te komen.

3.3 Zie 2.3

2.9.4 Verantwoording nieuw beleid 2024
Participatievraagstuk
In 2024 zijn de eerste stappen gezet om ons voor te bereiden op de veranderende wetgeving. In juni 2024 heeft de Eerste Kamer de nieuwe wetgeving goedgekeurd, wat betekent dat de inspraakverordening wordt vervangen door een participatieverordening. In 2024 is er ambtelijk verkend wat er nodig is om aan deze wetgeving te voldoen. Deze stappen hebben geen extra geld gekost, naast de ambtelijke uren. Verwacht wordt dat de stappen in 2025 meer extern gericht zullen zijn en dat er dan gebruik zal worden gemaakt van het beschikbaar gestelde budget.

Versterking cluster bestuurlijke vernieuwing/participatie
In 2024 is het cluster bestuurlijke vernieuwing/participatie versterkt met een beleidsadviseur samenleving. Door deze versterking zijn er stappen gezet op de thema's: participatie, bestuurlijke vernieuwing en vrijwilligerswerk.

Werkbudget verbinders
In 2024 zijn de verbinders veel op pad geweest. Hierbij hebben ze mooie initiatieven verder geholpen met af en toe een kleine bijdrage. Daarnaast zijn er voor het eerst netwerkavonden georganiseerd voor de Plaatselijke Belangen en de besturen van multifunctionele accommodaties. Ook zijn in 2024 de inwonerspakketten vernieuwd, waarmee nieuwe Raaltenaren in aanraking komen met al het moois dat Raalte te bieden heeft.

Gemeenteraad
Bij de begroting 2024 is er incidenteel € 130.000 beschikbaar gesteld voor bijeenkomsten op locatie/ de raad op pad, kindergemeenteraad, de strategische raadsagenda, representatie raad, trainingen, informatiemanagement, raadscommunicatie en de procedure voor burgemeestersbenoeming.

De incidentele posten zijn niet geheel besteed. De procedure voor burgemeestersbenoeming en de raadscommunicatie zijn volgens planning verlopen. Burgemeester Zuidema is op 10 juni benoemd en sinds september 2024 is twee dagen per week een raadscommunicatieadviseur werkzaam op de griffie. Daarnaast zijn er enkele bijeenkomsten op locatie geweest en is voor een deel uitvoering gegeven aan de strategische raadsagenda. Maar deze activiteiten hebben minder gekost dan verwacht, waardoor we nog een resterend budget hebben.

Verder zijn er voor de kindergemeenteraad incidentele middelen beschikbaar gesteld, maar doordat het lastig is om voorstellen te ontwikkelen die de basisscholen aanspreken is het budget in 2024 niet besteed. Ook de beschikbaar gestelde representatiekosten zijn niet besteed. De raad heeft geen gebruik gemaakt van dit budget in het afgelopen jaar. Bovengenoemde, resterende middelen vallen vrij. Voorgesteld wordt om € 5.000 van het resterende opleidingsbudget over te hevelen naar 2025 voor geplande trainingen die van september 2024 naar januari 2025 zijn verplaatst.

Dienstverlening
In 2024 hebben we het nieuwe contactplatform ingericht en hebben we de servicenormen en werkafspraken meegenomen die terugkomen in het dienstverleningsconcept. Hiermee zijn de uitgangspunten vastgesteld waarmee we het verschil maken voor onze inwoners en ondernemers. In het verlengde zijn we gestart met het thema menselijke maat zodat we blijven luisteren naar de vraag van de inwoners. Ook hebben we het onderzoek Eenvoudig geregeld vanuit de Strategische raadsagenda uitgevoerd en hebben we het tweejaarlijkse onderzoek Waar Staat Je Gemeente opgestart.

Formatie-uitbreiding domein Publiek
In de begroting 2024 is incidenteel € 119.458 beschikbaar gesteld voor tijdelijke inhuur verkiezingen en tijdelijke inhuur senior burgerzaken.

De tijdelijke inhuur verkiezingen heeft de beoogd projectleider verkiezingen opgeleid en ondersteund om na 2024 zelfstandig verkiezingen te kunnen organiseren.

De tijdelijke inhuur senior burgerzaken heeft inhoudelijke werkzaamheden verricht. Tegelijk is er binnen burgerzaken geïnvesteerd in opleidingen voor medewerkers en is een regisseur Burgerzaken geworven.

2.9.5 Waar meten we ons succes aan af?
De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

Indicatoren programma 9	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Demografische druk De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar	*Bron: www.waarstaatjegemeente.nl*					
Percentage inwoners dat (heel) veel vertrouwen heeft in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd *Bron: Waar staat je gemeente*	2023	46%		46%	-	-
Percentage inwoners dat vindt dat de gemeente doet wat ze zegt *Bron: Waar staat je gemeente*	2023	34%		34%	-	-
Percentage inwoners dat vindt dat de gemeente zich flexibel opstelt als dat nodig is *Bron: Waar staat je gemeente*	2023	32%		32%	-	-
Percentage inwoners dat vindt dat de gemeente voldoende luistert naar de mening van haar inwoners *Bron: Waar staat je gemeente*	2023	41%		41%	-	-
Percentage inwoners dat vindt dat de gemeente inwoners voldoende betrekt bij haar plannen, activiteiten en voorzieningen *Bron: Waar staat je gemeente*	2023	51%		51%	-	-
Percentage inwoners dat vindt dat organisaties voldoende ruimte krijgen om ideeën en initiatieven te realiseren. *Bron: Waar staat je gemeente*	2023	34%		34%	-	-
Waardering digitale dienstverlening *Bron: Waar staat je gemeente*	2023	7,2%		7,2%	-	-

Legenda:

Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV

2.9.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil 2024
Baten	-941.144	-1.161.706	-220.562
Lasten	4.541.605	4.747.206	205.601
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**3.600.461**	**3.585.499**	**-14.962**
Mutaties in reserves	-322.700	-109.759	212.941
Gerealiseerd resultaat	**3.277.761**	**3.475.740**	**197.979**

2.9.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving verklaring	Verschil
Hogere storting voorziening pensioenen wethouders	348.000
Meer baten rijbewijzen en reisdocumenten	-68.000
Minder kosten raad (€ 5.000 naar 2025)	-62.000
Minder doorberekening eenmalige investeringen ten gunste van de exploitatie	-10.000
Minder doorberekening diversen eenheden	-59.000
Overige verschillen	48.979
Totaal verschil	**197.979**

Hogere storting voorziening pensioenen wethouders(nadeel € 348.000)

Jaarlijks berekenen we de hoogte van de pensioenvoorziening. Deze wijzigingen bestaan niet alleen uit een andere rekenrente en een veranderde levensverwachting.

Ook is in de voorziening een bedrag opgenomen voor pensioenverplichtingen van de (ex) wethouder. Wanneer deze wethouder overlijdt of zijn pensioen wil overdragen aan een pensioenfonds, dan moet ook het partnerpensioen in geld worden uitgedrukt. De overschrijding wordt door het grootste deel veroorzaakt door het in geld uitdrukken van het partnerpensioen.

Meer baten reisdocumenten (voordeel € 68.000)

De oorzaak hiervan is een piek in het aantal aanvragen, doordat in 2014 de geldigheidsduur van reisdocumenten voor volwassenen verlengd is van vijf naar tien jaar. We hebben hier onvoldoende rekening mee gehouden.

Minder kosten Raad (voordeel € 62.000)

Bij de begroting 2024 is er incidenteel budget beschikbaar gesteld voor bijeenkomsten op locatie/ de raad op pad, kindergemeenteraad, de strategische raadsagenda, representatie raad, trainingen, informatiemanagement, raadscommunicatie en de procedure voor burgemeestersbenoeming. Deze activiteiten hebben minder gekost dan verwacht en hierdoor is er budget overgebleven.

Minder doorberekening eenmalige investeringen		Bedrag
M8001017 Participatie		-10.000
Totaal		**-10.000**
Verschillen in de reservemutaties		**Bedrag**
Lagere beschikking over reserve strategische raadsagenda		6.400
Minder onttrekking door lagere doorberekeningen eenmalige investeringen, waaronder:		
* M8001010 de 5 wetten naar 2025	120.000	
* M8004104 Onderz en aanbesteding telefooncentrale naar 2025	61.326	
* M8004105 Implementatie extra diensten burgerzakenmodule nr 2025	25.206	
Totaal lagere beschikking door lagere doorberekening eenmalige investeringen		206.532
Diversen		9
Totaal		**212.941**

Algemene dekkingsmiddelen, resultaten en onvoorzien

Gemeente Raalte

Algemene dekkingsmiddelen, resultaten en onvoorzien

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

2.10.1 Verantwoording nieuw beleid 2024

N.v.t.

2.10.2 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

Indicatoren algemene dekkingsmiddelen	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Woonlasten éénpersoonshuishouden Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.						
Woonlasten meerpersoonshuishouden Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.						
WOZ-waarde woningen De gemiddelde WOZ waarde van woningen x € 1.000.						

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Legenda:

Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV

2.10.3 Gerealiseerde baten en lasten programma algemene dekkingsmiddelen

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil 2024
Baten	-91.336.465	-91.517.149	-180.684
Lasten	18.997.541	18.194.612	-802.929
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**-72.338.924**	**-73.322.537**	**-983.613**
Mutaties in reserves	-975.438	-2.656.217	-1.680.779
Gerealiseerd resultaat	**-73.314.362**	**-75.978.754**	**-2.664.392**

2.10.4 Overzicht algemene dekkingsmiddelen saldo baten en lasten

Bedragen in € - is voordeel

Algemene dekkingsmiddelen	Realisatie 2024	Begroting 2024 na wijziging	Begroting 2024 voor wijziging
1. Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	-9.309.509	-9.135.888	-9.135.888
2. Overhead	12.858.395	15.048.689	12.681.540
3. Vennootschapsbelasting	410.453	0	0
4. Algemene uitkeringen	-72.709.706	-72.398.248	-70.020.062
5. Dividend	-308.363	-297.450	-297.450
6. Saldo van de financieringsfunctie	218.040	595.076	1.413.941
7. Overige algemene dekkingsmiddelen	-863.195	-1.302.759	-528.968
8. Onvoorzien	0	90.000	90.000
Totaal	**-69.703.886**	**-67.400.580**	**-65.796.887**

De in bovenstaande tabel gepresenteerde bedragen zijn de gesaldeerde baten en lasten, exclusief mutaties in reserves.

2.10.5 Lokale middelen

Bedragen in € - is voordeel

Lokale middelen die niet bestedingsgebonden zijn	Realisatie 2024	Begroting 2024 na wijziging	Begroting 2024 voor wijziging	Incidenteel gerealiseerd in 2024
1. Onroerendezaakbelasting	-9.006.456	-8.862.875	-8.862.875	0
2. Toeristenbelasting	-378.872	-426.750	-426.750	0
3. Forensenbelasting	-150.362	-139.107	-139.107	0
4. Precariorechten	-60.333	-46.440	-46.440	0
5. Reclamebelasting	-156.899	-142.000	-142.000	0
Totaal	**-9.752.922**	**-9.617.172**	**-9.617.172**	**0**

Bovenstaande tabel bevat enkel de baten van de betreffende belastingen.

2.10.6 Heffing vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroting 2024 na wijziging	Begroting 2024 voor wijziging
Verschuldigde belasting over boekjaar	410.453	0	0
Verrekend recht verliescompensatie	0	0	0
Totaal	**410.453**	**0**	**0**

2.10.7 Algemene uitkering

In de onderstaande tabel is het resultaat van de rijksinkomsten via de algemene uitkering weergegeven. Er is na verwerking van de september- en decembercirculaire €312.000 aan extra middelen door het rijk beschikbaar gesteld. Hiervan is € 313.000 beschikbaar gesteld voor het realiseren van een bepaald doel (taakmutatie). De landelijke beëindigingsregeling veehouderijbedrijven wordt uitgevoerd en daarom overgeheveld naar 2025. De rijkscompensatie voor meerkosten sociaal domein voor Oekraïense ontheemden is toegevoegd aan de reserve sociaal domein. Hier staan kosten tegenover die onttrokken zijn aan de reserve sociaal domein. De rijkscompensatie spreidingswet voor extra inzet naar het zoeken van opvangplekken voor asielzoekers is toegevoegd aan de reserve Vluchtelingen. Bij extra ambtelijke inzet wordt ook een beroep gedaan op deze reserve. Na aftrek van stelposten is er een negatief resultaat van € 1.000.

Resultaat algemene uitkering inclusief integratie-uitkering (IU) sociaal domein

Bedragen in € (afgerond op 1.000) - is voordeel

Omschrijving	Begroot na zomernota 2024	Rekening 2024	Resultaat
Algemene uitkering inclusief IU sociaal domein	-77.151.000	-77.463.000	-312.000
Brutoresultaat algemene uitkering	**-77.151.000**	**-77.463.000**	**-312.000**
Stelposten decembercirculaire 2024			
Landelijke beeindigingsregeling veehoudersbedrijven		203.000	
Meerkosten Oekraïne sociaal domein		69.000	
Uitvoering spreidingswet		41.000	
Totaal taakmutaties		**313.000**	
Nettoresultaat algemene uitkering			**1.000**

2.10.8 Dividend

Overzicht dividend

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroting 2024 na wijziging	Begroting 2024 voor wijziging excl. nieuw beleid	Incidenteel gerealiseerd in 2024
Bank Nederlandse Gemeenten	-56.132	-30.450	-30.450	0
Vitens	0	0	0	0
Enexis	-16.078	-35.000	-35.000	0
Rova	-179.644	-187.000	-187.000	0
Wadinko	-56.509	-45.000	-45.000	0
Totaal	**-308.363**	**-297.450**	**-297.450**	**0**

2.10.9 Saldo financieringsfunctie

Bedragen in € - is voordeel

Financieringsfunctie	Realisatie 2024	Begroting 2024 na wijziging	Begroting 2024 voor wijziging	Realisatie 2023
Betaalde en ontvangen rente	218.040	595.076	1.413.941	857.568

De lasten en baten die te maken hebben met het verwerven en beheren van de financiële middelen van de gemeente.

2.10.10 Onvoorzien

Onvoorzien structureel en eenmalig

Bedragen in €

Wijz. nr.	Onderwerp	Vastgesteld d.d.	Bedrag
Post onvoorzien / structureel			
Geen claims in 2024		begr raad	40.000
Stand 31-12-2024			**40.000**
Post onvoorzien / eenmalige uitgaven			
Geen claims in 2024		begr raad	50.000
Stand 31-12-2024			**50.000**

Overzicht overhead

Gemeente Raalte

Overzicht overhead

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

2.11.1 Waar meten we ons succes aan af?

Indicatoren overzicht overhead	Referentie jaar	Referentie cijfer	2022 Werkelijk	2023 Werkelijk	2024 Begroting	2024 Werkelijk
Formatie Fte per 1.000 inwoners *Bron: kerngegevens rekening 2024 gemeente Raalte*	2024	6,64	6,11	6,64	6,60	6,77
Bezetting *) Fte per 1.000 inwoners *Bron: personeelsadministratie gemeente Raalte*	2024	6,64	6,11	6,64	6,60	6,77
Apparaatskosten Kosten per inwoner *Bron: begroting 2024/rekening 2024 gemeente Raalte*	2024	741	638	741	767	844
Externe inhuur Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen *Bron: Bijlage I Inzicht in Loonkosten / begroting 2024*	2024	18%	18%	18%	3%	19%
Overhead % van totale lasten *Bron: rekening 2024*	2024	8%	8%	8%	9%	9%

*) Bezetting jaarrekening 2024 op basis van (werkelijk) bezetting per 1 januari 2025.

Legenda:

Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV

De stijging in apparaatskosten per inwoner ten opzichte van vorig jaar komt met name door een aanzienlijke stijging in loonkosten en inhuur personeel als gevolg van de loonstijgingen en de toename van het aantal fte's. Deze stijgingen waren een stuk hoger dan de stijging van het inwoneraantal.

2.11.2 Overzicht overhead

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Afwijking 2024
Saldo van baten en lasten taakveld 004 (incl. res.)	**11.654.336**	**12.933.926**	**12.036.621**	**-897.305**
Specificatie baten en lasten (excl. reserves):				
Bedrijfsvoering *	4.535.374	4.851.625	4.801.762	-49.863
Bedrijfsvoeringsraad	0	0	-15.641	-15.641
Bestuursondersteuning *	110.565	110.565	202.214	91.649
DOWR FA	370.480	380.380	229.528	-150.852
DOWR ICT **	4.804.256	5.383.619	4.760.902	-622.717
DOWR Inkoop	62.977	62.977	64.086	1.109
DOWR Personeels- en salarisadministratie	213.654	236.425	217.475	-18.950
Eenmalige domeinbudgetten ***	293.816	1.228.571	587.437	-641.134
Facilitair ****	1.727.264	2.267.297	1.729.349	-537.948
Gebouwenbeheer	66.057	66.057	51.182	-14.875
Management *	1.330.784	1.400.438	1.171.956	-228.482
Overige	115.955	115.955	122.384	6.429
Receptie en KCC	909.758	1.076.926	1.119.064	42.138
Waarvan dekking:				
Bouwgrondexploitaties/ investeringsprojecten/ lokale heffingen	-1.859.400	-2.132.146	-2.183.304	-51.158
Totaal (excl. reserves)	**12.681.540**	**15.048.689**	**12.858.394**	**-2.190.295**
Reservemutaties	-1.027.204	-2.114.763	-821.775	1.292.988
Totaal (incl. reserves)	**11.654.336**	**12.933.926**	**12.036.619**	**-897.307**

Toelichting op de bovengenoemde posten:
** Bedrijfsvoering, bestuursondersteuning en management: Deze nadelen bestaan grotendeels uit meer salariskosten. en het voordeel bestaat uit de vrijval stelpost overhead. Deze posten worden verrekend met de reserve SPP dit komt tot uitdrukking op taakveld 0.8. Aan ARBO-kosten is meer uitgegeven (€ 185.000) dit komt door de agressietrainingen en de cursus sociaal veilig werken.*
*** DOWR ICT: Dit betreft het positieve resultaat op dit perceel van € 70.000. Het restant van de stelpost ICT wordt overgebracht naar 2025 omdat de projecten nog niet gerealiseerd zijn.*

**** Eenmalige domeinbudgetten: Dit voordeel wordt voor de helft veroorzaakt door meer uren die zijn doorbelast aan projecten en voor de andere helft uit voordelen op de salariskosten die gestort worden in de SPP-reserve.*

***** Facilitair: Dit voordeel bestaat uit positieve resultaat op het perceel DOWR FZ. (€150.000) en het restant wordt overgebracht naar 2025. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.5.5 DOWR.*

Hoofdstuk 3
Paragrafen

Gemeente Raalte

Lokale heffingen

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

3.1.1 Inleiding en beleidskader

In deze paragraaf zijn de resultaten van de uitvoering in 2024 van het beleid ten aanzien van de lokale heffingen weergegeven. Onze gemeente kent de volgende heffingen: belastingen, bestemmingsheffingen, rechten en leges. Om dekking te geven aan het deel van de gemeentelijke uitgaven dat niet door de rijksuitkeringen en overige inkomsten kan worden afgedekt, dient de gemeente eigen inkomsten te verwerven. Deze eigen inkomsten kunnen worden verkregen uit gemeentelijke belastingen, heffingen, rechten en leges, oftewel lokale heffingen, voor algemene voorzieningen of concreet geleverde diensten. In de beleidsnota lokale heffingen zijn de kaders vastgelegd voor deze eigen inkomsten.
Verder geven we informatie over het kwijtscheldingsbeleid.

3.1.2 Belastingen

We kennen binnen de gemeente Raalte de volgende belastingen: onroerendezaakbelasting, toeristenbelasting, forensenbelasting, precariobelasting en reclamebelasting. Deze belastingen kunnen worden gezien als algemeen dekkingsmiddel. Er is geen directe relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Onroerendezaakbelastingen

De onroerendezaakbelasting (OZB) is een belasting die wordt geheven over de binnen de gemeente gelegen onroerende zaken. De grondslag voor de berekening van de OZB is de WOZ-waarde van de onroerende zaak. In 2024 zijn de volgende bedragen begroot en gerealiseerd:

Onroerendezaakbelasting

Bedragen in € - is voordeel

Belasting	Begroting 2024 na wijzigingen	Realisatie 2024	Verschil in €	Verschil in %
OZB opbrengst eigenaren	-5.536.697	-5.582.061	-45.364	-0,82%
OZB opbrengst eigenaren niet woningen	-1.991.357	-2.046.985	-55.628	-2,79%
OZB opbrengst gebruikers	-1.334.821	-1.375.940	-41.119	-3,08%
Totaal	**-8.862.875**	**-9.004.986**	**-142.111**	

Per saldo is in 2024 € 142.111 meer ontvangen dan begroot. De totale opbrengst heeft een positieve afwijking van 1,6% ten opzichte van de raming. Belangrijke reden van de meeropbrengst is gelegen in areaaluitbreiding. Daarnaast was ten tijde van het ramen van de tarieven de herwaardering nog niet afgerond. Door veranderingen in onroerend goed, bijvoorbeeld sloop en ontwikkeling bouwgrond, is de waarde aangepast.

Overige belastingen

In onderstaande tabel worden de geraamde en gerealiseerde opbrengsten van de verschillende belastingen in 2024 weergegeven. Er wordt per belasting een korte toelichting gegeven.

Bedragen in € - is voordeel

Belasting	Begroting 2024 na wijzigingen	Realisatie 2024	Verschil in €	Verschil in %
1. Toeristenbelasting	-426.750	-378.872	-47.878	11%
2. Forensenbelasting	-139.107	-150.362	11.255	-8%
3. Precariobelasting	-46.440	-60.333	13.893	-30%
4. Reclamebelasting	-142.000	-156.899	14.899	-10%

Toelichting:

1. **Toeristenbelasting:** deze belasting wordt -via de verblijfsaanbieder- geheven van personen die overnachten binnen de gemeente en niet in de basisregistratie personen (BRP) staan ingeschreven. In 2024 bedroeg het tarief € 1,50 en werd er rekening gehouden met 284.501 overnachtingen. Het negatieve verschil van een kleine € 48.000 wordt veroorzaakt door minder 'toeristische' overnachtingen, waaronder ook arbeidsmigranten.

2. **Forensenbelasting:** deze belasting wordt geheven van personen die -zonder dat ze hun hoofdverblijf in de gemeente hebben- meer dan 90 dagen per jaar een gemeubileerde woning tot hun beschikking hebben. Als heffingsmaatstaf wordt een percentage van de WOZ-waarde gehanteerd.

3. **Precariobelasting:** deze belasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen onder of boven, voor openbaar gebruik bestemde, gemeentegrond. De precariobelasting in Raalte wordt geheven over de standplaatsen van de warenmarkten. De ondernemers ontvangen een nota van de gemeente. Samen met de precariobelasting worden ook de kosten van de stroomvoorziening in rekening gebracht.

4. **Reclamebelasting**: deze belasting wordt geheven van de gebruiker van de vestiging waarop, waaraan, waarin of waarbij één of meer reclameobjecten zijn aangebracht. Het tarief wordt bepaald op basis van de WOZ-waarde. Verdisconteerd in het tarief zit een bedrag voor vrij parkeren in Raalte. Dit is in 2017 afgestemd met de Raalter ondernemers. Tot 2027 betalen de gebruikers gezamenlijk € 75.000 per jaar voor het afschaffen betaald parkeren. Het overige bedrag wordt, na aftrek van € 3.000 perceptiekosten, gebruikt voor subsidieverstrekking aan het ondernemersfonds voor activiteiten in het centrum.

3.1.3 Bestemmingsheffingen

We kennen de volgende bestemmingsheffingen: afvalstoffenheffing en rioolheffing. In tegenstelling tot de belastingen hebben de opbrengsten bij bestemmingsheffingen wel een relatie met de dienstverlening vanuit de gemeente. Beide heffingen mogen maximaal kostendekkend zijn.

Afvalstoffenheffing

De gemeente heeft een wettelijke plicht tot de inzameling van huishoudelijk afval. De afvalstoffenheffing wordt geheven voor verhaal van de kosten van het inzamelen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen. De afvalstoffenheffing mag maximaal kostendekkend zijn. De gemeente mag dus niet meer heffen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt.

Door gescheiden in te zamelen wordt de verwerkingsmogelijkheid tot nieuwe grondstoffen vergroot. Dit past binnen de visie van een circulaire economie.

De volgende uitgangspunten zijn voor 2024 van toepassing geweest:

- Er zijn twee basistarieven. De huishoudens van de hoogbouwlocaties en het buitengebied kunnen geen gft (groente- fruit- en tuinafval) gescheiden aanbieden. Per 1 januari 2018 is het aanbieden van gft tegen nultarief ingevoerd, waardoor deze huishoudens een lagere dienstverlening ontvangen. Hiervoor ontvangen ze een korting op het basistarief van circa € 10 per huishouden.

- Het basistarief is voor de hoogbouw en het buitengebied vastgesteld op € 124,56 en voor de huishoudens in de kernen op € 134,76.

- Een huishouden biedt gemiddeld 6 keer (€ 11,90 per lediging) per jaar de restafvalcontainer aan.

- Naast het tegen nultarief aanbieden van de gft-container is ook het aanbieden van de pmd-container (plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankenkartons) tegen nultarief.

Bedragen in €

Volume container	Rest-fractie			Gft-fractie		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Containers						
240 liter	11,90	11,90	11,90	0,00	0,00	0,00
140 liter	7,25	7,25	7,25	0,00	0,00	0,00
Ondergrondse systeem						
40 liter huisvuilzak	2,00	2,00	2,00	0,00	0,00	0,00

Opbrengst 2024

Uitgangspunt voor de afvalstoffenheffing is dat er sprake is van 100% dekking van de kosten. Meer of minder opbrengsten en kosten worden verrekend met de voorziening en/of reserve afvalverwijdering.

Rekening houdend met het werkelijk aantal aanbiedingen is in 2024 in totaal € 3.277.062 ontvangen aan afvalstoffenheffing. Begroot is een bedrag van € 3.272.427. Per saldo is in 2024 € 4.635 meer ontvangen dan begroot. Al jaren zien we dat burgers goed letten op de hoeveelheid afval die ze aanbieden. Dit vertaalt zich in minder aanbiedingen dan begroot. De meeropbrengst heeft een relatie met het areaal.

Bedragen in € - is voordeel

Belasting	Begroting 2024 na wijzigingen	Rekening 2024	Verschil 2024	Verschil %
Basistarief afvalstoffenheffing	-2.123.315	-2.134.408	-11.093	0,52%
Restafval aanbiedingen	-1.149.112	-1.142.654	6.458	-0,56%
Totaal	**-3.272.427**	**-3.277.062**	**-4.635**	**0,14%**

Egalisatiereserve afvalverwijdering

Bij de begroting 2024 is besloten om € 133.971 vanuit de reserve afvalverwijdering te storten in de voorziening afvalverwijdering. Dit gezien de verwachting dat de voorziening eind 2023 voor een bedrag van € 33.971 negatief is. Met de door de raad afgesproken minimale buffer van € 100.000 is in 2024 € 133.971 werkelijk gestort.

De egalisatiereserve afvalverwijdering laat in 2024 het volgende verloop zien:

Bedragen in € - is voordeel

Stand van reserve afvalverwijdering	
Stand per 1 januari 2024	-312.744
Mutaties in reserve	133.971
Stand per 31 december 2024	**-178.773**

Egalisatievoorziening afvalverwijdering

Stand van de voorziening per 1 januari 2024 is € 168.855. In 2024 is ten gevolge van besluit in de begroting 2024 verhoogd met € 133.971. Resultaat afval 2024 van € 394.709 is gestort zodat eindsaldo 2024 € 697.535 is.

De egalisatievoorziening afvalverwijdering laat in 2024 het volgende verloop zien:

Bedragen in € - is voordeel

Stand van voorziening afvalverwijdering	
Stand per 1 januari 2024	-168.855
Mutaties in voorziening	-528.680
Stand per 31 december 2024	**-697.535**

Mutaties voorziening afvalverwijdering	Bedrag
Tegemoetkoming vanuit de algemene dekkingsmiddelen	-238.439
Verlagen inkomsten afvalstoffenheffing	238.439
Hogere opbrengst afvalstoffenheffing	-4.600
Afrekening ROVA 2023	-26.000
Prullenbakvergoeding	-36.200
Hogere opbrengst oud papier	-31.000
Hogere opbrengst textiel	-50.500
Hogere bijdrage Verpact 2024	-133.700
Afrekening Verpact 2021, 2022 en 2023	-55.000
Inkomsten zwerfafval	-34.700
Minder overige kosten o.a. schoonmaakkosten / snipperroute/afronding/btw	-23.009
Totaal	**-394.709**

De analyse gaat uit van het verschil tussen de begrote bedragen 2024 en de werkelijke bedragen 2024. Toevoeging vanuit de algemene dekkingsmiddelen is op rekeningbasis conform de begroting (€ 238.439) uitgevoerd. Per saldo is op rekeningbasis een bedrag van € 394.709 ten gunste van de voorziening gebracht. Voordeel van € 394.709 is met name ontstaan door een niet begrote prullenbakvergoeding* van € 36.200, hogere opbrengst oud papier € 31.000**, hogere opbrengst textiel*** € 50.500, meeropbrengst Verpact € 133.700 en inkomsten zwerfafval van € 34.700. Voor de verschillen wordt verder naar bovenstaande tabel verwezen.

* Prullenbankvergoeding € 36.200
Producenten zijn verplicht een landelijk dekkend innamesysteem aan te bieden voor verpakkingen die vrijkomen in de openbare ruimte. Hiervoor wordt door Verpact gebruik gemaakt van de openbare prullenbakken van de gemeente waarvoor € 0,94 per inwoner is betaald. De vergoeding heeft betrekking op zowel het beheren en ledigen van prullenbakken als de verwerking van het verpakkingsafval. Door de eenjarige verlenging van de Ketenovereenkomst verpakkingen bedraagt de prullenbakkenvergoeding voor 2025 € 0,98.

** Hogere opbrengst oud papier € 31.000
De oud papier inzamelaars ontvangen een nabetaling van € 18 bovenop de € 32 standaard vergoeding. Zo is de maximale vergoeding van € 50 bereikt. Na verwerking van de nabetaling resteert nog een voordelig saldo oud papier van € 31.000.

*** Hogere opbrengst textiel € 50.500.
Door een meervoudig onderhandse aanbesteding ontvangen we met ingang van maart 2024 € 35 per ton voor textiel.

Rioolheffing
De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Hiervoor heffen we rioolheffing. In de gemeente Raalte is de rioolheffing 100% kostendekkend. De huidige baten en lasten zijn gebaseerd op het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) 2021-2030. Het basistarief voor de rioolheffing bedroeg in 2024 € 270,78, hierop is een tegemoetkoming verleend van € 15,54, waardoor het gehanteerde tarief € 255,24 bedroeg.

Bedragen in € - is voordeel

Recht	Begroting 2024 na wijzigingen	Realisatie 2024	Verschil in €	Verschil in %
Rioolrecht op niet-woningen	-60.000	-73.101	-13.101	-21,84%
Rioolrecht op woningen	-4.046.205	-4.123.850	-77.645	-1,92%
Totaal	**-4.106.205**	**-4.196.951**	**-90.746**	

Per saldo is € 90.746 meer ontvangen aan rioolheffing. Dit is een positief verschil van 2,2%.

Bedragen in € - is voordeel

Stand van voorziening riolering	Voorziening 753	Voorziening 754
Stand per 1 januari 2024	-3.033.729	-28.561
Mutaties in voorziening	-384.874	-30.000
Stand per 31 december 2024	**-3.418.603**	**-58.561**

Toelichting:
Met ingang van 2022 is onze voorziening riolering gesplitst in twee voorzieningen conform artikel 44 BBV.

- Voorziening 753 (art 44 lid 2) is bedoeld voor middelen die van derden zijn verkregen welke specifiek besteed moeten worden. In dit geval gaat het dan om het resultaat op het product riolering, waarbij het gaat om kosten voor investeringen die in het verleden zijn gedaan, samenvattend vallen alle exploitatielasten hieronder.
- Voorziening 754 (art 44 lid 1d) is bedoeld voor vervangingsinvesteringen, waarbij de kosten in de toekomst liggen.

In 2024 is opdracht gegeven voor het evalueren en herijken van het GRP. Het doel is om voor de zomer 2025 een actueel GRP te hebben, zodat de tarieven -indien nodig- bijgesteld kunnen worden in de Verordening rioolheffing 2026.

3.1.4 Rechten

De rechten die in onze gemeente worden geheven zijn de marktgelden en de lijkbezorgingsrechten. In principe hanteren we 100% kostendekkendheid, maar in geval van begraafplaatsen is dit maatschappelijk gezien niet mogelijk. Voor de marktgelden is ook incidenteel van de 100% kostendekkende situatie afgestapt.

Marktgelden
Marktgelden worden geheven van degene die een standplaats inneemt. Het is een recht, geheven voor het gebruik van de openbare grond op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is.

In 2021 heeft een adviesbureau onderzoek gedaan naar de toekomst van warenmarkten. Een scenario die uit dit onderzoek naar voren is gekomen is het verzelfstandigen van de weekmarkten. Met ingang van 1 juli 2024 is de verzelfstandiging van de warenmarkten gerealiseerd, waardoor we slechts voor de eerste helft van 2024 marktgelden hebben geheven.

Bedragen in € - is voordeel

Recht	Begroting 2024 na wijzigingen	Rekening 2024	Verschil in €	Verschil in %
Marktgelden	-33.789	-28.897	4.892	14,48%

Lijkbezorgingsrechten/begraafplaatsen
Lijkbezorgingsrechten, ook wel grafrechten genoemd, worden geheven voor het gebruik van de begraafplaatsen en het gebruik van de diensten die door de gemeente worden verleend. In 2024 is onderzoek gedaan naar de actualiteit van verordening en de door de gemeente geleverde producten. Deze adviezen zijn afgestemd en worden verwerkt in de komende verordening.

Bedragen in € - is voordeel

Recht	Begroting 2024 na wijzigingen	Rekening 2024	Verschil in €	Verschil in %
Grafrechten	-204.654	-186.274	18.380	8,98%

3.1.5 Leges

Uitgangspunt bij de leges is 100% kostendekkend. Uit sociaal maatschappelijke motieven wordt op onderdelen daarvan afgeweken.

Leges algemene dienstverlening

De legesinkomsten onder titel 1 vallen circa € 145.000 hoger uit dan begroot. De grootste afwijking zit in de baten voor reisdocumenten. De oorzaak hiervan is een piek in het aantal aanvragen, doordat in 2014 de geldigheidsduur van reisdocumenten voor volwassenen verlengd is van vijf naar tien jaar.

Het verschil bij overige wordt veroorzaakt door meer leges inkomsten als gevolg van de uitbreiding van de aanleg van kabels en leidingen, een verzwaring van het elektriciteitsnetwerk en de aanleg van een watertransportleiding.

Bedragen in € - is voordeel

Recht	Begroting 2024 na wijzigingen	Rekening 2024	Verschil in €	Verschil in %
1. Burgerlijke stand	-100.483	-86.768	13.715	13,65%
2. Reisdocumenten	-432.135	-539.163	-107.028	-24,77%
3. Rijbewijzen	-163.106	-165.912	-2.806	-1,72%
4. Overige	-125.899	-174.392	-48.493	-38,52%
Totaal	**-821.623**	**-966.235**	**-144.612**	

Leges fysiek

In 2024 is ten opzichte van de begroting € 977.561 meer aan leges omgevingsvergunningen ontvangen. De meeropbrengst is voor een groot deel toe te wijzen aan het groot aantal bouwvergunningen dat net voor de jaarwisseling in december 2023 is aangevraagd voordat de Omgevingswet in werking trad. De werkzaamheden en de hieruit voortvloeiende leges zijn gerealiseerd in 2024. Aan leges bestemmingsplannen is per saldo € 6.347 meer ontvangen.

Totaal een extra opbrengst aan leges in 2024 van bijna € 984.000.

Bedragen in € - is voordeel

Recht	Begroting 2024 na wijzigingen	Rekening 2024	Verschil in €	Verschil in %
Bestemmingsplannen	-24.948	-31.295	-6.347	-25,44%
Omgevingsvergunningen	-900.000	-1.877.561	-977.561	-108,62%
Totaal	**-924.948**	**-1.908.856**	**-983.908**	

Leges Europese dienstenrichtlijn

Onder de leges Europese dienstrichtlijn vallen de evenementen en leefmilieuverordening en de kinderopvang. Beide kennen een nadeel van respectievelijk circa € 17.000 en € 3.000.

Bedragen in € - is voordeel

Recht	Begroting 2024 na wijzigingen	Rekening 2024	Verschil in €	Verschil in %
Kinderopvang	-6.166	-3.000	3.166	51,35%
Evenementen en leefmilieuverordening	-39.690	-22.366	17.324	43,65%
Totaal	**-45.856**	**-25.366**	**20.490**	

3.1.6 Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de Leidraad invordering. De hierin gestelde criteria zijn afgeleid van de rijksregelgeving. De kwijtschelding betreft vooral de afvalstoffenheffing en rioolheffing. De gemeente Raalte hanteert de norm van 100% van de bijstandsuitkering voor de genormeerde kosten van bestaan.

Omdat de kosten van kwijtscheldingsbeleid een onderdeel zijn van de tariefberekening van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing, wordt dit afgewikkeld binnen de beide tarieven en daarmee verrekend met de desbetreffende egalisatievoorziening.

Bedragen in € - is voordeel

Belasting	Begroting 2024 na wijzigingen	Rekening 2024	Verschil in €	Verschil in %
Kwijtscheldingsbeleid	170.000	160.792	-9.208	-5,42%

Het aantal toegewezen kwijtscheldingsverzoeken 2024 wijkt niet substantieel af van het aantal in 2023. Het bedrag ligt dan ook logischerwijs in het verlengde van 2023. Bij de begroting 2025 is het geraamde bedrag gelijk gebleven met 2024.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

3.2.1 Inleiding

De gemeente loopt risico's op allerlei manieren en op allerlei terreinen. Risico's zijn niet altijd concreet te benoemen. Voor een deel van de risico's kan een gemeente zich verzekeren of een voorziening vormen; voor risico's waarbij dat niet kan hebben we weerstandscapaciteit nodig.
Van een gemeente wordt verwacht dat ze risico's in afdoende mate beheerst, dat zij dit bewaakt en dat zij er over rapporteert. Goed risicomanagement zorgt ervoor dat zowel de kans als de impact van de risico's lager worden, zodat mogelijke tegenvallers die ten laste komen van het weerstandsvermogen worden voorkomen en/of beperkt.

In deze paragraaf gaan we in op:
·De weerstandscapaciteit
·De risico's
·Ratio weerstandsvermogen
·Kengetallen

De weerstandscapaciteit

Dit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden. Het gaat om de mate van weerbaarheid.

De risico's

Deze brengen we in beeld en deze worden indien mogelijk gekwantificeerd. Onder risico verstaan we de kans op het optreden van een gebeurtenis, die een negatief gevolg voor een organisatie met zich mee kan brengen. Dat hoeft niet altijd alleen om financiële risico's te gaan. Het kan bijvoorbeeld ook imagoschade zijn. We hanteren de volgende methodiek:
·Inschatten van het risico bijvoorbeeld op basis van het financieel belang van de gemeente in een verbonden partij, uitval van systemen of projecten binnen de grondexploitatie.
·De waarschijnlijkheid bepalen dat het risico zich voordoet: laag (25%), midden (50%), hoog (75%).
·Het risico loslaten op de waarschijnlijkheid; dat geeft het risicobedrag.
·Aan de hand van het risicobedrag wordt bepaald welke maatregelen de gemeente moet nemen om de risico's zoveel mogelijk te kunnen beheersen.

Ratio weerstandsvermogen

Door de weerstandscapaciteit te relateren aan de risico's bepalen we daarmee deze ratio.

Kengetallen
Door het opnemen van vijf kengetallen wordt het inzicht in de financiële wendbaarheid en weerbaarheid verhoogd en daarmee in onze (meerjarige) financiële positie. De kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die de raad in zijn beoordeling van de financiële positie moet betrekken om daar een verantwoord oordeel over te kunnen geven. We hanteren de kengetallen als een signaleringskader; ze ondersteunen bij het vormen van een oordeel over de financiële wendbaarheid en weerbaarheid.

3.2.2 Beleidskader
De gemeente Raalte wil zo min mogelijk risico lopen en -mits financieel verantwoord- zoveel mogelijk risico's afdekken. Enerzijds willen we daarbij niet te veel beslag leggen op financiële middelen, anderzijds moet er wel een zekere mate van weerstandsvermogen zijn. Uitgaande hiervan hanteren we het volgende beleid:

- We streven een ratio na van tenminste voldoende. Dit vereist een ratio weerstandsvermogen dat gelijk of hoger is dan 1. Met deze ratio kunnen we weliswaar net alle risico's afdekken, maar we achten dit voldoende omdat de risico's zich nooit gelijktijdig en in hun maximale omvang voordoen.
- Indien de ratio onder de 1 uitkomt, dan wordt het weerstandsvermogen aangepast naar het wenselijk geachte niveau. Hiertoe bestaan twee mogelijkheden:
    - Het aanpassen van de beschikbare weerstandscapaciteit (bijvoorbeeld verhogen reserve weerstandsvermogen);
    - Het aanpassen van de benodigde weerstandscapaciteit (via het treffen van meer beheersingsmaatregelen).
- Indien de ratio weerstandsvermogen uitstekend is, dus boven de 2,0, komt het college met het voorstel of het geoorloofd is de reserve af te romen en zo ja, tot welke hoogte.
- Indien de ratio tussen 1,4 en 2 zit, gaan we, na een analyse van de toekomstige verwachtingen, bezien of we de hoogte van het weerstandsvermogen in stand houden of kunnen afromen. Hierbij nemen we de (meerjarige) financiële positie van de gemeente in beschouwing.

3.2.3 Weerstandscapaciteit
Bij bepaling van de weerstandscapaciteit benoemen we de volgende elementen waarmee we tegenvallers op kunnen vangen.

1. Reserve weerstandsvermogen
De stand van de reserve weerstandsvermogen bedraagt per 31 december 2024 € 5.502.000 miljoen.

2. Algemene reserve bouwgrondexploitatie
Binnen de grondexploitatie kennen we de reserve grondexploitatie algemeen als buffer om tegenvallers op te vangen. De stand van deze reserve is per 31 december 2024 € 5.933.244. In de Nota Grondbeleid is voor deze reserve een ondergrens van € 1 miljoen en een bovengrens van € 5 mln. bepaald. Op basis hiervan is de reserve afgeroomd tot € 5 mln. en ruim € 930.000. gestort in de algemene bestemmingsreserve. Zie verder de paragraaf grondbeleid.

3. Onvoorzien
Voor het opvangen van niet uitstelbare, onvoorzienbare en onontkoombare tegenvallers doen we gedurende het jaar een beroep op de post onvoorzien structureel en onvoorzien eenmalig. Voor zowel onvoorzien structureel als voor onvoorzien eenmalig is daarvoor een bedrag opgenomen van € 50.000 in totaal dus € 100.000. Aan het eind van 2024 is hiervan € 90.000 over.

4. Onbenutte belastingcapaciteit
De onbenutte belastingcapaciteit is de financiële ruimte die de gemeente nog kan benutten door verhoging van de onroerendezaakbelasting (OZB), voordat een beroep gedaan kan worden op aanvullende middelen uit het gemeentefonds in het kader van artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet (FVW). Voor toelating tot artikel 12 Fvw moeten gemeenten onder andere voldoen aan het redelijke peil van het zogenoemde belastingpakket.

Aangezien deze capaciteit niet direct (en volledig) liquide te maken is, is er voor gekozen om de onbenutte belastingcapaciteit niet onderdeel te laten zijn van de weerstandscapaciteit.

Hoewel de onbenutte belastingcapaciteit in deze begroting niet wordt meegenomen in de weerstandscapaciteit, geeft dit cijfer wel aan welke 'remweg' de gemeente zelf heeft. Vandaar dat deze wel berekend is.

De werkelijke OZB-opbrengst 2024 is € 9,0 miljoen. De berekening van de maximale OZB-opbrengst geeft een bedrag van € 12,6 mln. De onbenutte belastingcapaciteit komt daarmee uit op € 3,6 miljoen (was in 2023 € 2,8 miljoen).

5. Stille reserves
Niet zichtbare reserves, de zogenaamde stille reserves zijn er, omdat niet alle eigendommen van de gemeente op een werkelijke waarde zijn gewaardeerd in de administratie. Omdat de omvang van de stille reserves sterk wordt bepaald door marktontwikkeling, worden deze niet meegerekend voor de beschikbare weerstandscapaciteit. Daarom is de omvang van de stille reserves bepaald op € 0. De weerstandscapaciteit zetten we af tegen de risico's om zodoende te bepalen of ons weerstandsvermogen toereikend is.

3.2.4 Inventarisatie risico's
De gemeente Raalte heeft als uitgangspunt dat geprobeerd wordt risico's zoveel mogelijk af te dekken. Dit kan door het aangaan van een verzekering of door het vormen van een voorziening. In de praktijk blijkt dat niet alle risico's af te dekken zijn.
Hieronder hebben we de belangrijkste risico's op een rij gezet, een zo actueel mogelijk risicobedrag aangegeven en vervolgens de beheersingsmaatregelen vermeld om de risico's zo veel mogelijk te beperken.

Ontwikkeling sociaal domein
Gelet op de stand van de reserve Sociaal domein zijn de risico's binnen het sociaal domein op dit moment voldoende afgedekt en hoeft hiervoor geen risicobedrag ten laste van het weerstandsvermogen opgenomen te worden. In de paragraaf Sociaal domein wordt een verdere toelichting op de resultaten gegeven.

Verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden
De risico's binnen verbonden partijen en de overige samenwerkingsverbanden zijn uitgebreid ingeschat. Voor toelichting hiervan verwijzen wij naar de paragraaf 3.7. 'Verbonden partijen'. We schatten de risico's in op structureel € 263.275 en eenmalig op € 658.187. In bijlage zijn per verbonden partij de beheersingsmaatregelen benoemd.

Gegarandeerde geldleningen
Woningbouw
Voor wat de woningbouw betreft, houdt het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) toezicht op de garantstellingen. Als de woningcorporatie niet aan zijn verplichtingen kan voldoen, vangt de WSW dit op. Daarna heeft het rijk nog een rol, de gemeente kan pas in derde instantie worden aangesproken. Daarom houden we een risicobedrag van € 0 aan.

Het gaat hierbij om een achtervang van bruto € 153 miljoen aan leningen. Om meer zekerheid te creëren, is het WSW een relatie gaan leggen tussen de WOZ-waarde en de verstrekte geldleningen en garanties die worden uitgedrukt in een % van de waarde.

Sport en overige instellingen
Bij garantstelling voor (sport)verenigingen en instellingen is de gemeente in alle gevallen volledig aansprakelijk.

Het saldo van bovengenoemde geldleningen, waar de gemeente aansprakelijk voor is, is oorspronkelijk € 0,9 mln. De restant hoofdsom is in 2024 € 237.000 waarvoor we 100% aansprakelijk zijn.

Aangezien er al aanzienlijk is afgelost op deze leningen en er concrete zekerheid (hypotheek) aan ten grondslag ligt, is het risicobedrag op 25% gesteld (€ 59.250). We gaan daarbij uit van een risico met de kans van 25% wat een eenmalig risico betekent van € 14.812 en structureel € 1.481. Bij het niet na kunnen komen van hun financiële verplichtingen en het op moeten heffen van de (sport)vereniging/instelling zal de maatschappelijke impact vele malen groter zijn, maar dat is lastig financieel uit te drukken.

Voor de overige instellingen en organisaties is het oorspronkelijke bedrag van de garantstelling € 2,0 miljoen. De restant hoofdsom per 31-12-24 is € 1.046.282 waarvoor we 100% aansprakelijk zijn. Aangezien ook hier harde zekerheid (hypotheek) aan te grondslag ligt is het risicobedrag op 25% gesteld (€ 261.570). We gaan daarbij uit van een risico met de kans van 25%; derhalve een eenmalig risico van € 65.392 en een structureel risico van € 6.539.

Totaal komt het risico van de garantstellingen voor sport en overige instellingen uit op eenmalig € 80.204 en structureel € 8.020.

Grondexploitatie
In de jaarrekening 2024 is het risico binnen de grondexploitatie berekend op € 180.000. Voor verdere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid. Daarin staan de meest risicovolle projecten beschreven.

Fiscale positie van de gemeente
Dit risico heeft betrekking op de Specifieke Uitkering Sport (spuk). Hierdoor krijgen aan gemeente gelieerde sportbedrijven een compensatie voor het vervallen van de BTW vrijstelling. Aangezien deze SPUK-uitkering een plafond kende was er een risico dat er onvoldoende gecompenseerd werd. De opzet van deze regeling is inmiddels veranderd, waardoor het risicobedrag op € 0 gezet is.

Wegenonderhoud
Het uitgevoerde onderhoud heeft tot doel het in het IVOR vastgestelde onderhoudsniveau te waarborgen. Dit wordt gedaan door (lokaal) correctief onderhoud uit te voeren (op basis van inspectie). Kleinere schades worden vanuit de exploitatie bekostigd. De grotere vervangingen worden voorgedragen ten behoeve van het MIP. Preventief onderhoud aan de verhardingen wordt nauwelijks uitgevoerd. Deze zijn eveneens niet structureel opgenomen in het MIP.

Door een verouderend wegenbestand, neemt het risico op afwijkingen in de weginrichting en daarmee verwijtbare aansprakelijkheid toe. Daarnaast is de verwachting dat de kosten voor correctief onderhoud gaan toenemen. Structurele financiering voor preventief grootschalig onderhoud is nog niet geregeld. Als risico houden we p.m. aan.

Renterisico's
Net als in 2020 t/m 2023 is het ook in 2024 niet noodzakelijk geweest om langlopende financieringen aan te trekken. Dit komt door de achter blijvende investeringen en de huidige grondverkopen. Ook dit jaar is een lening afgelost zonder dat herfinanciering noodzakelijk was.

Momenteel is er sprake van 'overliquiditeit'. Als de geplande investeringen gerealiseerd worden en er weer gronden voor woningbouw verworven, komt het moment nabij dat er weer lange financiering aangetrokken moet worden.

De lange financiering is qua rente momenteel goedkoper dan de korte financiering. Het risico van een hogere rente bij (her)financiering van de leningenportefeuille is op dit moment beperkt aanwezig, omdat er maar een beperkte financieringsbehoefte is.

In de begroting wordt jaarlijks een stelpost opgenomen om eventuele renteschommelingen te kunnen worden opgevangen. Dit alles maakt dat het renterisico op € 0 is gezet.

Continuïteit ICT-systemen
Het digitaler worden van onze samenleving heeft een aanzienlijke impact op onze dienstverlening en bedrijfsvoering, zowel voor onze medewerkers als voor onze inwoners en ondernemers. Daarom besteden we, samen met onze DOWR-partners, veel aandacht aan de continuïteit van onze ICT-systemen. Dit heeft geleid tot een hoge beschikbaarheid van onze systemen, maar haalt het risico op systeemuitval niet weg.

Een ander risico van digitaal werken is onbevoegde toegang tot onze systemen en gegevens, waaronder persoonsgegevens van onze inwoners en ondernemers. Daarom staat informatieveiligheid hoog op onze agenda en houden we ons aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

Dit betekent dat we veiligheidsrisico's vooraf inschatten en passende maatregelen nemen. Dit vereist voortdurende alertheid voor zowel bekende als nieuwe risico's.

Met de DOWR-I organisatie als partner is de expertise en capaciteit gewaarborgd om onze systemen actueel en up-to-date te houden. Samen met de DOWR-gemeenten integreren we actuele digitale ontwikkelingen in de i-uitvoeringsplannen van de verschillende domeinen.

Een belangrijke factor in het risicoprofiel van ICT in onze organisatie is de medewerker. De snelle digitale ontwikkelingen en de verwevenheid hiervan met het werk van onze medewerkers vragen om anticipatie op deze veranderingen. Denk aan de doorontwikkeling van bestaande applicaties en de toenemende invloed van artificiële intelligentie (AI). Dit vereist bewustwording en training.

Tot slot is er het risico van niet tijdig reageren op zaken, wat kan leiden tot claims.

Gezien de genoemde risico's is het reëel om uit te gaan van een risicobedrag van € 600.000. Met een lage waarschijnlijkheid van 25% komt dit neer op een risico van € 150.000.

Kwantitatieve en kwalitatieve personele bezetting en kwaliteit dienstverlening
We willen onze organisatie laten meebewegen met de ontwikkelingen binnen de samenleving en adequaat equiperen op de veranderende opgaven die op ons afkomen. In ons organisatie ontwikkelplan 'Ons Raalte' geven we dit vorm en inhoud. Daarbij versterken we het continue leren en ontwikkelen als uitgangspunt voor onze organisatie, omdat dat nodig is om te blijven aansluiten bij onze inwoners en de wereld daaromheen.

De krapte op de arbeidsmarkt is nog steeds nadrukkelijk aanwezig. Dit maakt dat we blijvend actiever in moeten zetten op werving en selectie van nieuwe instroom. Gelet op de spanning op de arbeidsmarkt lopen we risico op onvoldoende capaciteit en kwalitatieve instroom van nieuw personeel. Ook zal dit invloed hebben op het bestaande personeel met onder andere het verhogen van werkdruk. Als we medewerkers tijdelijk moeten inhuren, is er geen opbouw en borging van eigen kennis. Bestaande medewerkers moeten blijven leren en ontwikkelen en soms nemen we vervroegd afscheid van medewerkers. De Regeling Vervroegde Uittreding maakt het mogelijk dat personeel eerder de organisatie verlaat dan de AOW leeftijd. We moeten daarom ook inzetten op behoud van deskundig personeel en borging van kennis. We hebben in 2015 voor het opvangen van deze personele knelpunten en het stimuleren van de organisatieontwikkeling een reserve SPP gevormd.

We treffen verschillende maatregelen om de risico's zo laag mogelijk te houden, zie verder de paragraaf bedrijfsvoering.

Het risico is bij de jaarrekening 2021 verhoogd van laag naar midden (50%). Dit is nog steeds actueel. Aangezien het risicobedrag wordt ingeschat op 10% van ons loonsomkader (€ 2,52 mln. in 2025) betekent dit een risico van € 1,260 mln.

Vanuit onze strategische personeelsplanning maken we onze gewenste personeelsontwikkeling inzichtelijk. Dit maakt dat we zowel kwantitatief alsook kwalitatief de behoefte voor de komende jaren in beeld brengen. Mede door de verschillende grote opgaven is dit een onmisbare actie.

Glasvezel buitengebied
Het risico op mogelijke vervolgschade aan wegen, bermen en bomen blijft aanwezig. De aanwezigheid van het glasvezelnetwerk heeft tot gevolg dat graafwerkzaamheden een groter risico vormen om schade te veroorzaken. De belangrijkste reden hiervoor is de beperkte diepteligging van het glasvezelnetwerk. Afgelopen jaren zijn al een aantal schades aan het glasvezelnetwerk ontstaan door werkzaamheden die normaal gesproken geen risico's met zich meebrengen. Hierbij moet gedacht worden aan het maaien van sloten of handmatig graven. Bijbehorende kosten zijn geabsorbeerd in de exploitatie.

BTW-compensatiefonds
Via het BTW-compensatiefonds (BCF) kunnen gemeenten onder voorwaarden betaalde btw terugvragen. Gemeenten dienen declaraties in om btw terug te vorderen via het BCF. Het rijk heeft een macrobedrag (plafond BCF) hiervoor beschikbaar gesteld. Het verschil tussen het plafond BCF en het totaal aan werkelijk ingediende declaraties door gemeenten wordt de ruimte onder het plafond BCF genoemd. Elk jaar ontvangen gemeenten de ruimte onder het plafond BTW-compensatiefonds terug in de algemene uitkering van het gemeentefonds.

In de begroting 2024 heeft de gemeente Raalte een stelpost van € 500.000 opgenomen voor de verwachte ontvangst aan ruimte onder het plafond BCF. Dit is gebaseerd op ongeveer de helft van de realisatie in 2023. In 2023 is € 1.064.000 terugontvangen. Bij de septembercirculaire 2024 is de ruimte onder het plafond BCF voor Raalte in 2024 geraamd op € 827.000. Dit bedrag is ook als realisatie aangehouden bij de jaarrekening 2024. Bij de meicirculaire 2025 wordt de definitieve ruimte onder het plafond BCF voor 2024 vastgesteld. Het financieel risico dat de definitieve vaststelling 2024 substantieel lager is dan de raming in de septembercirculaire is dermate klein dat we deze niet als risico meenemen.

Resumé

Risico onderwerp met toelichting

Bedragen in €

Omschrijving	Structureel	Eenmalig
A. Ontwikkeling sociaal domein		
Onderdeel Wmo		
Onderdeel Jeugdzorg		
Onderdeel Participatie		
B. Verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden		
De risico's binnen de verbonden partijen en de overige samenwerkingsverbanden zijn ingeschat. Voor toelichting verwijzen wij naar de paragraaf verbonden partijen.	263.275	658.187
C. Gegarandeerde geldleningen		
Woningbouw		
Eventueel buiten de WSW gegarandeerde geldleningen voor woningbouw afgesloten.		0
Mariaoord		
Garantstelling (sport)verenigingen en instellingen.	8.020	80.204
Bij het niet na kunnen komen van hun financiële verplichten en het op moeten heffen van de (sport)vereniging/instelling zal de impact vele malen groter zijn, maar dat is lastig financieel uit te drukken.		
D. Grondexploitatie		
Zie paragraaf grondbeleid		180.000
E. Fiscale positie van de gemeente		
Btw		0
F. Wegenonderhoud		
Zie ook de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen		p.m.
G. Renterisico's		
We gaan ervan uit dat de stelpost in de begroting van € 230.000 voldoende is om renterisico's af te dekken.		0
H. Continuïteit ICT-systemen		
Financieel risico t.a.v. niet beschikbaarheid van systemen en mogelijke claims als gevolg van vertraging.		150.000
I. Kwantitatieve en kwalitatieve personele bezetting en kwaliteit dienstverlening		
Op basis van onze huidige salariskosten en rekening houdend met frictiekosten en scholingskosten, uitgaande van een lage waarschijnlijkheid, nemen we een risicobedrag op.		1.260.000
J. Glasvezel buitengebied		
Kans op toekomstige schade aan de gemeentelijke infrastructuur.		0
K. Btw-compensatiefonds		
Risico op vermindering van compensatie via Algemene uitkering.		0
Totaal	**271.295**	**2.328.391**

3.2.5 Beleid en kengetal risico's

In onderstaande tabel berekenen we de ratio weerstandsvermogen voor Raalte.

Ratio weerstandsvermogen

Bedragen in €

Omschrijving	Bedrag
Beschikbare weerstandscapaciteit:	
Algemene reserve grondexploitatie	5.000.000
Reserve weerstandsvermogen	5.501.532
Onvoorzien	90.000
Totaal	**10.591.532**
Benodigde weerstandscapaciteit:	
Risico's conform tabel	2.599.686
Verhouding beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit	**4,1**

Om de ratio te classificeren maken we gebruik van de volgende waarderingstabel, zoals opgenomen in de beleidsnota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen.

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Toelichting weerstandsratio

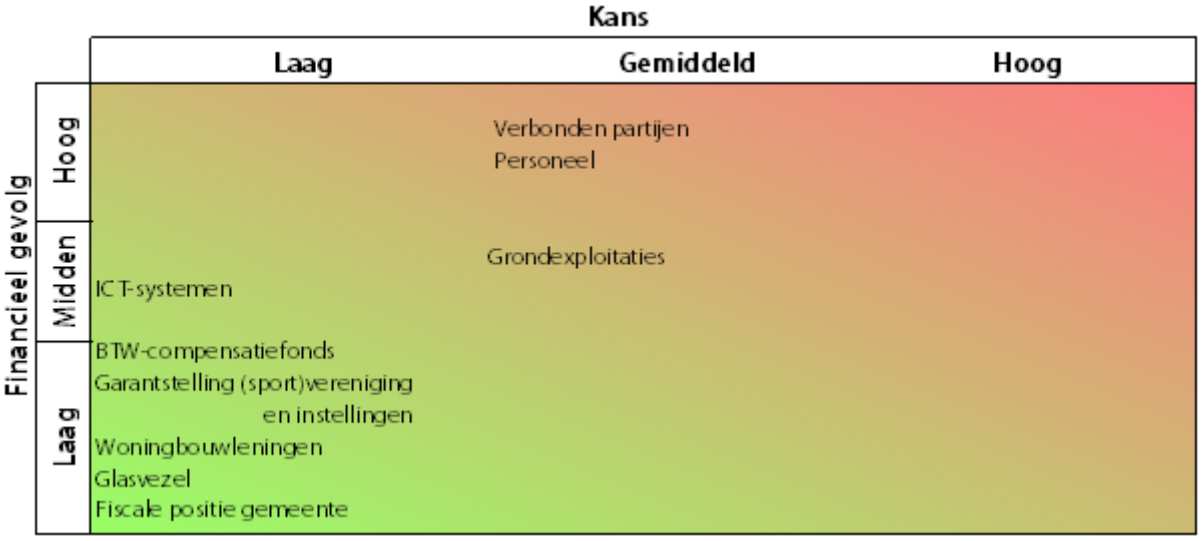
De weerstandsratio bedraagt per 31-12-2024 4,1. Dit is iets hoger dan bij de begroting 2025 (3,8) en iets lager dan bij de jaarrekening 2023 (4,4). Een vergelijking met de jaarrekening 2023 is lastig te maken, aangezien toen de onbenutte belastingcapaciteit (€ 2,8 miljoen) nog onderdeel uitmaakt van de weerstandscapaciteit. Wel zijn de risico's wat afgenomen. Dit wordt met name veroorzaakt door de afname van het risicobedrag van de grondexploitatie.

Ten opzichte van de begroting 2025 zijn de risico's iets afgenomen. Het risicobedrag voor het BTW-compensatiefonds is tot 0 gereduceerd evenals het risico 'fiscale positie van de gemeente'. De risico's blijven echter een momentopname. Helemaal in de huidige turbulente en onzekere tijd. Denk hierbij aan de verandering van de opzet van de algemene uitkering die we vanuit het rijk kunnen verwachten. Hierdoor is het beschikken over een goede weerstandsratio, waar de gemeente momenteel over beschikt, niet alleen een positieve omstandigheid maar ook een noodzakelijke.

Classificatie risico's en gevolgen
Tenslotte worden in de volgende tabel de beschreven risico's geclassificeerd naar kans en financieel gevolg. Er zijn drie categorieën waarschijnlijkheid (kans) benoemd met betrekking tot het zich voordoen van een risicovolle gebeurtenis: laag (25% kans), gemiddeld (50%) en hoog (75%). Daarnaast is het financiële gevolg van de risicovolle gebeurtenis geschat. Ook dit is in drie categorieën onderverdeeld: laag (tot € 100.000), midden (€ 100.000-€ 300.000) en hoog (> € 300.000). Deze grenzen sluiten aan bij hetgeen andere gemeenten ook gebruiken.

In deze tabel zijn de meest risicovolle onderwerpen met een groot financieel gevolg rechtsboven gesitueerd (rood). Van rechtsboven naar linksonder (groen) neemt voor de verschillende onderwerpen zowel de kans als het financieel gevolg van het risico steeds verder af.

Deze weergave is een momentopname. In de loop van de tijd kunnen de onderwerpen verschuiven naar een andere categorie. Deze manier van presenteren maakt monitoring in de tijd eenvoudiger.

Zoals hierboven aangegeven, bedragen de huidige risico's in totaal ruim € 2,5 miljoen. Dit is iets lager dan bij de jaarrekening 2023 en begroting 2025. De samenstelling is wel iets veranderd. Zo is het risicobedrag van het BTW-compensatiefonds en de fiscale positie van de gemeente tot € 0 gereduceerd en is het risicobedrag van 'Personeel' wat toegenomen.

3.2.6 Ratio's en financiën
De BBV schrijft vijf kengetallen voor. Het doel van deze kengetallen is het inzicht verhogen in de financiële wendbaarheid en weerbaarheid. Financiële wendbaarheid heeft te maken met hoe flexibel de begroting en bedrijfsvoering is om snel te kunnen inspelen op de actualiteit. Financiële weerbaarheid is het vermogen om onverwachte financiële klappen op te vangen en bestand te zijn tegen de impact van bestaande risico's.

Financiële wendbaarheid	Financiële weerbaarheid
Netto schuldquote (BBV)	Solvabiliteit (BBV)
Belastingcapaciteit (BBV)	Grondexploitatie (BBV)
	Structurele exploitatieruimte (BBV)

Deze kengetallen kennen geen normering maar zijn bedoeld om de gemeentelijke financiële positie inzichtelijker te maken en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. Omdat de kengetallen geen harde normering kennen, heeft de gemeente Raalte op basis van landelijke gegevens een eigen maatstaf ontwikkeld en gebruiken we deze als een signaleringskader.
Hieronder volgen de vijf kengetallen met een korte uitleg, de hoogte van de kengetallen in meerjarenperspectief en welke conclusie je daaraan kunt verbinden. Daarna volgt een resumé met een visuele weergave en een eindconclusie.

3.2.6.1 Netto schuldquote

1. Netto schuldquote:

Dit kengetal weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Dit kengetal draagt bij aan de financiële wendbaarheid van de gemeente. Bij een stijging van de inkomsten is het mogelijk om schulden af te lossen. Dit verhoogt de wendbaarheid van de gemeente. Hoe meer eigen middelen er beschikbaar zijn, hoe lager het percentage van de netto schuldquote is.
Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote ook exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

Netto schuldquote

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Netto schuldquote	31%	55%	19%
Netto schuldquote *	26%	50%	14%

*) Gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote is ten opzichte van de jaarrekening behoorlijk gedaald. In vergelijking met de begroting is deze substantieel lager uitgevallen. Oorzaak hiervan is gelegen in de achterblijvende investeringen. Hierdoor is onze vaste schuld overeenkomstig de begroting 2024 niet toegenomen met € 30 miljoen, maar zelfs afgenomen met € 5 miljoen. Hoewel een lage schuldquote uiteraard een positief gegeven is, geeft het feit dat (veel) voorgenomen plannen, met bijbehorende investeringen, in 2024 niet of gedeeltelijk zijn uitgevoerd wel stof tot nadenken.

3.2.6.2 Solvabiliteit

Het kengetal solvabiliteit is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen. Er wordt gekeken in welke mate de gemeente in staat is haar financiële verplichtingen na te komen. Met deze ratio kan de financiële weerbaarheid gemeten worden.
Hoe hoger de solvabiliteitsratio, des te gunstiger voor de weerbaarheid. Hoe meer eigen vermogen een gemeente heeft, hoe beter de gemeente in staat is om financiële klappen en bestaande risico's op te vangen. Een ratio boven de 50% wordt als zeer positief beoordeeld en een ratio van lager dan 20% wordt als negatief beoordeeld.

Solvabiliteit

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Solvabiliteit	52%	38%	51%

De solvabiliteitsratio is afgelopen jaar zo goed als gelijk gebleven. Dit wijkt af van hetgeen begroot is. De oorzaak is, net als bij de netto schuldquote, gelegen in de achterblijvende investeringen. Onze schuld is niet toegenomen, zoals in de begroting is opgenomen, maar zelfs afgenomen. Ons eigen vermogen is daarnaast nagenoeg gelijk gebleven, waardoor de solvabiliteit evenals voorgaand jaar nog steeds een zeer goed percentage kent.

3.2.6.3 Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale geraamde baten.
Gemeenten sluiten vaak leningen af voor het kopen van grond om een nieuw woningbouwproject te starten. Dit zorgt voor een schuld bij de gemeente. Het is de bedoeling dat bij uitvoering van het bouwproject de kosten weer terugverdiend worden. Bij het berekenen van het kengetal grondexploitatie wordt er een schatting gemaakt van de baten van de bouwprojecten. Hoe lager de ratio, hoe gunstiger voor de financiële weerbaarheid. Een ratio lager dan 20% wordt als positief beoordeeld en een ratio hoger dan 35% wordt als negatief beoordeeld.

Grondexploitatie

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Grondexploitatie	10%	3%	2%

De grondexploitatie laat daling zien. Een ratio < 20% wordt immers als positief beoordeeld. Afgelopen jaar is de 'voorraad' grond met € 10 mln. (boekwaarde) afgenomen. Hierdoor neemt onze grondpositie uiteraard ook af, waardoor het percentage daalt.

3.2.6.4 Structurele exploitatieruimte

Het kengetal structurele exploitatieruimte geeft inzicht in welke mate de structurele lasten van de gemeente gedekt zijn door structurele baten. Het is van belang om als gemeente te weten welke structurele ruimte er aanwezig is om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte valt hiermee onder de financiële weerbaarheid.
Een positieve uitkomst van dit kengetal houdt in dat de gemeente structurele lasten kan afdekken door structurele baten. Bij een ratio van 0 is de (meerjaren)begroting structureel sluitend.

Structurele exploitatieruimte

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Structurele exploitatieruimte	2,05%	2,15%	0,61%

De structurele exploitatieruimte is in vergelijking met de jaarrekening 2023 afgenomen, maar nog steeds positief. De verklaring voor de daling is gelegen in het feit dat de structurele toevoegingen aan de reserves iets zijn toegenomen en de onttrekkingen aan de reserves wat zijn afgenomen. Het verschil zit dus niet in gewijzigd (positief) baten/lasten saldo. Het is, op basis van de huidige vooruitzichten (met name voor de jaren 2026 en 2027), wel de verwachting dat de komende jaren de structurele exploitatieruimte onder druk komt te staan.

3.2.6.5 Belastingcapaciteit

Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze. Het kengetal belastingcapaciteit heeft invloed op de financiële wendbaarheid.

Het gaat hierbij niet om de onbenutte belastingcapaciteit, zoals aangegeven onder het hoofdstuk 'Inventarisatie weerstandscapaciteit' binnen deze paragraaf; dat is de theoretische financiële ruimte. Deze berekening van belastingcapaciteit geeft meer inzicht in de betekenis van de belastingcapaciteit voor de financiële positie, dan dat de theoretische onbenutte belastingcapaciteit dat doet.

De belastingcapaciteit wordt hier berekend door de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden van de gemeente Raalte af te zetten tegen het gemiddelde van alle gemeenten in Nederland.

De ozb zijn voor de gemeente de belangrijkste eigen belastinginkomsten. Naast de ozb wordt ook gekeken naar de rioolheffing en afvalstoffenheffing, omdat deze heffingen niet kostendekkend hoeven te zijn en dus ruimte kunnen geven voor nieuw beleid. In Raalte zijn beide heffingen al 100% kostendekkend.

Belastingcapaciteit

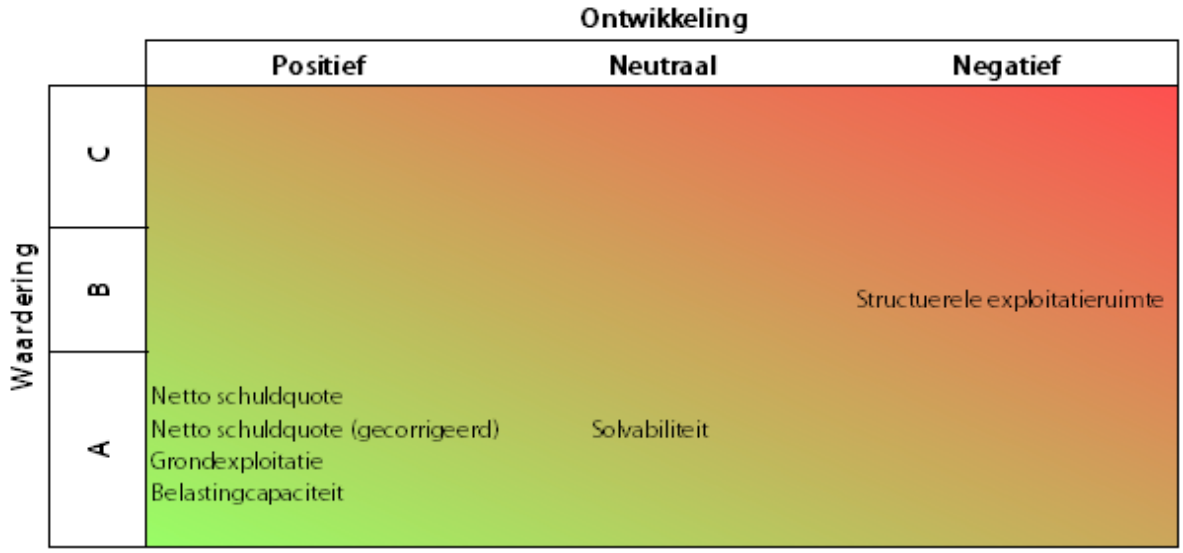
Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Belastingcapaciteit	90%	90%	88%

Op basis van de uitgangspunten van het COELO bedragen voor Raalte in 2024 de gemiddelde woonlasten (gemiddeld betaalde ozb, rioolheffing, afvalstoffenheffing) voor een meerpersoonshuishouden € 874. Het gemiddelde van alle gemeenten bedraagt volgens COELO in 2023 € 994. De woonlasten liggen daarmee in Raalte € 120 onder het landelijk gemiddelde (in 2023 was dit verschil € 96). Uitgedrukt in een % is de belastingcapaciteit voor 2024 88% (was in 2023 nog 90%). Concreet betekent dit dat in 2024 in de gemeente Raalte de gemiddelde woonlasten voor de inwoners minder zijn gestegen (op basis van Coelo cijfers) dan de gemiddelde woonlasten voor heel Nederland.

3.2.6.6 Classificatie en conclusie kengetallen

Classificatie kengetallen

In onderstaande tabel zijn de vijf kengetallen geclassificeerd. Links (verticaal) wordt de waardering van het kengetal weergegeven, waarbij A gunstig betekent, B is neutraal en C is ongunstig. Boven (horizontaal) geeft het verloop van het kengetal weer. Zo is te zien of het kengetal zich al dan niet goed ontwikkelt in meerjarenperspectief.

Conclusie

Alle financiële kengetallen kennen een goede waardering. De netto schuldquote is behoorlijk afgenomen (positieve ontwikkeling), waarvan de oorzaak is gelegen in achterblijvende investeringen. Hierdoor is onze schuldpositie niet toegenomen, maar zelfs iets afgenomen. Ook de solvabiliteit is hierdoor in vergelijking met de begroting een stuk hoger, wat op zich een positieve ontwikkeling is. Hier staat wel tegenover dat meerdere voorgenomen plannen (nog) niet zijn uitgevoerd.

De afhankelijkheid van de grondexploitatie wordt ook steeds minder, wat een goede zaak is. Tenslotte is de structurele exploitatieruimte afgenomen ten opzichte van de jaarrekening 2023. Dit laatste wordt veroorzaakt door wijzigingen in het saldo van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan/uit de reserves.

De belastingcapaciteit is in 2024 wederom gezakt. Dit betekent dat in vergelijking met het landelijk gemiddeld de gemeentelijke belastingdruk (woonlasten) relatief laag is (88%).

Onderhoud kapitaalgoederen

Portefeuillehouder:	Wethouder B. Breunissen
Programmacoördinator:	Domeinmanager J. Hulzebos

3.3.1 Inleiding

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft inzicht in het onderhoud van onze gemeentelijke kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen zijn investeringen die een gemeente doet en die daarna regelmatig onderhoud vergen. De gemeente Raalte heeft circa 530 ha. aan openbare voorzieningen in eigendom en beheer (wegen, groen, bermen, riolering enz.). Daarnaast kennen wij 23 gemeentelijke gebouwen. Het betreft de gebouwen die de gemeente zelf onderhoudt. Onderwijsgebouwen vallen hier niet onder, aangezien de onderwijsbesturen deze zelf onderhouden.

Het onderhouden van kapitaalgoederen is van belang om deze goederen in stand te houden voor aspecten als bereikbaarheid, toegankelijkheid, leefbaarheid en veiligheid. Uw raad heeft vastgesteld wat het onderhouds- en kwaliteitsniveau moet zijn; dit leest u verderop in de paragraaf.

Op basis van de nota 'Op weg naar een toekomstbestendige openbare ruimte' wordt jaarlijks in het meerjareninvesteringsprogramma openbare ruimte aangegeven welke investeringen worden gedaan in de openbare ruimte (vervangingen en beleidsopgaven).

Per onderdeel binnen deze paragraaf wordt inzicht gegeven in het beleidskader, de uitvoering, relevante ontwikkelingen, financiën en de risico’s.

3.3.2 Integraal

In 2014 heeft uw raad de integrale visie op de openbare ruimte vastgesteld. Deze visie vormt het kader voor het ontwikkelen van beleid en het uitvoeren van het beheer en onderhoud en projecten. In de visie zetten wij het gebruik en de gebruiker centraal.
Met het vaststellen van de nota 'Op weg naar een toekomstbestendige openbare ruimte' is de integrale aanpak op inhoud en proces nog eens bekrachtigd, waarbij ook doelen vanuit andere programma’s kunnen worden meegekoppeld (denk aan duurzaamheid, gezondheid, economie, klimaatadaptatie en de verkeersagenda). Steeds belangrijker wordt de verbinding met de sociale opgaven. Daarnaast vindt inbreng plaats, vaak mede in het spoor van de bestuurlijke vernieuwing, waarbij gebruik wordt gemaakt van de lokale kennis en de aanwezige energie van onze inwoners en ondernemers. Kansen en initiatieven van derden willen wij daarbij zoveel mogelijk benutten.

Met het samenbrengen van opgaven werken wij toe tot het maken van prognoses voor de investeringen die moeten worden gedaan voor een toekomstbestendige openbare ruimte in bestaande dorpen en wijken. Hiervoor is een integrale scan voor wijken en dorpen ontwikkeld die ons goed bruikbare inzichten oplevert waarop we kunnen sturen en monitoren.

Mede op basis van de scan en de inzichten op basis van de beheerplannen kunnen we inzicht geven in de totale omvang van de vervangingsopgave in de openbare ruimte en een raming

maken van de middelen die nodig zijn om aan het eind van de levensduur tot vervanging over te kunnen gaan. Deze input vormt de basis voor het bestuurlijke gesprek en het maken van een integrale financiële afweging. Dat doen we in 2025.

Naast het technische beheer zetten wij de komende jaren in op het verder verduurzamen van de gemeentelijke gebouwen.

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het steeds lastiger om goed (ingehuurd) personeel aan te trekken. De gemeentelijke ambitie en landelijke opgaven (bijvoorbeeld op gebied van participatie, klimaat en energietransitie) zijn hierdoor steeds lastiger te realiseren en komen soms moeilijk van de grond.

3.3.3 Beleidskader

De Omgevingsvisie 'Horizon gemeente Raalte 2040' ligt ten grondslag aan het beleid dat wij voeren binnen programma 2; Integraal beheer openbare ruimte.

In procesmatig opzicht werken we volgens de nota 'Op weg naar een toekomstbestendige openbare ruimte'. Voor de vervangingsopgave ligt het accent op het borgen van de veiligheid en het voorkomen van kapitaalvernietiging. Dat doen wij op basis van risicosturing. Daarnaast investeren wij in integrale projecten in de openbare ruimte, zodat we deze toekomstbestendig kunnen maken en ook duurzaam in stand kunnen houden. Beleidsopgaven als klimaatadaptatie, levensloopbestendigheid, duurzaamheid, circulariteit en biodiversiteit worden hierin zoveel mogelijk meegenomen. In 2024 is het beleidsplan biodiversiteit vastgesteld alsmede de actualisatie van de groenhoofdstructuur. Het beleidsplan buiten bewegen, beleven, spelen en ontmoeten is doorvertaald naar een actueel en vastgesteld beheerplan. Ook is het beleidsplan openbare verlichting geactualiseerd en vastgesteld. Het beleids- en beheerplan begraafplaatsen is nagenoeg gereed. De verwachting is dat deze in de eerste helft van 2025 wordt vastgesteld.

We hebben de ontwikkeling en/of actualisatie van de beheerplannen voor wegen en bermen en sloten opgepakt, resultaten hiervan verwachten we in 2025. Met de nieuwe inzichten kunnen we de beoogde vervolgstappen zetten om te komen tot een planmatige aanpak (tot 2040) van de benodigde investeringen.

Wij hanteren de kwaliteitsniveaus van de Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR), deze zijn in onderstaande tabel weergegeven. Deze kwaliteitsniveaus zijn gebaseerd op de landelijke CROW-normen.

Kwaliteitsniveaus Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR) op basis van CROW-normen

Deelgebied	Zeer laag D/R-	Laag C/R-	Basis B/R	Hoog A/R+	Zeer hoog A+/R++
Dorpen		X			
Buurten en wijken		X			
Centrumgebieden			X		
Bedrijventerreinen		X			
Entrees en toegangswegen			X		
Begraafplaatsen			X		
Buitengebied		X			

De kwaliteitsniveaus zoals hierboven benoemd zorgen voor de volgende technische kwaliteit en beeldniveau: A+: Nagenoeg ongeschonden. A: Mooi en comfortabel. B: Functioneel. C: Onrustig beeld. D: Kapitaalvernietiging, uitlokking van vernieling, functieverlies, juridische aansprakelijkheid en sociale onveiligheid.

Voor het planmatig uitvoeren van de onderhoudswerkzaamheden aan de kapitaalgoederen is het van belang dat hier goede beleids- en beheerplannen aan ten grondslag liggen. Daarom zijn ook de looptijden van de beleids- en beheerplannen inzichtelijk gemaakt. Zie hiervoor onderstaande tabel.

Beleidsplan	Betreft periode*	Beheerplan	Betreft periode*
Integrale visie openbare ruimte (IVOR)	2014-2023	Wegen	2013-2017
Kadernotitie civieltechnische kunstwerken	2013	Civieltechnische kunstwerken	2015-2021
Licht in de openbare ruimte	2024	Openbare verlichting	2003-2009
Groenstructuurkaarten	2024-2030	Toekomstbestendig openbaar groen	2022-2028
Groen samen doen!	2017		
Kadernotitie bomen	2017	Bomen	2021-2029
Begraafplaatsen	2009-2024	Begraafplaatsen	2009-2024
Beleidsplan Buiten bewegen, beleven, spelen en ontmoeten	2023-2030	Speelterreinen	2024-2030
		Beheerplan Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	2021-2030
Beleidsplan biodiversiteit	2024-2030	Buitensportaccomodaties	2023-2029
Kadernotitie gebouwen	2013	Meerjarenonderhoudsprogramma gebouwen (MJOP)	2020-2029
Nota Klimaatadaptatie	2021-2025		

Zoals in bovenstaande tabel te zien is, zijn van een aantal beheerplannen de looptijden verstreken. Dit heeft onze aandacht, daarom zijn in samenwerking met een externe partij assetsheets opgesteld in combinatie met de beleidsontwikkeling. Als vervolg hierop worden de beheerplannen geactualiseerd. In het afgelopen jaar hebben we ook niet stil gestaan. Zo is in 2024 het beheerplan buiten bewegen, beleven, spelen en ontmoeten tot stand gekomen, staat het beleids- en beheerplan begraafplaatsen op de planning om in Q1 van 2025 vastgesteld te worden en is een aanzet gemaakt tot het actualiseren van het beheerplan wegen en het opstellen van een beheerplan voor bermen en sloten.

3.3.4 Financiën

In onderstaande tabel zijn begrote en gerealiseerde onderhoudskosten, kapitaallasten en investeringen weergegeven. In programma 2 is, waar nodig, de verantwoording over de verschillende beleidsterreinen beschreven.

Exploitatiekosten en investeringen kapitaalgoederen

Bedragen in €

Vakgebied	Onderhoudskosten		Kapitaallasten		Investeringen	
	Begroting 2024	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2024
Wegen	2.213.699	2.559.338	386.499	277.984	1.994.986	1.185.404
Civieltechnische kunstwerken	155.999	185.700	105.977	75.817	51.206	107.202
Openbare verlichting	152.403	82.288	154.620	124.842	632.028	276.161
Riolering en water	594.367	620.515	1.200.476	891.024	1.790.265	1.276.144
Groen	1.498.699	1.546.893	92.989	80.781	111.421	78.062
Speeltoestellen	36.323	44.875	80.479	70.793	123.059	132.339
Begraafplaatsen	105.460	134.442	7.300	5.327	0	0
Gebouwen	1.406.428	968.766	3.465.730	2.942.059	526.203	67.042
Totaal	**6.163.378**	**6.142.816**	**5.494.070**	**4.468.627**	**5.229.168**	**3.122.353**

Toelichting op verschil onderhoudskosten gebouwen
Het volledige onderhoudsbudget voor de gebouwen is uitgegeven, met uitzondering van het project gemeentehuis (+/- €500.000). Dit komt doordat er een tactische keuze is gemaakt om de winterdagen te benutten voor de vervanging van de vloerbedekking en schilderwerkzaamheden. De zomerperiode 2025 wordt gebruikt voor de vervanging van de regeltechniek, vanwege de hogere temperaturen en de beschikbaarheid van mankracht.

Bovenstaande in acht nemend en kijkend naar de overige exploitatiebudgetten kan geconstateerd worden dat (met de verrekening van €500.000 op gebouwen die in 2025 wordt uitgevoerd) de Rekening 2024 uitkomt op €5.831.135 (is 102 % van de begroting). De investeringen blijven weliswaar achter, maar daarbij moet opgemerkt worden dat een aantal projecten al wel in uitvoering zijn of die binnenkort in uitvoering gaan waarvan de facturen nog ontvangen moeten worden en die drukken op de Rekening van 2025.

3.3.5 Wegen, civieltechnische kunstwerken en openbare verlichting

Uitvoering

Wegen straten en pleinen

Het grondgebied van de gemeente Raalte beslaat circa 172 km^2. Het verhardingsareaal dat in beheer bij de gemeente is gegroeid tot 3.272.231 m^2. Het grootste deel van dit areaal bestaat uit elementenverhardingen (1.697.647 m^2) gevolgd door asfaltverharding (1.272,668 m^2), betonverharding (51.938,77 m^2) en half- of onverharde wegen en paden (249.977m^2).

Periodiek wordt het verhardingsareaal geïnspecteerd op schadebeelden waarna deze worden verwerkt in het beheersysteem. In 2024 zijn onderhoudswerkzaamheden aan de wegen uitgevoerd op basis van de inspectie uit 2021. Uit deze inspectie blijkt dat ca 11% van het areaal niet voldoet aan de gestelde kwaliteitseis (kwaliteit C). Met name bij elementenverhardingen zien we een terugloop in kwaliteit (D). Dit jaar heeft er een nieuwe inspectie plaatsgevonden en de resultaten worden in 2025 ontvangen.

De middelen die beschikbaar zijn gesteld voor onderhoud aan wegen, straten en pleinen zijn ingezet om de bereikbaarheid en veiligheid te kunnen waarborgen. Er is een grote inspanning geleverd om het onderhoud gerealiseerd te krijgen en dat is uiteindelijk gelukt.
Het project Schoonhetenseweg is opgestart en zit in de eindfase van de uitvoering.

Civieltechnische kunstwerken

In de gemeente Raalte hebben we 54 bruggen, variërend van beton, staal en hout, in beheer. Daarnaast zorgen we dat de ruim 90 stuks duikerbruggen, ruim 400 stuks duikers en 11 tunnels en bijna 14 kilometer aan beschoeiingen in goede staat blijven om de waterafvoer te borgen, het verkeer doorgang kan vinden en percelen toegankelijke zijn.

Het onderhoud aan civiele kunstwerken is toestandsafhankelijk. De beschikbare middelen zijn dit jaar ingezet ter behoeve van de veiligheid. De verwachting is dat de druk op middelen komende jaren zal toenemen doordat het areaal verouderd en een structureel vervangingsbudget niet beschikbaar is.

Openbare verlichting

Het areaal van de openbare verlichting dat de gemeente Raalte in beheer heeft bedraagt circa 8.750 openbare verlichtingsbronnen. Ook dit jaar is het aandeel ledverlichting gegroeid.

De onderhoudskosten bestaan voor een groot deel uit aanrij schades en storingen. Het aantal storingen is dit jaar afgenomen, dat komt mede door de ledverlichting die minder gevoelig is voor storingen. De gemeente heeft verder een groot deel van de kosten van aanrij schades weten te verhalen.

Relevante ontwikkelingen

Wegen, straten en pleinen

De planning voor onderhoud aan verhardingen wordt momenteel voornamelijk bepaald door toestandsafhankelijk onderhoud. De werkvoorraad die uit de inspectie 2023 blijkt is groter dan de geplande onderhoudskosten en investeringen in de komende twee jaar. Preventief/planmatig onderhoud komt daardoor in de verdrukking. Redelijkerwijs is te verwachten dat het aandeel van wegen dat niet voldoet aan het gewenste kwaliteitsniveau (B/C). In 2024 is een inspectie uitgevoerd. De inspectieresultaten worden gebruikt om het wegenbeheerplan in 2025 te herzien. Op deze wijze wordt inzicht gegeven over de kwaliteit en de verwachte benodigdheden om het areaal op niveau te kunnen onderhouden.

Bermonderhoud

Om de wegen op de vastgestelde onderhoudskwaliteit te houden, is goed beheer van de bermen onontbeerlijk. De bermen langs de gemeentelijke wegen in het buitengebied hebben meerdere functies. De belangrijkste functie is de verkeerskundige, waarbij de berm dienst doet als veilige uitwijkmogelijkheid. Daarnaast heeft de berm een belangrijke belevingswaarde, waarbij de bewustwording groeit om bermen zodanig in te richten en beheren dat deze een wezenlijke bijdrage geven aan het verhogen van de biodiversiteit in ons grondgebied. Hiervoor wordt een beheerplan Bermen en Sloten opgesteld.

Kunstwerken

Een groot deel van het onderhoud aan de kunstwerken wordt toestandsafhankelijk uitgevoerd. Hiervoor worden nadere inspecties uitgevoerd. De inspecties zijn gericht op technische levensduur. De omgeving is echter aan verandering onderhevig. Onder andere uitbreiding van verhardingsoppervlak, zwaardere voertuigen en klimaatveranderingen stellen mogelijk andere (functionele) eisen. In 2024 zijn nadere inspecties uitgevoerd voor veiligheid en bereikbaarheid. Hiervan worden de resultaten in 2025 verwacht.

Openbare verlichting

Ook in het afgelopen jaar hebben we weer een stap gezet om de openbare verlichtingsinstallatie verder te verduurzamen. In de komende jaren staan investeringen gepland om verder de verledden.

Risico's

Wegen, straten en pleinen

De raad heeft in 2014 voor een groot deel van de openbare ruimte een laag onderhoudsniveau (C) vastgesteld. Dit heeft als gevolg dat er een grotere kans is op (lokale) gebreken aan verhardingen en een toename van schade waarvoor de gemeente aansprakelijkheid wordt gesteld.

Door het lager kwaliteitsniveau zien we bovendien dat de kosten van herstel toenemen. Kleine(re) maatregelen zijn vaak niet langer kosteneffectief. Grotere maatregelen zijn echter lastiger te realiseren vanwege de integrale opgaven, investeringen die op het MIP moeten worden geprogrammeerd en beschikbare capaciteit.

Bermonderhoud
De verkeersintensiteit op de wegen in het buitengebied is de laatste decennia toegenomen. Hierdoor worden onze wegen (en bermen) meer en zwaarder belast dan ten tijde van de aanleg.
Door toename van het verkeer en veranderend klimaat (meer natte en meer droge periodes) ook meer schades aan de berm met een verhoging van het aantal aansprakelijkheidsstellingen richting de gemeente, als gevolg van schade rijden door automobilisten.

Kunstwerken
De verkeersintensiteit op de wegen in het buitengebied is de laatste decennia toegenomen. Hierdoor worden veel kunstwerken meer en zwaarder belast dan ten tijde van de aanleg. Schade en/of verkorte levensduur van kunstwerken is daarvan een mogelijk gevolg.

Openbare verlichting
Er is grote onzekerheid over de energieprijzen. Naar verwachting blijven de energieprijzen ook voor 2025 ver boven het historisch gemiddelde niveau liggen.

3.3.6 Riolering, water

Uitvoering
Onze onderhoudsdoelstellingen met betrekking tot mechanische riolering hebben we behaald en uitgevoerd volgens het beheer en onderhoudsplan. Door personele uitval is het niet gelukt om al het planmatig onderhoud aan de vrijverval riolering uit te voeren. Deze werkzaamheden staan gepland en worden in 2025 alsnog uitgevoerd.

De thema's participatie (afkoppelen bij eigen projecten en projecten van derden) en datagedreven (het ontsluiten van onze data voor derden) vertragen door capaciteitsproblemen. Door het niet realiseren van projecten lopen we achter op de doelstelling om water robuust te worden.

Relevante ontwikkelingen
In het huidige Gemeentelijk rioleringsplan 2021-2030 werken we risico-gestuurd. Dat houdt praktisch in dat we riolen minder snel vervangen. We hebben ons inspectie regime daarop aangepast, maar bij de werkwijze hoort ook een grotere kans op calamiteiten, meestal is dat een verzakking / gat in de weg.

In 2024 is er veel neerslag gevallen en was er sprake van zeer hoge grondwaterstanden. Dat heeft wel geleid tot lokale overlast, bijvoorbeeld water in kelders, maar niet tot noemenswaardige problemen in het rioleringssysteem. Kwetsbare punten in het slotenstelsel, dat het overtollige water moet afvoeren, worden meegenomen in het op te stellen beheerplan bermen en sloten (2025).

Risico's
Door het uitblijven van investeringen zijn de uitgaven niet in balans met de inkomsten en loopt de voorziening riolering op. Daardoor is de rioolheffing hoger dan noodzakelijk. Als de achterstand niet wordt ingelopen, zal een ingreep in de rioolheffing noodzakelijk worden. Eind 2024 is er een start gemaakt met de evaluatie van het GRP. Deze moet uitslag geven in de stand van zaken en kan tot bijstelling leiden.

3.3.7 Groen, speeltoestellen en begraafplaatsen

Uitvoering

Openbaar groen

De gemeente Raalte onderhoudt en beheert 186 ha. openbaar groen en bijna 65.000 bomen. Het onderhoud en beheer van openbaar groen is vastgelegd in het beheerplan toekomstbestendig openbaar groen (2022). Met dit beheerplan spelen we in op actuele thema's en ontwikkelingen die aan de hand van zes thema's veilig, biodiversiteit, klimaatbestendig, gezond, leefbaar en duurzaam (beheer) zijn uitgewerkt waarbij toekomstbestendigheid en participatie integraal zijn meegenomen. Hierbij ligt de focus op de maatschappelijke meerwaarde die het groen kan bieden. De uitvoering op deze thema's wordt in de komende jaren verder uitgerold.
Vanuit het groenbeleid 'Groen, samen doen!' (2017) roepen we inwoners op om mee te denken. Om (inwoners)initiatieven beter te faciliteren, is een stappenplan ontwikkeld. Daarnaast worden de activiteiten die de groene organisaties, verenigd in de werkgroep Groene Agenda en Raalte op Groen en de gemeente Raalte ondernemen, jaarlijks opgenomen in de 'Groene agenda'.
Het onderhoud en beheer van bomen is vastgelegd in het beheerplan bomen dat begin 2021 is vastgesteld.

Speelvoorzieningen

De speeltoestellen zijn in het afgelopen jaar weer geïnspecteerd op het gebied van veiligheid. Onze gemeente telt 170 formele openbare speelplekken (speelplaatsen en trapveldjes) met een cataloguswaarde van € 3,1 mln. Het beheer en onderhoud is vastgelegd in het beheerplan Buiten bewegen, beleven, spelen en ontmoeten (2024). Vervanging van speeltoestellen en herinrichting/renovatie van speelplaatsen is samen met inwoners opgepakt. Het afgelopen jaar zijn een vijftal speellocaties in de wijk Langkamp en speelplekken aan de Wulp/Reiger en de Kloosterhoek gerenoveerd. Daarnaast zijn er, in samenwerking met Heeten Durft en met inwoners uit de buurt, een viertal speelplaatsen in Heeten gerenoveerd en uitgebreid. Ook is een buurtspeelplek aan de Karreweide in Broekland gerenoveerd en uitgebreid. De speelplaats aan de Van de Kettenstraat in Luttenberg is in verband met het vergroten van het trafostation verplaatst en opnieuw ingericht. Afhankelijk van de locatie is gekozen voor een 'natuurlijke speelplek' met ook veel aandacht voor het verbeteren van de biodiversiteit. Bij de uitbreiding van de speelplekken waarvoor door de initiatiefnemers extra financiering is geregeld zijn adoptie-overeenkomsten met de PB afgesloten.

Begraafplaatsen

De gemeente Raalte beheert en onderhoudt vier begraafplaatsen. Het onderhoud is vastgelegd in het beheerplan begraafplaatsen (2009). Het onderhoud is conform de afgesproken beeldkwaliteit uitgevoerd. In september 2022 is een nieuwe begraafplaatsbeheerder aangesteld die verantwoordelijk is voor de contacten richting de nabestaanden, de zaken rondom begraafzaken organiseert en het onderhoud op de begraafplaatsen verzorgt.

Zowel het beleids- als het beheerplan voor begraafplaatsen (2009) was aan een actualisatie toe. De nieuwe plannen zijn nagenoeg gereed.

Relevante ontwikkelingen

Groen en spelen

Door ontwikkelingen zoals klimaatverandering, vergrijzende samenleving, de energietransitie maar ook participatie liggen er uitdagende opgaven voor de openbare ruimte. Dit vraagt om een andere visie en aanpak van het groen- en speelbeheerbeleid van de openbare ruimte. In het beheerplan toekomstbestendig openbaar groen is een slag gemaakt naar effectgestuurd, gebiedsgericht en integraal groenbeheer.

Het beheerplan Buiten bewegen, beleven, spelen en ontmoeten is in Q4 2024 vastgesteld. Met dit beheerplan spelen we in op actuele thema's als klimaatadaptatie, leefbaarheid, gezond en actief leven en inclusie en diversiteit door aan te sluiten op het beheerplan Toekomstig openbaar groen (2022) en het Sportakkoord (2023). Naast het borgen van veilig gebruik en het uitvoeren van onderhoud en vervanging zetten we in op het vormen van een goed netwerk van uitdagende beweeg-, beleef-, speel- en sportplekken voor een brede doelgroep en met een bereik voor de hele buurt. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan een adequaat voorzieningenniveau, onder andere de opgave voor toekomstbestendige wijken en dorpen. Om dit ook voor de toekomst te kunnen waarborgen zijn bij de begrotingsbehandeling van de begroting 2025-2028 extra middelen beschikbaar gesteld.

Begraafplaatsen

Het geactualiseerde beleids- en beheerplan begraafplaatsen is nagenoeg gereed. Collega's betrokken bij de begraafplaatsen en het begraafproces zijn geïnterviewd, de uitvaartondernemers zijn bevraagd en onze inwoners zijn middels een enquête bevraagd. In april 2024 zijn hiervoor bij het college kaders/richting opgehaald. Het is de bedoeling dat in Q1 2025 zowel het beleids- als het beheerplan begraafplaatsen ter besluitvorming wordt aangeboden.

Risico's

1. De integrale vervangingen en opgaven (onder andere klimaatverandering, afname biodiversiteit, leefbaarheid, gezondheid en circulariteit) in de openbare ruimte worden in toenemende mate domein- en zelfs organisatieoverstijgend. Dat speelt van kleine ingrepen, bijvoorbeeld reconstructie van speelplaatsen en openbaar groen waar afkoppelen een rol speelt, tot grote integrale projecten.

De complexiteit van de projecten neemt toe, er is meer afstemming zowel intern als extern nodig wat mogelijk kan leiden tot vertraging bij uitvoering van projecten.

2. De marktpartijen waar we mee samenwerken hanteren voor 2025 hogere index dan onze gemeente hanteert (>5%-2,5%). Dit geeft druk op onze budgetten.

3.3.8 Gebouwen

Uitvoering

Het Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP) dient als leidraad voor het onderhoud van alle gebouwen in gemeentelijk bezit. In 2024 is er meer onderhoud uitgevoerd dan oorspronkelijk gepland. Dit is het gevolg van onderhoudsachterstanden die in 2023 uitgevoerd hadden moeten worden. Daarnaast waren er in 2024 ook onvoorziene situaties, zoals een lekkage aan het dak van het Hoftheater.

Relevante ontwikkelingen

Afgelopen jaar is er een start gemaakt met de renovatie van het Gemeentehuis, waarbij de vloerbedekking wordt vervangen en schilderwerk wordt uitgevoerd. Brandweerkazerne Heino is gestart met de sloop en in de zomer van 2026 moet de nieuwbouw gerealiseerd zijn.

Risico's
De risico's voor onderhoud aan Gemeentelijke gebouwen is gering door het beschikbare budget . De risico's zullen toenemen wanneer er minder budget beschikbaar komt.

Financiering

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

3.4.1 Inleiding

De paragraaf financiering is een verplicht onderdeel van de rekening. Deze verplichting hangt samen met de invoering van de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden). Deze wet beoogt een solide financiering bij openbare lichamen. Doel hierbij is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van de gemeente en het handhaven van een uitstekende kredietwaardigheid.

Treasurystatuut

De financieringsparagraaf vormt, in samenhang met het in artikel 212 van de Gemeentewet voorgeschreven treasurystatuut en de overeenkomstig vastgestelde verordeningen, een belangrijk instrument voor het sturen, beheersen, verantwoorden van en toezicht houden op de financieringsfunctie. Het treasurystatuut is eind 2023 geactualiseerd en vastgesteld. Hierin staan de doelstellingen, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en de administratieve organisatie rond het beheer van liquiditeiten van de gemeente op lange en korte termijn.
Daarnaast zijn kredietwaardigheidsnormen voor tegenpartijen bij uitzettingen voor een periode van 1 jaar en langer opgenomen. De bepalingen in het treasurystatuut waarborgen een risicomijdend financieringsprofiel.

Financieringsbeleid

De uitgaven en inkomsten van de gemeente lopen niet synchroon in de tijd. De gemeente moet soms geld lenen om tijdig betalingen te kunnen verrichten en soms heeft ze (tijdelijk) overtollige liquide middelen. Ook moeten investeringen gefinancierd worden. In korte tijd worden uitgaven gedaan, die over een veel langere periode worden afgeschreven.
Uitgangspunt voor het financieringsbeleid is om de rentekosten van de financiering zo laag mogelijk te houden, de renteopbrengsten zo hoog mogelijk te doen zijn en daarbij zo weinig mogelijk risico's te lopen.

Totaalfinanciering

In de gemeente Raalte wordt het principe van totaalfinanciering toegepast. Dit houdt in dat niet voor iedere investering een afzonderlijke lening wordt afgesloten. Investeringen worden gefinancierd vanuit het totale eigen vermogen (reserves) en het vreemd vermogen (aangetrokken leningen). Er is dus geen directe relatie tussen een bepaalde investering (actief) en de rentelasten voor een afgesloten lening c.q. vergoeding voor het eigen vermogen.
De rentelasten op de boekwaarden van de investeringen worden daarom toegerekend op basis van een vooraf gecalculeerd rentepercentage. Dit noemen we het renteomslagpercentage. Dit percentage mag maximaal 0,5% naar boven worden afgerond.

Aan taakvelden toegerekende rente

Bedragen in €

Rub.	Omschrijving		Bedrag
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.332.442
b.	De externe rentebaten		-1.027.687
	Totaal door te rekenen externe rente		**304.755**
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend (0,3%)	43.146	
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (voorbeeld: Grondbedrijf)		
	Totale rente grondbeleid		**43.146**
	Saldo door te rekenen externe rente		**261.609**
d1.	Rente over eigen vermogen		559.468
d2.	Rente over voorziening verwachte verliezen grondexploitatie (gewaardeerd op contante waarde)		14.465
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente		**835.542**
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)		-835.542
f.	**Renteresultaat op het taakveld treasury**		**0**

3.4.2 Ontwikkelingen

Kasgeldlimiet- en behoefte

De kasgeldlimiet is bepaald door het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar te vermenigvuldigen met een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage. De basis voor 2024 is 8,5% van € 118,5 miljoen is € 10,08 miljoen. De toezichthouder staat toe maximaal voor een periode van twee kwartalen de kasgeldlimiet te overschrijden. In 2024 is geen sprake geweest van een overschrijding.

Met de gehanteerde kasgeldlimiet wordt voorkomen dat gemeenten een te groot risico nemen met het aantrekken van te grote sommen kort geld. Immers kort geld houdt een groot risico van renteschommelingen in.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een wettelijke norm die betrekking heeft op de vaste schuld van de gemeente. (leningen met een rente-typische looptijd van 1 jaar of langer.) De renterisiconorm is ingesteld om de herfinanciering van af te lossen leningen zo goed mogelijk in de tijd te spreiden. Daarmee wordt voorkomen dat renteschommelingen op de kapitaalmarkt grote invloed hebben op de totale rentelast van de gemeente. De norm voor gemeenten is vastgesteld op 20%. De gemeente Raalte heeft per 1 januari 2024 een begrotingstotaal van € 118,5 miljoen. Het maximale bedrag voor herfinanciering is dan € 23,7 miljoen.

Renteontwikkelingen en leningenportefeuille

De rente op de geld- en kapitaalmarkt is al jaren laag. Na het uitbreken van de oorlog in Oekraïne heeft de ECB de rente in een aantal stappen verhoogd om op deze manier de inflatie onder controle te krijgen. In 2024 heeft de gemeente geen leningen aangetrokken, ondanks een reguliere aflossing van lening van ruim € 5 miljoen. Door de grondverkopen en (nog) niet gerealiseerde investeringen heeft de gemeente nog ruim voldoende liquiditeiten beschikbaar. Door de wijziging in de rentestructuur ontvangt de gemeente nu weer rente over dit tegoed. Door deze rente opbrengsten hebben we het rente omslagpercentage naar beneden bijgesteld van 2,3% naar 0,7%. Dit is de laatste jaren niet voor gekomen.

Overzicht leningenportefeuille

Bedragen in € 1.000.000

Omschrijving		Bedrag
Stand leningenportefeuille per 31-12-2023		55,7
Rentelast	1,3	
Aangetrokken leningen in 2024		0,0
Aflossingen in 2024		5,1
Stand leningenportefeuille per 31-12-2024		**50,6**

3.4.3 Risico's

Renterisicobeheer

Zoals al aangegeven is het financieringsbeleid erop gericht, om met zo min mogelijk risico zo maximaal mogelijk gebruik te maken van de huidige lage rente.

Voor 2024 was een financieringstekort geraamd van € 3,5 miljoen. Ter dekking van het financieringstekort is rekening gehouden met de aantrekking van kortlopende leningen van € 3,5 miljoen. Het werkelijke financieringstekort is omgeslagen naar een financieringsoverschot van € 14,7 miljoen. Deze grote afwijking wordt veroorzaakt door de achterblijvende realisatie van de investeringen en de sterk toegenomen grondverkopen. Hierdoor zijn in 2024 geen kortlopende leningen aangetrokken.

Renterisico

Bedragen in € 1.000

Rub.	Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Verschil	Analyse
Omvang kasgeldlimiet:					
1.	**Toegestane kasgeldlimiet**				
a.	In procenten van de grondslag	8,50%	8,50%		
b.	In een bedrag	10.075	10.075		
2.	**Omvang vlottende korte schuld**	**0**	**0**	**0**	**0**
a.	Opgenomen gelden korter dan 1 jaar				
b.	Schuld in rekening-courant				
c.	Gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar				
d.	Overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld				
3.	**Vlottende middelen**	**18.347**	**29.453**	**-11.106**	**0**
a.	Contanten in kas	5	4		
b.	Tegoeden in rekening-courant	15.428	27.090		
c.	Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	2.914	2.359		
4.	**Toets kasgeldlimiet**				
a.	Totaal netto-vlottende schuld (2-3)	-18.347	-29.453	**11.106**	
b.	Toegestane kasgeldlimiet	10.075	10.075		
c.	**Ruimte (+) c.q. overschrijving (-)**	**28.422**	**39.528**	**-11.106**	**1)**
Basisgegevens renterisiconorm:					
5	Renteherzieningen op leningen o/g	0	0		
6	Betaalde aflossingen	5.083	5.083		
7	**Renterisico (5+6)**	**5.083**	**5.083**	**0**	**0**
8a	Begrotingtotaal jaar T	110.672	110.672		
8b	Het bij Min. regeling vastgestelde %	20%	20%		
	Regeling				
9	**Renterisiconorm (8a*8b/100)**	**22.134**	**22.134**		
Toets renterisiconorm:					
10	**Ruimte (+) c.q. overschrijving (-) (11-7)**	**17.051**	**17.051**	**0**	**0**

Renteresultaat

Voor 2024 werd een voorcalculatorische renteomslagpercentage vastgesteld van 2,3%. Als gevolg van de nog niet gerealiseerde investeringen, de opbrengsten uit de grondexploitatie en de rentevergoeding bij de rijksschatkist, is er minder geld uitgegeven aan financieringslasten. In de zomernota is reeds een voorschot op dit rentevoordeel van € 400.000 genomen. Dit is exclusief de stelpost renteschommelingen van € 350.000.

Bij de voorbereiding van de jaarrekening 2024 bleken de rente inkomsten nog verder gestegen zijn, tot ruim € 1 mln.
Dit heeft aanleiding gegeven om het renteomslagpercentage naar beneden bij te stellen tot 0,7%.
Het is een wettelijke verplichting om het renteomslagpercentage bij te stellen als het werkelijke percentage 0,5% of meer afwijkt van het bij de begroting vastgestelde percentage.

Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder:	Burgemeester R. Zuidema
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

3.5.1 Inleiding

Binnen de programmabegroting geeft de paragraaf bedrijfsvoering inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de gemeentelijke bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren.

3.5.2 Organisatie

Het afgelopen jaar hebben we verder gebouwd aan een wendbare organisatie waarin meer focus op doelen en resultaten en aandacht voor medewerkers is. We hebben geïnvesteerd in een lange termijnvisie op de organisatie en onze leidinggevende rollen aangescherpt in een besturingsfilosofie. De focus in onze organisatieontwikkeling ligt de komende jaren op drie sporen: sturing, kaders en professioneel samenwerken.

Ondertussen stond de wereld niet stil. We houden een grote uitdaging op de arbeidsmarkt. Het afgelopen jaar hebben we 56 vacatures uitgezet. Daarvan hebben we er 52 kunnen invullen. De overige vier zijn ingevuld met inhuur. We zijn tevreden over de mate waarin we er zelfstandig (zonder wervingsbureau) in slagen om onze vacatures te vervullen. Gemeente Raalte is een aantrekkelijk werkgever zo merken we. Voor het tweede jaar op rij is er een groot aantal nieuwe medewerkers gestart en dat heeft impact op onze organisatie. De kracht van onze organisatie is dat we sterke relaties hebben. In Raalte kennen we elkaar en werken we prettig samen. Het vraagt extra aandacht met deze hoge instroom om deze sterke relaties te behouden. Daar hebben we komend jaar aandacht voor. Daarnaast hebben we extra aandacht voor kennisdeling zodat nieuwe medewerkers sneller hun weg kunnen vinden in onze organisatie. Daarvoor is afgelopen jaar de Raalter Kennisbank opgeleverd. Hier vinden medewerkers alle informatie over het werken bij gemeente Raalte.

Ook heeft dit jaar een medewerkersonderzoek plaatsgevonden. Het onderzoek leert ons dat medewerkers zich over het algemeen bevlogen voelen, zich thuis voelen bij gemeente Raalte en gemeente Raalte aanbevelen als werkgever. Aandachtspunten die voortkomen uit het onderzoek zijn werkdruk en aandacht en waardering vanuit de leidinggevende. We hebben er vertrouwen in dat, nu onze leidinggevende posities het afgelopen jaar bijna allemaal zijn ingevuld, medewerkers meer aandacht en waardering gaan ervaren.

Om meer grip te krijgen op werkdruk hebben we een interne sturingscyclus ingericht. Onderdeel van die cyclus is een capaciteitstool waarmee we komend jaar een pilot draaien. Ook werken we aan de vitaliteit van onze medewerkers doordat er bijvoorbeeld vitaliteitsspreekuren zijn aangeboden.

Ons verzuim is nagenoeg gelijk gebleven het afgelopen jaar (4,61%) ten opzichte van 2023 (4,60%) waarbij we zien dat er een kleine verschuiving is in toename van het lang en extra lang verzuim. We hebben hier aandacht voor in onze reguliere verzuimbegeleiding. Ten opzichte van het gemiddelde verzuim van gemeenten van onze grootte is ons verzuim relatief laag.

Tot slot hebben we het afgelopen jaar weer een mooi opleidingsprogramma aangeboden via onze Academie. Medewerkers konden werken aan hun digitale fitheid, vitaliteit en persoonlijk leiderschap. We vinden het belangrijk dat medewerkers zich ontwikkelen. Zeker met oog op de krappe arbeidsmarkt is het een van onze belangrijkste uitdagingen om ons talent optimaal te benutten. We zijn daarom ook heel tevreden dat we het afgelopen jaar veel hebben geïnvesteerd in opleiding en ontwikkeling.

3.5.3 Loonsomkader en egalisatiereserve SPP

Als raad stuurt u op de loonsom. Het resultaat op de loonsom 2024 is bij de jaarrekening becijferd op € 198.500 voordelig. Dit is 0,70% van de loonsom. Daarnaast is € 347.000 toegevoegd aan de voorziening arbeidskosten gerelateerde verplichtingen. Per saldo is dit een bedrag van € 148.500 dat wordt onttrokken aan de reserve SPP. Hiermee komt het saldo reserve SPP uit op € 656.000. Dit is beneden het door uw raad vastgestelde plafond van € 800.000.

De reserve SPP is in 2024 met name ingezet voor:
·Het uitvoeren van de generatiepact regeling;
·Inzet op (begeleiding van) de doorontwikkelingen van de domeinen
·Inzet van trainees breed in de organisatie.

In bijlage I wordt in meer detail inzicht gegeven in de ontwikkeling van de loonsomkader en de reserve SPP.

Voorziening arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Aan het eind van het jaar worden niet gebruikte verlofuren meegenomen naar het nieuwe jaar. Voor te veel opgebouwde verlofuren is er volgens de gemeentelijke regels een voorziening voor arbeidskosten. Dit geldt ook voor het sparen verlof volgens de gemeentelijke cao. Eind 2024 is de stand van deze voorziening € 796.000.

Voorziening regeling vervroegde uittreding (RVU)

Volgens de gemeentelijke regels is het verplicht om een voorziening te treffen voor toekomstige uitgaven aan RVU-uitkeringen. Deze voorziening is in 2024 gevormd en eind 2024 is de stand van deze voorziening € 508.000.

3.5.4 Aanpassingen gemeentehuis

In 2024 is op basis van het scenario-onderzoek heeft de gemeenteraad in februari 2024 besloten tot een verdere uitwerking van het scenario 'nieuwbouw op een andere locatie'. Dit betekent dat de komende jaren nog gebruik gemaakt wordt van het huidige gebouw.

Om het gebouw de komende jaren op een goede manier te kunnen blijven gebruiken, zullen er enkele noodzakelijke investeringen plaats vinden. In de zomernota 2024 heeft de raad hier budget voor beschikbaar gesteld. Deze werkzaamheden zijn inmiddels gestart. De kantoren worden voorzien van nieuwe vloer- en wandbekleding. Ook worden de hybride vergaderfaciliteiten uitgebreid en zullen er in 2025 naast verduurzaming ook aanpassingen aan technische installaties plaatsvinden. De werkzaamheden worden in 2025 afgerond.

3.5.5 DOWR

Over 2024 is een positief resultaat behaald van € 230.000. Dit bedrag bestaat voor het grootste deel uit: bijna € 70.000 voor de DOWR-ICT en ruim € 145.000 voor DOWR-FZ.

In het resultaat van DOWR-FZ zit een voordeel op lagere energielasten en nog niet vervulde vacatures en minder inhuur. Het resultaat van de DOWR-ICT wordt gedrukt door de uitgestelde implementatie van het financieel systeem en de hogere kosten van Siv-Sam pakket voor het sociaal domein. Daar staat tegenover dat budget voor niet uitgevoerde projecten teruggegeven is.
Omdat het plafond van de egalisatiereserve DOWR (€ 0,50 miljoen) is bereikt komen bovengenoemde bedragen ten gunste van het rekeningsaldo.

Kosten DOWR

Bedragen in €

Omschrijving	Begr. 2022	Rek. 2022	Begr. 2023	Rek. 2023	Begr. 2024	Rek. 2024
FA	324.707	322.253	365.712	366.161	370.480	363.990
Facilitaire Zaken	945.263	779.346	1.029.745	916.128	959.808	811.945
Belastingen	533.255	565.755	547.837	534.288	610.770	603.033
Inkoop	56.893	56.719	58.864	59.985	62.977	64.086
PSA aandeel Raalte	184.220	185.004	232.919	227.892	280.016	277.931
ICT I	3.305.864	3.228.728	4.389.046	4.192.826	4.558.173	4.488.281
Totaal	**5.350.202**	**5.137.805**	**6.624.123**	**6.297.280**	**6.842.224**	**6.609.266**

3.5.6 Digitale transitie

De digitale transitie in onze samenleving gaat steeds sneller en daar hebben we in 2024 op ingespeeld in onze dienstverlening en in onze bedrijfsvoering. Met het in gebruik nemen van CoPilot maken we slim gebruik van de mogelijkheden die kunstmatige intelligentie ons geeft. Tegelijkertijd hanteren we daarin ook een kritische houding als het gaat om onze informatieveiligheid en bescherming van persoonsgegevens van onze inwoners en ondernemers. We hebben in 2024 in DOWR-verband verkend welke mogelijkheden robotisering (softbots) ons kan bieden. Dit gaat verdere concretisering krijgen in 2025.

In 2024 zijn belangrijke stappen gezet in het opzetten van een gezamenlijk gegevensmagazijn in DOWR-verband. Er is verkend, welke eisen gelden voor dit magazijn en eind 2024 is een aanbesteding gevoerd om de goede samenwerkingspartner aan te trekken die samen met de DOWR-gemeenten het magazijn vorm gaat geven.

3.5.7 Bescherming persoonsgegevens en informatieveiligheid

In 2024 is het informatiebeveiligingsteam versterkt met twee specialisten. Hun focus ligt op de voorbereiding op nieuwe wetgeving op het gebied van cyberbeveiliging, zoals de NIS2-richtlijn (EU) en de Nederlandse Cyberwetgeving. Ze zijn gestart met bewustwordingscampagnes, risicomanagement en het verhogen van de weerbaarheid van onze gemeente bij een cybercrisis. Als onderdeel hiervan hebben we eind 2024 een cybercrisisoefening uitgevoerd, waarin we een scenario doorliepen waarbij onze IT-dienstverlening tijdelijk niet beschikbaar was.

Daarnaast is de functie van CISO uitgebreid naar een volledig dienstverband. Voorheen was dit 0,5 fte. Met de komst van nieuwe wetgeving, de toenemende dreigingen en de groeiende impact van informatiebeveiliging is het belang van deze rol alleen maar verder toegenomen.
De trend ten aanzien van datalekken is in 2024 hetzelfde gebleven. De meeste datalekken ontstaan nog steeds door verkeerd geadresseerde mail of post. In het afgelopen jaar zijn twee datalekken bij de Autoriteit Persoonsgegevens gemeld.

We hebben in 2024 de opleidingsvorm van NanoLearning voortgezet. Daarmee krijgen medewerkers elke drie weken via e-mail een korte training van enkele minuten op het gebied van informatieveiligheid en privacybescherming. Ongeveer 40% van de organisatie doet iedere drie weken mee aan de korte trainingen. Extra aandacht voor het programma kan de deelname mogelijk verhogen.

Op grond van de AVG hebben inwoners verschillende rechten. Bijvoorbeeld het recht op inzage en het recht om waar mogelijk gegevens te laten verwijderen. In 2024 zien we een exponentiële groei ten aanzien van deze verzoeken. In 2023 ontving de gemeente slechts drie verzoeken. In 2024 is dit aantal gestegen naar dertien. Het behandelen van de verzoeken vergt veel capaciteit van zowel de privacy officers alsook de betrokken domeinen.

Afgelopen jaar is er een inhaalslag gemaakt in het actualiseren van het verwerkingsregister. Dit is zo goed als afgerond waardoor we beter inzicht hebben in de processen en bijbehorende verwerkingen waarbij persoonsgegevens worden gebruikt.

Er worden nog onvoldoende privacy impact analyses uitgevoerd op bestaande processen. Deels komt dat door gebrek aan capaciteit van de domeinen zelf. Daarnaast beschikte de privacy afdeling in 2024 ook over verminderde capaciteit als gevolg van tijdelijke onderbezetting en de exponentiële toename van inzageverzoeken). De verwachting is dat in de loop van 2025 het privacy team weer volledig gevuld is.

3.5.8 Interbestuurlijk toezicht

In het kader van het interbestuurlijk toezicht bepaalt de provincie jaarlijks het toezichtregime per gemeente. Het totaalbeeld is opgebouwd uit zes domeinen waarbij de provincie toezichthouder is (zie tabel).

Totaalbeeld 2024: Groen					
Financiën	Wabo	Wro	Informatie- en archiefbeheer	Huisvesting statushouders	Erfgoed
Oranje	Groen	Groen	Groen	Oranje	Groen

Het totaalbeeld 2024 kleurt groen. Op de toezichtdomeinen Wabo, Wro, Informatie- en archiefbeheer en Erfgoed is de kleur 'groen' toegekend, hetgeen betekent dat de gemeente op deze domeinen haar wettelijke taken goed op orde heeft. Het toezichtdomein Financiën kleurt oranje omdat bij de begroting 2024 de meerjarensluiting 2025-2027 niet structureel sluitend was. Het toezichtdomein huisvesting statushouders kleurt ook oranje omdat voor de tweede helft van 2023 niet volledig voldaan was aan de wettelijke taakstelling.

Door de realisatie van een doorstroomlocatie op landgoed Den Alerdinck, is deze achterstand in de 1e helft van 2024 weggewerkt.

3.5.9 Uitvoering geven aan het traject Meer Inzicht Betere Besluiten

In maart 2024 heeft de raad in een rond-de-tafel een gesprek gevoerd over wat voor gemeente de raad wil zijn. Kort en bondig samengevat was het resultaat van dit gesprek: de gemeente die we nu zijn, met goede voorzieningen en een fijn leefklimaat. De raad stelt geen grote, cruciale veranderingen voor.

Ook in 2024 hebben we moeten constateren dat taken en opgaven van de gemeente toenemen in omvang en complexiteit, terwijl hier onvoldoende middelen vanuit het Rijk voor beschikbaar gesteld worden. Dit maakt dat uw raad en ons college steeds nadrukkelijker keuzes moeten maken. Dit om tot een betere balans te komen tussen inhoudelijke ambities en de financiële- en organisatie mogelijkheden.

Om deze keuzes te kunnen maken is het traject 'Meer inzicht Betere Besluiten' (MIBB), als opvolger van het traject 'Nieuw voor oud', in 2024 in voorbereiding genomen. Verdere uitwerking en implementatie staat vanaf het jaar 2025 op de planning. Uiteraard is/ wordt uw raad hierbij ook tijdig in positie gebracht.

Met dit MIBB-traject willen we de volgende resultaten bereiken:

- Een concretiseringsslag maken in het abstractieniveau van de strategische kadernota 2026-2029 op hoofdlijnen, zoals deze de afgelopen 2 jaar is vormgegeven;
- Bij de begroting meer nadruk te leggen op de te realiseren meetbare doelstellingen waarbij de begroting nog compacter en resultaatgerichter wordt.
- Binnen de ambtelijke organisatie implementeren van een sturingscyclus voor het verkrijgen van inzicht in werk, middelen en capaciteit, om zo, naast bestuurlijk, ook ambtelijk te kunnen prioriteren en afgewogen keuzes te maken.

Omdat de uitvoering van de in 2024 opgestarte werkzaamheden in 2025 hun beslag krijgen is van het oorspronkelijk beschikbaar gestelde budget 'Nieuw voor Oud 2024' ter grootte van € 109.000 een bedrag van afgerond € 99.000 doorgeschoven naar 2025.

3.5.10 Rechtmatigheidsverantwoording college

In deze jaarrekening wordt een rechtmatigheidsverantwoording van het college toegevoegd met de bevindingen over 2024 (zie hoofdstuk 4.3). In de verantwoording worden bevindingen opgenomen die de verantwoordingsgrens overschrijden. Overige bevindingen die de lagere rapportagegrens overschrijden worden hieronder toegelicht.

De verantwoordingsgrens en rapportagegrens zijn in juli 2023 door de raad vastgesteld op respectievelijk 1% en 0,1% van de totale lasten. Voor 2024 betekent dit in euro's respectievelijk € 1.395.000 (1%) en € 139.500 (0,1%).
Hieronder worden afzonderlijke afwijkingen groter dan 0,1% van de totale lasten (€ 139.500) vermeld. Afwijkingen worden onderverdeeld in onrechtmatigheden en onduidelijkheden.

Op inhuur extern personeel zijn onrechtmatigheden geconstateerd van in totaal € 1.244.912. Deze zijn ontstaan door het in een beperkt aantal gevallen (10 in totaal) niet geheel volgen van de juiste aanbestedingsprocedure. Het betreft na-ijleffecten van al lopende contracten waarbij krapte op de arbeidsmarkt ook een rol heeft gespeeld. Het totaal aan onrechtmatigheden in 2024 is hoger dan in 2023. Dit komt doordat 3 contracten uit het verleden, gedurende 2024 onrechtmatig zijn geworden omdat de cumulatieve uitgaven boven de aanbestedingsgrens zijn gekomen en daarom volledig meetellen als onrechtmatig in 2024. Daarnaast zijn er onrechtmatigheden opgelost doordat 2 contracten zijn afgelopen, 2 personen in dienst zijn genomen en 1 persoon is ingehuurd via de inhuurdesk vanaf 2025. In de afgelopen jaren zijn diverse maatregelen getroffen om toekomstige onrechtmatigheden te voorkomen. Er is meer aandacht voor het rechtmatig inhuren van extern personeel via onze contractpartner, de Talentenregio. Ook is extra ingezet op het beter volgen van de juiste procedure via het inkoopbeleid. De informatievoorziening is verbeterd waardoor vooraf inzicht is ontstaan op mogelijke toekomstige onrechtmatigheden, zodat gestuurd kan worden op het volgen van de juiste procedure bij het inhuren van extern personeel.

Bij een factuur van DOWR-I is een onrechtmatigheid geconstateerd van in totaal € 304.791. Dit is ontstaan doordat het gefactureerde bedrag niet volledig aansluit op de rapportages van DOWR-I. In DOWR-verband wordt onderzocht hoe de informatievoorziening verbeterd kan worden zodat de informatie in de toekomst aansluit op hetgeen wordt gefactureerd.

Van onduidelijkheden is sprake als het college van B&W in het kader van de verslaggeving niet kan aangeven of er sprake is van een onrechtmatigheid of niet. Er zijn onduidelijkheden geconstateerd van in totaal € 1.003.617. Uit een steekproef is gebleken dat van twee facturen met een totaalbedrag van € 45.000 de prijs niet kon worden onderbouwd. Volgens accountantsrichtlijnen moet het bedrag van de steekproef afgezet worden tegen het totaal van alle uitgaven (dit heet extrapolatie). Door deze extrapolatie van het bedrag uit de steekproef betekent dit een onduidelijkheid van € 1.003.617. Bij de inrichting van het nieuwe financiële systeem (livegang 1 januari 2026) wordt gesproken over het werken met een verplichtingenadministratie (al dan niet stapsgewijs in te voeren) en het afdwingen van het 4-ogen principe waardoor prijs en prestatie worden onderbouwd en vastgelegd in het financiële systeem.

Rechtmatigheidsverantwoording 2023 was het eerste jaar. Hierbij was de wet- en regelgeving nog niet zover uitgekristalliseerd dat er onderscheid gemaakt hoefde te worden in bruto en netto verantwoording. Achteraf bleek dat dit onderscheid wel gemaakt had moeten worden. Daarom is dit in de jaarrekening 2024 hersteld in de rechtmatigheidsverklaring (zie hoofdstuk 4.3).

3.5.11 Vervanging ICT Bedrijfsvoering

De livegang van het nieuwe financieel systeem is uitgesteld. Het project kent te weinig voortgang en nog veel openstaande punten, waardoor de stuurgroep het besluit heeft genomen dat het niet verantwoord is om op 2 januari 2025 live te gaan.

Er zijn diverse sessies geweest met de projectgroep en de leverancier PinkRoccade om de openstaande punten helder te krijgen en te vertalen naar een actuele planning met realistische doorlooptijden.

De projectorganisatie samen met PinkRoccade werken actief aan de openstaande punten en zullen bijeenkomsten opnieuw ingepland worden. We streven naar een zo spoedig mogelijke afronding van het traject. We zijn nog in overleg met Pink om een nieuwe planning en datum voor de livegang vast te stellen. Op dit moment is de exacte datum nog niet definitief.

Vooralsnog wordt verwacht dat dit binnen de beschikbaar gestelde middelen opgevangen kan worden.

3.5.12 Fraude en continuïteit

Fraude

Met betrekking tot het onderwerp fraude is het huidige beleid gericht op het vroegtijdig signaleren en voorkomen van fraude. Het afgelopen jaar zijn er geen signalen geweest die wijzen op een *vorm* van fraude in onze organisatie.

Het is van belang dat het onderwerp frauderisico periodiek (jaarlijks) op de agenda staat en onderwerp van gesprek is bij directie/management, college en rekeningcommissie. Door middel van het opstellen van een frauderisicoanalyse wordt inzicht gegeven in de onderkende risico's, preventie- en beheersmaatregelen.

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de frauderisicoanalyse gemeente Raalte.
Samenvattend kan uit de frauderisicoanalyse geconcludeerd worden dat er zowel op de harde als op de zachte aspecten binnen de gemeente Raalte aandacht is geweest voor frauderisico en dat dit risico zich hiermee op een aanvaardbaar niveau bevindt.

Continuïteit

Voor gemeenten geldt in het algemeen dat vanwege de vrijwel onbegrensde leencapaciteit bij de BNG (en daardoor altijd aanwezige liquiditeit) per definitie geen onzekerheid kan bestaan over de continuïteit van een gemeente.

Voor de gemeente Raalte kan worden gesteld dat alle financiële kengetallen gunstig zijn in 2024 en zich ten opzichte van 2023 in meerderheid positief hebben ontwikkeld. De ontwikkeling van de kengetallen naar de toekomst geeft ook een positief beeld vanuit de (meerjaren)begroting 2025-2028. De jaren na 2026 zijn echter met nogal wat onzekerheden omgeven, zodat het momenteel lastig in te schatten is hoe het financieel plaatje er op lange termijn uit gaat zien.

Het interbestuurlijk toezicht over 2024 is toegelicht in paragraaf 3.5.8.

Openbaarheid

Portefeuillehouder:	Burgemeester R. Zuidema
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

3.6.1 Inleiding

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. Deze wet richt zich op een transparante overheid en vraagt een cultuurverandering rond de omgang met informatie. Het grijpt in op het dagelijks handelen van een groot deel van onze organisatie en heeft daarmee de komende jaren een flinke impact op onze bedrijfsvoering. In 2027 moet de Woo geïmplementeerd zijn, met nog drie jaar extra voor het op orde krijgen van het informatiebeheer.

Eén van de verplichtingen is om in de jaarrekening aandacht te schenken aan de uitvoering van de Woo. Deze paragraaf is de invulling van die verplichting.

3.6.2 Informatiehuishouding op orde

Transparant zijn over ons handelen, om het vertrouwen van inwoners in de overheid te behouden en verbeteren, doen we onder andere door informatie beter vindbaar en toegankelijk te maken. Ervaring met de uitvoering van de Woo leert dat bestuursorganen niet altijd weten welke informatie er is en niet altijd snel over de juiste informatie kunnen beschikken. Door maatregelen te treffen ter verbetering van de digitale informatiehuishouding kan sneller en makkelijker op verzoeken om informatie worden beslist. Ook draagt dit bij aan de actieve openbaarmaking van informatie.

3.6.3 Contactpersoon en openbaarmaking op verzoek

Het voorzien in het recht van burgers op informatie van de overheid zien wij in Raalte als een organisatie-brede verantwoordelijkheid. Iedere ambtenaar kan contactpersoon zijn voor het verstrekken van informatie. Leidt de beantwoording van de vraag tot een verzoek om een groot aantal documenten, dan kan worden opgeschaald naar de procedure voor het afhandelen van een Woo-verzoek. Een coördinator zorgt voor het geleiden van Woo-verzoeken en het sturen op juiste en tijdige afhandeling. De wettelijke afhandelingstermijn voor Woo-verzoeken is achtentwintig dagen, oftewel vier weken. Een Woo-verzoek kan nog met veertien dagen (twee weken) worden verdaagd.

In 2024 heeft de gemeente Raalte 24 Woo-verzoeken ontvangen. Hiervan zijn 10 verzoeken ingetrokken of als informatieverzoek afgehandeld. Op 7 verzoeken is een WOO besluit genomen, waarvan 6 besluiten binnen de wettelijke termijn zijn afgehandeld. 7 Woo-verzoeken uit 2024 zijn/worden afgehandeld in 2025. Hiervan is 1 Woo-verzoek afgedaan als informatieverzoek, worden 2 Woo-verzoeken opgepakt als informatieverzoeken en lopen er op dit moment 4 Woo-verzoeken uit 2024.

De gemiddelde afhandeltermijn was 41 dagen. Dit is een stijging ten opzichte van 2023 (31 dagen) Dit is veroorzaakt door 1 WOO verzoek die een erg lange afhandeltijd had (135 dagen).

3.6.4 Ambitieniveau actief informatie openbaar maken

Het college heeft in 2023 de ambities over de actieve openbaarmaking van de Woo vastgesteld. De actieve openbaarmaking verplicht bestuursorganen om in fases 11 informatiecategorieën openbaar te maken. Het is nog niet duidelijk welke fase wanneer openbaar moet zijn. De rijksoverheid maakt dit later bekend.

De algemene inspanningsverplichting voor gemeenten om informatie actief openbaar te maken, geldt al wel. Bestuursorganen worden daarom aangemoedigd vooruit te lopen op de eerder voorgestelde fasering door informatie alvast openbaar te maken op een eigen publicatie-omgeving of website. Later volgt een landelijk platform zodat de informatie van alle bestuursorganen centraal raadpleegbaar is.

De gemeente Raalte volgt de landelijke fasering. We willen eerst de wettelijke basis (11 categorieën) op de juiste wijze doen. De rijksoverheid heeft in juli 2024 een planning afgegeven, waarbij alleen de eerste tranche (1 november 2024) nog als besluit is vastgelegd. Daarnaast worden er zowel binnen de gemeente Raalte als DOWR voorbereidingen getroffen om te voldoen aan de 2e en verdere tranches. Onderstaand schema bevat per informatiecategorie de inventarisatie van wat er al openbaar wordt gemaakt en waar de informatie voor inwoners is te raadplegen.

Informatie-categorie	Art. 3.3 lid - deel	Wat	Openbaar op gemeente website	Openbaar via overheid.nl
1 Wet- en regel-geving	1.a	Wetten, verordeningen, besluiten, beleidsregels en andere algemeen verbindende voorschriften	Nee	Ja
	1.b	Overige besluiten van algemene strekking	Nee	Ja
	1.c	Ontwerpen van wetten, andere algemeen verbindende voorschriften en overige besluiten van algemene strekking waarover een extern advies is gevraagd, met inbegrip van de adviesaanvraag	Nee	Nee
2 Organisatie-gegevens	1.d	Inzicht in zijn organisatie en werkwijze, waaronder de taken en bevoegdheden van de organisatieonderdelen	Ja	Ja
	1.e	De bereikbaarheid van het bestuursorgaan en zijn organisatieonderdelen en de wijze waarop een verzoek om informatie kan worden ingediend	Ja	Deels
3 Raadsstukken	2.a	Bij gemeenteraden ter behandeling ingekomen stukken, tenzij deze gaan over individuele gevallen	Ja	Ja
	2.c	Vergaderstukken en verslagen van gemeenteraden en hun commissies, tenzij geheimhouding geldt	Ja	Ja
4 Bestuursstukken	2.d	Agenda's en besluitenlijsten van vergaderingen van colleges van burgemeester en wethouders, tenzij geheimhouding geldt	Ja, deels. Agenda's niet	Nee

Informatie-categorie	Art. 3.3 lid - deel	Wat	Openbaar op gemeente website	Openbaar via overheid.nl
5 Adviezen van adviescolleges	2.e	Adviezen: 1o - Over de ontwerpen, bedoeld in het eerste lid, onderdeel c, van adviescolleges of – commissies alsmede van andere externe partijen indien die om advies zijn verzocht; 2o - Over andere onderwerpen van adviescolleges of –commissies, alsmede de op dat advies betrekking hebbende adviesaanvraag, uitgezonderd adviezen die betrekking hebben op individuele gevallen;	Nee, tenzij onderdeel van raads- en-of bestuurs-stukken	Nee, tenzij onderdeel van raadsstukken
6 Convenanten	2.f	Convenanten, overeenkomsten, verbintenissen en soortelijke afspraken van een bestuursorgaan met andere partij	Nee	Nee
7 Jaarplannen en -verslagen	2.g	Jaarplannen en jaarverslagen van bestuursorganen inzake de voorgenomen uitvoering van de taak of de verantwoording van die uitvoering	Ja	Ja
8 Woo-verzoeken	2.i	De inhoud van de schriftelijke verzoeken op grond van artikel 4.1, van de schriftelijke beslissingen op die verzoeken en de daarbij verstrekte informatie	Ja, deels	Nee
9 Onderzoeken	2.j	Op verzoek van een bestuursorgaan ambtelijk of extern opgestelde onderzoeksrapporten die geen onderdeel vormen van de uitvoering van de taak van dat bestuursorgaan, die voornamelijk uit feitelijk materiaal bestaan en die betrekking hebben op: 1o - De wijze van functioneren van de eigen organisatie; 2o - De voorbereiding of de evaluatie van beleid, inclusief de uitvoering, naleving en handhaving;	Nee, tenzij onderdeel van raads- en-of bestuurs-stukken en rekenkamer	Nee, tenzij onderdeel van raadsstukken
10 Beschikkingen	2.k	Beschikkingen, volgens de Algemene wet bestuursrecht: - Schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan - Die een publiekrechtelijke rechtshandeling inhouden - Voor een specifiek geval gelden (geen algemene strekking zoals beleidsregels) Met uitzondering van 21 beschikkingen volgens artikel 3.3, tweede lid, onderdeel k van de Woo	Nee	Nee
	2.h	Verplichtingen tot verstrekking van subsidies, anders dan met een beschikking	Nee	Nee
11 Klachten	2.l	Schriftelijke oordelen in klachtprocedures als bedoeld in titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht	Nee	Nee

3.6.5 Besteding rijksbijdrage

Het kabinet heeft in de meicirculaire gemeentefonds 2021 zowel incidenteel als structureel budget opgenomen voor de invoering van de Woo. Hier maken wij gebruik van. Voor de implementatie is uit dit budget samen met de gemeenten Deventer en Olst-Wijhe een kwartiermaker Wet open overheid aangesteld.

Verbonden partijen

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

3.7.1 Inleiding

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Elke gemeente heeft in haar dagelijkse praktijk voor de uitvoering van een deel van haar beleid te maken met verbonden partijen, zoals beschreven in de nota verbonden partijen. Zo heeft Raalte zich in het verleden om verschillende redenen verbonden aan bijvoorbeeld gemeenschappelijke regelingen en stichtingen, maar ook voor de toekomst zoeken we de samenwerking op. Hierbij is het belangrijk dat de gemeenteraad via, onder andere een zienswijze, haar 'kaderstellende' rol kan invullen. Daarnaast is het belangrijk dat zij kan vaststellen of de uitvoering in overeenstemming is met de gemaakte plannen. Aan de hand van de kadernota, begroting, begrotingswijzigingen en jaarrekening kan hierop getoetst worden.

In deze paragraaf worden de verschillende verbonden partijen, waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft, weergegeven. Bij een bestuurlijk belang heeft de gemeente een zetel in het bestuur van een rechtspersoon of stemrecht. Bij een financieel belang is de gemeente de ter beschikking gestelde middelen kwijt in geval van faillissement van de verbonden partij en/of kunnen financiële problemen bij de verbonden partij verhaald worden op de gemeente.

De paragraaf verbonden partijen is kort en bondig in twee overzichten beschreven. Het eerste overzicht wordt in paragraaf 5.7.2. weergegeven. Dit overzicht geeft de belangrijkste financiële kengetallen per verbonden partij weer. Vervolgens worden in paragraaf 5.7.3. de risicobedragen per verbonden partij weergegeven, inclusief het totaalbedrag dat onderdeel uitmaakt van de paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing'. Hierbij wordt ook een korte samenvatting gegeven van de ontwikkeling van het totaalrisico van de verbonden partijen. Nadere detailinformatie per verbonden partij is in bijlage M van deze begroting te vinden.

3.7.2 Kengetallen

In onderstaand overzicht worden de (financiële) kengetallen weergegeven van alle verbonden partijen waarin de gemeente deelneemt.

Kengetallen Verbonden partijen

Bedragen in €

Omschrijving	Eigen vermogen rek. 2023	Vreemd vermogen rek. 2023	Fin. resultaat rek. 2023	Fin. resultaat begr. 2024	Begroot jaarlijks dividend	Risico-bedrag
RSJ IJsselland Zwolle	0	717.000	0			3.052
GGD IJsselland Zwolle	3.191.000	4.290.000	1.146.000	0		39.800
Veiligheidsregio IJsselland Zwolle	5.417.000	39.700.000	652.000	0		147.685
Omgevingsdienst IJsselland Zwolle	115.000	3.320.000	-313.000	0		36.928
Vereniging Dimpact Enschede	2.991.000	4.587.000	244.000	0		7.787
Stichting werk raalte	300.000	670.000	90.000	49.000		108.465
Rova NV Zwolle	37.620.000	47.227.000	4.369.000	3.655.000	187.000	85.071
Vitens NV Zwolle	677.700.000	1.559.700.000	61.000.000		0	0
Wadinko NV Zwolle	83.000.000	87.000.000	1.855.000		45.000	1.125
Sportbedrijf Raalte	360.000	1.988.000	-57.000	22.000	0	95.000
Bank Nederlandse Gemeenten NV Den Haag	4.700.000.000	110.800.000.000	254.000.000		30.450	761
Enexis Holding ‘s Hertogenbosch	5.320.000.000	5.140.000.000	72.000.000		35.000	875
CSV Amsterdam BV	84.000	64.000	-126.000	-265.000	0	0
Publiek belang Electriciteitsproductie BV	1.444.000	32.000	-36.000	-20.000	0	0
Totaal						**526.549**

3.7.3 Samenvatting

Per verbonden partij is een inschatting gemaakt van de mogelijke risico's en de kans dat het zich voordoet. Hiervoor is bepaald wat de waarschijnlijkheid is dat het risico zich voordoet: laag (25%), gemiddeld (50%) of hoog (75%). Dit mogelijke risico in verhouding tot de waarschijnlijkheid, leidt tot het risicobedrag per verbonden partij. De totale risicobedragen zijn vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Door beheersingsmaatregelen worden risico's zoveel mogelijk beperkt.

Als zich substantiële tegenvallers voordoen, kan een beroep worden gedaan op het weerstandsvermogen. Het geactualiseerde beeld is:

In onderstaand overzicht worden de (financiële) kengetallen weergegeven van alle verbonden partijen waarin de gemeente deelneemt.

Totaaloverzicht risico's per verbonden partij

Organisatie	Bedrag (in €)	Risico (in %)	Risico eenmalig	Risicobedrag structureel
Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland	12.210	25%		3.053
Gemeentelijke Gezondheidsdienst IJsselland	159.200	25%		39.800
Veiligheidsregio IJsselland	295.370	50%		147.685
Omgevingsdienst IJsselland	147.710	25%		36.928
Vereniging Dimpact	31.149	25%		7.787
Stichting Werk Raalte	433.859	25%		108.465
Rova NV	340.285	25%		85.071
Vitens NV	0			0
Wadinko NV	4.500	25%		1.125
Sportbedrijf BV	190.000	50%		95.000
Bank Nederlandse Gemeenten	3.045	25%		761
Enexis Holding NV	3.500	25%		875
Totaal	**1.620.828**		**0**	**526.550**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat in alle gevallen de risico's een structureel effect hebben op de exploitatie, waarbij een deel van de extra uitgaven slechts deels te beïnvloeden is.

De structurele risico's blijven ten opzichte van de begroting nagenoeg gelijk. Aangezien de exploitatiebijdrage aan het Sportbedrijf wat is toegenomen is dit risico ook iets hoger (€ 15.000). Daartegenover staat dat bij enkele anderen het risico iets is afgenomen. Al met al geen substantiële wijzigingen in het totaal bedrag aan risico's en de samenstelling hiervan.

Als de structurele risico's in werkelijkheid leiden tot de getoonde nadelen en als een deel daarvan (50%) structureel binnen 4 jaar geleidelijk is op te lossen, dan zullen ten koste van het weerstandsvermogen de volgende bedragen opgenomen worden voor de verbonden partijen:

Risicobedragen in relatie tot het weerstandsvermogen

Bedragen in €

Jaar	Eenmalig	Afbouw structureel (50%) in 4 jaar omgezet naar eenmalig risico	Structureel
2024	0	263.275	263.275
2025	0	197.456	0
2026	0	131.637	0
2027	0	65.819	0
Subtotaal	**0**	**658.187**	**263.275**
Eenmalig	0	0	0
Totaal	**0**	**658.187**	**263.275**

Een totaaloverzicht van alle risico's is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Grondbeleid

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Directeur A. Nijman

3.8.1 Inleiding

In de paragraaf grondbeleid komt elk jaar aan bod hoe de gemeente het grondbeleid inzet om de bestuurlijke doelen te bereiken. De toelichting van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) stelt de volgende onderdelen verplicht (art. 16):

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- De beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Samenvatting

Het boekjaar 2024 wordt afgesloten met een voordelig bedrijfsresultaat van € 1,3 mln. Dit bedrag komt ten gunste van de algemene reserve grondexploitatie. Omdat door deze storting het plafond van € 5 mln. van deze reserve wordt overschreden, komt, conform de Nota Grondbeleid, het surplus (€ 0,9 mln.) ten gunste van de algemene bestemmingsreserve. In het vervolg van deze paragraaf grondbeleid wordt een en ander nader toegelicht.

3.8.2 Grondbeleid

In de Omgevingsvisie zijn de ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving vastgelegd. Als uitwerkingsprogramma van de Omgevingsvisie is het programma Wonen opgesteld waarin de ambitie is opgenomen dat jong en oud, arm en rijk, een passende woning kunnen vinden in een toekomstbestendige woonomgeving, waarbij ruimte wordt gegeven aan eigenzinnig (samen)wonen voor onze huidige en nieuwe inwoners.

De beleidsmatige kaders over de wijze waarop de gemeente Raalte opereert op de grondmarkt en welke instrumenten daarvoor ingezet worden, zijn opgenomen in de Nota Grondbeleid.

In de Nota Grondbeleid zijn de volgende doelstellingen van het grondbeleid geformuleerd:

- Het bevorderen van een maatschappelijk gewenst ruimtegebruik en
- Het voeren van regie op gewenste ruimtelijke ontwikkelingen.

Dit alles tegen een zo gunstig mogelijk financieel resultaat door (afspraken over) grondposities.
Het grondbeleid is facilitair aan het realiseren van de ruimtelijke, economische en sociale doelen.
Gebleken is, dat marktontwikkelingen onvoorspelbaar zijn en de rol van de gemeente verandert in de participatieve samenleving. De huidige maatschappij vraagt om maatwerk en pragmatisch handelen. Om hierop in te kunnen spelen is bv. in de geactualiseerde nota grondbeleid gekozen voor situationeel grondbeleid. Hierbij wordt per opgave/initiatief bepaald welke mate van sturing nodig is, welk type grondbeleid passend is en welke risico's er zijn.

3.8.3 Doelstellingen

Het grondbeleid staat ten dienste van het realiseren van onze doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en economische ontwikkeling. Grondbeleid is nodig om te zorgen voor voldoende aanbod van gronden voor woningen, bedrijven, groen en andere publieke/maatschappelijke voorzieningen en is daarmee ondersteunend aan beleidsdoelstellingen vanuit andere begrotingsprogramma's. Per opgave/initiatief wordt bepaald welke mate van sturing nodig is, welk type grondbeleid passend is en welke risico's acceptabel om de doelstelling te realiseren.

Ontwikkelingen woningmarkt

Binnen de koopwoningmarkt is nog steeds sprake van forse krapte. De vraag naar bouwkavels voor een nieuwbouwwoning blijft groot. Ook in de huurwoningmarkt zien we dat de druk hoog blijft. Een gestage stroom van nieuwbouw en uitgiftes blijft gewenst om aan de vraag te kunnen voldoen. Naast kaveluitgifte op de locatie Franciscushof, Molenwijk, Luttenbergerweg, Marissink en Kleine Hagen Laag Zuthem, heeft in 2024 de ontwikkeling van een nieuwe woningbouwlocatie in Heeten (de Veldegge fase 2), 't Broeck Broekland fase 5 en Lierderholthuis fase 3 een vervolg gekregen.
In 2024 is het plan de Velderhof in Mariënheem vastgesteld en heeft de eerste uitgifteronde van bouwkavels plaatsgevonden.

Woningbouwprogrammering

De gemeenten in West-Overijssel en de provincie hebben woonafspraken gemaakt in de vorm van de woonagenda.
Uitgangspunt is niet alle woningbouw naar de steden Deventer en Zwolle maar ook woningbouw ter versterking van de goed bereikbare kernen met voorzieningen, zoals Raalte-dorp en Heino of ter versterking van de vitaliteit in de kleine kernen. Met het regionale woningbouwprogramma wordt ruim baan gegeven aan de lokale behoefte én extra ingezet op het toevoegen van meer woningen in de grote kernen rondom mobiliteitsknooppunten (in ons geval Raalte en Heino). Dit vooral middels inbreiding, maar uitbreiding kan ook als dat nodig is.

De uitgangspunten van de woonagenda sluiten goed aan bij het door uw raad vastgestelde, Omgevingsvisie en programma Wonen. Daarin hebben we onder andere vastgesteld dat, om het woningtekort het hoofd te bieden en onze ambitie waar te maken, we onze bouwopgave versnellen en verhogen. Daarom is afgesproken om de komende jaren meer woningen te bouwen dan nodig is voor de autonome groei.

Uitgangspunt hierbij is de bouw van het in coalitieakkoord vastgestelde aantal van 3.000 woningen in de periode tot 2033.
Deze groei staat niet op zichzelf. Het realiseren van nieuwe woningen heeft een relatie met andere opgaven. Denk daarbij aan de verduurzaming van onze samenleving, de mobiliteitsopgave, de leefbaarheid en kansen in wijken en de ontwikkeling dat zorg steeds meer in de wijk plaats vindt.
Daarom heeft uw raad in 2023 in de bestuursopdracht Groei gekozen voor een aanpak op verschillende sporen.
1.Opstellen groeibeelden voor de kernen Raalte en Heino
2.Verkenning groei buurtdorpen
3.Versnellen van bestaande woningbouwplannen

In 2024 zijn de groeibeelden Raalte en Heino opgesteld en is er gestart met de uitwerking van 3 prioritaire gebieden voor Raalte en Heino. Zo is er ook op een aantal percelen in Raalte noord en Heino west het voorkeursrecht gevestigd. In 2025 zal dit een vervolg krijgen.
In 2024 is er ook gestart met de verkenning voor de buurtdorpen. Oplevering wordt verwacht in het eerste kwartaal 2025. Tot slot zijn er diverse Omgevingsplannen onherroepelijk geworden en hebben we op diverse locaties kavels uitgegeven, zodat we de woningbouw daadwerkelijk versnellen.

Bedrijventerreinen programmering
In 2024 zijn zowel op de Zegge VII in Raalte als op het nieuwe terrein Blankenfoort II in Heino diverse bedrijfskavels verkocht. De Telgen III in Heeten is procedureel afgerond en wordt door een particuliere ontwikkelaar bouwrijp gemaakt en vervolgens uitgegeven aan lokale ondernemers.
Binnen de Groei-opgave heeft adviesbureau STEC onderzoek gedaan naar de behoefte aan nieuwe werklocaties in onze gemeente en de profilering daarvan binnen de regio Zwolle. De uitkomsten (15 – 30 ha netto uitgeefbaar terrein) zijn gebruikt bij het zoeken naar nieuwe locaties in de Groeibeelden voor Raalte en Heino, opgesteld door bureau Ruimtevolk. Tevens zijn de resultaten gebruikt ter onderbouwing van onze vraag binnen de programmeringsafspraken bedrijventerreinen West-Overijssel en de uitwerking van de Ruimtelijk Economische Bouwsteen 2040 van de regio Zwolle met o.a. de behoefte aan regionale bedrijventerreinen.

3.8.4 Overige onderwerpen

3.8.5 Financiële positie
Algemeen
Het saldo van de lasten (grondaankopen, kosten bouwrijp maken, rente etc.), baten (grondverkopen, subsidies etc.) en mutaties in reserves en voorzieningen (onder andere winstnemingen) wordt bijgeschreven op de boekwaarden van de gronden. In totaal is de (bruto) boekwaarde onderhanden werk per 1-1-2025 berekend op 4,1 mln. (1-1-2024: € 14,4 mln.).
Van de totale boekwaarde nemen de Zegge VII (€ 1,7 mln.) en het complex Velderhof (€ 1,6 mln.) het grootste deel voor hun rekening. De overige complexen (in exploitatie genomen) kennen een gezamenlijke boekwaarde van slechts € 0,8 mln. Bij de exploitaties die een negatief eindresultaat kennen is het te verwachten tekort afgedekt door de Voorziening te verwachten verliezen. Deze voorziening kent per 31-12-2024 een stand van € 1,45 mln. Hiermee rekening houdende is de netto boekwaarde € 2,65 mln (zie ook onderdeel Onderhanden werk).

Aan- en verkoop
In 2024 heeft de levering van de aangekochte gronden binnen complex de Velderhof in Mariënheem plaatsgevonden. In totaal is in 2024 6,3 ha. (2023: 3,8 ha.) bouwgrond verkocht (4,9 ha. voor woningbouw, 1,4 ha. bedrijventerrein).
Dit vertaalde zich in een totale grondopbrengst in 2024 van € 16,7 mln. (2023: 6,5 mln.).

Verkoop kavels
Onderstaand overzicht geeft de raming en werkelijke verkoop van bouwkavels in 2024 ten opzichte van de begroting 2024 weer.

Kavelafzet onderhanden werk woningbouw

Bedragen in €

Naam complex	GREX 2024 JR 2023	Raming 2024 bedrag	Verkocht 2024	Werkelijk 2024 bedrag
Onderhanden werk woningbouw				
17- Franciscushof Zuid	108	7.950.040	110	9.079.541
66- Molenwijk Heino	46	3.615.280	50	3.958.504
67- Luttenbergerweg	14	809.599	1	87.230
68- Marissink Nw. Heeten	8	628.890	9	699.900
85- De Kleine Hagen fase 2	7	608.950	7	608.955
01 - de Brink 2	0	0	20	520.225
Totaal	**183**	**13.612.759**	**197**	**14.954.355**

Kavelafzet onderhanden werk kantoren en bedrijventerrein

Bedragen in €

Naam complex	GREX 2024 JR 2023	Raming 2024 bedrag	Verkocht 2024	Werkelijk 2024 bedrag
Onderhanden werk kantoren:				
46- Sallandse Poort kantoren	0	0	0	0
Totaal kantoren	**0**	**0**	**0**	**0**
Onderhanden werk bedrijventerrein (in ha.):				
77- De Zegge VII	2,1	2.432.725	1,4	1.739.308
90- Bedrijventerrein Heino	1,5	2.094.210	0	0
Totaal bedrijventerrein (ha)	**3,6**	**4.526.935**	**1,4**	**1.739.308**

Resultaat rekening van baten en lasten 2024 grondexploitatie

In 2024 is binnen de grondexploitatie € 5,3 mln. uitgegeven en € 16,3 mln. ontvangen.

Als volgt verdeeld:

Overzicht baten en lasten

Bedragen in €

Uitgaven	Bedrag	Inkomsten	Bedrag
Verwervingskosten	1.075.625	Ontvangen rente	17.059
Voorbereiding en toezicht intern	1.031.360	ontv subs Rijk / prov	24.321
Voorbereiding en toezicht extern	154.294	Overige bijdragen	77.865
Bouw- en woonrijp maken	2.648.534	Grondverkopen	16.173.438
Overige kosten diensten derden	346.124		
Belastingen / verzekeringen	69.059		
Externe adviezen			
Rente	47.081		
Totaal	**5.372.077**	**Totaal**	**16.292.684**

Door doorberekening van deze bedragen in de betreffende grondexploitaties sluit 2024 met een **positief bedrijfsresultaat** van **€ 1,3** mln**.** (2023: € 1,9 mln.).

Het bedrijfsresultaat is als volgt opgebouwd:

Opbouw bedrijfsresultaat

Bedragen in € + is voordeel

Omschrijving	Bedrag
Tussentijdse winstneming	541.090
Rente belegde reserve/voorziening	14.465
Mutaties voorziening verwachte verliezen	746.381
Totaal	**1.301.936**

Winstneming diverse complexen

Conform de BBV-voorschriften is in 2024 de tussentijdse winstneming berekend en genomen volgens de percentage of completion methode. Hierbij wordt de winstname bepaald naar rato van voortgang van de grondexploitatie.

In 2024 is in totaal een tussentijdse winst genomen van € 0,5 mln. (2023: € 1,4mln.). Deze winstneming vinden we terug binnen de volgende complexen:

Tussentijdse winstneming complexen

Bedragen in €

Nr.	Complex	Definitieve winstneming
17	Franciscushof	12.529
66	Molenwijk Heino	204.025
67	Luttenbergerweg	-25.352
68	Marissink Nw. Heeten	51.387
79	't Broeck Broekland	-13.555
85	Kleine Hagen fase 2	247.018
87	Liederholthuis fase 2	62.550
90	Blankenfoort Heino	2.488
	Totaal	**541.090**

Mutaties voorziening verwachte verliezen

De voorziening verwachte verliezen is na de actualisatie van de grondexploitaties aangepast. De verliesgevende complexen zijn Sallandse Poort, de Zegge VII en de Kleine Hagen Laag Zuthem fase 1.

Na (concept) actualisatie van de GREXen 2025 zijn de volgende mutaties doorgevoerd:

Voorziening te verwachten verliezen

Bedragen in €

Negatieve exploitatieresultaat	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2024	Mutatie t.o.v. jaarrek. 2023
17 Franciscushof	642.946	0	642.946
46 Sallandse Poort	603.243	618.450	-15.207
65 Timmermanshuis Nw. Heeten	39.984	0	39.984
77 de Zegge VII	789.399	679.277	110.122
84 Kl. Hagen Laag Zuthem fase 1	149.780	152.885	-3.105
Totaal neg. GREX	**2.225.352**	**1.450.612**	**774.740**

Toelichting

17- Franciscushof

Waar er eerder nog sprake van een tekort was, sluit nu, onder andere door een gunstige aanbesteding van het geluidsscherm, de grondexploitatie met een positief exploitatieresultaat.
Omdat voor het in de GREX 2024 berekende negatieve exploitatieresultaat een voorziening ten laste van de algemene reserve grondexploitaties was getroffen, kan deze teruggedraaid worden.
Per saldo wordt hierdoor een bedrag van € 642.946 in de algemene reserve grondexploitaties gestort.

65- Timmermanshuis Nieuw Heeten

In 2024 is de locatie Timmermanshuis te Nieuw Heeten woonrijp gemaakt. Het complex is hierdoor afgerond en is financieel afgesloten. Over het tekort is een beschikking uit de voorziening verwachte verliezen doorgevoerd.

77- De Zegge VII

De uitgaven in de GREX zijn aangepast naar huidig inzicht. Onder andere de nog te verwachten grondkosten zijn neerwaarts bijgesteld. Hierdoor vermindert het exploitatietekort. De voorziening te verwachte verliezen is hierdoor aangepast.

3.8.6 Uitgaven/inkomsten

Boekwaarde 2024

De bruto boekwaarde onderhanden werk is op 31 december 2024 berekend op € 4,1 mln. Voor een drietal complexen waarvan het exploitatieresultaat negatief is, is een voorziening getroffen. Rekening houdend met deze voorziening van in totaal € 1,45 mln. bedraagt de netto boekwaarde per 31-12-2024 € 2,65 mln.
Van bruto boekwaarde nemen deZegge VII en de Velderhof Mariënheem in totaal ruim €3,3 mln. (80%) voor hun rekening.

De boekwaarde is als volgt opgebouwd:

Onderhanden werk (grondexploitatie)

Bedragen in €

Nr.	Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Mutatie 2024	Boekwaarde 31-12-2024	Voorziening verwachte verliezen	Netto boekwaarde 31-12-2024
17	Franciscushof	7.072.238	-6.901.858	170.380		170.380
46	Sallandse Poort	540.571	-8.267	532.304	618.450	-86.146
64	Tiimmermanshuis Nw. Heeten	-1.745	1.745	0		0
66	Molenwijk Heino	3.054.641	-3.384.272	-329.631		-329.631
67	Luttenbergerweg Luttenberg	-123.811	101.903	-21.908		-21.908
68	Marissink Nw.Heeten	-70.989	-293.931	-364.920		-364.920
73	Velderhof Mariënheem	132.589	1.491.479	1.624.068		1.624.068
78	de Zegge VII	3.269.884	-1.511.567	1.758.317	679.277	1.079.040
79	't Broeck Broekland	-469.426	156.435	-312.991		-312.991
84	Kleine Hagen fase 1	4.773	4.785	9.558	152.885	-143.327
85	Kleine Hagen fase 2	-75.303	-291.447	-366.750		-366.750
87	Lierderholthuis fase 2	-369.757	153.107	-216.650		-216.650
90	Blankenfoort III Heino	1.550.977	74.018	1.624.995		1.624.995
Totaal		**14.514.640**	**-10.407.868**	**4.106.772**	**1.450.612**	**2.656.160**

Ten opzichte van de jaarrekening 2023 is de boekwaarde onderhanden werk netto met € 9,5 mln. afgenomen. Door de winstname van € 0,5 mln. bedraagt de bruto vermindering van de boekwaarde in 2024 € 10 mln.

Materiële vaste activa / nog niet in exploitatie genomen en overige gronden

De volgende locaties/percelen worden op basis van de BBV-voorschriften verantwoord onder de materiële vaste activa binnen de algemene dienst.

Overzicht MVA verantwoording binnen algemene dienst

Nr.	Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	m2	Per m2
71	de Zegge VI, restgronden	42.585	8.517	5
	Franciscushof Zuid tbv verbreding N35	656.720	32.836	20
	de Veldegge Heeten, zonnepark	222.950	44.590	5
99	overige terreinen			
	gronden 150 m zone Raan	100.426	50.000	2
	grond Wechelerweg	99.800	19.960	5
	ruilverkaveling Raarhoek-Veldhoek	26.691	21.245	1
	overhoek rondweg Heeten	71.150	14.230	5
	omgeving Drostenkamp / Tijenraan	295.431	59.674	5
	grond hoek rotonde Veldeggerweg	139.135	27.827	5
	restgronden Sallandse Poort - N35	236.525	47.305	5
	Totaal	**1.891.413**	**326.184**	

Mogelijk toekomstige bouwgrond in exploitatie

Locaties die in aanmerking komen voor mogelijke toekomstige ontwikkelingen zijn:

Toekomstige grond in exploitatie

Bedragen in €

Nr.	Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	m2
251	toekomstige woningbouw Raalte Noord	149.729	0
252	toekomstige woningbouw Heino NW	41.032	0
294	voorm. obs Gouden Emmer	146.037	2.995
278	de Veldegge Heeten, fase 2	657.055	55.762
279	t Broeck, restgronden	128.124	16.567
285	Laag Zuthem, fase 3	23.344	4.255
287	Lierderholthuis, fase 3	91.548	7.915
201	Locatie Brink 2 Raalte	-352.836	3.721
	Subtotaal	**884.033**	**91.215**

Prognose verwachte resultaten van de complexen in exploitatie

Rekening houdend met de ultimo 2024 vermoedelijk nog te besteden en nog te ontvangen bedragen worden de verwachte positieve exploitatie-uitkomsten van de in uitvoering zijnde complexen becijferd op netto € 1,9 mln. (startwaarde 1-1-2025). Op eindwaarde is het nettoresultaat berekend op € 2,0 mln.

Voor de negatieve exploitaties is een voorziening getroffen van in totaal € 1,45 mln.

Onderhanden werken en prognose

Bedragen in € - is nadeel

Nr.	Omschrijving	Boekw. 31-12-2024	Prognose Lasten	Prognose baten	Nominaal	Rente + kosten-/opbr. stijg.	Expl. resultaat (EW)	Expl. resultaat (CW)
17	Franciscushof	170.380	7.523.260	8.014.789	321.149	83.353	237.796	224.080
46	Sallandse Poort	532.304	85.740	0	-618.044	12.775	-630.821	-618.450
	Af: voorziening						*630.821*	*618.450*
66	Molenwijk Heino	-329.631	2.511.605	2.592.061	410.087	8.326	401.762	378.588
67	Luttenbergerweg Luttenberg	-21.908	943.877	1.407.764	485.795	-8.232	494.029	474.843
68	Marissink Nw.Heeten	-364.920	581.581	370.440	153.779	923	152.856	144.039
74	Velderhof Mariënheem	1.624.068	1.699.470	3.412.848	89.310	61.247	28.014	26.090
77	de Zegge VII	1.758.317	1.754.907	2.894.760	-618.464	102.391	-720.854	-679.277
	Af: voorziening						*720.854*	*679.277*
79	t Broeck Broekland	-312.991	237.915	0	75.076	-7.440	82.518	79.312
84	Kl. Hagen Laag Zuthem, fase 1	9.558	128.950	0	-138.508	229	-155.943	-152.885
	Af: voorziening						*155.943*	*152.885*
85	Kl. Hagen Laag Zuthem, fase 2	-366.750	182.367	0	184.383	-8.802	193.186	189.397
87	Lierderhothuis fase 2	-216.650	125.147	0	91.503	-5.200	96.704	94.807
90	Blankenfoort III Heino	1.624.995	179.619	2.099.920	295.306	22.582	272.725	262.135
	Totaal	**4.106.772**	**15.954.438**	**20.792.582**	**731.372**	**262.152**	**1.959.590**	**1.873.291**

3.8.7 Reserves en risico's

De reservepositie

De grondexploitatie kent een reservepositie van in totaal € 9,1 mln.
Deze is als volgt opgebouwd:

Reservepositie bouwgrondexploitatie

Bedragen in €

Overzicht reserves bouwgrondexploitatie	31-12-2024
Algemene reserve grondexploitatie	5.933.244
Reserve bovenwijkse voorzieningen	1.624.532
Reserve claims grondexploitatie	150.000
Subtotaal	7.707.777
Voorzieningen (contante waarde)	1.450.612
Totaal belegde reserves en voorzieningen	**9.158.389**

Algemene reserve grondexploitatie

De algemene reserve grondexploitatie kent per 31-12-2024 een stand van € 5,9 mln.

In de Nota Grondbeleid is voor de algemene reserve grondexploitatie een ondergrens van € 1 mln. en een bovengrens van € 5 mln. bepaald. Op basis hiervan is er derhalve sprake van een surplus van € 0,9 mln. die conform de Nota Grondbeleid gestort wordt in de algemene bestemmingsreserve.

Op basis van onder andere de geactualiseerde grondexploitaties ziet het verwachte (meerjaren) verloop van de algemene reserve grondexploitatie er als volgt uit:

Algemene reserve grondexploitatie

Bedragen in €

Alg res grondexploitatie	2024	2025	2026	2027
Stand per 1-1	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000
Stortingen	1.347.991	1.316.882	531.311	295.904
Onttrekkingen	-414.747	-444.965	-319.965	-319.965
Afroming reserve	933.244	871.917	211.346	
Stand per 31-12	**5.000.000**	**5.000.000**	**5.000.000**	**4.975.939**

In de BBV voorschriften is opgenomen dat tussentijds winst genomen kan worden. Dit heeft een positief effect op de stand van de algemene reserve grondexploitatie. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat de beoogde winstname voor de jaren 2025 t/m 2027 gebaseerd is op verwachte kosten en (grond) opbrengsten. Mochten deze afwijken dan heeft dit gevolgen voor de winstname en daaropvolgend de afroming van de algemene reserve grondexploitaties.

De algemene reserve grondexploitatie maakt onderdeel uit van het totale weerstandsvermogen van de gemeente. Zie ook de paragraaf Weerstandsvermogen.

Bestemmingsreserves

Naast de algemene reserve kennen we de bestemmingsreserves.

De reserve bovenwijkse voorzieningen heeft op 31-12-2024 een stand van € 1,6 mln. Deze reserve wordt ingezet wanneer er sprake is van een bovenwijkse voorziening. In de Nota Bovenwijkse Voorzieningen is aangegeven wat hieronder valt.

In 2024 zijn de volgende mutaties binnen de reserve bovenwijkse voorzieningen doorgevoerd:

Mutaties reserves Bovenwijkse voorzieningen

Bedragen in €

Reserve bovenwijkse voorzieningen		
Stand per 01-01-2024		1.467.449
Rente 0,65%		9.538
		1.476.987
Beschikkingen 2024		
- verkeersoplossing Raalte Noord	-138	
- prim. Begr.	-2.317	
Totaal beschikkingen 2024		-2.455
Stortingen 2024		
- T.l.v. algemene reserve grondexploitatie	150.000	
Totaal stortingen 2023		150.000
Stand per 31-12-2024		**1.624.532**

Voeding van de reserve bovenwijkse voorzieningen vanuit de complexen is niet toegestaan. Omdat dit een voordelig effect heeft op de GREX van de betreffende complexen, wordt jaarlijks vanuit de algemene reserve grondexploitatie een storting van € 150.000 gedaan in de reserve bovenwijkse voorzieningen.

De claims die op de algemene reserve grondexploitatie rusten zijn ondergebracht in de reserve claims Grondexploitatie. Aan deze claims ligt een bestuurlijk besluit ten grondslag. Per 31-12-2024 is er € 150.000 beschikbaar voor de te verwachten toekomstige uitgaven. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

Claims reserve grondexploitatie

Bedragen in €

Reserve claims grondexploitatie	31-12-2024
Bijdrage vanuit Veldegge fase 1	150.000
Totaal aan te verwachten claims	**150.000**

Betreft een in het verleden ontvangen rijksbijdrage die nog ingezet kan worden binnen het complex de Veldegge.

Voorziening verwachte verliezen

Naast de algemene reserve grondexploitatie is er een voorziening voor verwachte verliezen. Deze voorziening heeft als doel de te verwachten verliezen binnen de grondexploitatie af te dekken.
De voorziening heeft een stand per 31-12-2024 van € 1,45 mln. en is gelijk aan het totaal van de negatieve exploitatieresultaten van de in exploitatie zijnde complexen.

Vennootschapsbelasting

Overheidsondernemingen (gemeenten, provincies en waterschappen) zijn voor ondernemingsactiviteiten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. De exploitatie van gronden valt onder deze ondernemingsactiviteit.

De resultaatverwachtingen zijn ten opzichte van de inschattingen die zijn gemaakt ten behoeve van de fiscale openingsbalans (1-1-2016), gestegen. Dit kan leiden tot een hogere fiscale winst voor de vennootschapsbelasting in de komende jaren dan voorzien was.

Voorziening te verwachten verliezen

Bedragen in €

Negatieve exploitatieresultaat	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2024	Mutatie t.o.v. jaarrek. 2023
17 Franciscushof	642.946	0	642.946
46 Sallandse Poort	603.243	618.450	-15.207
65 Timmermanshuis Nw. Heeten	39.984	0	39.984
77 de Zegge VII	789.399	679.277	110.122
84 Kl. Hagen Laag Zuthem fase 1	149.780	152.885	-3.105
Totaal neg. GREX	**2.225.352**	**1.450.612**	**774.740**

Risico's

Binnen de huidige woningmarkt is de vraag naar woningen en bouwkavels groot. Gezien dit en de huidige exploitatieresultaten is er sprake van een zeer beperkt risico voor de meeste complexen. De complexen met een negatief exploitatieresultaat en/of een hoge boekwaarde lopen het grootste risico. Een verslechtering van het negatieve exploitatieresultaat heeft bijvoorbeeld direct gevolg voor de algemene reserve grondexploitatie, door een extra uitname ten gunste van de voorziening verwachte verliezen.

Risicobedrag

In de jaarrekening 2024 is het risico binnen de grondexploitatie berekend op € 180.000.

Bij de berekening van het risicobedrag is gekeken naar het financieel effect op het exploitatieresultaat bij:

- verhoging van het rentepercentage met 1%
- verhoging van de kostenstijging met 1%
- verlaging van de opbrengsten met 5%
- verlenging van de looptijd met 2 jaar.

Indien de aanpassing niet opgevangen kan worden binnen de exploitatie van het complex, wordt het meegenomen in het risicobedrag. Met name bij de verliesgevende complexen Sallandse Poort, de Zegge VII hiervan sprake. Een verandering in de parameters (rente, kosten) heeft een hoger nadelig exploitatieresultaat tot gevolg.

Het totaal berekende risicobedrag van afgerond € 180.000 is als volgt opgebouwd:

Bedragen in €

Resumé	Bedrag
Woningbouw	85.139
Kantoren	2.663
Bedrijventerrein	90.613
Totaal	**178.414**

Afgerond	**180.000**

Dit risicobedrag beperkt zich tot de op dit moment actieve grondexploitaties. De uitwerking groeiopgave Raalte, Heino en buurtdorpen heeft betrekking op een groot plangebied. Er zal zeker sprake zijn van enig risico, echter kan deze nog niet vertaald worden in een bedrag. De totale boekwaarde van groeiopgaves bedraagt per 31-12-2024 ruim € 190.000,-.

De algemene reserve grondexploitatie kent een stand, na afroming, van € 5 mln. Het berekende risicobedrag is derhalve volledig afgedekt. Dit bedrag maakt onderdeel uit van het totale risico van de gemeente Raalte. Zie hiervoor de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing.

Sociaal domein

Portefeuillehouder:	Wethouder G. Toeter
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Schrör

3.9.1 Inleiding

Vanaf 2015 zijn de taken vanuit de voormalige AWBZ-taken, de uitvoering van de Jeugdwet en de Participatiewet/WSW gedecentraliseerd. De beleidsonderdelen van de drie gedecentraliseerde overheidstaken in het sociaal domein zijn opgenomen in de programma's 3 Onderwijs, werk en inkomen en 4 Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp. In deze paragraaf gaan wij met name in op de financiële stand van zaken. U treft eerst een 'overall' stand van zaken 2024 aan van het sociaal domein. Aansluitend zoomen we nader in op de pijlers Wmo, jeugd en participatie.

De opbouw van deze paragraaf ziet er als volgt uit:

- Stand van zaken Sociaal Domein totaal
- Stand van zaken Wmo
- Stand van zaken Jeugd
- Stand van zaken Participatie
- Ontwikkeling reserve Sociaal Domein
- Resumé

3.9.2 Beleidskader

De taken in het sociaal domein worden budgetneutraal uitgevoerd. Dit betekent dat de resultaten worden toegevoegd danwel onttrokken aan de reserve sociaal domein. In onderstaande tabel zijn de budgetten gekoppeld aan de reserve sociaal domein en de werkelijke uitgaven 2024 voor de uitvoering van de taken wmo, jeugd en participatie weergegeven. Op de Wmo is voordelig saldo van € 512.000. Op de jeugd is er een nadelig saldo van € 1.542.000 en op participatie een nadelig saldo van € 101.000. De resultaten worden toegevoegd danwel onttrokken aan de reserve sociaal domein.

Middelen sociaal domein taken gekoppeld aan reserve sociaal

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Budget 2024	Realisatie 2024	Saldo
Wmo	11.369.000	10.857.000	-512.000
Jeugd	14.447.000	15.989.000	1.542.000
Participatie	14.809.000	14.910.000	101.000
Totaal	**40.625.000**	**41.756.000**	**1.131.000**

3.9.3 Wmo

De budgetten Wmo gekoppeld aan de reserve sociaal domein bestaan uit de in 2015 overgehevelde taken vanuit de voormalige AWBZ, waaronder Wmo-begeleiding en dagbesteding en overige Wmo-taken zoals individuele hulpvoorzieningen, de huishoudelijke hulp en de Wmo-vervoersvoorzieningen. In de onderstaande tabel zijn de resultaten van de Wmo weergegeven.

Er is in 2024 een voordelig resultaat van € 512.000 toegevoegd aan de reserve sociaal. Bij de zomernota was een nadeel van € 181.000 geprognosticeerd. Per saldo een positieve afwijking van € 693.000. Dit wordt veroorzaakt door lagere kosten op Wmo begeleiding individueel en lagere kosten individuele hulpvoorzieningen. Er zijn minder dure woonaanpassingen uitgevoerd in vergelijking met voorgaande jaren.

Wmo-taken gekoppeld aan reserve sociaal

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Begroting zomernota 2024	Realisatie 2024	Saldo
Budget Wmo	11.369.000	11.369.000	0
Totaal budget Wmo	**11.369.000**	**11.369.000**	**0**
Formatie en algemene kosten	723.000	723.000	0
Algemene voorzieningen	951.000	917.000	-34.000
Individuele voorzieningen	9.876.000	9.217.000	-659.000
Totaal uitgaven Wmo	**11.550.000**	**10.857.000**	**-693.000**
Resultaat	**181.000**	**-512.000**	**-693.000**

3.9.4 Jeugd

In onderstaande tabel is weergegeven dat er over 2024 een nadelig resultaat van € 1,54 miljoen op de jeugd is onttrokken aan de reserve sociaal domein. Bij de zomernota was er een nadeel van € 2,46 miljoen geprognosticeerd. Per saldo een lagere onttrekking van € 0,91 miljoen aan de reserve sociaal dan verwacht. De lagere onttrekking van € 0,91 miljoen wordt veroorzaakt door:

- De gemiddelde kosten per jeugdige zijn in de loop van 2024 afgenomen. Er zijn een aantal dure trajecten gestopt dan wel afgeschaald.
- Er is een incidenteel voordeel over 2023, omdat niet alle verantwoorde kosten over dit jaar daadwerkelijk zijn gedeclareerd door zorgaanbieders.

Daarnaast hebben we in 2024 een compensatie van € 1,19 miljoen van het rijk ontvangen voor niet beoogde kosten 2022 en 2023 als gevolg van de invoering van het woonplaatsbeginsel jeugd. Bij de rekening 2023 was rekening gehouden met een compensatie van € 0,88 miljoen. Dit levert in 2024 een eenmalig voordeel op van € 0,31 miljoen dat wordt toegevoegd aan de reserve sociaal domein (zie stand 3.9.6 stand reserve).

Budget en uitgaven Jeugdhulp gekoppeld aan reserve sociaal

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Begroting zomernota 2024	Realisatie 2024	Saldo
Budget jeugd	14.447.000	14.447.000	0
Totaal budget Jeugdhulp	**14.447.000**	**14.447.000**	**0**
Formatie en algemene kosten	1.069.000	1.069.000	0
1e lijns jeugdhulpkosten	1.330.000	1.269.000	-61.000
Specialistische jeugdhulpkosten (2e lijn)	14.505.000	13.651.000	-854.000
Totaal kosten Jeugdhulp	**16.904.000**	**15.989.000**	**-915.000**
Resultaat	**2.457.000**	**1.542.000**	**-915.000**

Toelichting tekort jeugd

Net als in voorgaande jaren, is het budget jeugd niet toereikend gebleken om de jeugdhulp in Raalte uit te voeren. Het tekort over 2024 is € 1.542.000. Dit bedrag wordt onttrokken aan de reserve Sociaal Domein. Er zijn een aantal oorzaken van de toename van kosten van specialistische jeugdvoorzieningen en daarmee samenhangend het negatieve resultaat op jeugd:

- Toename van een aantal dure cliënten/ complexe casussen. Stijging aantal unieke cliënten in specialistische jeugdhulp.
- Hogere kosten als gevolg van de invoering woonplaatsbeginsel jeugd. Deze kosten zijn voor 2022/2023 met terugwerkende kracht gecompenseerd, maar niet voor het jaar 2024.
- Landelijke en regionale ontwikkelingen: er wordt gestuurd op afbouw van JeugdzorgPlus, echter het aanbod van intensieve ambulante begeleiding en kleinschalig wonen is nog ontoereikend en onsamenhangend. Het gevolg is dat er dure maatwerkoplossingen of stapeling van aanbod wordt ingezet.
- Inkoopmodel jeugd: Er vinden nog altijd aanpassingen van tarieven jeugd plaats via RSJ naar hogere intensiteiten. Daarnaast worden bijvoorbeeld bij zorgboerderijen hoge tarieven gevraagd terwijl er kinderen zitten met een relatief lichte zorgvraag.
- De door het rijk opgelegde besparingstaakstelling vanuit maatregelen hervormingsagenda jeugd.

3.9.5 Participatie

In onderstaande tabel zijn de budgetten Participatie inkomensdeel en werkdeel gekoppeld aan de reserve sociaal weergegeven.

Participatie inkomensdeel

Het inkomensdeel bestaat uit de budgetten voor bijstand, bijzondere bijstand, minimaregelingen en schuldhulpverlening. Er is in 2024 een nadelig saldo van € 330.000 onttrokken aan de reserve sociaal domein. Bij de zomernota was een voordeel van € 167.000 geprognosticeerd. Een negatieve bijstelling van € 497.000. Dit wordt veroorzaakt doordat de bijstandsuitgaven met € 819.000 fors hoger zijn uitgevallen.

Mede door de instroom van statushouders is het aantal uitkeringen gestegen van 403 begin 2024 naar 454 eind 2024. Daarnaast is er meer beroep gedaan op bijzondere bijstand- en minimaregelingen. Hier tegenover staat een voordeel van € 322.000 door een hogere rijksbijdrage BUIG ter compensatie van de kosten van PW uitkeringen.

Participatie werkdeel

Het werkdeel bestaat uit de budgetten beschut werk, WSW en re-integratie. Er is een voordelig saldo van € 229.000 toegevoegd aan de reserve sociaal. Een belangrijke reden van het voordeel is dat de rijksbijdrage SW met € 63,9 miljoen landelijk/ vertaald naar Raalte met circa € 200.000 heeft opgehoogd om gemeenten tegemoet te komen bij financiële uitdagingen die er zijn rondom de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven. In Raalte liggen op dit vlak uitdagingen in verband met de natuurlijke uitstroom van SW medewerkers.

Budget en uitgaven Participatie gekoppeld aan reserve sociaal

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Zomernota 2024	Realisatie 2024	Saldo
Budget participatie inkomensdeel	9.141.000	9.463.000	-322.000
Budget participatie werkdeel	5.338.000	5.346.000	-8.000
Totaal middelen	**14.479.000**	**14.809.000**	**-330.000**
Uitgaven participatie inkomensdeel	8.974.000	9.793.000	819.000
Uitgaven participatie werkdeel	5.183.000	5.117.000	-66.000
Totaal kosten Uitgaven	**14.157.000**	**14.910.000**	**753.000**
Resultaat inkomensdeel	**-167.000**	**330.000**	**497.000**
Resultaat werkdeel *	**-155.000**	**-229.000**	**-74.000**
Resultaat	**-322.000**	**101.000**	**423.000**

*In resultaat werkdeel circa € 200.000 extra rijksmiddelen SW voor financiele uitdagingen rondom infrastructuur sociaal ontwikkelbedrijven.

3.9.6 Reserve Sociaal domein

In onderstaande tabel zijn de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve Sociaal domein weergegeven. Per 1 januari 2024 was de stand van de reserve € 7,13 miljoen. Per 31 december 2024 is de stand na alle stortingen en onttrekkingen aan de reserve afgenomen naar € 5,76 miljoen. Er staan voor 2024 en verder nog € 1 miljoen aan claims ten laste van de reserve sociaal domein. Na aftrek van deze claims is er een saldo van € 4,76 miljoen om de risico's binnen het sociaal domein op te vangen.

Reserve Sociaal domein

Bedragen in €

Omschrijving	Storting	Onttrekking	Stand
Stand per 1-1-2024			**7.128.000**
Resultaat Wmo-taken	512.000		
Resultaat Jeugd		1.542.000	
Resultaat participatie inkomensdeel		330.000	
Resultaat participatie werkdeel	229.000		
Totaal	**741.000**	**1.872.000**	
Subtotaal			**5.997.000**
Overige toevoegingen onttrekkingen 2024			
Compensatie rijk meerkosten wmo en jeugd oekraiense ontheemden	69.000		
Hogere compensatie rijk niet beoogde kosten woonplaastbeginsel dan verwerkt in jaarrekening 2023	315.000		
Tijdelijke uitbreiding CJG		350.000	
Transformatiebudget		132.000	
Huisvesting consultatiebureau		26.000	
ICT kosten systemen sociaal		118.000	
Totaal	**384.000**	**626.000**	
Stand per 31-12-2024			**5.755.000**
Restant claims 2025 en verder			
Tijdelijke uitbreiding CJG		385.000	
Start Implementatie besparingsmaatregelen sociaal domein		255.000	
ICT kosten		218.000	
Transformatiebudget		139.000	
Totaal claims		**997.000**	
Stand reserve na aftrek claims			**4.758.000**

3.9.7 Ontwikkelingen

We zien een aantal ontwikkelingen en risico's binnen het sociaal domein, die de komende jaren van invloed kunnen zijn op het resultaat van het sociaal domein, namelijk:

- De volumestijging binnen de Wmo en Jeugd door enerzijds vergrijzing en anderzijds een toename van complexiteit van hulpvragen.
- De hogere instroom van statushouders kan leiden tot meer gebruik van inkomensvoorzieningen en re-integratie activiteiten.

- De afname van rijksmiddelen jeugd vanwege de door het rijk ingeboekte besparingen gekoppeld aan de hervormingsagenda jeugd. De deskundigheidscommissie van Ark heeft in januari 2025 aan het rijk gerapporteerd over de uitvoering van de maatregelen en de gepleegde inspanningen uit de hervormingsagenda jeugd, mede in relatie tot de uitgavenontwikkeling. De commissie van Ark concludeert dat het niet wenselijk en niet haalbaar is om de beoogde besparingen vanaf 2026, zoals opgenomen in het meerjarig financieel kader in de hervormingsagenda jeugd, te handhaven en de besparingen tot 2028 als PM post in de rijksbegroting op te nemen. Ze adviseert om in periode 2025- 2028 te gebruiken tot reële en meetbare doelstellingen te komen. Na 2028 is het de bedoeling om een ander financieel financieringsmodel te implementeren. Na besluitvorming rijk bij de voorjaarsnota verwachten we van het rijk duidelijkheid te krijgen wat het rijk met deze bevindingen gaat doen. Dit zal gerapporteerd worden in de zomernota 2025 en begroting 2026.

- De teruglopende rijksbudgetten voor de Sociale Werkvoorziening en de verwachte tekorten op de sociale werkvoorziening voor de komende jaren.

- Het behalen van de ingeboekte besparingsmaatregelen sociaal domein van € 500.000 in 2025 oplopend naar € 1,75 miljoen structureel vanaf 2027.

3.9.8 Resumé

Op de budgetten Wmo, jeugd en participatie gekoppeld aan de reserve sociaal is een nadelig resultaat van € 1,13 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door het tekort op het jeugdbudget. De resultaten zijn toegevoegd dan wel onttrokken aan de reserve Sociaal domein.

De stand van de reserve Sociaal domein per 31-12-2024 is € 5,76 miljoen. Echter op de reserve Sociaal domein rusten per 1-1-2025 nog claims van € 1 miljoen (op basis van eerder genomen besluiten). Hiermee rekening houdend komt het saldo van de reserve Sociaal domein op circa € 4,76 miljoen hetgeen onder het bij de begroting 2022 vastgestelde plafond van € 6,5 miljoen ligt. Met de reserve is er een buffer om de financiële risico's binnen het sociaal domein op te vangen.

Vluchtelingen

Portefeuillehouder:	Wethouders G. Toeter en A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Schrör

3.10.1 Inleiding

De oorlog in Oekraïne duurde ook in 2024 voort. In Nederland stonden er tegen het einde van het jaar 118.730 Oekraïense vluchtelingen bij gemeenten geregistreerd. De Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) voor vluchtelingen uit de Oekraïne loopt tot en met 4 maart 2026. De richtlijn geeft de Oekraïense vluchtelingen recht op fatsoenlijk onderdak, levensonderhoud en medische zorg. Kinderen hebben daarnaast recht op onderwijs.

In de gemeente Raalte worden vluchtelingen opgevangen in gemeentelijke (294) en particuliere opvanglocaties (gemiddeld 20). De gemeentelijke opvanglocaties in de gemeente Raalte in 2024 waren: Arkelstein in Raalte, vakantiepark de SallandsHoeve in Nieuw Heeten, Mirtehuis in Heeten, de Tiny Houses Ramele in Raalte en bungalows bij park Old Heino in Heino.

De werkzaamheden om de opvang te realiseren, hebben impact op de gehele ambtelijke organisatie. Er werd ook dit jaar vanuit alle domeinen meegeholpen om de opvang te realiseren.

3.10.2 Financiële stand van zaken

In 2024 ontvingen we van het rijk een normvergoeding van € 61 per gerealiseerde opvangplek per dag. In onderstaande tabel is de compensatie van het rijk en de gerealiseerde kosten van de gemeentelijke opvang van Oekraïense ontheemden in 2024 weergegeven.

Bedragen in €	- is voordeel
Omschrijving	**Bedrag**
Compensatie rijk Opvang Oekraïners	
Opvanglocaties	-6.516.000
Leefgeld en uitvoeringskosten particuliere opvang	-258.000
Totaal middelen rijk	**-6.774.000**
Kosten opvang Oekraïners	
Huisvestingskosten (huur, energie, beveiliging)	2.064.000
Interne en externe uitvoeringskosten	1.267.000
Overige kosten (onder andere inrichting, onderhoud, leefgeld, vervoer)	259.000
Totaal kosten	**3.590.000**
Saldo	**-3.184.000**

In 2024 ontvingen we € 6,77 miljoen aan normvergoedingen van het rijk. We hebben € 3,59 miljoen uitgegeven aan huisvestingskosten, uitvoeringskosten, en overige kosten zoals het verstrekken van leefgeld. Dit betekent dat er een positief saldo is € 3,18 miljoen. Het positieve saldo is nog wel onder voorbehoud van de definitieve afrekening van het rijk.

Er zijn een aantal redenen voor het saldo:

- We hebben relatief goedkope opvanglocaties.
- De normvergoeding van € 61 per dag per gerealiseerde opvangplek in 2024 is op basis van landelijk onderzoek omlaag bijgesteld naar een normvergoeding € 44 per dag per gerealiseerde opvangplek in 2025.
- Niet alle gerealiseerde opvangplekken zijn altijd werkelijk bezet geweest.
- Doordat veel werkzaamheden door eigen medewerkers en niet door externen uitgevoerd zijn, zijn de uitvoeringskosten beheersbaar gebleven.
- Er zijn kosten die we maken die niet onder de normvergoeding gemeentelijke opvang Oekraïners vallen. Voorbeelden hiervan zijn kosten voor het opzetten en inrichten van de taalschool en kosten van leerlingenvervoer.

Reserve opvang Vluchtelingen en statushouders

Bij de jaarrekening 2022 is de reserve opvang vluchtelingen en statushouders gevormd. Dit omdat er een grote opgave ligt om vluchtelingen en statushouders op te vangen, van onderwijs en zorg te voorzien en eventueel in te laten burgeren.

De stand van de reserve was per 1 januari 2024 € 1,9 miljoen. Het positieve saldo op de opvang van Oekraïners is € 3,18 miljoen in 2024 toegevoegd. Daarnaast is er € 0,32 miljoen toegevoegd aan deze reserve van gelden die het rijk beschikbaar heeft gesteld voor tijdelijke huisvesting van statushouders bij doorstroomlocatie Den Alerdinck en voor kosten zoeken naar opvanglocaties in verband met spreidingswet.

In 2024 is er in totaal € 1,83 miljoen aan deze reserve onttrokken voor kosten voor Den Alerdinck, de taalschool en extra uitvoeringscapaciteit en afroming van 1 miljoen bij de zomernota. Per saldo komt de reserve dan uit op € 3,57 miljoen.

Vanaf 2025 zijn er op basis van bestuurlijke besluitvorming € 1,06 miljoen aan resterende claims op de reserve. Verder zijn er een aantal ontwikkelingen met financiële risico's op gebied van opvang vluchtelingen en statushouders, dit zijn:

- De normvergoeding per gerealiseerde opvangplek per dag voor Oekraïners is bijgesteld van € 61 in 2024 naar € 44 in 2025.
- Bij Den Alerdinck is lagere instroom.
- Er liggen verzoeken vanuit Den Alerdinck voor extra financiering.
- Extra fte consulenten statushouders nodig vanwege werk instroom.
- Werkzaamheden omtrent spreidingswet/ team vluchtelingen.
- Er zijn hogere kosten in het sociaal domein door de hogere instroom die niet of deels door het rijk vergoed worden, bijvoorbeeld kosten rondom onderwijs en het vervoer hiervan, tolkkosten en zwemlessen.
- Fiscaal risico: Vanuit belastingdienst wordt op landelijk niveau getoetst of over de voordelige resultaten betreft de opvang Oekraïners de afgelopen jaren winstbelasting geheven kan worden.

Om de resterende claims en benoemde risico's af te dekken wordt een buffer van € 2 miljoen als voldoende beoordeeld. Dit betekent dat de reserve met € 1,57 miljoen is afgeroomd ten gunste van de algemene middelen.

3.10.3 Resumé

Vanaf maart 2022 worden Oekraïners gehuisvest via gemeentelijke en particuliere opvangplekken. Vanuit het rijk zijn we via een normvergoeding gecompenseerd voor de opvangkosten. In 2024 is er € 6,77 miljoen van het rijk ontvangen en € 3,59 miljoen uitgegeven. Er is een voordelig saldo van € 3,18 miljoen op de opvang van Oekraïners. Na alle onttrekking en toevoegingen is de stand van de reserve Vluchtelingen per 31-12-2024 € 3,57 miljoen. Om de resterende claims en benoemde risico's af te dekken wordt een buffer van € 2 miljoen als voldoende beoordeeld. Daarom is de reserve met € 1,57 miljoen afgeroomd ten gunste van de algemene middelen.

Hoofdstuk 4
Jaarrekening

Gemeente Raalte

Hoofdstuk 4: Jaarrekening

4.1 Overzicht van baten en lasten met toelichting

4.1.1 Overzicht van baten en lasten

Bedragen in €	Begroting cf programmabegroting			Begroting na wijziging			Realisatie		
Programma	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
1	-11.014.900	18.622.802	7.607.902	-11.809.987	19.652.132	7.842.145	-8.795.738	14.307.353	5.511.615
2	-4.958.721	17.453.582	12.494.861	-3.825.550	17.559.411	13.733.861	-5.233.300	17.302.115	12.068.815
3	-7.941.037	18.583.250	10.642.213	-17.340.798	25.902.936	8.562.138	-17.287.749	25.654.202	8.366.453
4	-1.119.479	31.932.112	30.812.633	-1.469.789	33.998.452	32.528.663	-1.832.970	32.817.060	30.984.090
5	-4.254.380	4.323.620	69.240	-6.501.984	6.583.031	81.047	-4.483.890	4.201.621	-282.269
6	-29.753	1.327.941	1.298.188	-37.844	1.302.439	1.264.595	-68.369	1.141.330	1.072.961
7	-906.699	7.519.579	6.612.880	-1.354.554	10.554.296	9.199.742	-1.232.835	7.558.889	6.326.054
8	-323.534	3.945.685	3.622.151	-294.170	4.058.982	3.764.812	-260.211	4.097.735	3.837.523
9	-941.144	4.354.162	3.413.018	-941.144	4.541.605	3.600.461	-1.161.706	4.747.206	3.585.499
OVZ	-4.240.661	234.841	-4.005.820	-4.783.828	-154.516	-4.938.344	-5.247.429	1.628.778	-3.618.651
Totaal programma's	**-35.730.308**	**108.297.574**	**72.567.266**	**-48.359.648**	**123.998.768**	**75.639.120**	**-45.604.197**	**113.456.288**	**67.852.091**
Algemene dekkingsmiddelen									
1. Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	-9.617.172	481.284	-9.135.888	-9.617.172	481.284	-9.135.888	-9.752.922	443.413	-9.309.509
2. Overhead	-973.383	13.654.923	12.681.540	-1.600.697	16.649.386	15.048.689	-1.745.750	14.604.146	12.858.395
3. Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	410.453	410.453
4. Algemene uitkeringen	-70.020.062	0	-70.020.062	-72.398.248	0	-72.398.248	-72.709.706	0	-72.709.706
5. Dividend	-297.450	0	-297.450	-297.450	0	-297.450	-308.363	0	-308.363
6. Saldo van de financieringsfunctie	-120.598	1.534.539	1.413.941	-870.598	1.465.674	595.076	-708.313	926.353	218.040
7. Overige algemene dekkingsmiddelen	-1.768.472	1.239.504	-528.968	-1.768.472	465.713	-1.302.759	-1.044.665	181.470	-863.195
8. Onvoorzien	0	90.000	90.000	0	90.000	90.000	0	0	0
Totaal alg. dekkingsmid.	**-82.797.137**	**17.000.250**	**-65.796.887**	**-86.552.637**	**19.152.057**	**-67.400.580**	**-86.269.720**	**16.565.834**	**-69.703.886**
Gerealiseerd totaal saldo		**- 125.297.824**	**6.770.379**		**- 143.150.825**	**8.238.540**		**- 130.022.122**	**-1.851.795**

	118.527.445			134.912.285			131.873.917		
Mutaties aan reserves	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
1	-1.868.474	-18.808	-1.887.282	-1.975.247	7.774	-1.967.473	-2.521.718	1.328.283	-1.193.435
2	-1.214.316	1.011.190	-203.126	-2.522.809	1.137.077	-1.385.732	-1.551.420	1.374.186	-177.234
3	-334.325	76.172	-258.153	-799.174	3.219.766	2.420.592	-1.299.533	3.953.503	2.653.971
4	-2.561.117	954.292	-1.606.825	-3.099.280	292.593	-2.806.687	-2.811.705	1.649.363	-1.162.342
5	-55.614	0	-55.614	-260.177	0	-260.177	-39.686	0	-39.686
6	-162.759	0	-162.759	-125.104	0	-125.104	-106.808	0	-106.808
7	-542.041	146.250	-395.791	-2.882.565	146.406	-2.736.159	-693.649	146.406	-547.243
8	0	0	0	-79.661	0	-79.661	-69.761	0	-69.761
9	-10.000	0	-10.000	-322.700	0	-322.700	-109.759	0	-109.759
OVZ	-1.063.688	710.963	-352.725	-2.464.431	727.763	-1.736.668	-3.709.081	1.052.864	-2.656.217
Totaal mutaties reserves	**-7.812.334**	**2.880.059**	**-4.932.275**	**-14.531.148**	**5.531.379**	**-8.999.769**	**-12.913.121**	**9.504.605**	**-3.408.517**
Gerealiseerd resultaat	**- 126.339.779**	**128.177.883**	**1.838.104**	**- 149.443.433**	**148.682.204**	**-761.229**	**- 144.787.039**	**139.526.727**	**-5.260.311**
Resultaat 2024	-1.838.104		-1.838.104	761.230		761.230		5.260.311	5.260.311
Totaal	**- 128.177.883**			**- 148.682.203**	**148.682.204**	**1**	**- 144.787.039**	**144.787.039**	

4.1.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

4.1.2.1 Overzicht van baten en lasten in vogelvlucht

Resultaat jaarrekening 2024 ten opzichte van begrotingsresultaat na zomernota			
Bedragen in €			- is voordeel
Omschrijving	**V/N**		**Bedrag**
Resultaat jaarrekening 2024	**V**		**-5.260.311**
Begrotingsresultaat na zomernota 2024	**V**		**-761.229**
Resultaat jaarrekening ten opzichte van begroting 2024 na zomernota	**V**		**-4.499.082**
Opnieuw beschikbaar te stellen middelen in 2025 vanuit de 'rijksmiddelen, incl. algemene uitkering'(zie bijlage G1)	N	215.000	
Opnieuw beschikbaar te stellen middelen in 2025 in verband met 'overlopende posten' van 2024 naar 2025 (zie bijlage G1)	N	1.550.779	
Totaal opnieuw beschikbaar te stellen middelen in 2025	**N**		**1.765.779**
Netto' resultaat jaarrekening 2024 ten opzichte van begrotingsresultaat na zomernota	**V**		**-2.733.303**

Bovenstaand overzicht laat zien dat het resultaat van de jaarrekening € 5,26 miljoen positief bedraagt, dat wil zeggen het verschil tussen baten en lasten. Van dit resultaat wordt voorgesteld € 1,76 miljoen over te hevelen naar 2024 (inclusief € 0,21 miljoen Algemene uitkering), omdat de betreffende activiteiten niet (volledig) zijn afgerond in 2024 of worden doorgeschoven naar 2025. Dit is € 2,73 miljoen positiever dan het begrotingsresultaat dat na de zomernota 2024 werd verwacht.

Overzicht van baten en lasten in vogelvlucht

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Progr.	Specificatie	Bedrag
Inkomsten:			
Meer inkomsten omgevingsvergunningen	1	-980.000	
Meer inkomsten leges reisdocumenten	9	-70.000	
Meer inkomsten OZB	Ovz.dek.	-140.000	
Totaal inkomsten			**-1.190.000**
Uitgaven:			
Minder uitgaven inburgering	3	-70.000	
Minder uitgaven Voorschoolse voorzieningen	3	-70.000	
Minder uitgaven gemeentelijke opvang Oekraïners	3	-1.570.000	
Minder uitgaven algemene sociale voorzieningen en volksgezondheid	4	-160.000	
Minder uitgaven economische zaken	6	-80.000	
Minder uitgaven Kultuursubsidies en cultuurnota	7	-80.000	
Minder uitgaven Raad	9	-60.000	
Storting voorziening pensioenen wethouders	9	350.000	
Resultaat DOWR-percelen	Ovz.dek.	-230.000	
Meer inkomsten rente	Ovz.dek.	-110.000	
Meer uitgaven afschrijving	Ovz.dek.	320.000	
Stelposten algemene dekkingsmiddelen	Ovz.dek.	-330.000	
Incidentele baten en lasten	Ovz.dek.	-440.000	
Storting voorziening regeling vervroegde uittreding (RVU)	Ovz.dek.	730.000	
Minder doorbelaste uren buiten exploitatie	Ovz.dek.	130.000	
Restant stelpost onvoorzien	Ovz.dek.	-90.000	
Vennootschapsbelasting	Ovz.dek.	420.000	
Diverse verschillen		-203.303	
Totaal uitgaven			**-1.543.303**
Saldo			**-2.733.303**

Meer inkomsten omgevingsvergunningen (voordeel € 980.000)

In 2024 is er ten opzichte van de begroting ruim € 977.000 meer bouwleges ontvangen dan begroot. In de afgelopen jaren hebben we hogere legesinkomsten gehad dan geraamd door de aangetrokken economie en de hogere bouwkosten. Ook de werkzaamheden en de werkvoorraad zijn aanzienlijk toegenomen. Er is extra formatie ingehuurd om de werkvoorraad beheersbaar te houden en voor toezicht en maatwerk tijdens de uitvoering (dit loopt door in 2025 en soms zelfs 2026).

Meer inkomsten leges reisdocumenten (voordeel € 70.000)
De oorzaak hiervan is een piek in het aantal aanvragen, doordat in 2014 de geldigheidsduur van reisdocumenten voor volwassenen verlengd is van vijf naar tien jaar. We hebben hier onvoldoende rekening mee gehouden.

Meer inkomsten OZB (voordeel € 140.000)
Per saldo is in 2024 € 142.111 meer ontvangen dan begroot. De totale opbrengst heeft een positieve afwijking van 1,6% ten opzichte van de raming. Belangrijke reden van de meeropbrengst is gelegen in areaaluitbreiding. Daarnaast was ten tijde van het ramen van de tarieven de herwaardering nog niet afgerond. Door veranderingen in onroerend goed, bijvoorbeeld sloop en ontwikkeling bouwgrond, is de waarde aangepast.

Minder uitgaven inburgering (voordeel € 70.000)
De kosten voor maatschappelijke begeleiding en participatieverklaringen van statushouders kunnen we toerekenen aan de rijksbijdrage nieuwe wet inburgering. Hierdoor vloeit € 70.000 van ons regulier budget voor maatschappelijke begeleiding terug naar de algemene middelen.

Minder uitgaven voorschoolse voorzieningen (voordeel € 70.000)
Bij de vaststellingen peuterwerk van kinderdagverblijven is € 39.000 teruggevorderd, doordat het aantal gerealiseerde peuterplekken over 2023 lager zijn vastgesteld. Daarnaast zijn de beschikte subsidies peuterwerk over 2024 lager dan het beschikbare budget.

Minder uitgaven gemeentelijke opvang Oekraïners (voordeel € 1.570.000)
De gemeentelijke kosten voor de opvang van Oekraïners zijn circa € 3,18 mln. lager dan de rijksbijdrage die we hiervoor ontvangen. Om de resterende claims en risico's af te dekken wordt een buffer van € 2 mln. als voldoende beoordeeld. Dit betekent dat de reserve met € 1,57 mln. is afgeroomd ten gunste van de algemene middelen. In de paragraaf Vluchtelingen wordt het resultaat verder toegelicht.

Minder uitgaven algemene sociale voorzieningen en volksgezondheid (voordeel € 60.000)
In 2024 heeft het rijk middelen beschikbaar gesteld ten behoeve van het uitvoeren van het Gezond en actief leven akkoord (GALA) en integraal Zorgakkoord (IZA). Er zijn kosten voor het versterken van de sociale basis en terugdringen van gezondheidsachterstanden ten laste van de rijksbijdrage GALA en IZA gebracht. Dit is de belangrijkste reden dat we middelen overhouden op de reguliere budgetten algemene sociale voorzieningen en volksgezondheid.

Minder uitgaven economische zaken (voordeel € 80.000)
In 2024 is een bedrag van € 56.000 niet benut. Daarnaast werd het bedrag voor regionaal programma Stationsomgeving van € 27.000 in 2024 nog niet ingezet. Met de samenwerkingspartners is de afspraak gemaakt dat de gemeenten om de beurt de kosten voor rekening nemen.

Minder uitgaven Kultuursubsidies en cultuurnota (voordeel € 80.000)
Er zijn minder waarderingssubsidies (kunstbeoefening door amateurs, WereldWinkels en creatieve broedplaats) en minder eenmalige subsidies voor culturele evenementen en erfgoed aangevraagd.

Minder uitgaven raad (voordeel € 60.000)
Bij de begroting 2024 is er incidenteel budget beschikbaar gesteld voor bijeenkomsten op locatie/ de raad op pad, kindergemeenteraad, de strategische raadsagenda, representatie raad, trainingen, informatiemanagement, raadscommunicatie en de procedure voor burgemeestersbenoeming. Deze activiteiten hebben minder gekost dan verwacht en hierdoor is er budget overgebleven.

Storting voorziening pensioenen wethouders (nadeel € 350.000)
Jaarlijks berekenen we de hoogte van de pensioenvoorziening. Deze wijzigingen bestaan niet alleen uit een andere rekenrente en een veranderde levensverwachting.
Ook is in de voorziening een bedrag opgenomen voor pensioenverplichtingen van de (ex) wethouder. Wanneer deze wethouder overlijdt of zijn pensioen wil overdragen aan een pensioenfonds, dan moet ook het partnerpensioen in geld worden uitgedrukt. De overschrijding wordt door het grootste deel veroorzaakt door het in geld uitdrukken van het partnerpensioen.

Resultaat DOWR-percelen (voordeel € 230.000)
Over 2024 is een positief resultaat behaald van € 230.000. Dit bedrag bestaat voor het grootste deel uit: bijna € 70.000 voor de DOWR-ICT en ruim € 145.000 voor DOWR-FZ. In de paragraaf Bedrijfsvoering, onderdeel DOWR wordt het resultaat verder toegelicht. Omdat het plafond van de egalisatiereserve DOWR (€ 0,50 miljoen) is bereikt komen bovengenoemde bedragen ten gunste van het rekeningsaldo.

Meer inkomsten rente (voordeel € 110.000)
Voor 2024 werd een voorcalculatorische renteomslagpercentage vastgesteld van 2,3%. Als gevolg van de nog niet gerealiseerde investeringen, de opbrengsten uit de grondexploitatie en de rentevergoeding bij de rijksschatkist voor de overliquiditeit, is er minder geld uitgegeven aan financieringslasten. Dit heeft aanleiding gegeven om het renteomslagpercentage bij de jaarrekening 2024 naar beneden bij te stellen tot 0,7% waardoor minder rente is doorbelast aan producten dan begroot.

Het renteresultaat levert een voordeel op van ruim € 1 miljoen. Een substantieel deel hiervan komt ten gunste van het product riolering en de grondexploitatie. In de zomernota is reeds een voorschot op dit rentevoordeel van € 400.000 genomen. Bij de jaarrekening 2024 resteert een voordeel van € 110.000.

Meer uitgaven afschrijvingen (nadeel € 320.000)
Door de daling van het renteomslagpercentage tot 0,7% neemt de afschrijvingscomponent bij de gebouwen toe doordat ze op annuïteit basis worden afgeschreven. En omdat investeringen hoger uitvallen dan verwacht veroorzaakt dit samen een nadeel van € 320.000.

Stelpost algemene dekkingsmiddelen (voordeel € 330.000)
De stelpost kapitaallasten van € 140.000 voor vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte is niet ingezet. Daarnaast is van de stelpost loon-en prijsstijging € 190.000 niet ingezet. Dit levert een voordeel op van € 330.000. De stelpost is in 2025 aangewend ter dekking van de taakstelling 'nieuw voor oud'.

Incidentele baten en lasten (voordeel € 440.000)
Dit betreft grondverkopen aan Tennet en ten behoeve van Jumbo Raalte Noord die niet tot de grondexploitatie behoren.

Storting voorziening regeling vervroegde uittreding (RVU) (nadeel € 730.000)
De voorziening RVU wordt in 2024 gevormd door richtlijnen vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Het betreft een voorziening voor toekomstige uitkeringen in de regeling vervroegde uittreding.
Minder doorbelaste uren buiten exploitatie (nadeel € 130.000)
Doordat minder interne uren doorbelast konden worden naar grondexploitatie en investeringsprojecten is er een nadeel ontstaan.

Restant stelpost onvoorzien (voordeel € 90.000)
Bij de begroting wordt jaarlijks een bedrag onvoorzien opgenomen. In 2024 is het budget onvoorzien, zowel structureel als incidenteel niet aangesproken. Per saldo resteert hierop een voordeel van € 90.000. Vanaf 2025 is de stelpost onvoorzien verlaagd naar € 50.000 in verband met de invulling van de taakstelling 'nieuw voor oud'.

Vennootschapsbelasting (nadeel € 416.000)
Bij het afsluiten van de jaarrekening was het nog niet mogelijk de vennootschapsbelasting te berekenen. Derhalve is een schatting gemaakt op basis van het resultaat van het grondbedrijf (€ 1,3 miljoen) en het geldende tarief.

Recapitulatiestaat

Bedragen in €

Prog	Omschrijving programma	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil
1	Ruimt. ontwikkeling, woon-& werkomgeving	5.827.066	3.130.170	2.696.896
2	Integraal beheer openbare ruimte	12.684.954	11.547.097	1.137.857
3	Onderwijs, werk en inkomen	12.486.058	8.620.719	3.865.339
4	Maatschappelijke onderst. en jeugdhulp	29.277.255	27.981.417	1.295.838
5	Duurzaamh., klimaatadap. en energietrans	41.879	-242.562	284.441
6	Economie	1.415.200	1.003.462	411.738
7	Sport, cult. & maatschappelijk vastgoed	7.473.604	7.088.560	385.044
8	Openbare orde en veiligheid	3.627.862	3.445.649	182.213
9	Bestuur en dienstverlening	3.253.424	3.326.883	-73.459
	Algemene dekkingsmiddelen	-66.532.149	-71.937.002	5.404.853
	Mutaties in reserves	-9.443.461	-2.039.568	-7.403.893
	Saldo begroting en jaarrekening	**111.693**	**-8.075.176**	**8.186.869**
	Begrotings-/rekeningsresultaat 2024	-111.693	8.075.175	8.186.868
	Totaal (afrondingsverschil)		**-1**	**1**

4.1.2.2 Wet normering topinkomens

Bedragen in €

Functiegegevens	M. M.L. Esterik Gemeente-secretaris	K. Zomer Griffier
Gegevens 2024		
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01–31/12	01/01–31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	128.952	102.590
Beloningen betaalbaar op termijn	20.462	16.501
Subtotaal	**149.414**	**119.092**
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	**233.000**	**233.000**
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	**149.414**	**119.092**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2023	M. M.L. Esterik Gemeente-secretaris	K. Zomer Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 -31/12	01/01 -31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	116.641	95.815
Beloningen betaalbaar op termijn	19.037	14.742
Subtotaal	**135.678**	**110.557**
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	**223.000**	**223.000**

4.2 Balans met toelichting

4.2.1 Balans

Activa

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	**592**	**421**
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	530	421
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	62	
Materiële vaste activa	**111.307**	**111.766**
Investeringen met een economisch nut	78.790	80.860
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	18.380	18.451
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	13.291	11.591
Gronden uitgegeven in erfpacht	846	864
Financiële vaste activa	**6.297**	**6.117**
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- *deelnemingen*	299	299
Leningen aan:		
- *woningbouwcorporaties*	566	649
- *deelnemingen*	1.149	1.332
Overige langlopende leningen u/g	4.283	3.837
Totaal vaste activa	**118.196**	**118.304**
Vlottende activa		
Voorraden	**2.656**	**12.157**
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	2.656	12.157
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	**40.602**	**25.909**
Vorderingen op openbare lichamen	219	141
Verstrekte kasgeldleningen openbare lichamen	-	7.500
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	38.024	15.538
Overige vorderingen	2.359	2.730
Liquide middelen	**12**	**10**
Kassaldi	11	3
Banksaldi	1	7

Overlopende activa	**12.002**	**10.685**
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:		
- Europese overheidslichamen	-	-
- Het Rijk	801	1.223
- Overige Nederlandse overheidslichamen	570	603
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	10.631	8.859
Totaal vlottende activa	**55.272**	**48.761**
Totaal - generaal	**173.468**	**167.065**

Passiva

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
Vaste passiva		
Eigen vermogen	**87.923**	**86.072**
Algemene reserve	33.581	26.303
Bestemmingsreserves	49.082	51.694
Gerealiseerd resultaat	5.260	8.075
Voorzieningen	**8.166**	**6.452**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.990	3.221
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	4.176	3.231
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	**50.567**	**55.650**
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	5.000	5.000
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	30.566	35.649
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de wet financiering decentrale overheden	5.000	5.000
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	10.000	10.000
Door derden belegde gelden	-	-
Waarborgsommen	1	1
Totaal vaste passiva	**146.656**	**148.174**

Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar	**9.734**	**4.680**
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	-	-
Overige kasgeldleningen	-	-
Banksaldi	1	2
Overige schulden	9.733	4.678

Overlopende passiva		**17.078**	**14.211**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	7.725	7.496	
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:			
- Europese overheidslichamen	-	-	
- Het Rijk	7.305	5.508	
- Overige Nederlandse overheidslichamen	1.470	1.164	
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	578	43	
Totaal vlottende passiva		**26.812**	**18.891**
Totaal - generaal		**173.468**	**167.065**
Gewaarborgde geldleningen		153.328	140.142
Garantstellingen		1.201	1.312

4.2.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op 25-1-2024 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.
De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de gemeente.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten verantwoord in het jaar dat uitbetaling plaats vindt. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt dan ook geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar.

Dividenden zijn verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

Algemene grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals vastgelegd in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid 2024. Dit betekent dat:
- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
    - Het voorwaardencriterium waarvoor de norm uit het normenkader geldt zoals op 13 februari 2025 door de raad is vastgesteld;

- Het begrotingscriterium waarvoor geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringsbudgetten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en investeringsbudgetten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
- Het M&O criterium waarvoor geldt dat de nota M&O beleid sociaal domein in samenhang met de frauderisico-analyse en het intern controleplan van onze organisatie leidend zijn bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
- Een verantwoordingsgrens van 1% is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
- Een rapporteringstolerantie van 0,1% is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Vaste activa

1. Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaardering wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:
- Er is sprake van een investering door een derde
- De investering draagt bij aan de publieke taak
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:
- Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen.

- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast.
-Het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert.
- De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar vast te stellen.
De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar.

2. Materiële vaste activa

Algemeen

Materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend, inclusief de direct toe te rekenen salariskosten. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd. Materiële vaste activa worden geactiveerd bij een aanschafwaarde groter dan € 10.000 en een minimale gebruiksduur van 5 jaar. Uitzondering zijn Gronden en terreinen, deze worden altijd geactiveerd.

Afschrijvingen

Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur. De afschrijvingsmethode is algemeen lineair en voor bedrijfsgebouwen annuïtair. De afschrijving van een activum start op de eerste dag van het jaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereedkomt of verworven wordt.

Investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Bij de waardering is waar nodig rekening gehouden met een (verwachte) duurzame waardevermindering.
Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen

Termijn in jaren

Investeringen	Afschrijvingstermijn
Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	10-40
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	5-80
Vervoermiddelen	7-15
Machines,apparaten en installaties	7-25
Overige materiële vaste activa	10

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
Investeringen met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2020 worden gedaan.
Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

In erfpacht uitgegeven gronden
Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Eventuele afkoopsommen voor voortdurende contracten zijn verwerkt onder de langlopende schulden en vervallen naar rato van afkoopperiode vrij ten gunste van het resultaat.

3. Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn, tenzij hierna anders is vermeld, opgenomen tegen nominale waarde verminderd met de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.
Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ('kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen' in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.
Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

1. Voorraden

Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengsten wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen in artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen en is de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende jaar.
Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst genomen.Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:
-Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
-De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
-De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De verliezen op grondexploitaties worden voorzien zodra deze bekend zijn. De voorziening wordt gewaardeerd op nominale/contante waarde. De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijkgesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (voor 2024: 2%).

2. Uitzettingen met een rentetypische looptijd van korter dan één jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

3. Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

4. Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Onder de nog te ontvangen bedragen zijn de gemaakte voorbereidingskosten voor faciliterende exploitatieplannen of nog te sluiten anterieure overeenkomsten als 'nog te verrekenen kosten' opgenomen indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:
- de kosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst Wro/Bro en
- de kosten mogen maximaal 5 jaar als overige nog te ontvangen bedragen blijven staan, na maximaal 5 jaar moet het kostenverhaal zijn gerealiseerd dan wel dienen de kosten te worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat en
- er is een besluit door de raad of het college genomen tot het maken van voorbereidingskosten voor faciliterend grondbeleid in een aangewezen gebied voor het ontwikkelen van het exploitatieplan of tot het sluiten van een anterieure overeenkomst.

Vaste passiva

1. Eigen vermogen
Reserves zijn vermogensbestanddelen die zijn aan te merken als eigen vermogen en die bedrijfseconomisch gezien vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft aangegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

2. Voorzieningen
Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde/het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Voorzieningen worden gevormd indien er sprake is van:
- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor te bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendingen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het 'jaarlijks vergelijkbaar volume' is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

3. Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

1. Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder de overlopende passiva zijn in een overzicht opgenomen de van overheidslichamen (vooruit) ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente geborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

4.2.3 Toelichting op de balans

4.2.3.1 Vaste activa

In 2019 is nota activa en afschrijvingsbeleid vastgesteld.
De afschrijvingen in de hierna volgende verloopstaten vaste activa zijn conform deze nota.

4.2.3.1.1 Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	530	421
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	62	
Totaal	**592**	**421**

Het onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2024
Bijdragen aan activa aan derden	421	147	19	19	-	-	530
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	-	62	-	-	-	-	62
Totaal	**421**	**209**	**19**	**19**	**-**	**-**	**592**

Dit betreffen investeringen in eigendommen van derden. Hierbij gaat het onder andere om boerderij Strunk, MFA's, verkabeling hoogspanningslijnen en kleedkamers van sportverenigingen.
De vermeerdering betreft verkabeling van hoogspanningslijnen van Tennet. De afschrijving betreft het Horsthuis in Broekland.
De kosten van onderzoek en ontwikkeling betreft het locatie onderzoek voor een nieuw gemeentehuis.

4.2.3.1.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023	
Investeringen met een economisch nut	78.790	80.860	1)
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	18.380	18.451	2)
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	13.291	11.591	3)
Gronden uitgegeven in erfpacht	846	864	
Totaal	**111.307**	**111.766**	

1) De investeringen met een economisch nut kunnen als volgt worden onverdeeld:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	9.315	9.318
Bedrijfsgebouwen	58.778	60.443
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	587	623
Vervoermiddelen	1.109	1.218
Machines, apparaten en installaties	5.083	5.033
Overige materiële vaste activa	3.918	4.225
Totaal	**78.790**	**80.860**

Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dienen met ingang van 2019, gronden bestemd voor gemeentelijke gebiedsontwikkeling afzonderlijk te worden gepresenteerd.

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met een economisch nut weer:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Herrubricering	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2024
Gronden en terreinen	9.318	-133	716	586	-	-	-	9.315
Bedrijfsgebouwen	60.443	-	879	25	2.519	-	-	58.778
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	623	-	-	-	36	-	-	587
Vervoermiddelen	1.218	-	51	-	160	-	-	1.109
Machines, apparaten en installaties	5.033	-	583	-	533	-	-	5.083
Overige materiële vaste activa	4.225	-	159	-	466	-	-	3.918
Totaal	**80.860**	**-133**	**2.388**	**611**	**3.714**	**-**	**-**	**78.790**

Toelichting

De herrubricering betreft de overboeking van uitbreidingslocatie Mariënheem van niet in exploitatie genomen gronden naar in exploitatie genomen gronden.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld.

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2024	Cumulatief besteed t/m 2024
Complex overige terreinen Raalte	-	633	-
Nieuwbouw Bernadetteschool Heeten	80	611	653
Renovatie St. Jozefschool Nieuw Heeten	100	186	190
Zelfrijdende klepelmaaier	121	121	121
Werktuigdragers	294	290	290
Kooimaaier zelfrijdend	123	123	123
Aanschaf pandamaaier LHL-45-G	38	38	38
Speeltoestellen 2024	123	132	132
Totaal	**879**	**2.134**	**1.547**

Toelichting

De uitgaven voor de nieuwbouw van de Bernadetteschool zijn eerder gemaakt dan verwacht. Het krediet is in 2025 beschikbaar.

De uitgaven voor de renovatie van de St. Jozefschool zijn eerder gemaakt dan verwacht. Het krediet is in 2025 beschikbaar.

2) De investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	34	34
Bedrijfsgebouwen	7	7
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	17.801	17.854
Vervoermiddelen	3	4
Machines, apparaten en installaties	6	8
Overige materiële vaste activa	529	544
Totaal	**18.380**	**18.451**

Het onderstaande overzicht geeft weer het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	34	-	-	-	-	-	34
Bedrijfsgebouwen	7	-	-	-	-	-	7
Grond-,weg- en waterbouwkundige werken	17.854	1.119	372	781	19	-	17.801
Vervoermiddelen	4	-	-	1	-	-	3
Machines, apparaten en installaties	8	-	-	2	-	-	6
Overige materiële vaste activa	544	-	-	15	-	-	529
Totaal	**18.451**	**1.119**	**372**	**799**	**19**	**-**	**18.380**

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld.

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2023	Cumulatief besteed t/m 2023
Drukriolering 2024	328	252	252
Dorpsstraat Heino riolering MIP	33	63	254
Vorsterhof/Karreweide riolering MIP	17	43	43
Vrijverval riolering 2023	12	45	212
Gemalen 2024	132	250	250
Langkamp riolering MIP	250	44	44
Totaal	**772**	**697**	**1.055**

De overschrijding op de drukriolering 2023 kan worden opgevangen binnen het budget drukriolering 2024.

3) De investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	12.964	11.227
Overige materiële vaste activa	327	364
Totaal	**13.291**	**11.591**

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut had het volgende verloop:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2023
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.101	-	-	154	-	-	1.947
Overige materiële vaste activa	27	-	-	5	-	-	22
Subtotaal	*2.128*	-	-	*159*	-	-	*1.969*
Maatschappelijk nut vanaf 2017	-	-	-	-	-	-	-
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	9.126	2.430	10	377	152	-	11.017
Overige materiële vaste activa	337	-	-	32	-	-	305
Subtotaal	*9.463*	*2.430*	*10*	*409*	*152*	-	*11.322*
Totaal	**11.591**	**2.430**	**10**	**568**	**152**	**-**	**13.291**

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld.

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2024	Cumulatief besteed t/m 2024
Versnelling verledding openb. verl. 2024	275	187	187
Vervanging armaturen 2024	78	59	59
Verbeteren Schoonhetenseweg	1.280	1.015	1.226
Hellendoornseweg MIP 2023-2026	76	93	93
Uitvoerings- en plankosten Grote Markt en De Plas	320	121	1.595
Nw Tijenraan; OR park ingang Rohda GRES	86	70	311
Vervanging duikerbruggen 2024 MIP	51	107	107
MIP Renovatie groenlocaties 2024	100	60	60
Verkeersmaatregelen bij onderhoud 2024	48	101	101
Parkeerplaatsen stations Raalte en Heino	299	104	351
Totaal	**2.613**	**1.917**	**4.090**

Toelichting overschrijding
De toekende subsidie voor de verkeersagenda/meldingen 2024 is nog niet ontvangen hierdoor ontstaat een (tijdelijke) overschrijding.

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de in erfpacht uitgegeven gronden:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Her-rubricering	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2024
Gronden uitgegeven in erfpacht	864	0	0	18	0	0	0	846
Totaal	**864**	**0**	**0**	**18**	**0**	**0**	**0**	**846**

Het betreft hier gronden die via de herrubricering in de GREX beschikbaar gehouden worden voor de verbreding van de N35.

4.2.3.1.3 Financiële vaste activa

De post financiële vaste activa wordt hieronder bruto weer gegeven, hierop wordt de getroffen voorziening nog inmindering gebracht.

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Kapitaalverstrekkingen aan:	0	0
- deelnemingen	699	699
Leningen aan:	0	0
- woningbouwcorporaties	566	649
- deelnemingen	1.496	1.679
Overige langlopende leningen u/g	4.106	3.837
Krediethypotheken SOZA	272	0
Totaal	**7.139**	**6.864**

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar wordt in het hierna opgenomen overzicht weergegeven:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Stand voorziening 31-12-2023	Balanswaarde 31-12-2023	Herrubricering	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen/ Aflossingen/ Afwaarderen	Boekwaarde 31-12-2024	Stand voorziening 31-12-2024	Balanswaarde 31-12-2024
Kapitaalverstrekkingen aan:	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- deelnemingen 1)	699	400	299	0	0	0	0	699	400	299
Leningen aan:	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- woningbouwcorporaties	649	0	649	0	0	0	83	566	0	566
- deelnemingen 2)	1.679	347	1.332	-183	-10	0	-10	1.496	347	1.149
Overige langlopende leningen u/g	3.837	0	3.837	183	120	0	34	4.106	0	4.106
Inbreng krediethypotheken	0	0	0	272	0	0	0	272	95	177
Totaal	**6.864**	**747**	**6.117**	**272**	**110**	**-**	**107**	**7.139**	**842**	**6.297**

1) Specificatie kapitaalverstrekkingen deelnemingen

Bedragen in €

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Stand voorziening	Balanswaarde 31-12-2023	Investeringen	Des-investeringen	Afschr/ Afloss / Afw.	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2024	Stand voorziening	Balanswaarde 31-12-2024
- Aandelen BNG (25.987 stuks)	64.968	0	64.968	0	0	0	0	64.968	0	64.968
- Aandelen NV ROVA	53.886	0	53.886	0	0	0	0	53.886	0	53.886
- Aandelen NV ROVA 2009	6.694	0	6.694	0	0	0	0	6.694	0	6.694
- Aandelen Enexis	4.536	0	4.536	0	0	0	0	4.536	0	4.536
- Vordering op Enexis B.V.	9	0	9	0	9	0	0	0	0	0
- Verkoop Vennootschap B.V.	9	0	9	0	9	0	0	0	0	0
- Publiek belang Elektriciteitsprod BV	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0
- CBL Vennootschap B.V.	9	0	9	0	9	0	0	0	0	0
- Claim Staat Vennootschap B.V.	9	0	9	0	0	0	0	9	0	9
- Aandelen Vitens (vm. WMO)	10.210	0	10.210	0	0	0	0	10.210	0	10.210
- Deeln. in aandelenkap. verzelfst. Sportbedrijf	550.000	400.000	150.000	0	0	0	0	550.000	400.000	150.000
- Aandelen Wadinko	9.000	0	9.000	0	0	0	0	9.000	0	9.000
Totaal	**699.329**	**400.000**	**299.329**	**-**	**28**	**-**	**-**	**699.301**	**400.000**	**299.301**

2) Specificatie langlopende leningen aan deelnemingen

Bedragen in €

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Stand voorziening	Balanswaarde 31-12-2023	Herrubricering	Investeringen	Des-investeringen	Afschr./ aflossingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2024	Stand voorziening	Balanswaarde 31-12-2024
- Achtergestelde lening NV ROVA	932.534	0	932.534	0	0	0	0	0	932.534	0	932.534
- Achtergestelde lening Enexis energietransitie	215.998	0	215.998	0	0	0	0	0	215.998	0	215.998
- Achtergestelde lening Vitens	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Bijzonder Achtergestelde lening Larcom	347.198	347.198	0	0	0	0	0	0	347.198	347.198	0
- Verstrekte lening via het Energiefonds	183.312	0	183.312	-183.312	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	**1.679.042**	**347.198**	**1.331.844**	**-183.312**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1.495.730**	**347.198**	**1.148.532**

Toelichting:

-De verstrekte leningen via het Energiefonds zijn van deelnemingen overgebracht naar financiële vaste activa waar ze thuis horen.

-De inbreng krediethypotheken betreft langlopende vorderingen die onder het debiteurensaldo van het sociaal domein opgenomen waren. Het aandeel in de voorziening is hierop in mindering gebracht.

4.2.3.2 Vlottende activa

4.2.3.2.1 Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplist naar de volgende categorieën:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Grond- en hulpstoffen, gespecificeerd naar:		
Onderhanden werk: waaronder bouwgronden in exploitatie	4.105	14.381
Totaal	**4.105**	**14.381**
Afgedekt door voorziening verwacht verlies		
Onderhanden werk: waaronder bouwgronden in exploitatie	-1.449	-2.224
Totaal verliesvoorziening	**-1.449**	**-2.224**
Totaal	**2.656**	**12.157**

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2024 het volgende overzicht worden weergegeven:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Stand voorz. 31-12-2023	Balanswaarde 31-12-2023	Herrubricering	Investeringen	Desinvesteringen	Mutatie voorz verlieslatend complex	Winstuitname	Boekwaarde 31-12-2024	Stand voorz. 31-12-2024	Balanswaarde 31-12-2024	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd eindresultaat (nominale waarde)	Geraamd eindresultaat (contante waarde)
17 Franciscushof Nieuw	7.072	642	6.430	-	2.189	9.091	-643	-	170	-1	171	7.669	8.078	238	224
46 Sallandse Poort	541	605	-64	-	14	23	15	-	532	620	-88	99	-	-631	-618
65 Timmermanshuis	-2	40	-42	-	18	28	-40	12	-	-	-	-	-	-	-
66 Molenwijk Heino	3.055	-	3.055	-	402	3.990	-	204	-329	-	-329	2.520	2.592	402	379
67 Luttenbergerweg	-124	-	-124	-	215	87	-	-25	-22	-	-22	936	1.408	494	475
68 Marissink	-72	-	-72	-	355	701	-	51	-366	-	-366	585	373	153	144
73 Velderhof Marienheem	-	-	-	133	1.491	-	-	-	1.624	-	1.624	1.686	3.425	115	107
77 De Zegge VII	3.269	788	2.481	-	256	1.767	-110	-	1.757	678	1.079	1.868	2.905	-721	-679
79 Uitbr Broekland 't Broeck	-470	-	-470	-	170	-	-	-14	-314	-	-314	230	-	83	79
84 Woningbouwlocatie Laag Zuthem fase 1	5	149	-144	-	5	-	3	-	10	152	-142	146	-	-156	-153
85 Woningbouwlocatie Laag Zuthem fase 2	-74	-	-74	-	73	611	-	247	-365	-	-365	174	-	193	189
87 Uitbreiding Lierderholthuis fase 2	-370	-	-370	-	90	-	-	63	-217	-	-217	120	-	97	95
90 Bedrijventerrein Heino	1.551	-	1.551	-	77	5	-	2	1.625	-	1.625	207	2.105	273	262
Totaal	**14.381**	**2.224**	**12.157**	**133**	**5.355**	**16.303**	**-775**	**540**	**4.105**	**1.449**	**2.656**	**16.240**	**20.886**	**540**	**504**

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op het programma/het jaarverslag en de paragraaf grondbeleid.

Toelichting

De herrubricering betreft de overboeking van uitbreidingslocatie Mariënheem van niet in exploitatie genomen gronden naar in exploitatie genomen gronden.

Het totale verwachte resultaat op eindwaarde is berekend op € 0,4 mln. Het totaal van de nog te maken kosten bedraagt € 16,3 mln. en het totaal van de nog te verwachten opbrengsten bedraagt € 20,8 mln.

De herziening van de Grexen wordt ter besluitvorming in de Zomernota in het 3e kwartaal 2025 voorgelegd aan de raad.

Er is rekening gehouden met een kostenstijging van 4,5% voor 2025 op GWW (grond-, weg en waterbouw). Voor de jaren 2026 en 2027 is dit percentage 3,5%. De kostenstijging op de plankosten is voor 2025 bepaald op 5,5%. Voor 2026 en 2027 op 3,5% en voor de jaren daarna is het percentage 1%.

Er is een opbrengstenstijging voor woningbouw voor de jaren 2025 en 2026 doorgevoerd van 1%. Na 2026 is er geen sprake meer van een opbrengstenstijging. Voor bedrijventerreinen is de opbrengstenstijging berekend op 1% per jaar.

De disconteringsvoet voor 2025 e.v. is 2%.

4.2.3.2.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2024	Balanswaarde 31-12-2023
Vorderingen op openbare lichamen	219	-	219	141
Verstrekte kasgeldleningen openbare lichamen	-	-	-	7.500
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	38.024	-	38.024	15.538
Overige vorderingen	2.761	402	2.359	2.730
Totaal	**41.004**	**402**	**40.602**	**25.909**

Van de overige vorderingen is een deel langlopend.

Drempelbedrag Schatkistbankieren (SKB)

Onderstaande tabel geeft het gemiddelde kwartaalsaldo van de liquide middelen ten opzichte van het drempelbedrag weer.

Bedragen* € 1.000

Omschrijving	1e kwartaal 2024	2e kwartaal 2024	3e kwartaal 2024	4e kwartaal 2024
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	6	15	1	5
Drempelbedrag	2.371	2.371	2.371	2.371
Gemiddeld saldo buiten 's Rijks schatkist	-			
Ruimten binnen limiet (+), overschrijding (-)	**2.365**	**2.356**	**2.370**	**2.366**

4.2.3.2.3 Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2023
Kassaldi	11	3
Banksaldi	1	7
Totaal	**12**	**10**

Met de BNG is een kredietovereenkomst afgesloten voor een totaalbedrag van € 2 miljoen en een intra-daglimiet van € 10 miljoen.

4.2.3.2.4 Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2023
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:		
- Europese overheidslichamen	-	-
- Het Rijk	801	1.223
- Overige Nederlandse overheidslichamen	570	603
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	10.631	8.859
Totaal	**12.002**	**10.685**

De in de balans opgenomen van het Rijk nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2023	Toe-voegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2024
Rijksdienst voor ondernemend Nederland; Leader	36	0	36	0
Ministerie Sport en cultuur SPUK sport 2022	88	0	88	0
Ministerie afrekening leefgeld particulieren opvang Oekraïners	17	70	0	87
Rijksbelastingdienst ZW premie 2023	18	0	18	0
Ministerie van Sociale Zaken compensatie jeugdzorg 2022 en 2023	880	0	880	0
Ministerie van Financien rente schatkistbankieren Q4 2023	155	175	0	330
Ministerie SZW SPUK Hulp gedupeerden kinderopvang problemen	29	0	29	0
Ministerie van Financien Algemene Uitkering	0	82	0	82
Ministerie van Justitie en Veiligheid bijdrage doorstroomlocaties	0	259	0	259
Ministerie van Financien toeslagenaffaire 2024	0	43	0	43
Totaal	**1.223**	**629**	**1.051**	**801**

De in de balans opgenomen van overige Nederlandse overheden nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2023	Toe-voegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2024
DOWR, afrekening DOWR-samenwerking	323	79	0	402
Gemeente Utrecht; rentevergoeding kasgeldlening	124	0	124	0
Regiodeal agrofoodcluster	31	0	0	31
COA-locatie Den Alerdinck	125	0	125	0
Gemeente Deventer afrekening IZA 2024	0	66	0	66
Gemeente Deventer teruggave tbv SIV-SAM	0	44	0	44
Stichting Werk Raalte afrekening 2024	0	27	0	27
Totaal	**603**	**216**	**249**	**570**

4.2.3.3 Vaste passiva

4.2.3.3.1 Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Algemene reserves	33.581	26.303
Bestemmingsreserves	49.082	51.694
Gerealiseerd resultaat	5.260	8.075
Totaal	**87.923**	**86.072**

Het verloop in 2024 wordt in het hierna opgenomen overzicht per reserve weergegeven:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023 voor resultaatbestemming	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2023 na resultaatbestemming	Rentetoerekening 2024	Toevoeging 2024	Onttrekking 2024	Vermindering ivm afschrijving op activa	Onderlinge overheveling	Boekwaarde 31-12-2024
Algemene reserves:									
Algemene bestemmingsreserve	20.837	7.185	28.022	-	-	-587	-	-	28.609
Reserve weerstandsvermogen	5.466	-	5.466	-	36	-	-	-	5.502
Bestemmingsreserves:									
Pago-onderzoek	64	0	64	0	12	0	0	0	76

Strategische personeelsplanning	800	0	800	0	863	1.007	0	0	656
Opleidingen personeel	15	0	15	0	0	15	0	0	0
Gekoppelde reserve huisvesting	3.777	0	3.777	0	0	0	265	0	3.512
Gekoppelde reserve gemeentewerf	305	0	305	0	0	0	28	0	277
Herhuisvesting ambt apparaat 2009	280	0	280	0	0	40	0	0	240
Gekop. reserve binnenklimaat gem. huis	114	0	114	0	0	0	0	0	114
Gekop. reserve verbouw gem.huis 2022	403	0	403	0	0	0	0	0	403
Jaarbudget res wegen bui beb kom	478	0	478	0	0	0	10	0	468
Gekopp reserve Laag Zuthem	164	0	164	0	0	0	10	0	154
Gekopp reserve randweg Zegge VII	640	0	640	0	0	0	40	0	600
Gekoppelde reserve Almelosestraat	146	0	146	0	0	0	8	0	138
Gekopp.res Benkinckstr.-Westdorplaan	71	0	71	0	0	0	3	0	68
Gekopp.res. Herinrichten Kanaal OZ	57	0	57	0	0	0	1	0	56
Gekopp.res. Schoonhetenseweg	3.155	0	3.155	0	0	0	0	0	3.155
Gekoppelde reserve parkeerkelder	535	0	535	0	0	0	67	0	468
Gekoppelde reserve infrastructuur RGS	28	0	28	0	0	0	3	0	25
Res econ. beleid, startende ondernemers	14	0	14	0	0	14	0	0	0
Onderh onderwijsgebouwen algem.	265	0	265	0	52	0	0	0	317
Gekoppelde reserve nieuwb CCS	2.102	0	2.102	0	0	0	87	0	2.015
Gekoppelde reserve nieuwb Horizon	337	0	337	0	0	0	15	0	322
Gekopp.res.renovatie St. Jozefschool	1.716	0	1.716	0	0	0	0	0	1.716
Sportstimulering	49	0	49	0	0	25	0	0	24
Renovatie sportvelden	324	0	324	0	115	1	0	0	438
Gekoppelde reserve kpl. Nieuw Tijenraan	1.420	0	1.420	0	125	0	26	0	1.519
Reserve gekopp. res afschr. kunstgr SMHC	565	0	565	0	0	0	28	0	537
Kracht van Salland	282	0	282	0	11	23	0	0	270

Beheer Integrale Openbare Ruimte	578	0	578	0	138	110	0	0	606
Burgerparticipatie in de openbare ruimte	54	0	54	0	0	0	0	0	54
Gekoppelde reserve Hoftheater	519	0	519	0	0	0	18	0	501
Gekopp.res.Verbouw Strunk 2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inwonersinitiatieven	51	0	51	0	0	0	0	0	51
Egal reserve sociaal domein	7.129	0	7.129	0	2.098	3.472	0	0	5.755
Egalisatie afvalverwijdering	313	0	313	0	-134	0	0	0	179
Klimaatbeleid	348	0	348	0	0	0	0	0	348
Gekopp.res. Begr.plaats Pleegste	63	0	63	0	0	0	2	0	61
Bovenwijkse voorzieningen (GB)	1.467	0	1.467	0	160	2	0	0	1.625
Grondexploitatie algemeen(GB)	5.000	0	5.000	0	1.200	1.200	0	0	5.000
Spoorse doorsnijding Raalte Noord	5.250	0	5.250	0	0	0	0	0	5.250
Claims bouwgrondexploitatie (GB)	150	0	150	0	0	0	0	0	150
Res stedelijke vernieuwing	538	0	538	0	0	2	0	0	536
Egalisatiereserve DOWR	682	0	682	0	234	417	0	0	499
Reserve ICT	103	0	103	0	0	104	0	0	-1
Res onderh gem gebouwen	2.073	0	2.073	0	773	1.129	0	0	1.717
Egal reserve onderhoud geb Tijenraan	755	0	755	0	317	373	0	0	699
Dynamische investeringsrserve	7.500	0	7.500	0	0	1.546	0	0	5.954
Opvang vluchtelingen statushouders	1.014	890	1.904	0	3.504	3.409	0	0	1.999
afrondingsverschil	1	0	1	0	0	0	0	0	1
Totaal	**77.997**	**8.075**	**86.072**	**0**	**9.504**	**12.302**	**611**	**0**	**82.663**

Algemene reserves	26.303	7.185	33.488	0	270	-170	0	0	33.581
Bestemmingsreserves	51.694	890	52.584	0	9.234	12.472	611	0	49.082

Resultaat rekening 2024

Het resultaat 2024 na bestemming via reserves bedraagt € 5.260.311 voordelig. Door dit resultaat aan te passen met de over te hevelen budgetten ontstaat en de nog te verwerken mutaties een voordelig nettoresultaat van € 3.494.532. In het jaarverslag wordt in het 'Financieel verslag' een samenvattend overzicht en analyse weergegeven van het rekeningresultaat 2024.

De Algemene reserve dient als weerstandsvermogen voor onverwachte tegenvallers, exclusief grondexploitatie (waarvoor een afzonderlijke algemene reserve aanwezig is).

De Algemene reserve grondexploitatie dient als weerstandsvermogen voor het opvangen van onverwachte uitvoeringsrisico's inzake exploitatie. Dit weerstandsvermogen bedraagt ultimo 2024 € 5 mln. (ultimo 2023 € 5 mln.) of 188,2% (ultimo 2023 41,1%) van de boekwaarde van de voorraden grond.

Toelichting reserves
Algemene bestemmingsreserve

Weerstandsvermogen
Buffer voor niet te kwantificeren risico's. Reserve om beter weerstand te monitoren.

Egalisatiereserve DOWR
Deze reserve is gevormd om de voor- en nadelen en incidentele uitgaven van de DOWR-samenwerking af te wikkelen. Het plafond is bepaald op € 500.000.

Pago onderzoek
Gemiddeld vindt eenmaal per 4 jaar een Pago onderzoek in het kader van de Arbo plaats. In het voorjaar van 2025 vindt er weer een onderzoek plaats.

Strategisch personeelsbeleid
Deze reserve dient voor frictiekosten personeel en personele knelpunten, die voortvloeien uit de veranderingen voor het personeel zoals de decentralisaties en bezuinigingen. Via Strategische Personeelsplanning (SPP) bereiden we de organisatie voor op duurzame inzetbaarheid en de noodzakelijke flexibiliteit.

Opleidingen personeel
Reserve om overblijvende opleidingsbudget in enig jaar te reserveren voor een volgend jaar.

Gekoppelde reserve huisvesting
De verkoopopbrengst van het belastingkantoor Raalte en het gemeentehuis Heino is gebruikt om de kapitaallasten van het gemeentehuis te reduceren.

Gekoppelde reserve gemeentewerf
De verkoopopbrengst van de gemeentewerf Heino is gebruikt om de kapitaallasten van de gemeentewerf Raalte te reduceren.

Herhuisvesting ambtelijk apparaat
De reserve is gevormd om de aanpassing na nieuwbouw van huisvesting van het ambtelijk apparaat op te kunnen vangen.

Gekoppelde reserve binnenklimaat gemeentehuis
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten voor aanpassing binnenklimaat gemeentehuis op te kunnen vangen.

Gekoppelde reserve verbouw gemeentehuis 2022
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten voor aanpassing van het gemeentehuis op te kunnen vangen. Er vinden nog geen onttrekkingen plaats omdat de investering uitgesteld is.

Dynamische investeringsreserve
De komende jaren komen er veel en omvangrijke investeringen op ons af in het fysieke domein. Om op de toekomst voorbereid te zijn is deze reserve gevormd.

Jaarbudget wegen
Om schommelingen in de onderhoudskosten op te vangen is deze reserve gevormd (besluit raad december 2005). Hierbij is uitgegaan van 1 jaarbudget, zoals genoemd in het beheerplan.

Gekoppelde reserve Laag Zuthem
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investering in de leefbaarheid en verkeersveiligheid in Laag Zuthem af te kunnen dekken.

Gekoppelde reserve randweg Zegge VII
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investering van € 990.800 in de aanleg van de randweg af te kunnen dekken.

Gekoppelde reserve Almelosestraat
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investering reconstructie Almelosestraat te kunnen dekken.

Gekoppelde reserve infrastructuur RGS
De reserve is gevormd om de afschrijvingskosten van de investeringen, die we overgedragen hebben gekregen van Recreatie Gemeenschap Salland te dekken. De bijdrage van RGS is gestort in de reserve.

Gekoppelde reserve Bentinckstraat-Westdorplaan

De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investering reconstructie Benkinckstraat-Westdorplaan te kunnen dekken.

Gekoppelde reserve herinrichten Kanaal OZ
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investering herinrichten kanaal O.Z. te kunnen dekken.
Gekoppelde reserve Schoonhetenseweg
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investering aan de Schoonhetenseweg te kunnen dekken.

Gekoppelde reserve parkeerkelder
Per 1-4-2017 is het betaald parkeren afgeschaft. Het is BBV technisch niet mogelijk om de boekwaarde van de parkeerkelder af te boeken. Om toch het beoogde effect in de exploitatie te bereiken is deze reserve gevormd om de kapitaallasten van de kelder te dekken.

Economisch beleid
De reserve ten goede laten komen aan en te bestemmen voor werkgelegenheid/economie, voor uitwerking van het economisch werkatelier. Daarbij is doelgroep 'startende ondernemers' vervallen.

Onderhoud onderwijsgebouwen algemeen
Reserve ter dekking van onderhoudskosten volgens de onderhoudsplanning.

Gekoppelde reserve nieuwbouw Carmel
De reserve is gevormd om de kosten van de nieuwbouw unielocatie Carmel af te kunnen dekken. De middelen die als dekking uit een reserve werden gehaald, zijn in deze gekoppelde reserve gestort. In het kader van de BBV mag dit niet meer in één keer worden afgeschreven van een economisch actief. Deze reserve wordt afgeboekt in het aantal jaren dat het actief nog loopt via een jaarlijkse annuïteit.

Gekoppelde reserve nieuwbouw Horizon
De reserve is gevormd om de kosten van de nieuwbouw Horizon af te kunnen dekken. De verkoopopbrengsten van gronden voormalige Mavo zijn in deze gekoppelde reserve gestort. In het kader van de BBV mag dit niet meer in één keer worden afgeschreven van een economisch actief. Deze reserve wordt afgeboekt in het aantal jaren dat het actief nog loopt via een jaarlijkse annuïteit.

Gekoppelde reserve renovatie St. Jozefschool
De reserve is gevorm om de afschrijvingslasten voor de renovatie van de St. Jozefschool af te dekken.

Sportstimulering
Deze reserve is gevormd om een fonds te hebben als werkbudget van de sportconsulenten, waarbij de gelden worden gebruikt voor sportstimuleringsprojecten en als co-financiering bij aansluiting bij provinciale- en/of rijksregelingen. Tevens op verzoek van de Raad (uitvoeren motie).

Renovatie sportvelden
Omzetting van een voorziening naar reserve voor renovatie van sportvelden, omdat onderhoudsplan niet aansluit op de stand van de voorziening.

Gekoppelde reserve Nieuw Tijenraan
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investering in het omgevingsgebied van het nieuwe Tijenraan af te dekken.

Gekoppelde reserve kunstgrasvelden
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investeringen aanleg kunstgrasvelden af te dekken.

Kracht van Salland
Reserve voor uitvoering van projecten kracht van Salland, gebaseerd op een uitvoeringsplan tot en met 2022.

Beheer integrale Openbare ruimte
De reserve wordt aangewend voor incidentele kosten in de openbare ruimte. Hiermee beogen we de juiste kwaliteit op de juiste plek met de inzet van de juiste middelen te realiseren. Voeding vindt plaats door saldo van programma 2 toe te voegen.

Burgerparticipatie in de openbare ruimte
Reserve voor initiatieven van derden, afgesplitst van reserve 520. Voor projecten in het kader van 'meedoen in de openbare ruimte'. Oorspronkelijk bedoeld voor circa 15 projecten (schatting € 5.000 per project).

Gekoppelde reserve Hoftheater
De reserve is gevormd om de kosten van de ver-/nieuwbouw Hoftheater deels af te kunnen dekken. De middelen die als dekking uit een reserve werden gehaald zijn in deze gekoppelde reserve gestort. In het kader van de BBV mag dit niet meer in één keer worden afgeschreven van een economisch actief. Deze reserve wordt afgeboekt in het aantal jaren dat het actief nog loopt.

Inwonersinitiatieven
Het ondersteunen van nieuwe initiatieven van de bevolking die erop gericht zijn de gemeente economisch en/of sociaal vitaler te maken.

Egalisatiereserve sociaal domein
Deze reserve is het resultaat van de samenvoeging van de reserve Participatie en Zorg. Deze reserve heeft tot doel de egalisatie van alle onder de participatiewet, jeugdwet en Wet Maatschappelijke ondersteuning vallende inkomsten en uitgaven. Hieronder kunnen worden gerekend: alle bijstandsuitkeringsmiddelen, sociale kredietverlening, sociale werkvoorzieningen, participatiemiddelen, alle jeugdmiddelen, WMO-voorziening vanaf 2015, WMO-maatwerkvoorziening voor 2015 (huishoudelijke hulp, individuele gehandicaptenvoorziening, vervoersvoorzieningen, eigen bijdragen). Uitgangspunt is om de taken in het sociaal domein budgetneutraal uit te voeren. De reserve Sociaal domein is bedoeld om risico's in het sociaal domein op te vangen.

Opvang vluchtelingen en statushouders
De reserve is gevormd om de opgave omtrent opvang van Oekraïners, asielzoekers en statushouders te bekostigen.

Egalisatie afvalverwijdering
Deze reserve is opgebouwd uit de dividendopbrengst van de aandelen ROVA boven de € 250.000 dan waarmee is gerekend bij de jaarlijkse bepaling van het basistarief. Deze middelen zijn nu een algemeen dekkingsmiddel. De middelen worden eventueel aangewend voor projecten in de sfeer van de afvalverwijdering (onder andere voor het uitzetten van kunststofcontainers).

Klimaatbeleid
Deze reserve is gevormd om klimaatprojecten te ontwikkelen naar aanleiding van amendement van de raad. De reserve is volledig bestemd voor al toegekende cofinanciering van duurzame leader projecten.

Bovenwijkse voorzieningen
De reserve is bestemd voor opvangen van kosten in verband met bovenwijkse (planoverschrijdende) voorzieningen (bijvoorbeeld bruggen, tunnels, ontsluitingswegen).

Grondexploitatie algemeen
Opvangen van tekorten binnen de grondexploitatie en onderdeel van het weerstandsvermogen.

Investeringsreserve N35
De reserve dient als dekking voor de gemeentelijke kosten rondom de N35.

Claims bouwgrondexploitatie
Met ingang van 2009 zijn de claims die op de algemene reserve grondexploitatie rusten, overgegaan naar deze reserve. Aan deze claims ligt een bestuurlijk besluit ten grondslag.

Stedelijke vernieuwingen
Het ondersteunen van herstructurering van woongebieden en het verminderen van de stagnatie in de woningbouw.

Onderhoud woonwagenstandplaatsen
De reserve is bestemd voor de kostendekking van groot onderhoud aan de voorzieningen op de diverse woonwagenstandplaatsen. De administratie en beheer van de woonwagens en de standplaatsen worden verzorgd door de woningbouwvereniging.

ICT-samenwerking
Een eenmalige storting bestaande uit het ICT overschot bij de jaarrekeningen 2011 en 2012 inzake de niet bestede gereserveerde middelen, en wordt ingezet voor digitalisering.

Infrastructuur
De reserve is bestemd voor het doen van investeringen om het gebied van aanpassingen infrastructuur. Deze reserve is in 2022 opgeheven.

Reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen
Deze reserve is het resultaat van de samenvoeging van de onderhoudsreserves gemeentelijke-, welzijns- en sportgebouwen. De reserve is bedoeld voor een planmatig onderhoud volgens het beheersplan van gemeentelijke gebouwen voor de periode van 30 jaar.

Egalisatiereserve onderhoud gebouwen Tijenraan
De reserve is gevormd om de kosten voor onderhoud van het gebouw Tijenraan op te kunnen vangen. De storting aan de reserve is jaarlijks het saldo van het beschikbare budget minus de geboekte lasten voor onderhoud. De reserve heeft een egaliserend karakter.

4.2.3.3.2 Voorzieningen

De in de balans opgenomen voorzieningen bestaan uit de volgende posten:
Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.990	3.221
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	4.176	3.231
Totaal	**8.166**	**6.452**

Het verloop van de voorzieningen in 2024 wordt in het hierna opgenomen overzicht weergegeven:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2024
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's:					
Wachtgelden wethouders	59	-	53	-	6
Pensioenen wethouders	2.408	348	-	128	2.628
Sociaal plan personeel	5	-	5	-	-
SVN-lening TC-Heino	52	-	-	-	52
Verplichting personeel (verlof)	697	347	-	248	796
Regeling Vervroegde Uitkering (RVU)	-	732	-	224	508
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	**3.221**	**1.427**	**58**	**600**	**3.990**
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is:					
Vervanging riolering	3.033	500	-	114	3.419
Sparen toek.vervangingsinvestering riolering	29	402	-	372	59
Afvalverwijdering	169	529	-	-	698
Totaal van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	**3.231**	**1.431**	**-**	**486**	**4.176**
Totaal voorzieningen	**6.452**	**2.858**	**58**	**1.086**	**8.166**

In de kolom 'Vrijval' zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Toelichting voorzieningen

Wachtgelden wethouders

Deze voorziening is gevormd om de wachtgelden van voormalige wethouders op te kunnen vangen.

Pensioenen wethouders

De voorziening is gevormd om (toekomstige) pensioenverplichtingen te kunnen betalen.

Sociaal plan personeel

De voorziening is gevormd om de toekomstige uitgaven te kunnen betalen die voortvloeien uit het sociaal plan ten behoeve van de overgang van het gemeentelijke personeel naar het sportbedrijf per 1-1-2018. Omdat er geen uitgaven meer verwacht worden is de voorziening vrij gevallen.

SVN-lening TC-Heino

In 2018 is namens de gemeente door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN) een onderhandse lening verstrekt van € 52.000 aan de tennisvereniging Heino.
Gezien de problemen die in 2019 in het kader van de nieuwbouw van de kantine zijn ontstaan, is in 2019 een voorziening voor hetzelfde bedrag gevormd.
Inmiddels is er een nieuw bestuur aangetreden die de geplande nieuwbouw wil gaan uitvoeren, zodat er dan meer inkomsten gaan ontstaan.

Verplichting personeel (verlof)

De gemeentelijke boekhoudvoorschriften (BBV) geven aan dat bij een overmatig verlof/spaarsaldo een voorziening voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen moet worden gevormd. Bovenmatige verlof saldi zijn op geld gezet en meegenomen in de voorziening.
Met ingang van 2022 is het mogelijk om vanuit de CAO deel te nemen aan het verlofsparen. Het saldo van de opgebouwde uren is ook opgenomen in deze voorziening.

Regeling Vervroegde Uitkering (RVU)

De voorziening RVU wordt is in 2024 gevormd door richtlijnen vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
De voorziening is gevormd voor toekomstige uitkeringen vanuit de regeling vervroegde uittreding.

Voorziening vervanging riolering

De voorziening is gevormd om schommelingen in de kosten van vervanging / renovatie van riolering op te vangen; het moet gezien worden als een tariefsegalisatievoorziening.

Sparen toekomstige vervangingsinvesteringen riolering
Deze voorziening is bij de begroting 2022 ingesteld. De vermeerderingen en verminderingen bestaan uit dat deel van de vervangingsinvesteringen die direct ten laste van het rioleringsresultaat moeten komen en daardoor niet geactiveerd worden.

Afvalverwijdering
De voorziening is gevormd om schommelingen in de uitgaven voor de afvalverwijdering op te vangen, en wordt betrokken bij de tariefberekening afvalstoffenheffing.

4.2.3.3.3 Vaste schulden met een rentetypische looptijd van langer dan 1 jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar is als volgt:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	5.000	5.000
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	30.566	35.649
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de wet financiering decentrale overheden	5.000	5.000
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	10.000	10.000
Totaal	**50.566**	**55.649**
- door derden belegde gelden (Stichting Beheer Goederen)	-	-
- waarborgsommen	1	1
Totaal	**50.567**	**55.650**

In het hierna opgenomen overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar over het jaar 2024:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2023	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2024
Onderhandse leningen				
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	5.000	-	-	5.000
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	35.649	-	5.083	30.566
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de wet financiering decentrale overheden	5.000	-	-	5.000
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	10.000	-	-	10.000
Door derden belegde gelden	-	-	-	-
Waarborgsommen	1	-	-	1
Totaal	**55.650**	**-**	**5.083**	**50.567**

De totale rentelast voor het boekjaar 2024 met betrekking tot de vaste schulden met een looptijd langer dan 1 jaar bedraagt € 1.332.441,90.

4.2.3.4 Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	9.734	5.371
Overlopende passiva	17.078	13.520
Totaal	**26.812**	**18.891**

4.2.3.4.1 Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd van korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen netto-vlottende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	-	-
Overige kasgeldleningen	-	-
Banksaldi	1	2
Overige schulden	9.733	4.678
Totaal	**9.734**	**4.680**

4.2.3.4.2 Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	7.725	7.496
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:	-	-
- Europese overheidslichamen	-	-
- Het Rijk	7.305	5.508
- Overige Nederlandse overheidslichamen	1.470	1.164
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	578	43
Totaal	**17.078**	**14.211**

De ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren ontvangen van het Rijk, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2023	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2024
Onderwijsachterstandenbeleid	92	503	463	132
Specifieke Uitkering Sport (SPUK) min. VWS	74	373	391	56
Specifieke uitkering Onderwijsmiddelen	522	-	200	322
WEB middelen Volwasseneducatie	23	14	23	14
Verkeersagenda 2023 Min. I & W	335	-	-	335
SPUK huisvesting aand.groepen	700	-	-	700
Aanpak energie-armoede	750	-	98	652
SPUK wet inburgering	342	386	342	386
Subsidie DUMAVA gemeentehuis	624	-	-	624
SPUK subsidie lokale aanpak isolatie	1.015	1.484	-	2.499
Capaciteit klimaat en energiebeleid	624	788	407	1.005
SPUK RMC leerplicht (penvoerder Zwolle)	6	-	6	-
SPUK GALA ondersteuning sport en bewegen	3	4	3	4
SPUK GALA gezondheid en sociale basis	12	9	12	9
SPUK GALA gezondheid en sociale basis	58	81	58	81
SPUK GALA gezondheid en sociale basis	95	82	95	82
SPUK TOZO verrekening	218	-	43	175
SPUK lokaal preventieakkoord	6	-	6	-
SPUK educatie ontheemde peuters	9	-	-	9
SPUK lokale bibliotheekvoorziening	-	220	-	220
Totaal	**5.508**	**5.809**	**4.012**	**7.305**

De ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren ontvangen van overige Nederlandse overheidslichamen, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2023	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2024
Gemeente Deventer lokale inzet beschermd wonen	-	119	-	119
Project veilig buitengebied	4	-	-	4
2e crisis stadsarrangement	8	-	8	-
Regio Zwolle cluster vrijetijdseconomie	19	-	19	-
Subs. proces en project bedrijvent Spoorz. Oost	6	4	5	5
Herstr. bedr. terrein Spoorzone Oost	250	-	-	250
Bijdrage provinciale verkabeling	190	141	190	141
Kavelruil Laag-Zuthem	17	15	17	15
Bijdrage provincie onderzoek best.landgoed Old Heino	3	-	3	-
Bredenhorst TOW	8	-	8	-
Bijdrage provincie Dorpsstraat Heino	659	638	659	638
Flexpools Raalte Centrum	-	16	-	16
ESF Reintegratie Gemeente Zwolle	-	70	-	70
KGO bijdrage Raamsman	-	91	91	-
Project Douma Raalte	-	38	38	-
Transformatie coordinatie Heino	-	23	-	23
Klimaatadaptatie SiSa	-	208	19	189
Totaal	**1.164**	**1.344**	**1.038**	**1.470**

4.2.3.4.3 Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Aard/Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Woningstichting Salland Wonen	bouw/renovatie	171.577	150.814	138.460
Vechtdal Wonen	bouw/renovatie	75.601	1.507	847
Habion	bouw/renovatie	74.400	437	423
Woonzorg Nederland	bouw/renovatie	494	570	412
Totaal		**322.072**	**153.328**	**140.142**

De gemeente Raalte staat voor een groot aantal leningen garant. Deze garantstellingen bestaan voor het grootste deel uit garantstellingen voor leningen van Salland Wonen.

Het toezicht op deze garantstellingen is ondergebracht bij het WSW. De gemeente heeft via een raadsbesluit vooraf toestemming gegeven aan het WSW om leningen te garanderen. Hierdoor komt er geen afzonderlijk raadsbesluit bij nieuwe garanties meer.

De WSW garantstelling bestaat uit drie niveaus:
1. Het eigen vermogen van Salland Wonen.
2. Het vermogen van het WSW.
3. Achtervang door rijk en gemeenten ieder voor 50%. Deze achtervang bestaat uit het verstrekken van de renteloze leningen door het rijk en gemeenten.

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties bestaat uit de volgende garantstellingen:
Bedragen * € 1.000

Omschrijving		Garantiebedrag 31-12-2024	Garantiebedrag 31-12-2023
St. Sporthal Heeten	nieuwbouw	116	126
Rohda Raalte	bouw kleedkamer	-	18
TV Heino	Bouw Tenniskantine	6	10
Stichting Dorpshuis Liederholthuis	bouw MFA	276	290
Stichting Hoftheater	vernieuwbouw	-	5
Stichting De Colckhof	3 restauratiehypotheken	-	2
Stichting Voedselbank	nieuwbouw	296	306
Stichting het Horsthuis Broekland	nieuwbouw	33	43
Stichting Brede School Hoogerheyne	bouw brede school	352	384
Museum de Laarman	renovatie	122	128
Totaal		**1.201**	**1.312**

4.2.4 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen noemenswaardige gebeurtenissen na balansdatum.

Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden

Eigen bijdrage op grond van de WMO

Een aanvrager van een voorziening op grond van de WLZ en de WMO (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdrage als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdrage geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

4.3 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders, zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 29 januari 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.395.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 1.810.127 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 1.395.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 221.671 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

Begrotingscriterium	alle bedragen in €	Fouten	Onduidelijkheden
1A.	Overschrijding lasten programma's	244.354	
1B.	Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	16.070	
2.	Ongeautoriseerde reservemutaties (p.s. veelal zijn dit ook getrouwe beeld fouten, die in de jaarstukken aangepast kunnen worden)	0	
3.	Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld op grond van de spelregels in de financiële verantwoording	0	
Totaal begrotingsonrechtmatigheden		*260.424*	*n.v.t.*
4.	Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid. In de rechtmatigheidsverantwoording wordt verwezen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	221.671	
	De niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	38.753	
Voorwaardencriterium			
5A.	Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed (inhoudelijk toelichten in de paragraaf bedrijfsvoering)	1.244.912	
5B.	Bevindingen in het kader van het voorwaardencriterium (inhoudelijk toelichten in de paragraaf bedrijfsvoering)	304.791	1.003.617
M&O criterium			
6.	Bevindingen in het kader van het M&O criterium	0	n.v.t.
Totaal Onrechtmatigheden		260.424+ 1.244.912+ 304.791= 1.810.127	1.003.617
Waarvan acceptabel		221.671	n.v.t
Waarvan niet-acceptabel		1.588.456	1.003.617

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

- Onrechtmatigheden € 1.588.456.
- Onduidelijkheden € 1.003.617 (onder de verantwoordingsgrens).

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Foutherstel rechtmatigheidsverantwoording 2023

Het college van burgemeester en wethouders heeft toegelicht dat in de rechtmatigheidsverantwoording zoals opgenomen in de jaarrekening 2023, ten onrechte is vermeld dat geen sprake is van rechtmatigheidsfouten en/of onduidelijkheden die individueel of gezamenlijk de verantwoordingsgrens overschrijden. Bij de evaluatie van de rechtmatigheidsfouten en/of onduidelijkheden zijn ten onrechte de volgende bruto rechtmatigheidsfouten niet verantwoord.

- Bruto begrotingsonrechtmatigheden op programma's € 794.000

- Bruto begrotingsonrechtmatigheden op investeringsbudgetten € 102.000

- Bruto onrechtmatigheden op aanbestedingen € 808.000

Totaal van bruto onrechtmatigheden € 1.704.000

Dit bedrag is hoger dan de verantwoordingsgrens voor de jaarrekening 2023 van € 1.264.000. Van het brutobedrag van € 1.704.000 is aangetoond dat de begrotingsonrechtmatigheid van € 896.000 als acceptabel en passend binnen het beleid te beschouwen is. Hiermee komt de netto onrechtmatigheid uit op € 808.000, dit bedrag is lager dan de verantwoordingsgrens voor de jaarrekening 2023 van € 1.264.000.

Hoofdstuk 5
Controleverklaring

Gemeente Raalte

Accountants

Baker Tilly (Netherlands) B.V.
Burgemeester Roelenweg 14-18
Postbus 508
8000 AM Zwolle

T: +31 (0)38 425 86 00

zwolle@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

Aan de gemeenteraad van de
Gemeente Raalte

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeente Raalte te Raalte gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van zowel de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 alsmede van het vermogen van gemeente Raalte op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:
1. Het overzicht van baten en lasten over 2024;
2. De balans per 31 december 2024;
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
4. De SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. De bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de controleverordening die is vastgesteld door de raad op 13 februari 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Raalte zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Baker Tilly (Netherlands) B.V. trading as Baker Tilly is a member of the global network of Baker Tilly International Ltd., the members of which are separate and independent legal entities.

Alle diensten worden verricht op basis van een overeenkomst van opdracht, gesloten met Baker Tilly (Netherlands) B.V., waarop van toepassing zijn de algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nr. 24425560. In deze voorwaarden is een beperking van aansprakelijkheid opgenomen.

B. Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.390.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 139.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's
Als onderdeel van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de gemeente en haar interne beheersingsomgeving. Wij hebben een frauderisicoanalyse uitgevoerd met als doelstelling het identificeren en inschatten van mogelijke risico's op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude. Wij hebben onze frauderisicoanalyse besproken met het college en de rekeningcommissie.

Op basis van onze frauderisicoanalyse hebben wij geen frauderisico onderkend ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Dit vloeit voort uit het feit dat een deel van de opbrengststromen bestaat uit een voor gedefinieerd bedrag op basis van een beschikking waarop de gemeente geen invloed heeft (zoals de rijksbijdrage en specifieke uitkeringen vanuit het rijk). De andere opbrengstenstromen zijn niet complex en routinematig van aard en bij deze opbrengststromen is weinig tot geen sprake van schattingselementen. Daarnaast zijn in de opbrengsten geen frauderisicofactoren aanwezig zoals beloningsstructuur van het management, prestatie-indicatoren en andere factoren die aanleiding geven tot het bewust foutief manipuleren van de opbrengsten.

In onze frauderisicoanalyse hebben wij de volgende frauderisico's geïdentificeerd en geëvalueerd in het kader van onze controle.

Het risico dat het management maatregelen van interne beheersing zou kunnen doorbreken
Het college of management bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken. Een motief van het college of management zou hierbij kunnen zijn om op die wijze een betere financiële situatie of prestatie te presenteren. Onze beroepsregels schrijven voor dat de accountant dit risico in zijn controle onderkent. Gezien de omvang en het belang van de grondexploitatie van de gemeente Raalte zien wij het risico met name bij de schattingen van een viertal grondexploitaties (Franciscushof, Molenwijk Heino, Velderhof Marienheem en De Zeggen VII) om de resultaten beter te presenteren dan in werkelijkheid het geval is.

Om dit frauderisico te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:
- Analyseren en beoordelen van op basis van risicocriteria geselecteerde journaalposten en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht om de nauwkeurigheid van de geselecteerde journaalposten te controleren;
- Analyse van aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- Beoordelen van belangrijke schattingen en de schattingsprocessen van het college of management inzake de waardering van de grondexploitaties. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college bij deze post. Wij hebben onder meer de volgende werkzaamheden verricht:
  - Met betrekking tot de grondexploitatie hebben wij de plausibiliteit van de uitgangspunten op projectniveau gecontroleerd aan de hand van de economische inputparameters alsook backtestingwerkzaamheden. Daarnaast hebben we de toereikendheid van de verliesvoorzieningen en de nauwkeurigheid en volledigheid van de tussentijdse winstneming gecontroleerd;
- Beoordelen van significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening om en transacties met verbonden partijen; en
- Doornemen van notulen van vergaderingen van het management, college en de raad.

Naast bovenstaande hebben wij, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd en het bestaan vastgesteld van de beheersingsmaatregelen op organisatieniveau zoals het integriteitsbeleid en de klokkenluidersregeling, alsmede de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten, het maken van schattingen en het bewaken van projecten. Tevens hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de toegangsbeveiligingen in het IT-systeem en de mogelijkheid dat hierin functiescheiding kan worden doorbroken. Tevens hebben wij integriteits- en klokkenluidersmeldingen nader in onze controle betrokken.

Het risico dat inkoopfacturen niet in functiescheiding zijn verwerkt, waardoor ze niet nauwkeurig zijn verantwoord
Wij hebben geconstateerd dat de factuurautorisatie van de inkopen door een budgethouder is ingeregeld in het systeem. Echter vindt de autorisatie op de prestatie-akkoord-verklaring niet altijd in functiescheiding plaats.
Om dit frauderisico te ondervangen hebben wij aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd in de vorm van een risicogerichte kritische deelwaarneming waarbij voor elke waarneming op basis van onderliggende stukken is vastgesteld dat de prestatie (zowel de prijs component als de hoeveelheid component) onderbouwd is.

Het corruptierisico dat aanbestedingsrichtlijnen om gunning aan een bevriende partij mogelijk te maken niet zijn nageleefd bij de totstandkoming van de contracten met leveranciers daar waar contracten zijn afgesloten met een contractwaarde groter dan EUR 2,9 miljoen en sprake is van een inkooprelatie
Voor 2024 is dit risico van toepassing voor 3 leveranciers.
Om dit risico te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:
- Kennis genomen van de door de verbijzonderde interne controle van de gemeente Raalte uitgevoerde controle op de aanbestedingsrichtlijnen;
- Controleren van de aanbestedingsdossiers voor betreffende 3 leveranciers op naleving van de aanbestedingsrichtlijnen. Hierbij hebben wij expliciet vastgesteld dat de opdracht is gegund aan de partij die op basis van de gunningscriteria de opdracht moest krijgen. Wij hebben hierbij de volgende werkzaamheden verricht:
  - Vastgesteld of de opdracht is gegund op basis van de vooraf vastgestelde criteria;
  - Vastgesteld of er functiescheiding is toegepast bij de totstandkoming; en
  - Vastgesteld of de ondertekening van het contract heeft plaatsgevonden door een bevoegde functionaris.
- Controleren hoe is omgegaan met meerwerk (in relatie tot de contractwaarde);
- Vastgesteld of de organisatie waarmee de gemeente de inkooptransactie is aangegaan geen organisatie betreft waar een collegelid of lid van het management een nevenfunctie heeft.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie
Het college heeft in de paragraaf 'weerstandsvermogen en risicobeheersing' een beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de gemeente om de door haar geïdentificeerde risico's op te vangen en haar bedrijfsvoering voort te zetten voor tenminste 12 maanden na het opstellen van de jaarrekening. De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Als onderdeel van onze controle hebben wij deze veronderstelling met het college geëvalueerd aan de hand van de tot het moment van het verstrekken van deze controleverklaring beschikbare informatie waaronder de begroting en de financiële kengetallen inclusief de weerstandsratio. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente voor boekjaar 2025 en 2026 een sluitende begroting heeft.

Wij hebben, op basis van de verkregen controle-informatie, overwogen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Eventuele relevante gebeurtenissen na balansdatum die haar effect kunnen hebben op de financiële positie van de gemeente zijn toereikend toegelicht in de toelichting op de balans.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht:
- Wij hebben een risicoanalyse uitgevoerd gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
- Wij hebben kennisgenomen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het college en overwogen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis hebben. Wij hebben met het college de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten besproken.
- Wij hebben kennisgenomen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.
- Wij hebben kennisgenomen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van de gemeente door de toezichthouder.
- Wij hebben vastgesteld dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- Wij hebben inlichtingen ingewonnen bij het college over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.
- Wij hebben inlichtingen ingewonnen over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor het college een beoordeling heeft gemaakt.

Op basis van onze kennis en ons begrip van de organisatie, verkregen tijdens onze jaarrekeningcontrole, en de financiële positie van de gemeente, zoals deze blijkt uit de jaarrekening, vinden wij het hanteren van de continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar. Onze bevindingen zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente niet langer in staat is om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

C. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

D. Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2023, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2023 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:
- Het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;

- Het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

E. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening
Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de controleverordening die is vastgesteld door de raad op 13 februari 2025, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:
- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten.

Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- Het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie.
  Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zwolle, 12 juni 2025

Baker Tilly (Netherlands) B.V.

Was getekend

drs. E.H.J.D. Damman RA

5.1 Inleiding

Met de jaarstukken 2024 wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde financieel beheer in het afgelopen jaar. Bij de presentatie en analyse van de rekeninggegevens is de regelgeving volgens het BBV toegepast.

5.2 Verklaring College van B&W

Burgemeester en wethouder van de gemeente Raalte verklaren, dat de jaarstukken 2024 zijn opgemaakt op 27 mei 2025 en op 29 mei 2025 zijn overlegd aan de raad en via de website (raalte.nl) zijn gepubliceerd.

Ook zijn de jaarstukken vanaf 29 mei 2025 in het gemeentehuis gedurende 14 dagen ter inzage gelegd en algemeen verkrijgbaar gesteld.

Raalte, 27 mei 2025

Burgemeester en wethouders van Raalte,

de secretaris, de burgemeester,

5.3 Raadsbesluit

Gemeente Raalte

RAADSBESLUIT

Zaaknummer 30562-2025

De raad van de gemeente Raalte,
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 27 mei 2025

Besluit:
1. De jaarstukken 2024, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening 2024, vast te stellen.
2. Het positieve rekeningresultaat 2024 van € 5.260.311 toe te voegen aan de algemene bestemmingsreserve.
3. Gelijktijdig met de toevoeging van het positieve rekeningresultaat 2024 te besluiten tot de volgende wijziging van de begroting 2025:
   a. Eenmalige investeringen voor een totaalbedrag van € 1.009.997 opnieuw te ramen op de desbetreffende beheerproducten en dit bedrag te onttrekken aan de algemene bestemmingsreserve, ter dekking van de eenmalige afschrijving 2025.
   b. Eenmalige posten voor een totaalbedrag van € 540.782 opnieuw te ramen op de desbetreffende beheerproducten en dit bedrag te onttrekken aan de algemene bestemmingsreserve.
   c. Stelposten algemene uitkering voor een specifiek doel tot een bedrag van € 215.000 opnieuw te ramen en dit bedrag te onttrekken aan de algemene bestemmingsreserve.
   d. Een bedrag van € 929.300 voor in 2024 niet uitgegeven gelden welke werden afgedekt door een beschikking over een bestemmingsreserve in 2025 opnieuw te ramen en deze te onttrekken aan deze bestemmingsreserves.

Aldus besloten in de vergadering van 26 juni 2025.

de griffier	de voorzitter
Karin Zomer	Rob Zuidema

Bijlagen

Gemeente Raalte

Voor de bijlagen in deze jaarstukken 2024 verwijzen wij u naar de site van de gemeente Raalte via deze link: Financiën | Gemeente Raalte of te benaderen via deze QR-code:

